

Aluevaalien valtakunnalliset väitteet ja selitteet	
suomeksi	På svenska
Terveyspalvelut	Hälso- och sjukvård
"On oikein, että julkisella rahalla tuetaan ihmisten käymistä yksityisessä terveydenhuollossa."	Det är rätt att människors besök hos den privata hälso- och sjukvården bekostas med offentliga medel.
Julkista rahaa käytetään yksityiseen terveydenhuoltoon pääasiassa Kelan maksamilla sairaanhoitokorvauksilla.	Offentliga medel styrs till privat hälso- och sjukvård huvudsakligen genom sjukvårdersättningar som utbetalas av FPA.
"Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuja pitäisi alentaa."	Kundavgifterna inom den offentliga hälso- och sjukvården borde sänkas.
Hyvinvointialueet päättävät asiakasmaksuista. Suurin osa hyvinvointialueista on nostanut esimerkiksi terveyskeskusten käyntimaksuja vuonna 2025.	Välårsområdena bestämmer om kundavgifterna. De flesta välårsområden har till exempel höjt avgifterna för besök på hälsovårdscentraler år 2025.
"Hyvinvointialueellani pitää päästä kiireettömään hoitoon perusterveydenhuollossa kahdessa viikossa."	I mitt välårsområde borde man garanteras ickebrådskande vård inom primärvården inom två veckor.
Hoitotakuu piteni vuoden alussa niin, että perusterveydenhuollossa on päästävää kiireettömään hoitoon kolmessa kuukaudessa. Osa hyvinvointialueista aikoo pitää kiinni aiemmasta kahden viikon hoitotakuusta.	Vid årsskiftet ändrades vårdgarantin så att man inom primärvården ska få ickebrådskande vård inom tre månader. En del välårsområden tänker hålla fast vid den tidigare vårdgarantin på två veckor.
"Hyvinvointialueen pitäisi luopua nuorten maksuttomasta ehkäisystä."	Välårsområdet borde avstå från gratis preventivmedel för unga.
Maksutonta ehkäisyä on tarjolla nuorille kaikilla hyvinvointialueilla erilaisin ehdoin. Maksuton ehkäisy ei ole lakisääteinen palvelu, eli sitä ei ole pakko tarjota.	Avgiftsfria preventivmedel åt unga erbjuds av alla välårsområden på olika villkor. Det är inte en lagstadgad tjänst, det är alltså inte obligatoriskt att erbjuda gratis preventivmedel.
"Hyvinvointialueeni pitää järjestää koulutusta seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuudesta sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille."	Mitt välårsområde borde ordna utbildning om sexuell och könsmässig mångfald för anställda inom social- och hälsovården.
Sote-ammattilaisten tietämys aiheesta on pitkälti kiinni työntekijöiden omasta kiinnostuksesta.	Vårdpersonalens kunskap i ämnet hänger ofta på deras eget intresse.
"Yksi ympärivuorokautinen erikoissairaanhoidon päivystys riittää jatkossa hyvinvointialueellani."	Det är sådana efter tillräckligt att ha en sjukhusjour som har öppet dygnet runt inom den specialiserade sjukvården i mitt välårsområde.
Eduskunta on päättänyt karsia ympärivuorokautisen erikoissairaanhoidon päivystyksiä hyvinvointialueilla. Useimmilla alueilla tällaisia päivystyksiä on vain yksi. Erikoissairaanhoidon on kaikki muu paitsi perusterveydenhuolto.	Riksdagen har beslutat minska på dygnetruntjouren inom den specialiserade sjukvården. I de flesta välårsområden finns det framöver en sådan jour. Specialiserad sjukvård är allt som inte är primärvård.
"On oikein, että ruotsinkielisillä alueilla pienetkin sairaalat voivat säilyttää ympärivuorokautisen erikoissairaanhoidon päivystyksen kielellisten oikeuksien takia."	På svenskspråkiga områden är det rätt att också små sjukhus kan upprätthålla dygnetruntjour av språkrättsliga orsaker.

Eduskunta päätti vähentää sairaaloiden yöpäivystystä useilla paikkakunnilla, mutta mahdollisesti ympärivuorokautisen päivystyksen säilymisen Pietarsaareissa ja Raaseporissa kielellisten oikeuksien perusteella. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kuitenkin päätti lakkauttaa Raaseporin yöpäivystyksen itse.	Riksdagen beslöt att lägga ner sjukhusens nattjour på flera orter, men möjliggjorde fortsatt dygnetrunttjour i Jakobstad och Raseborg på grund av invånarnas språkliga rättigheter. Västra Nylands välfärdsområde beslöt dock själv att lägga ner nattjouren i Raseborg.
"Hyvinvointialueeni pitää houkutella hoitohenkilökuntaa ulkomailta."	Mitt välfärdsområde borde locka vårdpersonal från utlandet.
Hyvinvointialueille on pyritty rekrytoimaan varsinkin terveydenhuollon ammattilaisia ulkomailta viime vuosina.	Under de senaste åren har välfärdsområden strävat efter att rekrytera i synnerhet sjukvårdspersonal från utlandet.
"Hyvinvointialueeni on tarjottava paperittomille ihmisille myös sellaista terveydenhoitoa, jota laki ei vaadi."	Mitt välfärdsområde skall erbjuda papperslösa också sådan hälso- och sjukvård som lagen inte kräver.
Paperittomalla henkilöllä viitataan ihmiseen, joka elää maassa ilman laillista oleskeluoikeutta. Lain mukaan julkisen terveydenhuollon on aina annettava kiireellistä hoitoa kaikille sitä tarvitseville. Hyvinvointialue voi halutessaan tarjota paperittomille myös kiireetöntä hoitoa.	Benämningen papperslösa personer avser människor som befinner sig i landet utan lagligt uppehållstillstånd. Enligt lagen ska det offentliga erbjuda brådskande vård åt alla behövande. Välfärdsområdet kan besluta att erbjuda papperslösa även ickebrådskande vård.
"Hyvinvointialueeni on varmistettava hoitajien hyvä suomen tai ruotsin kielen taito."	Mitt välfärdsområde måste säkerställa att vårdpersonalen har goda kunskaper i finska eller svenska.
Työnantajalla on velvollisuus varmistaa, että terveydenhuollon ammattilaisen kielitaito on hänen tehtäviensä edellyttämällä tasolla.	Arbetsgivaren är skyldig att säkerställa att anställda inom hälso- och sjukvården har den språkkunskap som förutsätts för hens uppdrag.
"Hyvinvointialueeni pitää houkutella lääkäreitä terveyskeskuksiin rahalla, vaikka se tarkoittaisi säästämistä muualta."	Mitt välfärdsområde borde använda pengar som incitament för att locka läkare till hälsocentralerna, även om det innebär att man måste spara på andra håll.
Lääkäreistä on pula julkisen puolen terveyskeskuksissa. Viime vuonna terveyskeskuslääkärien keskimääräinen kuukausipalkka oli lisineen 7434 euroa.	Det råder läkarbrist vid de offentliga hälsovårdscentralerna. Medellönen för en hvc-läkare var 7434 euro/månad inklusive tillägg i föl.
"Olen valmis tinkimään oman kotikuntani sosiaali- ja terveyspalveluista, jos se on koko hyvinvointialueen etu."	Jag är redo att ge avkall på min hemkommuns service inom social- och hälsovård om det gynnar hela välfärdsområdet.
Hyvinvointialueet voivat joutua karsimaan palveluita säästöpainneiden takia.	Sparkrav kan tvinga välfärdsområdena att skära ner på servicen.
Sosiaali- ja pelastuspalvelut	Socialvård och räddningstjänst
"Hyvinvointialueen pitää vähentää lastensuojelun palveluiden ostamista isoilta yrityksiltä."	Välfärdsområdet borde köpa färre barnskyddstjänster från stora företag.
Yritykset pyörittävät noin 80 prosenttia lastensuojelulaitoksista. Alalla on paljon pieniä yrityksiä, mutta isot yritykset ovat kasvattaneet osuuttaan markkinasta viime vuosina.	Företag driver ungefär 80 procent av alla barnskyddsanstalter. Det finns många små företag i branschen, men storföretag har tagit en större andel av marknaden de senaste åren.
"Huumeidenkäyttäjillä pitää olla mahdollisuus vaihtaa likaiset neulat puhtaisiin kaikissa hyvinvointialueeni kunnissa."	De som använder narkotika ska kunna byta ut smutsiga nålar i alla kommuner i mitt välfärdsområde.

Tartuntatautien ehkäisemiseksi huumeiden käyttäjille jaetaan maksutta puhtaita pistovälineitä ja annetaan terveysterveystietoa. A-klinikkasäätiön listauksen mukaan neulanvaihtopiste löytyy nyt noin joka neljännessä kunnasta.	Injiceringsstillbehör och hälsorådgivning ges kostnadsfritt åt dem som använder narkotika för att motverka spridningen av smittsamma sjukdomar. Enligt A-klinikkastiftelsens listning finns ställen där man kan byta nålar i ungefär en fjärdedel av kommunerna.
"Aikuisten lasten pitäisi ottaa nykyistä enemmän hoivavastuuta ikääntyneistä vanhemmistaan."	Vuxna barn borde bära mera ansvar för vården av sina älderstigna föräldrar.
Ikääntyneitä on Suomessa aiempaa enemmän. Tuoreen sukupolviarometrin mukaan kysymys ikääntyneiden vanhempien hoivavastuusta jakaa suomalaisia.	Finländarna blir allt äldre. Frågan om vårdansvar för föräldrarna delar befolkningen, visar den färska generationsbarometern.
"On hyväksyttävää, että asuinpaikka vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden saatavuuteen."	Vi måste acceptera att bostadsorten påverkar tillgången till grundläggande service inom social- och hälsovården.
Hyvinvointialueiden säästöt ovat johtaneet palveluiden karsimiseen erityisesti pienillä paikkakunnilla.	I synnerhet på mindre orter har servicen bantats ner på grund av välfärdsområdenas sparkrav.
"Nykyiset palokunnat pitää säilyttää syrjäseuduilla."	De nuvarande brandkårerna skall bevaras i glesbygden.
Harvaan asutuilla alueilla toimivat useissa tapauksissa vapaaehtoiset eli sopimuspalokunnat. Isoimmissa kaupungeissa vapaaehtoiset palokunnat toimivat puolestaan ammattipalokuntien tukena.	Frivilliga brandkårer, alltså avtalsbrandkårer, verkar i många fall på glest bebyggda områden. I större städer bistår frivilliga brandkårer yrkesbrandkårerna.
"Vanhusten hoivassa kotikäyntejä voidaan korvata etäpalveluilla."	Inom äldrevården kan hembesök ersättas med distanstjänster.
Etäpalveluilla tarkoitetaan asiakkaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän hoidon toteuttamista esimerkiksi puhelin- ja videoyhteyksillä. Etäpalvelu voi olla yksilöllistä hoitoa tai ryhmätoimintaa.	Distanstjänster innebär att vård ges exempelvis per telefon eller videoförbindelser. Det kan handla om individuell vård eller gruppverksamhet.
"Vanhusten ympärivuorokautiseen palveluasumiseen pitää lisätä paikkoja, vaikka se toisi kustannuksia."	Det behövs fler platser för serviceboende med heldygnsomsorg inom åldringsvården, även om det ökar kostnaderna.
Ympärivuorokautinen palveluasuminen voi tarkoittaa asumista esimerkiksi seniorikeskuksessa tai palvelutalossa, joissa hoitoa ja hoivaa on tarjolla ympäri vuorokauden.	Serviceboende med heldygnsomsorg kan innebära att man bor på äldrehem eller servicehus med tillgång till vård och omsorg dygnet runt.
"Nuorten pitäisi päästä mielenterveyspalveluihin ilman ajanvarausta hyvinvointialueellani."	Unga borde ha tillgång till mentalvård utan tidsbeställning i mitt välfärdsområde.
Jotkut hyvinvointialueista ovat ottaneet käyttöön mielenterveyspalvelun, jonka myötä nuoret pääsevät vastaanotolle ilman ajanvarausta tiettyinä päivinä viikossa.	En del välfärdsområden har infört mentalvårdstjänster där unga kan gå till mottagningen utan tidsbeställning en viss veckodag.
Hyvinvointialueiden tulevaisuus	Välfärdsområdenas framtid
"Hyvinvointialueiden määrää pitäisi vähentää nykyisestä 21:stä."	Antalet välfärdsområden borde minska från det nuvarande 21.

Suomessa on 21 hyvinvointialuetta, jotka järjestävät alueillaan sosiaali- ja terveydenhuollonpalvelut sekä pelastustoimen tehtävät. Kunnista ainoastaan Helsingille on annettu järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista sekä pelastustoimen tehtävistä.	I Finland organiseras social- och hälsovården samt räddningsväsendet av 21 välfärdsområden och Helsingfors stad.
"Hyvinvointialueille pitää antaa oikeus kerätä veroa."	Välfärdsområdena bör ges rätt att uppbära skatt.
Hyvinvointialueiden rahoitus tulee pääosin valtiolta. Hyvinvointialueen ainoa keino kerätä omia varoja on periä asiakas- ja käyttömaksuja.	Välfärdsområden får sin finansiering huvudsakligen från staten. Klient- och bruksavgifter är det enda sättet för välfärdsområdena att samla in egna medel.
"Kolmoisrooli kansanedustajana, kunnanvaltuutettuna ja aluevaltuutettuna pitäisi kieltää."	Trippelrollen som ledamot i riksdagen, kommunfullmäktige och välfärdsområdesfullmäktige borde förbjudas.
Sama henkilö voi toimia kansanedustajana, kunnanvaltuutettuna ja aluevaltuutettuna.	En och samma person kan vara riksdagsledamot och sitta i fullmäktige för både kommun och välfärdsområde.
"Hyvinvointialueeni on otettava kaikissa päätöksissään huomioon ilmastopäästöjen vähentäminen."	Mitt välfärdsområde bör i alla beslut sträva efter minskade klimatutsläpp.
Hyvinvointialueiden ilmastotoimia ovat muun muassa energian säästäminen, jätteen vähentäminen ja liikenteen päästöjen vähentäminen sähköisten ajoneuvojen ja etävastaanottojen avulla.	Klimatåtgärder i välfärdsområdena kan innebära att spara energi, att minska på avfall och att minska på utsläppen från transporter med hjälp av elfordon och distansmottagningar.
"Hyvinvointialueiden pitää tehdä säästöt vaaditussa ajassa, vaikka palveluita jouduttaisiin karsimaan nopeasti."	Välfärdsområdena måste göra inbesparingar inom utsatt tid, trots att det innebär att service läggs ner i snabb tidtabell.
Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa. Lain mukaan hyvinvointialueiden pitää kattaa niiden aloitusvuosista koituneet alijäämät vuoteen 2026 mennessä.	Välfärdsområdena inledde sin verksamhet i början av år 2023. Enligt lagen ska välfärdsområdena täcka de första årens underskott till och med år 2026.

	Aluevaalien väitteet ja selitteet	
Hyvinvointialue	suomeksi	På svenska
Etelä-Karjalan hyvinvointialue 1	Jokaisessa kunnassa pitää olla lääkärin lähivastaanotto.	
selite	Jokaisessa Etelä-Karjalan kunnassa on tarjolla kiireetöntä terveydenhuoltoa. Lääkäri on paikalla osan viikosta.	
Etelä-Karjalan hyvinvointialue 2	Vanhukselle pitää järjestää ympärivuorokautinen hoivapaikka kolmessa kuukaudessa tarvittaessa yksityisestä hoivakodista, ellei se muuten järjesty.	
selite	Päätös ympärivuorokautisen palveluasumisen järjestämisestä on tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä hetkestä, kun työntekijä on ensimmäisen kerran saanut tietää palvelun tarpeesta. Etelä-Karjalan hyvinvointialue lisäsi ikäihmisten ympärivuorokautiseen hoivaan sata paikkaa vuonna 2024. Siitä huolimatta hoivapaikkajono on pidentynyt.	
Etelä-Karjalan hyvinvointialue 3	Hyvinvointialueen pitää keskittää kaikki viikonlopun ja ilta-ajan terveydenhuollon vastaanotto toiminta Etelä-Karjalan keskussairaalaan.	
selite	Tällä hetkellä Etelä-Karjalan keskussairaala 24/7 auki olevan vastaanoton lisäksi Imatran Honkaharjussa on kiirevastaanotto arkisin klo 16-21 ja viikonloppuisin 8-21.	
Etelä-Karjalan hyvinvointialue 4	Etelä-Karjalan hyvinvointialueen pitää lisätä etälääkäripalveluita.	
selite	Etelä-Karjalan hyvinvointialue ottaa huhtikuussa käyttöön uuden Oma Ekhva -sovelluksen, joka kokoaa hyvinvointialueen digitaaliset palvelut yhteen.	
Etelä-Karjalan hyvinvointialue 5	Imatralle, Vainikkalaan ja Taipalsaarelle pitää rakentaa uudet paloasemat.	
selite	Hyvinvointialueen alustavalla investointilistalla ovat: Imatran paloasema vuonna 2026, Vainikkalan paloasema vuonna 2027 ja Taipalsaaren paloasema vuonna 2028.	
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 1	Alavudelle ei pidä rakentaa uutta sotekeskusta tässä taloustilanteessa.	
selite	Alavuden sotekeskuksen kustannusarvio on yli 30 miljoonaa euroa ja hyvinvointialueen talous pahasti alijäämäinen.	
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 2	Hyvinvointialueelle pitää rakentaa uusi lastensuojeluyksikkö.	
selite	Tavoitteena lastensuojelun laitoshoidossa on oman tuotannon vahvistaminen.	
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 3	Pienemmillä paikkakunnilla ei tarvita sosiaali- ja terveydenhuollon vastaanottoiloja, vaan kotiin tuotavat palvelut ja digipalvelut riittävät hyvin.	
selite	Erilaiset uudet kotiin tuotavat palvelut ovat korvaamassa palveluja monin paikoin.	
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 4	Aluevaltuutettujen pitää unohtaa kuntapolitiointi ja keskittyä koko Etelä-Pohjanmaan kehittämiseen.	
selite	Valtuutettuja on arvosteltu siitä, että he ajavat oman kylänsä/kuntansa etuja hyvinvointialueen päätöksenteossa.	
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 5	Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen säästöjen ei pidä koskea pelastuspalveluja.	
selite	Hyvinvointialueen talouden sopeutustarve on niin iso, että säästöjä tehdään joka sektorilta. Pelastuspalveluista ei ole vielä päätöksiä.	
Etelä-Savon hyvinvointialue 1	Savonlinnassa tulee säilyttää niin laaja erikoissairaanhoidon päivystys kuin laki suinkin sallii.	
selite	Erikoissairaanhoidon yöpäivystys päättyi Savonlinnassa maaliskuun alussa. Hyvinvointialue voi itse päättää, päivystääkö sairaalassa yöllä terveystakeskus- vai erikoislääkäri.	
Etelä-Savon hyvinvointialue 2	Etelä-Savon hyvinvointialue on liian pieni järjestämään vaaditut sosiaali- ja terveyspalvelut ja se tulee yhdistää osaksi suurempaa kokonaisuutta.	
selite	Esimerkiksi Savonlinnassa lähes puolet kaupunginvaltuutetuista toivoo, että kaupunki selvittää mahdollisuutta vaihtaa maakuntaa ja hyvinvointialuetta.	
Etelä-Savon hyvinvointialue 3	Etelä-Savossa pitää ottaa käyttöön omalääkärimalli, vaikka se maksaisi nykyistä enemmän.	
selite	Omalääkärimallissa asiakasta palvelee aina sama lääkäri.	

Etelä-Savon hyvinvointialue 4	Laboratoriopalvelut tulee säilyttää lähipalveluina terveysasemilla.	
selite	Etelä-Savossa laboratorionäytteitä otetaan myös terveysasemilla.	
Etelä-Savon hyvinvointialue 5	Perusterveydenhuollossa tulee edelleen lisätä etäyhteyksien käyttöä.	
selite	Etelä-Savossa kolmasosa asiakkaiden yhteydenotoista tulee puhelimitse tai chatin välityksellä.	
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 1	Itä-Uudenmaan pienten kuntien terveystalujen määrä ja palvelutaso on säilytettävä vähintään nykytasolla.	De små kommunernas hälsovårdsservice ska förbli minst på nuvarande nivå.
selite	Hyvinvointialueen palvelut keskittyvät Porvooseen. Alueellisia palvelupisteitä ja erilaisia kiertäviä palveluja on myös pienemmissä kunnissa, mutta palveluverkko on jatkuvasti tarkastelun kohteena ja leikkausuhan alla.	Välfrädrådetts service är koncentrerad till Borgå. Lokala servicepunkter och ambulerande tjänster finns också i de mindre kommunerna, men servicenätverket är under ständig granskning med hot om nedskärningar.
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 2	Porvoon sairaalassa täytyy jatkossakin säilyä erikoissairaanhoidon pätevyyttä nykyisessä laajuudessaan.	Jouren för specialistsjukvård ska finnas kvar i Borgå sjukhus i nuvarande utsträckning
selite	Porvoon sairaalan pätevyyttä on pahoin ruuhkautunut. Tämän ja viime vuoden aikana ambulansseja potilaineen on jouduttu useamman kerran ohjaamaan toisiin sairaaloihin esimerkiksi Helsinkiin.	Jouren vid Borgå sjukhus är överbelastad. Man har flera gånger blivit tvungen att dirigera om ambulanser och patienter till andra enheter, till exempel till Helsingfors.
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 3	Vaikka rahat ovat vähissä, kiinteitä terveystaluita ei saa korvata kiertävillä palveluilla alueen pienissä kunnissa.	Även om pengarna tryter, får fasta hälsovårdstjänster inte ersättas med mobila tjänster i de små kommunerna i området.
selite	Hyvinvointialueen hallitus päätti tammikuussa, että Lapinjärven, Myrskylän ja Pukkilan alueilla tarjotaan kiertäviä terveystaluita viimeistään syksyllä 2025. Samalla päätettiin Porvoon Näsin terveyskeskuksen sairaalaosasto 1:n sulkemisesta kesäkuun loppuun mennessä.	Styrelsen för Östra Nylands välfärdsområde fattade i januari beslut om att Lapträsk, Mörskom och Pukkila från i höst erbjuds ambulerande hälsovårdsservice. Samtidigt fattade man beslut om att stänga avdelning 1 vid Näse hälsovårdscentral i Borgå.
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 4	Hyvinvointialueen tulee ottaa oppia naapurialueilta ja laskea asiakasmaksujaan maksimiinnoista.	Välfrädsområdet bör göra som grannkommunerna och sänka sina kundavgifter från maximinivåerna.
selite	Suurin osa hyvinvointialueista korottaa asiakasmaksuja tämän vuoden alussa lain sallimiin enimmäishintoihin. Näin myös Itä-Uudellamaalla. Ainoastaan Helsinki sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialue eivät nosta terveyskeskuslääkärikäynnin hintaa maksimiin. Maksujen korotus on herättänyt huolta terveydenhuollon saavutettavuudesta.	Största delen av välfärdsområdena i landet har höjt sina klientavgifter. Det är bara i välfärdsområdena Helsingfors och Vanda och Kervo som ett läkarbesök är billigare än den lagstadgade maximinivån. Prishöjningarna väcker farhågor om att vissa kan bli utan den vård de behöver
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 5	Itä-Uudenmaan aluevaltuustolla on hyvät edellytykset vaikuttaa alueen terveystalujen toimintaan ja saatavuuteen.	Välfrädsområdesfullmäktige har goda möjligheter att påverka tillgången på hälsovård i min region.
selite	Joka toinen suomalainen epäilee aluevaltuuston mahdollisuuksia vaikuttaa palveluihin seuraavalla vaalikaudella, käy ilmi tuoreesta Kunnallisalan kehittämiskomitean (Kaks) Ilmapuntari-tutkimuksesta. Tutkimuksen mukaan sekä oman hyvinvointialueen että asuinkunnan palveluihin kohdistuu enemmän myönteisiä kuin kielteisiä kantoja. Hyvinvointialueisiin ollaan asuinkuntia selvästi tyytymättömämpiä.	Varannan finländare tvivlar på att fullmäktige för välfärdsområdena kan påverka tillgången på tjänster inom hälsovården under nästa valperiod. Det visar en undersökning som Kunnallisalan kehittämiskomitea har låtit göra. Invånarna är klart mer missnöjda med sitt välfärdsområde än med sina hemkommuner.
Kainuun hyvinvointialue 1	Kainuun hyvinvointialueen täytyy vähentää keskijohdon työtä, jotta työvoimaa vapautuu esimerkiksi potilastyöhön.	
selite	Suorittavasta väestöstä on pulaa, ja on tutkittava, ovatko kaikki keskijohdon tehtävät tarpeellisia. Kainuun hyvinvointialue ei esimerkiksi ole saanut rekrytoitua niin paljon henkilöstöä kuin on kaivattu.	
Kainuun hyvinvointialue 2	Kainuun lääkäripalvelut pitää turvata kunnissa kiertävillä yksityislääkäreillä, joiden palveluja hyvinvointialue ostaa.	
selite	Kainuussa toimii jo mobiileja terveystaluita. Ne voisivat täydentää lääkäripalveluja pienissä kunnissa.	
Kainuun hyvinvointialue 3	Kainuun on maksettava pelastajille maan parasta palkkaa, jotta joka kuntaan saadaan riittävästi pelastajia.	
selite	Suomen pelastusalan ammattilaiset -ammattiliiton mukaan Kainuussa maksetaan pelastajille pienimpiä palkkoja koko maassa. Kainuussa on ollut ongelmia pätevien pelastajien löytämisessä virkoihin.	
Kainuun hyvinvointialue 4	Vanhukselle on taattava ympärivuorokautinen sairaanhoito hänen kotikunnassaan.	
selite	Vanhojen ihmisten vanhoille omaisille ei ole kohtuullista, että vuodepaikka on yli sadan kilometrin päässä kotoa.	
Kainuun hyvinvointialue 5	Yli 70-vuotiaille on taattava lääkärin tapaaminen kasvokkain.	
selite	Kun aistit ja toimintakyvyt ovat heikentyneet, ei terveydenhoito onnistu videolääkärisä asioiden kanssa.	

Kanta-Hämeen hyvinvointialue 1	Forssan ja Riihimäen sairaaloista ei saa enää vähentää palveluja.	
selite	Oma Häme keskittää erikoissairaanhoidon poliklinikkatoimintoja Hämeenlinnaan. Myös päiväsaaralatoiminnan ja perusterveydenhuollon osastojen jatkoa ja mahdollista siirtoa valmistuvaan Assi-sairaalaan selvitetään.	
Kanta-Hämeen hyvinvointialue 2	Hyvinvointialueen pitää järjestää enemmän liikkuvia palveluja asiakkaiden luokse ja tinkiä kiinteistä palvelupisteistä.	
selite	Liikkuvat palvelut voivat parantaa saavutettavuutta erityisesti syrjäisemmillä alueilla tai henkilöille, jotka eivät pääse helposti kiinteisiin palvelupisteisiin. Kiinteiden palvelupisteiden vähentäminen voi merkitä kuitenkin heikennystä palvelujen jatkuvaan saatavuuteen.	
Kanta-Hämeen hyvinvointialue 3	Hyvinvointialueen pitää hoitaa vanhuksia ensisijaisesti omilla yksiköissään, vaikka yksityisissä hoivakodeissa olisi tilaa.	
selite	Päätös siitä, painotetaanko julkisia yksiköitä vai käytetäänkö yksityisiä vaihtoehtoja, vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti ikäihmiset pääsevät hoivaan ja millaisia hoitokustannuksia syntyy.	
Kanta-Hämeen hyvinvointialue 4	Hyvinvointialueen pitää tarjota pääsyä suoraan lääkärin etävastaanotolle chat-palveluna ilman hoitajan tekemää hoidon tarpeen arviointia.	
selite	Sairaanhoitaja- ja neuvola-chattien lisäksi Oma Hämeessä on jo käytössä aikuissosiaalityö-, asiakaspalvelu-, fysioterapeutti-, mielenterveys- ja päihdepalvelu- sekä suun terveydenhuollon chatit.	
Kanta-Hämeen hyvinvointialue 5	Kanta-Hämeen hyvinvointialueen on ensisijaisesti huolehdittava taloutensa tasapainottamisesta lakisääteisessä määräraajassa, vaikka tämä merkitsisi palvelujen järjestämisen vaarantumista ja lakisääteisten hoitotakuuajkojen ylittymistä.	
selite	Hyvinvointialueen on löydettävä keinoja estää menojen ylittäminen tuloihin nähden. Talouden tasapainottamisen vaatimat säästöt voivat vaikuttaa palvelujen laatuun ja saatavuuteen. Kyse on priorisoinnista.	
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 1	Vanhuksia hoidetaan Soiten alueella liian pitkään kotona.	Äldre vårdas för länge hemma inom Soite
selite	Keski-Pohjanmaalla pyritään lisäämään voimakkaasti kotiin vietäviä palveluita, jotta vanhukset asuisivat mahdollisimman pitkään kotona.	I Mellersta Österbotten strävar man till att öka servicen till hemmen för att äldre ska bo hemma så länge som möjligt
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 2	Liikkuvilla ja etäpalveluilla voidaan korvata riittävän hyvin lähipalveluita.	Med rörlig service och distanstjänster kan man ersätta närservice på ett tillräckligt bra sätt
selite	Soite pyrkii etenkin maakunnassa korvaamaan kiinteitä palveluita liikkuvilla ja etäpalveluilla.	Soite strävar till att ersätta fast service med rörlig
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 3	Keski-Pohjanmaan keskussairaalan pitäisi karsia erikoisalojaan ja tehdä enemmän yhteistyötä Seinäjoen, Vaasan ja Oulun sairaaloiden kanssa.	Mellersta Österbottens centralsjukhus borde minska på antalet specialområden och samarbeta mer med sjukhusen i Seinäjoki, Vasa och Uleåborg
selite	Sairaaloiden yhteistyön lisäämisestä on puhuttu paljon säästöjen ja osaajapulan takia.	Det har talats om att öka samarbetet på grund av inbesparingar och bristen på kompetent arbetskraft
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 4	Soiten pitäisi tinkiä sille laissa asetetuista säästövelvoitteista turvatakseen palveluiden säilyminen.	Soite borde ge avkall på de sparkrav som lagen kräver för att säkerställa att servicen består
selite	Soiten on katettava alijäämänsä vuoden 2026 loppuun mennessä. Tämän hetken arvion mukaan sen pitäisi ensi vuonna tehdä noin 40 miljoonan euron ylijäämäinen tulos päästäkseen tavoitteeseen.	Soite måste täcka sitt underskott senast i slutet av 2026. Enligt nuvarande uppskattning borde man i så fall göra ett plusresultat på 40 miljoner år 2026.
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 5	Kokkola ei ole osallistunut säästötalkoiisiin samassa suhteessa kuin maakunnan kunnat.	Karleby har inte deltagit i spartalkot i samma utsträckning som de andra kommunerna
selite	Soite on karsinut palveluitaan lähinnä maakunnasta.	Soite har skurit ner främst ute i landsbygds kommunerna
Keski-Suomen hyvinvointialue 1	Keski-Suomen omalääkärijärjestelmä pitää laajentaa ripeästi koskemaan kaikkia asukkaita ja siihen pitää palkata lisää lääkäreitä.	
selite	Omalääkärijärjestelmä on päätetty aloittaa iäkäämmistä ja pitkäaikaissairaista, eikä siihen ole osoitettu lisää lääkäriresurssia.	
Keski-Suomen hyvinvointialue 2	Ostopalveluiden käyttöä tulee vähentää Keski-Suomen hyvinvointialueella, ja sen sijaan kehittää omaa palvelutuotantoa.	
selite	Ostopalveluihin on kulunut Keski-Suomen hyvinvointialueella yli kolmannes kaikista toimintakuluista (2023). Henkilöstöpula ja talousongelmat vaikeuttavat oman palvelutuotannon kehittämistä.	

Keski-Suomen hyvinvointialue 3	Keski-Suomen hyvinvointialueen pitää edelleen lisätä merkittävästi etäyhteyksien ja tekoälyn käyttöä terveyspalveluissaan.	
selite	Jo nykyisin käytössä on esimerkiksi lääkeautomaatteja sekä chat- ja videovastaanottoja. Digitaalisuuden kääntopuolena on kohtaamisten väheneminen.	
Keski-Suomen hyvinvointialue 4	Omaishoidon tuen myöntämiskriteerejä pitää Keski-Suomessa kiristää säästöjen takia.	
selite	Omaishoidon tuen kustannukset ovat täällä noin 16 miljoonaa euroa vuodessa. Tänä vuonna valtuusto torjui esityksen omaishoidon alimman palkkioluokan lopettamisesta.	
Keski-Suomen hyvinvointialue 5	Hyvinvointialueen tulee lisätä neuvolan ja kouluterveydenhuollon resursseja, vaikka se tarkoittaisi leikkaamista muista palveluista.	
selite	Lasten ja nuorten peruspalveluihin tehdyt panostukset voivat ennaltaehkäistä kalliimpien toimien kuten lastensuojelun tarvetta.	
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 1	Ensihoidon valmiutta ei saa enää heikentää Keusoten alueella.	
selite	Vantaan Ruskeasannan ja Ilolan sekä Järvenpään ja Tuusulan Jokelan asukkaiden avunsaanti hidastuu, kun ensihoitoyksiköistä säästetään maaliskuun alusta alkaen.	
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 2	Potilaiden pääsy julkisilla liikennevälineillä Hyvinkään sairaalaan on taattava, vaikka se vaatisi sote-alueelta rahallista tukea.	
selite	Monista paikoista ympäri hyvinvointialuetta ei pääse suoralla bussiyhteydellä Hyvinkään sairaalaan. Pääsyä sairaalaan voi rajoittaa myös potilaan fyysinen kunto, kun pitäisi vaihtaa liikennevälineestä toiseen.	
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 3	Alennetut omaishoidon tuen palkkiot pitää nostaa takaisin aiemmalle tasolle.	
selite	Hyvinvointialue päätti viime tammikuussa laskea omaishoitajien kahden hoitoisuusluokan palkkioita. Alueen vammaisneuvosto muistuttaa, että omaishoito on erittäin edullinen tapa verrattuna esimerkiksi nuoren palveluasumiseen.	
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 4	Hyvinvointialueen pitäisi ottaa käyttöön sakkomaksut peruuttamattomista potilasajoista.	
selite	Hyvinvointialueen ensimmäinen henkilöstöpaneeli ehdotti viime vuoden lopussa yhtenä säästötoimena sakkomaksuja käyttämättömiin asiakasajoihin.	
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 5	Ainakin vanhusten, lasten ja vammaisten on saatava sosiaali- ja terveyspalveluja lähellä kotia.	
selite	Tuusulan Jokelan terveysasema lakkautetaan ja siitä tulee sote-yksikkö, jossa kokeillaan hyvinvointialueen, kunnan, yritysten ja yhdistysten yhteistyössä erilaisia palveluja. Hyvinvointialue tarjoaa esimerkiksi neuvolapalveluita.	
Kymenlaakson hyvinvointialue 1	Kymenlaakson hyvinvointialueen täytyy jatkossakin lisätä digitaalisia palveluita.	
selite	Hyvinvointialue otti tammikuussa käyttöön Oma Kymenlaakso -sovelluksen, jossa voi varata vastaanottoaikoja, käydä videovastaanotolla ja viestitellä terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Hyvinvointialueen tavoitteena on, että 30 prosenttia asioinnista hoidetaan digitaalisesti tämän vuoden loppuun mennessä.	
Kymenlaakson hyvinvointialue 2	Kouvolasta ja Kotkasta pitäisi karsia terveysasemia mieluummin kuin sulkea pienten kuntien ainoat terveysasemat.	
selite	Kymenlaakson hyvinvointialue on päättänyt sulkea 13 terveysasemasta kuusi terveysasemaa. Tähän mennessä sulkupäätös on tehty Jaalan, Elimäen ja Miehikkälän terveysasemista.	
Kymenlaakson hyvinvointialue 3	Hyvinvointialueen pitää mieluummin kehittää kotihoitopalveluita kuin lisätä hoivapaikkoja.	
selite	Kymenlaakson hyvinvointialue on pyrkinyt siihen, että esimerkiksi vanhuksat pystyisivät asumaan kotona pidempään.	
Kymenlaakson hyvinvointialue 4	Aluevaltuustolla pitää olla nykyistä enemmän päätösvaltaa.	
selite	Monet nykyiset valtuutetut ovat kokeneet, ettei aluevaltuustolla ole riittävästi valtaa aluehallitukseen verrattuna.	
Kymenlaakson hyvinvointialue 5	Kymenlaakson hyvinvointialueen pitää lisätä pelastuslaitoksen rahoitusta öljyntorjuntaan.	

selite	Kymenlaakson pelastuslaitoksen rahat öljyntorjuntaan ovat vähentyneet. Samalla onnettomuusriski Itämerellä on kasvanut.	
Lapin hyvinvointialue 1	Länsi-Pohjassa pitää tarjota sairaalapalveluja mahdollisimman laajasti. LIKERT	
selite	Rovaniemelle ei pidä keskittää mitään sellaista palvelua, joka voidaan tarjota Meri-Lapissa.	
Lapin hyvinvointialue 2	Laphan pitää järjestää ympärivuorokautinen lääkäripäivystys Ivalon terveysasemalla. LIKERT	
selite	Tällä hetkellä lääkäri ei päivystä Ivalossa 24/7, mutta tarvittaessa hän on saatavissa Ivalon terveysaseman vuodeosastolle myös ilta- ja yöaikaan. Lähin päivystävä lääkäri on Lapin keskussairaalassa Rovaniemellä.	
Lapin hyvinvointialue 3	Pelastuslaitoksen ja ensihoidon rahoitusta pitää lisätä sote-toimintojen kustannuksella. LIKERT	
selite	Laphan talousarvion mukaan pelastuslaitos toimii nyt jatkuvasti palvelutason minimirajalla tai sen alapuolella. Hyvinvointialue voi itse päättää, kuinka paljon se käyttää valtion rahoitusta pelastuslaitoksen toimintaan.	
Lapin hyvinvointialue 4	Ikäihmisiä saa siirtää sellaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumisyksikköön, joka on kotikunnan ulkopuolella. K/E	
selite	Lapha on etsinyt säästöjä vuodeosastoista ja palveluasumisesta. Monet pelkäävät, että ikäihmisiä saatetaan sijoittaa jatkossa kauas kotipaikastaan.	
Lapin hyvinvointialue 5	Palveluverkkoa koskeissa päätöksissä painotan asioita seuraavassa järjestyksessä. Palvelun toteuttajina toimii ammattitaitoisia henkilöitä; Palvelun tuottaminen on mahdollisimman edullista; Palvelu ulkoistetaan, jos se tulee halvimmaksi; Palvelu saadaan mahdollisimman lähelle kaikkia asukkaita	
selite	Palveluverkon toimivuuteen vaikuttaa monia vastakkaisia tekijöitä. Esimerkiksi päteviä tekijöitä ei välttämättä saa joka paikkaan edes rahalla, mutta asukkaat haluavat saada palvelunsa mahdollisimman läheltä.	
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue 1	Ensihoidon resurssit on säilytettävä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella vähintään nykyisellä tasolla.	Resurserna för akutvården måste bibehållas på minst nuvarande nivå i Västra Nylands välfärdsområde.
selite	Länsi-Uudeltamaalta on karsittu yöaikaista ambulanssipäivystystä esimerkiksi Lohjan Ventelästä ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin Hattulan sairaalasta.	Nattlig ambulansberedskap har skurits ner i Västra Nyland, bland annat i Ventelä i Lojo och i Ingå. Även i Uusmaa har det ibland varit svårt att få.
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue 2	Vanhusten on saatava asua kotipaikkakunnallaan elämänsä loppuun asti.	Åldringar måste få bo i sin hemkommun livet ut.
selite	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on päättänyt lakkauttaa Siuntion terveyskeskuksen vuodeosaston ja tehostetun asumispalveluyksikön Villa Charlotan.	Västra Nylands välfärdsområde har beslutat att stänga vårdavdelningen på Sjuudeå hälsocentral och enheten för effektiviserat boende, Villa Charlotta.
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue 3	Terveyden- ja sairaanhoitopalveluita voi edelleen keskittää Länsi-Uudenmaan alueella, jos talous sitä vaatii.	Hälso- och sjukvårdstjänster i västra Nyland kan centraliseras ytterligare om ekonomin kräver det.
selite	Terveyden- ja sairaanhoitoa on keskitetty Länsi-Uudenmaan alueella voimakkaasti viime vuosina. HUS on keskitänyt jo synnytykset pääkaupunkiseudulle ja Hyvinkäälle sekä karsinut Raaseporin sairaalan toimintaa.	Hälso- och sjukvården har centraliserats kraftigt i västra Nylands område under de senaste åren. HUS har redan centraliserat förlossningarna till huvudstadsregionen och Hyvinge samt skurit ner verksamheten vid Raseborgs sjukhus.
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue 4	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen on parannettava asiakaspalveluaan perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa, vaikka se tarkoittaisi palvelun heikkenemistä jossain muussa toiminnoissa.	Västra Nylands välfärdsområde måste förbättra sin kundservice inom primärvården och munhålsvården, även om det skulle innebära en försämring av tjänsterna inom någon annan verksamhet.
selite	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on saanut loppuvuodesta 2024 aluehallintoviraston moitteet liian pitkistä takaisinsoittoaajoista perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa.	I slutet av 2024 fick Västra Nylands välfärdsområde kritik från regionförvaltningsverket för alltför långa återuppringningstider inom primärvården och munhålsvården.
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue 5	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen on mahdollista tehostaa toimintaansa vielä radikaalisti nykyisestä ja saada näin taloutensa tasapainoon.	Västra Nylands välfärdsområde har möjlighet att effektivera sin verksamhet avsevärt jämfört med nu och därmed balansera sin ekonomi.
selite	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on käyty sen olemassaolon aikana useat yhteistoimintaneuvottelut, viimeksi asumispalveluissa.	Under sin existens har Västra Nylands välfärdsområde haft flera samarbetsförhandlingar, senast inom boendetjänsterna.
Pohjanmaan hyvinvointialue 1	Hyvinvointialueen on tartuttava nopeasti Vaasan yhteispäivystyksen pitkään jatkuneisiin ongelmiin.	Välfärdsområdet måste snabbt ta tag i problemen på akuten på Vasa centralsjukhus.
selite	Päivystyksessä on henkilöstöpulaa ja potilasmäärä on kasvanut. Työntekijät kertovat potilasturvallisuuden vaarantuneen.	Jouren har personalbrist och antalet patienter har ökat. Personalen berättar att patientsäkerheten blir lidande.
Pohjanmaan hyvinvointialue 2	Hyvinvointialue ei voi säästää enää enempää maaseutukuntien palveluista.	Välfärdsområdet kan inte spara mera från servicen ute i landsbygdskommunerna.
selite	Hyvinvointialue on tehnyt päätöksen 44 miljoonan euron säästöistä tänä vuonna. Varsinkin alueen keskuskaupunkien ulkopuolella koetaan, että säästöt kohdistuvat lähipalveluihin.	Välfärdsområdet har fattat beslut om inbesparingar på 44 miljoner euro detta år. Ute på landsbygden råder en känsla av att närservicen försvinner.

Pohjanmaan hyvinvointialue 3	RKP käytännössä päättää, mihin hyvinvointialue käyttää rahaa.	Det är i praktiken SFP som bestämmer vad Österbottens välfärdsområde sätter pengarna på
selite	Aluevaltuustossa on 59 valtuutettua. Näistä 32 paikkaa on RKP:llä. RKP:llä on valtuustossa yksinkertainen enemmistö.	Det finns 59 platser i fullmäktige. SFP har 32 platser, alltså enkel majoritet.
Pohjanmaan hyvinvointialue 4	Yöpäivystys on säilytettävä Pietarsaareissa.	Nattjouren i Jakobstad måste bevaras
selite	Pietarsaareissa Malmin sairaalan yöpäivystyksen jatko on ollut vaakaaludalla.	Nattjourens framtid på Malmska sjukhuset i Jakobstad är osäker.
Pohjanmaan hyvinvointialue 5	Kaikille nykyisille paloasemille ei riitä rahoitusta.	Pengarna räcker inte till för att upprätthålla alla nuvarande brandstationer inom välfärdsområdet.
selite	Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueella on vakituisia palokuntia ja sopimuspalokuntia 45:lla paloasemalla.	Just nu finns sammanlagt 45 brandstationer (ordinarie- och avtalsbrandkårsstationer) på Österbottens räddningsverks verksamhetsområde.
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 1	Hyvinvointialueen pitää leikata menoja. Laita säästökeinot järjestykseen: terveysasemien karsiminen, henkilökunnan vähentäminen, työntekijöiden palkkojen leikkaaminen, hoitotilojen ja kiinteistöjen vähentäminen, asiakasmaksujen nostaminen 1= mieluisin 5=vähiten mieluisin säästökeino	
selite	Hyvinvointialueen on säästettävä ensi ja seuraavana vuonna yhteensä noin 60 miljoonaa euroa, jotta talous on tasapainossa vaaditussa aikataulussa eli vuoden 2026 loppuun mennessä.	
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 2	Päätös uuden sotekeskuksen rakentamisesta Joensuuhun on kumottava.	
selite	Aluevaltuuston investointisuunnitelmassa vuosille 2024-2027 suurimpia hankkeita on Joensuuhun rakennettava uusi sote-keskus, joka maksaa arviolta 30 miljoonaa euroa.	
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 3	Ambulanssin nopea saapuminen hätätilanteessa on kaikkein tärkein terveyspalvelu.	
selite	Pohjois-Karjalassa on 31 pelastusasemaa, joista ympärivuorokautinen päivystys on nyt viidellä asemalla. Myös pienten asemien sivutoiminen henkilöstö pystyy ensivastepalveluun.	
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 4	Omalääkäri-mallista pitää aloittaa nopeasti kokeilu.	
selite	Omalääkärimallista on tehty viime vuonna Siun sotessa valtuustoaloite ja asiaa selvittää terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja.	
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 5	Raha ei riitä kaikkeen. Laita seuraavat palvelut tärkeysjärjestykseen: vanhusten kotihoito, lastensuojelu, mielenterveyspalvelut, Pohjois-Karjalan yhteispäivystys	
selite	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pitää löytää jo vuonna 2025 noin 30 miljoonan euron pysyvät säästöt, että talous on tasapainossa seuraavana vuonna kuten hallitus vaatii.	
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 1	Pohteen pitää käyttää enemmän rahaa etenkin nuorten mielenterveyspalveluihin.	
selite	Mieli ry:n kriisikeskusbarometri kertoi viime kesäkuussa, että Pohjois-Pohjanmaalla mielenterveyspalveluita saa keskimääräistä heikommin.	
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 2	Pohteen pitää tiivistää palvelu- ja terveysasemaverkostoaan vielä enemmän ja nopeammin.	
selite	Esimerkiksi lumijokiset joutuvat hakemaan lääkärin ja sairaanhoitajan palvelunsa pian lähikunnista. Terveysasemia on lakkautettu Alavieskassa, Merijärvellä ja Siikajoenkylällä. Pohteen talouden tasapainottamisohjelmilla on pyritty kohentamaan hyvinvointialueen taloutta.	
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 3	Pohteen tulee kohdistaa lisää erillismäärärahaa hoitojonojen purkamiseen.	
selite	Pohteen hallitus päätti tammikuussa kohdistaa 5 miljoonaa euroa hoitojonojen purkuun. Pisimmät jonot ovat ortopedian, traumatologian ja gastroenterologian erikoisaloiilla.	
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 4	Vanhusten palveluja tulee kehittää suuntaan, jossa palveluja tarjotaan yhä enemmän digitaalisesti ja vanhukset asuvat kotona yhä pidempään.	
selite	Pohde on kehittänyt digitaalisia vanhusten palveluita. Pohteella on käytössä esimerkiksi chat-palvelu, joka tarjoaa yleistä ohjausta ja neuvontaa yli 65-vuotiaiden ikäihmisten palveluista.	
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 5	Pohteen pitää vähentää ikäihmisten ympärivuorokautista hoitoa vielä nykyisestä.	

selite	Hyvinvointialue on kehittänyt vanhustenhoitoa vähentämällä ikäihmisten ympärivuorokautista hoitoa.	
Pohjois-Savon hyvinvointialue 1	Palvelut heikkenevät pienillä paikkakunnilla liikaa ja asukkaat joutuvat palvelujen suhteen eriarvoiseen asemaan asuinpaikan mukaan.	
selite	Pohjois-Savon hyvinvointialue säästää karsimalla palveluverkosta.	
Pohjois-Savon hyvinvointialue 2	Hyvinvointialueen tulee ottaa huomioon isot yritykset palveluverkkoa suunnitellessaan.	
selite	Isot yritykset ovat vastustaneet palveluverkon karsimista, koska yritykset ja niiden työntekijät tarvitsevat terveys- ja pelastuspalveluja. Isoilla yrityksillä on työntekijöitä yli kuntarajojen.	
Pohjois-Savon hyvinvointialue 3	Perheneuvolatoimintaa pitää jatkaa kaikissa alueen kunnissa yhtäläisinä.	
selite	Hyvinvointialue harkitsee, että perheneuvolatoiminta porrastetaan kunnissa kolmelle eri tasolle.	
Pohjois-Savon hyvinvointialue 4	Vuodeosastoja pitää lakkauttamisen sijaan säilyttää.	
selite	Pohjois-Savon hyvinvointialue säästää sulkemalla vuodeosastoja. Sen sijaan hyvinvointialue aikoo kehittää kotiin vietäviä palveluita.	
Pohjois-Savon hyvinvointialue 5	Vammaispalvelut pystytään turvaamaan lisäämällä digi- ja etäpalveluja.	
selite	Pohjois-Savon hyvinvointialue hakee säästöjä lisäämällä digi- ja etäpalveluja. Esimerkiksi päivätoiminta voisi tapahtua etäyhteyden avulla.	
Pirkanmaan hyvinvointialue 1	Psykiatrisen sairaanhoidon paikkoja on saatava lisää Pirhan alueelle.	
selite	Potilaiden määrä lisääntyy ja uusi aikuispsykiatrian T-sairaala osoittautui pieneksi jo valmistuessaan. Lasten- ja nuorisopsykiatrian vuodeosastopaikoista on jatkuva pula.	
Pirkanmaan hyvinvointialue 2	Pirkanmaan aluevaltuuston puolueiden ryhmärahoja pitää leikata talouden tasapainottamiseksi.	
selite	Pirkanmaan hyvinvointialue tuki viime vuonna aluevaltuustonsa poliittisia ryhmiä yhteensä 395 000 eurolla. Ryhmäraha oli 5 000 euroa aluevaltuutettua kohden.	
Pirkanmaan hyvinvointialue 3	Ikäihmisten päivätoiminta Pirkanmaan hyvinvointialueella voidaan korvata etäyhteydellä.	
selite	Yhteisteisten kokoontumisten sijaan ikäihmisille tarjotaan kotiin etäohjelmaa kuten tuolijumppaa, tietovisoja tai yhteislaulutuokioita tablettitietokoneen kautta.	
Pirkanmaan hyvinvointialue 4	Pirhan on taattava vuodeosastopaikka läheltä potilaan kotikuntaa.	
selite	Nykyisin paikka voi olla kaukana kotoa jopa toisella puolella Pirkanmaata. Jatko- tai vuodeosastopaikka etsitään mahdollisimman pian, kun erikoissairaahoitoa tai päivystystä vaativa vaiva on hoidettu.	
Pirkanmaan hyvinvointialue 5	Jokaisessa Pirkanmaan kunnassa on oltava lähiasiointipiste, josta saa palvelua kasvotusten.	
selite	Kaikissa Pirhan lähiasiointipisteissä ei ole tällä hetkellä lainkaan mahdollisuutta asioida kasvokkain ihmisen kanssa. Tai jos on, niin vain tunnin, pari viikossa.	
Päijät-Hämeen hyvinvointialue 1	Asukkaita pitää ohjata voimakkaammin digiklinikan käyttöön.	
selite	Digiklinikka on tuonut Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle noin 3 miljoonan euron säästöt. Kuitenkin vasta pieni osa väestöstä käyttää digiklinikkaa. Hyvinvointialue haluaisi laajentaa digiklinikan koskemaan myös erikosaanhoitoa ja sosiaalihuoltoa.	
Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2	Nastolan ja Padasjoen pelastusasemat voidaan rakentaa sote-keskuksen yhteyteen.	
selite	Hyvinvointialue tavoittelee yhteiskäyttöisten tilojen lisäämistä. Esimerkiksi Padasjoelle ja Nastolaan suunnitellaan uudisrakennuksia, joihin sijoitettaisiin pelastusasemat ja sote-keskukset.	
Päijät-Hämeen hyvinvointialue 3	Harjun terveys tuottaa liian suuren osuuden Päijät-Hämeen sote-palveluista.	
selite	Harjun terveys oy on Mehiläisen ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen yhteinen yritys. Harjun terveys tuottaa perusterveydenhuollon palvelut Lahdessa, Iitissä, Kärkölässä ja Hartolassa.	
Päijät-Hämeen hyvinvointialue 4	Lahden sote-keskuksen pitää pysyä entisen kaupunginsairaalan tiloissa.	

selite	Hyvinvointialue on vuokratiloissa Lähi-Tapiolan omistamassa entisessä kaupunginsairaala-kiinteistössä. Hyvinvointialueen mielestä tiloja on liikaa ja ne ovat kalliit. Vuokrasopimuksen irtisanominen voi kuitenkin tarkoittaa riitaa Lähi-Tapiolan kanssa.	
Päijät-Hämeen hyvinvointialue 5	Hyvinvointialueen pitää perustaa uusia omia lastensuojeluyksiköitä, koska laitoshoitoon sijoitettujen lasten määrä on kasvanut.	
selite	Päijät-Hämeessä oli viime vuonna kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 805 lasta. Laitoshoitoon sijoitettujen määrä kasvoi vajaat 8 prosenttia.	
Satakunnan hyvinvointialue 1	Omaishoidon tukia pitää leikata säästösyistä.	
selite	Satakunnassa on käyty monta vuotta keskustelua omaishoidon tuen tasosta ja rahojen riittävydestä.	
Satakunnan hyvinvointialue 2	Lähipalveluiden keskittäminen isoimpiin kaupunkikeskuksiin on järkevä ratkaisu Satakunnassa.	
selite	Palvelujen keskittäminen ja useiden terveyskeskusten palvelujen alasajo on iso kysymys Satakunnassa.	
Satakunnan hyvinvointialue 3	Hyvinvointialueen pitää tehdä kaikkensa, jotta Porin Kuumasairaalaan tunnettu iso rakennushanke Tiilimäellä saadaan alulle jo lähivuosina.	
selite	Kuumasairaala on suunnittelussa oleva merkittävä uudisrakennushanke, johon sisältyy mm. päivystys ja leikkaussaleja.	
Satakunnan hyvinvointialue 4	Hyvinvointialueen perimät palvelumaksut on pidettävä korkeimmalla valtion sallimalla tasolla.	
selite	Hyvinvointialueen talous on tiukalla.	
Satakunnan hyvinvointialue 5	Hyvinvointialueen virkamiesjohto on hoitanut tehtävänsä päätyväällä valtuustokaudella hyvin.	
selite	Hyvinvointialueen johtaja Kirsi Varhila erosi alkuvuonna. Poliitikoilla ja virkamiehillä on ollut kovaa väantöä.	
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 1	Lastensuojelun asioiden hoitoa pitää edelleen parantaa palkkaamalla lisää sosiaalityöntekijöitä.	Barnskyddet behöver förbättras ytterligare genom att anställa fler socialarbetare.
selite	Lastensuojelun tilanne Vantaalla on ollut jo pidempään heikko. Parannuksia on tehty, mutta VAKE sai vuonna 2024 aluehallintovirastolta (avi) uuden huomautuksen sosiaalityöntekijöiden liian vähäisestä määrästä. Lastensuojeluasioiden käsittelyajoissa on myös vielä parannettavaa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella vain n. 60% lastensuojelutarpeen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointi on valmistunut vaaditussa 3 kuukaudessa (THL 2023).	
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 2	Vantaan ja Keravan hyvinvointialue investoinneissa tulee asettaa ensimmäiseksi pelastustoimen valmiusasemat ja sen kalustohankinnat.	I investeringarna borde räddningstjänstens beredskapsstationer och utrustningen till dem ha högsta prioritet.
selite	Hyvinvointialueella on esiintynyt toimintavalmiusajoissa puutteita jo pidempään. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksiä ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen parantamisesta lain ja ohjeistuksen edellyttämälle vähimmäistasolle. Ongelmallisimmat alueet ovat Kehä III:n ympäristö sekä tiheimmin asutut kaupunkikeskukset.	
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 3	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen on jatkossakin sinnikkäästi haettava lisärahoitusta valtiolta.	Vanda och Kervo välfärdsområde ska också i fortsättningen ihärdigt söka om tilläggsfinansiering av staten.
selite	Hyvinvointialue haki viime vuonna lisärahoitusta valtiolta peruspalveluiden turvaamiseen. Hakemuksessa katsottiin nykyisen rahoitusmallin kohtelevan epäoikeudenmukaisesti juuri Vantaan ja Keravan aluetta, koska alue kasvaa nopeasti ja on Suomen monikulttuurisin. Tästä seuraa muita alueita selvästi suurempi tarve sosiaalihuollon palveluille. Lisärahoitusta ei myönnetty, sillä valtio katsoi, että alueella on edellytykset järjestää palvelunsa riittävällä tasolla valtion nykyisellä rahoituksella.	
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 4	Päiväkeskuspalveluiden keskittäminen tulisi peruuttaa, koska vain yhdessä paikassa kolmena päivänä viikossa annettavat palvelut eivät ole riittäviä.	Centraliseringen av servicen vid dagcentren borde avbrytas, eftersom det inte räcker med att enbart erbjuda service på en plats tre dagar i veckan.
selite	Vantaalla on noin 300 asunnotonta. Hyvinvointialue tuottaa päiväkeskuspalvelut nykyään itse ja keskitti ne Koisoniityn palvelukeskukseen. Aiemmin pisteitä oli useampia. Koisoniityssä ei ole suihkua tai nukkumismahdollisuutta, ja pyykkiä voi pestä kerran viikossa.	

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 5	Hyvinvointialueen erittäin tiukassa taloustilanteessa on keskityttävä tiukasti vain välttämättömien ja lakisääteisten peruspalveluiden tuottamiseen esimerkiksi Kaiku-kortin tapaisten tukipalveluiden sijaan.	I och med välfärdsområdets svåra ekonomiska läge måste man enbart fokusera på nödvändig och lagstadgad basservice, i stället för på stöd tjänster som Kaikukortet.
selite	Vantaan ja Keravan alueella kokeillaan vuonna 2025 Kaikukorttia, joka mahdollistaa maksuttoman pääsyn erilaisiin kulttuuri- ja liikuntatapahtumiin. Kaikukortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa liikuntaa. Kaikukorttikokeilua rahoitetaan VAKEhyva -Hyvät palvelut -hankkeesta, jota rahoittaa Euroopan Unioni.	
Varsinais-Suomen hyvinvointialue 1	Varha perustaa yksityisen toimijan kanssa yhteisyrityksen kehittämään Salon sairaalan toimintoja.	Välfärdsområdet ska tillsammans med en privat aktör grunda ett gemensamt bolag för att utveckla verksamheten vid Salo sjukhus.
selite	Salon sairaalan yöpäivystys päättyy ensi syksynä, mikä lopettaa myös vaativan leikkaustoiminnan. Kirurgiaa olisi mahdollista kehittää yhteistyössä yksityisen yrityksen kanssa.	Nattjouren vid Salo sjukhus slutar i höst. Det innebär också slutet för den avancerade kirurgin. Kirurgin kunde utvecklas i samarbete med ett privat bolag.
Varsinais-Suomen hyvinvointialue 2	Palveluverkkoa pitää supistaa myös jatkossa talouden tasapainottamiseksi.	Det behövs nedskärningar i servicenätet även i framtiden för att balansera ekonomin.
selite	Lain mukaan Varhan on katettava alijäämänsä vuoden 2026 loppuun mennessä. Hyvinvointialueella on edelleen Suomen tihein palveluverkko.	Enligt lagen måste välfärdsområdet täcka sitt underskott till slutet av år 2026. Egentliga Finlands välfärdsområde har fortfarande det tätaste servicenätet i Finland.
Varsinais-Suomen hyvinvointialue 3	Varha sitoutuu tekemään pitempiä vuokrasopimuksia, jos kunnat suostuvat alentamaan toimitiloista perimiään vuokria.	Välfärdsområdet ska förbinda sig till längre hyreskontrakt om kommunerna går med på att sänka hyrorna för verksamhetslokaler.
selite	Varha tavoittelee vuokratuluihinsa vuonna 2026 noin kymmenen miljoonan euron säästöjä.	Välfärdsområdet strävar efter inbesparingar på cirka tio miljoner euro i sina hyreskostnader år 2026.
Varsinais-Suomen hyvinvointialue 4	Varha vapauttaa pienituloiset työttömät ja toisen asteen opiskelijat perusterveydenhuollon lääkäripalvelumaksusta.	Välfärdsområdet borde befria arbetslösa med små inkomster samt studerande på andra stadiet från läkarserviceavgifterna inom bashälsövården.
selite	Työttömät sairastavat työssäkäyviä enemmän, ja toisen asteen opiskelijat eivät kuulu YTHS:n palvelujen piiriin	Arbetslösa lider av mer sjukdomar än de som har jobb. Studerande på andra stadiet omfattas inte av servicen från Studenternas hälsövårdsstiftelse.
Varsinais-Suomen hyvinvointialue 5	Turun Kaskenmäen sote-keskukseen palkattavan hoitohenkilökunnan on osattava sekä suomea että ruotsia.	All vårdpersonal som anställs vid Kaskisbackens vårdcentral i Åbo måste kunna både finska och svenska.
selite	Varsinais-Suomen hyvinvointialue suunnittelee Kaskenmäkeen kaksikielistä sote-keskusta. Kyseessä on sama paikka, jossa ruotsinkielinen Turunmaan sairaala aiemmin sijaitti.	Egentliga Finlands välfärdsområde planerar en tvåspråkig vårdcentral vid Kaskisgatan i Åbo, på samma plats där Åbolands sjukhus tidigare låg. Nuvarande tidsplan är att vårdcentralen ska öppnas sommaren 2027.

Kuntavaalien valtakunnalliset väitteet ja selitteet	
suomeksi	På svenska
Kasvatus ja koulutus	Fostran och bildning
“Pienten koulujen lakkauttaminen on perusteltua säästösyistä.”	Det är motiverat att stänga små skolor av ekonomiska skäl.
Talousvaikeudet ja syntyvyyden lasku luovat kunnille paineita lakkauttaa etenkin pienempiä kouluja. Viimeisten 30 vuoden aikana Suomen peruskouluista on lakkautettu yli puolet.	Ekonomiska svårigheter och sjunkande nativitet pressar kommunerna att stänga i synnerhet mindre skolor. Under de senaste 30 åren har över hälften av Finlands grundskolor lagts ner.
“Kunnassani tulisi tarjota mahdollisuus opiskella ruotsin kieltä suomenkielisissä kouluissa jo ennen peruskoulujen kuudetta luokkaa.”	Min kommun borde erbjuda möjligheten att studera svenska i finskspråkiga skolor redan före årskurs 6 i grundskolan.
Vaikka ruotsin kielen opetus toisena kotimaisena kielenä alkaa virallisesti viimeistään kuudennella luokalla, monet kunnat ja koulut tarjoavat varhennettua kielten opetusta.	Undervisning i det andra inhemska språket ska inledas senast i sjätte klass. Många kommuner och skolor inleder svenskundervisningen i finskspråkiga skolor redan tidigare.
Kuntani tulisi asettaa yläraja peruskoulun opetusryhmien koolle.	Min kommun borde begränsa storleken på undervisningsgrupperna i grundskolan.
Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n suositus on, että luokan koko olisi enimmillään 20 oppilasta, 1. ja 2.-luokan 18 oppilasta. Joka seitsemäs opettaja työskentelee OAJ:n mukaan luokassa, jossa on 30 oppilasta tai enemmän.	Läroffskapet OAJ rekommenderar att klasstorleken begränsas till 20 elever, i klass 1 och 2 till 18 elever. Enligt OAJ arbetar var sjunde lärare i en klass med 30 eller fler elever.
"Kouluissa ja päiväkodeissa pitää vähentää liharuoan tarjoamista."	Skolor och daghem ska servera mindre kött.
Perusopetuslaissa säädetään, että oppilaalle on tarjottava joka päivä täysipainoinen kouluateria.	Enligt lagen om grundläggande utbildning ska eleverna varje dag ges en fullvärdig skolmåltid.
"Kunnan pitää tukea rahallisesti alle 3-vuotiaiden lasten hoitamista kotona."	Kommunen bör ekonomiskt stödja hemvård av barn under 3 år.
Kela maksaa tähän tarkoitukseen kotihoidon tukea, ja osa kunnista maksaa sen päälle kuntalisää.	FPA betalar hemvårdsstöd för ändamålet, och en del kommuner betalar kommuntillägg utöver det.
“Koulun on pidettävä yllä kristillisiä perinteitä.”	Skolan bör upprätthålla kristna traditioner.
Koulussa järjestettäviin perinteisiin juhliin, kuten kevät- ja joulujuhlaan, voi liittyä uskoon viittaavia elementtejä.	Traditionella fester i skolan, till exempel jul- och vårfesten, kan innehålla element med religiösa hänvisningar.
"Kuntani pitää houkuttaa asukkaita vauvarahalla."	Min kommun ska locka invånare med baby pengar.
Syntyvyys on Suomessa historiallisen alhaista. Osa kunnista on ryhtynyt houkuttelemaan uusia asukkaita maksamalla vanhemmille vauvarahaa syntyvistä lapsista.	Nativiteten i Finland är historiskt låg. För att locka nya invånare betalar en del kommuner baby pengar till föräldrarna för barn som föds.
Talous, työllisyys ja elinkeinoelämä	Ekonomi, sysselsättning och näringsliv
“Jos kunnan tuloja ja menoja tasapainotetaan, se on tehtävä mieluummin menoja leikkaamalla kuin veroja korottamalla.”	Om man balanserar kommunens utgifter och inkomster, ska man hellre minska utgifterna än höja skatterna.
Kuntalaki edellyttää, että kunnan tulot ja menot ovat tasapainossa. Mahdollinen alijäämä on katettava määrääjassa.	Kommunallagen förutsätter att kommunens utgifter och inkomster är i balans. Ett eventuellt underskott måste täckas inom utsatt tid.
"Pääomatulot on pidettävä kunnallisverotuksen ulkopuolella."	Den kommunala beskattningen ska inte omfatta kapitalinkomster.

Kunnat keräävät veroja kuntalaisten tuloista kunnallisveroina ja kiinteistöistä kiinteistöveroina. Pääomatuloista maksetaan veroa vain valtiolle.	Kommuner uppstår kommunalskatt på kommuninvånarnas inkomster och fastighetsskatt på fastigheter. För kapitalinkomster betalas skatt enbart till staten.
“Kunnan on ostettava ensisijaisesti palveluita omistamiltaan yhtiöiltä.”	Kommunen ska i första hand köpa tjänster av sina egna bolag.
Kunnat voivat omistaa yhtiöitä, joiden ei tarvitse osallistua hankintalain mukaiseen kilpailutukseen.	Kommunerna kan äga bolag som inte behöver delta i konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen.
“Kuntien pitää osallistua maakuntalentojen rahoittamiseen.”	Kommunerna ska delta i finansieringen av regionala flyg.
Maakuntalentoilla viitataan Suomen sisäisiin lentoihin. Jotkut kunnat tukevat lentoliikennettä, joka ei muuten olisi kannattavaa.	De regionala flygen syftar på inrikesflyg. En del kommuner subventionerar olönsamma flygrutter.
“Pienten paikkakuntien työttömille riittää, että tukea työnhakuun saa etänä.”	För arbetslösa på små orter är det tillräckligt att service för arbetssökande ges på distans.
Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle tammikuussa 2025. Palvelujen järjestämistä vastuu on 45 työllisyysalueella, jotka muodostuvat pääasiassa useasta kunnasta.	Sysselsättningstjänsterna överfördes på kommunerna i januari 2025. Organisationsansvaret ligger på 45 sysselsättningsområden, som huvudsakligen består av flera kommuner.
“Kunnan pitää tarvittaessa pakkolunastaa yksityisiä maa-alueita, jotta se saa tonttimaata rakentamiseen.”	Kommunen bör vid behov tvångsinlösa privata markområden för att få tomtmark för byggande.
Pakkolunastus tarkoittaa, että kunnalla on oikeus lunastaa yksityisessä omistuksessa olevaa maata. Yleensä kunnat hankkivat maa-alueet vapaaehtoisin kaupoin.	Tvångsinlösen innebär att kommunen har rätt att lösa in privatägd mark. Vanligtvis skaffar kommunen markområden genom frivilliga köp.
Kulttuuri	Kultur
“Kuntien pitää paikata valtion tekemät leikkaukset teattereiden rahoitukseen.”	Kommunerna bör kompensera teatrarna för de statliga nedskärningarna i finansieringen.
Valtio on leikannut kaupunginteattereiden rahoitusta keskimäärin yli kymmenen prosenttia vuonna 2025. Ne saavat tuloistaan keskimäärin noin kolmanneksen valtiolta ja kolmanneksen kunnalta.	Staten minskade på stadsteatrarnas anslag med i medeltal tio procent år 2025. Stadsteatrarna får i medeltal en tredjedel av sina intäkter från staten och en tredjedel från kommunerna.
“Kirjastoja pitäisi muuttaa itsepalvelukirjastoiksi, jotta kuntani voi säästää henkilöstön palkkakuluista.”	Min kommun borde gå in för självbetjäningbibliotek för att spara på personalkostnader
Kunnat ovat lisänneet kirjastojen aukioloa joko osin tai kokonaan ilman paikalla olevaa henkilökuntaa.	Många kommuner har gått in för att hålla biblioteken öppna helt eller delvis utan personal på plats.
“Kuntani pitää rahoittaa tapahtumia, jotka lisäävät erilaisten kulttuurien vuorovaikutusta.”	Min kommun bör finansiera evenemang som ökar interaktionen mellan olika kulturer.
Kunnat päättävät itse, käyttävätkö ne varojaan erilaisiin tapahtumiin.	Kommunerna bestämmer själv om de finansierar olika evenemang.
“Kotikuntani olisi hyvä osoittaa tukensa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöille Pride-liputuksella.”	Det skulle vara bra att min hemkommun offentligt visade sitt stöd för sexuella och könsminoriteter genom Prideflaggning.
Pride-tapahtumilla tuetaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvoa, ja niitä järjestetään useissa Suomen kunnissa. Osa kunnista tukee tapahtumaa liputtamalla.	Prideevenemang ordnas till stöd för att sexuella minoriteter och könsminoriteter ska behandlas jämlikt i flera kommuner. Vissa kommuner stöder evenemanget med flaggning.
Ympäristö ja julkinen liikenne	Mijö och kollektivtrafik

"Myös kuntani harvaan asutuilta alueilta pitää päästä palveluiden ääreen julkisella liikenteellä."	Också från glest bebyggda områden i min kommun ska man kunna ta sig till servicecentrum med offentliga transportmedel.
Kuntien ainoa lakisääteinen tehtävä henkilökuljetuksissa ovat koululaiskuljetukset.	Kommunens enda lagstadgade uppgift inom persontransport är skolskjutsar.
"Kuntani tulisi välttää avohakkuita omistamillaan metsäalueilla."	Min kommun ska undvika kalhyggen på sina egna skogsområden.
"Avohakkuissa poistetaan lähes kaikki puut kerralla. Vaihtoehto on jatkuva kasvatusta, jossa hakkuissa kaadetaan ainoastaan osa puusta."	Kalhyggen innebär att nästan alla träd fälls på en gång. Alternativet är kontinuerligt skogsbruk, där bara en del av träden fälls vid avverkningsarna.
"Kuntaani pitää houkutella lisää teollisuuden työpaikkoja, vaikka siitä olisi haittaa ympäristölle."	Min kommun ska locka till sig arbetsplatser inom industrin, även om det skulle vara skadligt för miljön.
Esimerkiksi kaivokset ja akkutehtaat lisäävät päästöjä vesistöön. Sallitut rajat päästöille määritellään ympäristöluvassa.	Exempelvis gruvor och batterifabriker medför utsläpp i vattendragen. De tillåtna utsläppsgränserna fastställs i anläggningens miljötillstånd.
"Kunnan on asetettava rakentaminen lähiluonnon säilyttämisen edelle."	Kommunen ska prioritera byggande framför bevarande av närmatur.
Rakentamisen tieltä kaadetaan usein metsää.	Det är vanligt att skog fälls för att göra plats för byggen.
"Kuntani on pyrittävä saavuttamaan hiilineutraalius jo ennen Suomen tavoitevuotta 2035."	Min kommun ska sträva efter att vara koldioxidneutral redan innan det nationella målet år 2035.
"Hiilineutraalius tarkoittaa, että ilmastopäästöjä syntyy korkeintaan sen verran kuin hiilinielut sitovat niitä. Suomen kansallinen tavoite hiilineutraaliudesta on kirjattu lakiin. Kunnille omien ilmastotavoitteiden asettaminen on vapaaehtoista."	Koldioxidneutralitet innebär att det inte uppstår mer klimatutsläpp än vad kolsänkorna kan binda. Finlands nationella mål är lagstadgat. För kommunerna är det frivilligt att sätta egna klimatmål.
Maahanmuutto ja kotouttaminen	Invandring och integration
"Maahanmuuttajat vahvistavat kotikuntani elinvoimaa."	Invandrare stärker min hemkommuns livskraft.
Kunnan elinvoimaan vaikuttavat esimerkiksi asukasluvun muutos, työllisten, työttömien ja yritysten määrä sekä kuntalaisten koulutus- ja tulotaso.	Kommunens livskraft påverkas av faktorer som förändringar i invånarantalet, antal sysselsatta, arbetslösa och företag, samt invånarnas utbildnings- och inkomstnivå.
"Kuntani pitää säästää maahanmuuttajien kotouttamisen palveluista."	Min kommun ska spara på integrationstjänster för invandrare.
Kotoutuminen tarkoittaa uuden kotimaan oloihin asettumista ja sopeutumista. Kunnilla on kokonaisvastuu kotouttamisen palveluista, kuten maahanmuuttajien ohjauksesta ja neuvonnasta, työvoimapalveluista sekä opinnoista, jotka edistävät esimerkiksi kielitaitoa.	Integration innebär att göra sig hemmastadd och anpassa sig till sitt nya hemland. Kommunerna har ett helhetsansvar för integrationstjänster för invandrare, såsom rådgivning, sysselsättningstjänster och språkfrämjande studier.
"Kuntani pitää kieltäytyä vastaanottamasta kiintiöpakolaisia."	Min kommun bör vägra att ta emot kvotflyktingar.
Kiintiöpakolaisten vastaanottaminen on kunnille vapaaehtoista. Valtio maksaa kunnille korvauksen kuntapaikan tarjoamisesta.	Det är frivilligt för kommunerna att ta emot kvotflyktingar. Staten betalar ersättning åt kommuner som erbjuder en kommunplats.

Kuntavaalien alueelliset väitteet ja selitteet		
Kunta	suomeksi	På svenska
Akaa 1	Kaupan ja teollisuuden edut voivat mennä luontoarvojen edelle asemakaavoituksesta päätettäessä.	
selite	Akaa laatii parhaillaan strategista yleiskaavaa, jonka tavoitteena on luoda suuntaviivat maankäytölle vuoteen 2040 asti.	
Akaa 2	Lukio pitää rakentaa Lastumäen alueelle Toijalan aseman seudun sijaan.	
selite	Uusi yhtenäiskoulu on jo päätetty rakentaa Lastumäkeen.	
Akaa 3	Toijalan aseman seudulle pitää kaavoittaa mahdollisimman paljon uusia asuntoja.	
selite	Toijalan asemaseudun asemakaavan muutostyö on parhaillaan käynnissä.	
Akaa 4	Vaikean taloustilanteen takia Akaassa pitää panna jäihin kaikki ne investoinnit, joita ei ole aivan välttämätöntä toteuttaa.	
selite	Vuoden 2025 talousarvio on kaksi miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuosille 2025–2029 kohdistuu noin 10,7 miljoonan euron sopeutustoimet, jotka on valmisteltu yhteistyössä henkilöstön kanssa kevään ja syksyn 2024 aikana.	
Akaa 5	Akaan pitää satsata nykyistä enemmän kiusaamisen ehkäisyyn kouluissa.	
selite	Akaan koulujen hyvinvointikyselyssä iso osa vastaajista kertoi, että heitä pelottaa olla koulussa.	
Alajärvi 1	Alajärven ei pidä kaavoittaa lisää alueita tuulivoimalle, jos niistä saatavat verotulot vähentävät valtionosuuksia.	
selite	Hallitus suunnittelee, että tuulivoimatuloja tasattaisiin muiden kuntien kesken valtionosuusjärjestelmän kautta. Tuulivoimakunnat ovat tätä vastustaneet.	
Alajärvi 2	Alajärven pitää maksaa entistä enemmän kotihoidon kuntalisää kannustaakseen lapsiperheitä.	
selite	Alle 3-vuotiaasta kotihoidossa olevasta lapsesta maksetaan 250 euroa ja seuraavista 200 euroa.	
Alajärvi 3	Kaupunkilaisten päätettäväksi osoitetun osallistavan budjetin pitäisi olla paljon suurempi.	
selite	Tällä hetkellä osallistava budjetti on Alajärvellä 10 000 euroa.	
Alajärvi 4	Järvi-Pohjanmaan kunnat voisivat liittyä yhteen lähivuosina.	
selite	Kunnat tekevät jo paljon yhteistyötä jo nyt. Kuntatalous on tiukalla ja väki vähenee.	
Alajärvi 5	Kaupungin pitää kehittää enemmän toimintaa ja palveluja Lehtimäen Valkealammelle.	
selite	Valkealampi on mukana Kraatterijärvi Geoparkissa, mutta palvelut puuttuvat.	
Alavieska 1	Kunnan velanotto pitää pysäyttää, vaikka se tarkoittaisi investointien lykkäämistä.	
selite	Alavieskan kunnanvaltuusto päätti viime vuonna jatkaa talouden sopeutusohjelmaa, koska kunnan talouden tasapaino ei ole kestävällä pohjalla. Kunnan talousarviossa arvioidaan kunnan lainasumman nousevan tänä vuonna 11 miljoonasta 13 miljoonaan euroon.	
Alavieska 2	Kuntaliitosta Ylivieskan kanssa tulee selvittää.	
selite	Takavuosina on viritelty keskustelua esimerkiksi Suurvieskan muodostamisesta Alavieskan, Ylivieskan ja Sievin kesken tai Alavieskan ja Ylivieskan kuntaliitosta.	
Alavieska 3	Kunnan pitää panostaa enemmän tulvasuojaukseen.	
selite	Alavieska-Ylivieskan alue Kalajoen vesistöalueella on nimetty merkittäväksi tulvariskialueeksi.	
Alavieska 4	Kunnan tulee ottaa käyttöön vauvaraha.	

selite	Kunnan asukasluvun kääntäminen kasvuun on kirjattu yhdeksi Alavieskan päätavoitteeksi. Vuonna 2023 Alavieskassa oli 2 437 asukasta.	
Alavieska 5	Kunnan pitää löytää tapoja saada asukasluku kasvuun.	
selite	Alavieskan vetovoimatekijöiksi mainitaan elävä maaseutu, luonto- ja ympäristöarvot ja hyvät lähipalvelut. Vuonna 2023 Alavieskassa oli 2 437 asukasta.	
Alavus 1	Alavus ei tarvitse kahta yläkoulua. Ne pitää yhdistää.	
selite	Alavudella on seitsemän peruskoulua ja kaksi yläkoulua. Lasten määrä vähenee.	
Alavus 2	Alavuden pitäisi pysäyttää väen väheneminen tarjoamalla lapsiperheille parempia kannustimia, kuten vauvarahaa ja kotihoidon kuntalisää.	
selite	Alavudella ei ole tällä hetkellä tarjolla muuta kuin yksityisen hoidon tuki	
Alavus 3	Puistojen ja viheralueiden hoidosta voidaan nipistää entistä enemmän säästöpainneiden takia.	
selite	Puistojen hoitoa on jo vähennetty, mutta ei sekään ole ollut kaikkien mieleen.	
Alavus 4	Alavuden pitäisi tehdä kuntaliitos Ähtärin kanssa.	
selite	Kunnan talous on tiukilla ja väkiluku vähenevä.	
Alavus 5	Alavuden pitää kaavoittaa alueita, joille voidaan rakentaa aurinkovoimaloita.	
selite	Alavus voisi saada verotuloja aurinkovoimasta.	
Asikkala 1	Kunnan tulee rakentaa uusi jäähalliin Asikkalaan.	
selite	Vääksyn huonokuntoinen jäähalli on purettu vastikään, mikä on heikentänyt seudullisestikin mahdollisuuksia jääurheilun harrastamiseen.	
Asikkala 2	Asikkalan pitää investoida lähivuosina uuden sote-keskuksen rakentamiseen.	
selite	Uusia vuokratiloja hyvinvointialueelle on suunniteltu Anianpeltoon. Kannattaako kunnan investoida 10 miljoonaa euroa uudisrakennukseen, vai riittääkö nykyisen terveyskeskuksen peruskorjaus?	
Asikkala 3	Asikkalan pitää luopua omasta vesiyhtiöstään ja ostaa vesihuoltopalvelut Lahti Aqualta.	
selite	Kunnan omistama Aurinkovuoren vesi oy aloittaa jätevedenpuhdistamon saneerauksen tulevana keväänä. Yhtiön tavoitteena on talouden tervehdyttäminen maksujen korotuksilla ja asiakasmäärän kasvattamisella.	
Asikkala 4	Kunnan tulee investoida kalalogistiikkakeskukseen.	
selite	Kalalogistiikkakeskusta on suunniteltu Asikkalaan kalatalouden liiketoimintaedellytysten ja kaupallisen kalastuksen kilpailukyvyyn parantamiseksi.	
Asikkala 5	Asikkalaan pitää saada tuulivoimaa.	
selite	Päijät-Hämeen liiton tuulivoimaselvityksessä Karilanmaan alue Asikkalan ja Sysmän rajalla on varattu tuulivoimalle.	
Askola 1	Askolassa ei tarvita kaikkia nykyisiä neljää alakoulua.	
selite	Kunnan lapsimäärä vähenee. Askolan pienissä yhdysluokkakouluissa on nykyisin vain nelisenkymmentä oppilasta.	
Askola 2	Kunnan tulee houkutella perheitä muuttamaan Askolaan maksuttomalla varhaiskasvatuksella.	
selite	Kuntaliiton mukaan kokonaan maksutonta varhaiskasvatusta järjestetään tällä hetkellä 35 kunnassa.	
Askola 3	Askolan tulee ostaa ulkopuolinen imagoselvitys, jonka avulla voidaan lisätä kunnan tunnettavuutta.	
selite	Askolassa käynnisteltävässä tulevaisuusohjelmassa etsitään keinoja kunnan tunnettavuuden lisäämiseksi.	
Askola 4	Kunnan tulee kaavoittaa nykyistä enemmän yritystontteja ja myydä niitä edullisesti yritysten houkuttelemiseksi Askolaan.	

selite	Investoinnit toisivat mukanaan kaivattua toimintaa ja työpaikkoja Askolaan.	
Askola 5	Vanhuksille ilmaista Tupatuki-toimintaa pitää jatkaa huolimatta kunnan taloudellisista haasteista.	
selite	Pornaisten ja Askolan yhteisellä toiminnalla tuetaan vanhusten turvallista asumista kotona. Esimerkiksi palo-, häikä- ja liesihälytin sekä liiketunnistimella toimiva yövalo ovat maksuttomia.	
Aura 1	Kunnassa on satsattava mieluummin lähijunaliikenteen kuin bussiliikenteen kehittämiseen.	
selite	Aura on mukana hankkeessa, jossa tutkitaan lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Varsinais-Suomessa. Lisäksi Aurassa on selvitetty Föliin eli Turun seudun joukkoliikenteeseen mukaan lähtemistä.	
Aura 2	Kunnan on järjestettävä lounasruokailumahdollisuus ikäihmisille.	
selite	Arkea Oy lopetti Auran palvelukeskuksen keittiön lounasruokailun Mikonpolulla helmikuussa 2023. Palvelu oli suosittu iäkkäiden keskuudessa.	
Aura 3	Kirkonkulman koulu on suljettava, jos oppilasmäärä laskee alle kolmenkymmenen.	
selite	Kirkonkulman koulussa opiskelee tällä hetkellä 40-50 oppilasta. Oppilasmäärän ennustetaan laskevan tulevana vuosina.	
Aura 4	Aura ottaa käyttöön nuorten kotiintuloaikasuositukset.	
selite	Aurassa on yritetty puuttua nuorison pitkään jatkuneeseen häiriökäyttäytymiseen. Joissakin kunnissa on onnistuttu vähentämään häiriöitä ottamalla käyttöön nuorisoa koskevat kotiintuloaikasuositukset, joihin asukkaat sitoutuvat.	
Aura 5	Kunnan on irtaannuttava Lounais-Suomen Jätehuollosta ja järjestettävä jätehuolto itse.	
selite	Lounais-Suomen Jätehuolto on 18 kunnan yhteisesti omistama jätehuoltoyhtiö. Pienellä kunnalla on vähän päätösvaltaa seudullisessa jätehuoltoyhtiössä.	
Enonkoski 1	Enonkosken tulee tehdä kuntaliitosselvitys Savonlinnan kanssa	
selite	Naapurikunnat ovat jo aiemmin liittyneet Savonlinnaan ja Enonkoski sijaitsee Savonlinnan rajojen sisällä.	
Enonkoski 2	Kunnan tulee tarjota maksuton varhaiskasvatus lapsille	
selite	Elinvoiman säilyttämiseksi kunta tarvitsee lisää asukkaita, etenkin lapsiperheitä.	
Enonkoski 3	Enonkosken tulee aktiivisesti tarjota maa-alueita tuulivoimatuotannolle	
selite	Tuulivoimaloita rakennetaan Suomeen kiihtyvällä tahdilla.	
Enonkoski 4	Enonkosken veroprosenttia tulee laskea vaiikkapa taseen ylijäämiä käyttämällä	
selite	Enonkosken talous on vahvalla pohjalla. Se on käytännössä velaton ja sillä on lähes 10 miljoonaa euroa aiemmilta vuosilta kertynyt ylijäämää. Veroprocentti on 8,40 eli Savonlinnaa alhaisempi.	
Enonkoski 5	Enonkosken pitää tinkiä tilavuokrista Etelä-Savon hyvinvointialueen eli Eloisan palveluiden turvaamiseksi paikkakunnalla	
selite	Hyvinvointialue on sanonut irti vuokratilat ja haluaa säästää vuokratuluissa	
Enontekiö 1	Saamentaitoisille työntekijöille pitää maksaa suurempaa palkka.	
selite	Suuremmalla palkalla saadaan kuntaan päteviä saamentaitoisia työntekijöitä ja tarjotaan saamenkielisiä palveluita. Saamen kielilain mukaan saamelaisalueella saamenkielisillä on oikeus omankielisiin palveluihin.	
Enontekiö 2	Kunnan pitää luopua lentokentästä.	
selite	Redstone Aero niminen yritys yritti äskettäin ostaa Enontekiön lentokentän. Kunta kuitenkin hylkäsi sen.	

Enontekiö 3	Kuntaan pitää saada kaivostoimintaa.	
selite	2020-luvun aikana moni kaivosyhtiö on saanut Tukesilta kaivosvarauksia Käsivarren alueelle. Kaivostoiminta voisi tuoda kuntaan lisää asukkaita ja tuloja.	
Enontekiö 4	Laita tärkeysjärjestykseen mitä asioita kunnan pitää lähivuosina kehittää. a) nuorille vapaa-ajan toimintaa myös syrjäkyliin, b) julkista liikennettä syrjäkylien ja kuntakeskuksen välille, c) Hetan Hiihtomaan viihtyisyyden parantaminen, d) lähiruuan käyttö ruokapalveluissa	
selite	Vaihtoehdot on poimittu muun muassa osallistuvan budjetoinnin ehdotuksista sekä kunnan asiakirjoista.	
Enontekiö 5	Enontekiölle pitää palkata paikallinen kunnanjohtajaksi.	
selite	Kunnassa on parin viime vuoden aikana vaihtunut kunnanjohtaja tiuhaan. Moni kunnanjohtajista on ollut muualta Enontekiölle muuttanut.	
Espoo 1	Espoon päätöksenteossa tulee painottaa aiempaa enemmän liike-elämän tarpeita.	Näringslivets behov borde beaktas mer än hittills i beslutsfattandet i Esbo.
selite	Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä vuonna 2024 Espoo oli suurten kaupunkien joukossa sijalla 15/21. Kyselyssä yrittäjät itse arvioivat, missä kunnassa on paras yrittää.	I kommunbarometern från år 2024, som Företagarna i Finland gjorde, kom Esbo på 15:e plats av 21 bland de stora städerna. I enkäten bedömde företagare själva vilken kommun som var bäst för företagare.
Espoo 2	Espoo ei saa taipua Vermon kaavoituksessa, ravirata on säilytettävä ja sen toimintaa kehitettävä.	Esbo får inte ge efter när det gäller planläggningen av Vermo. Travbanan måste få bli kvar och verksamheten där ska utvecklas.
selite	Vermon ravirata on Suomen pääravirata ja ainoa ympärivuotinen ravirata Uudellamaalla. Vermon raviradan tontin omistaa Helsingin kaupunki, joka toivoo uuteen yleiskaavaan alueelle tiivistä asunto- ja toimistorakentamista, jonne asettuisi vajaat 7 000 asukasta tai työpaikkaa. Alueen korttelitehokkuus olisi Helsingin kantakaupungin tasolla. Espoo on investoinut viime vuosina huomattavasti erilaisten liikunta- ja urheilupaikkojen määrään ja laatuun.	Travbanan i Vermo är landets huvudtravbana och den enda travbanan i Nyland som fungerar året runt. Helsingfors stad äger tomten för banan och vill att det ska byggas bostäder och kontor för knappt 7000 invånare eller arbetstagare där. Kvarterseffektiviteten skulle vara på samma nivå som Helsingfors innerstad. Esbo har under de senaste åren gjort betydande investeringar i olika motions- och idrottsanläggningar.
Espoo 3	Espoon keskukseen rakennettava Espoolaisten talo tulee toteuttaa persoonallisena ja puurakenteisena, vaikka se maksaisi hieman enemmän.	Esbobornas hus, som byggs i Esbo centrum, borde se personligt ut och byggas i trä, fastän det skulle kosta lite mer.
selite	Espoolaisten talosta tulee kaupunkilaisia palveleva monitoimirakennus. Tiloihin yhdistetään asukkaiden palveluja, päätöksenteko ja kaupungin hallinto. Arkkitehtuurikilpailun voitti Cobe + Lundén Architecture Companyn omaleimainen puurakennus.	Esbobornas hus ska bli en mångfunktionell byggnad som betjänar invånarna. I lokalerna kombineras tjänster för invånarna, beslutsfattande och stadens förvaltning. COBE + Lundén Architecture Company vann arkitekturtävlingen med sin personliga träbyggnad.
Espoo 4	Espoon on nostettava veroprosenttiaan tulevalla valtuustokaudella edes hieman, jotta kasvavan kaupungin menot saadaan katettua vastuullisesti.	Esbo borde höja sin skatteprocent ens en aning under följande fullmäktigeperiod för att täcka utgifterna för den växande staden.
selite	Espoon väestönkasvu on nopeaa, joidenkin ennusteiden mukaan Suomen kovinta. Vuoteen 2040 mennessä asukasluku voisi olla liki 390 000. Kasvava väestö tarvitsee uusia päiväkoteja, kouluja ja muita palveluita. Espoon kuntaveroprosentti on tällä hetkellä maan matalimpia eli 5,3.	
Espoo 5	Espoon tulee pitää tiukasti kiinni tavoitteestaan saavuttaa hiilineutraalius vuonna 2030.	Esbo ska hålla hårt fast vid målet att vara kolneutralt senast år 2030.
selite	Espoossa on aiemmin päätetty saavuttaa hiilineutraalius vuonna 2030 määrätietoisella kumppanuustoiminnalla yritysten, korkeakoulujen ja muiden yhteisöjen sekä kuntalaisten kanssa. Suomen hallitus on asettanut tavoitteekseen hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä.	
Eura 1	Euran viemäriverkostoon ja puhdistamoon on investoitava kunnolla, jotta viime syksyn kaltaiset tulvatilanteet voidaan välttää.	
selite	Viime syksynä tulva mm. saarsi taloja Eurassa.	

Eura 2	Koulukeskuksen suunnitellusta uudesta monitoimitilasta on luovuttava kunnan taloustilanteen vuoksi.	
selite	Euraan on laadittu tiukka säästöohjelma tuleville vuosille.	
Eura 3	Eura pärjäisi tulevaisuudessa yhdellä alakoululla, joka on todettu kustannustehokkaimmaksi ratkaisuksi.	
selite	Tulevasta kouluverkosta on esitelty lukuisia eri malleja, nyt alakouluja on kuusi.	
Eura 4	Eura tulisi muuttaa kunnasta kaupungiksi.	
selite	Kaupunkistatuksen on uskottu tuovan lisää näkyvyyttä kunnalle.	
Eura 5	Kunnan pitää kustantaa kaikille halukkaille koululaisille petovaarakuljetus.	
selite	Etenkin Etelä-Eurassa liikkuu paljon susia. Kunta on tarjonnut petovaarakuljetuksia, mutta niitä on suunniteltu karsittavan.	
Eurajoki 1	Eurajoen pitää perua päätös kolmen pikkukoulun sulkemisesta vuonna 2026.	
selite	Eurajoen valtuusto on päättänyt kouluverkon supistamisesta.	
Eurajoki 2	Eurajoen on edistettävä sitä, että Olkiluotoon saadaan neljäs ydinreaktori.	
selite	Olkiluodossa toimii tällä hetkellä kolme ydinreaktoria.	
Eurajoki 3	Eurajoella voimassa oleva suositus koululaisten kotiintuloajoista pitäisi purkaa.	
selite	Kunnallisia suosituksia on joissakin Suomen kunnissa. Eurajoki on yksi niistä.	
Eurajoki 4	Eurajoki tulisi muuttaa kunnasta kaupungiksi.	
selite	Asiasta on tehty aloite valtuustossa.	
Eurajoki 5	Eurajoen pitää houkutella lisää asukkaita mainoskampanjalla, jossa korostetaan kunnan matalaa veroprosenttia.	
selite	Eurajoella on eräs Suomen pienimmistä kunnallisveroista.	
Evijärvi 1	Evijärven on tarjottava nykyistä enemmän etätyötiloja kausiasukkailleen.	
selite	Evijärvellä on 720 kesämökkiä ja mökkeilijät kaipaavat palveluja.	
Evijärvi 2	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut tulee nostaa sivistystoimen palveluja tärkeämmiksi uudessa kuntastrategiassa.	
selite	Lapsimäärä laskee kaiken aikaa, ja hyvinvointialue vähentää palvelujaan maakunnan laidalla.	
Evijärvi 3	Kunnan on rakennettava vuokrahalli, jotta paikkakunnalle saataisiin lisää teollisuusyrityksiä.	
selite	Teollisuushallin rakentaminen nousee Evijärvellä säännöllisesti keskusteluihin, mutta toistaiseksi yrittäjille on löytynyt tilaa yksityisiltä markkinoilta, eikä kunta ole katsonut tarpeelliseksi rakentaa vuokrahallia.	
Evijärvi 4	Uuden koulu- ja kirjastotalon rakentamisessa ei pidä pihistellä, vaan tehdään kerralla kunnollinen.	
selite	Uuteen monitoimirakennukseen suunnitellaan tiloja yläkoululle, lukiolle, kirjastolle ja lukuisille iltakäyttäjärhyille. Kustannusarvio on kymmenen miljoonaa euroa, mikä on paikkakunnan historian suurimpia investointeja.	
Evijärvi 5	Kun Särkikylän koulu loppuu, kunnan on vietävä tyhjäksi jäävään rakennukseen muita palveluitaan, esimerkiksi varhaiskasvatusta tai ikäihmisten palveluja.	
selite	Koulurakennus on hyväkuntoinen ja sijaitsee kauniissa miljöössä kylätalon välittömässä läheisyydessä.	
Forssa 1	Forssan tulee säilyttää kaikki nykyiset koulut, vaikka se merkitsisi muiden säästökohteiden etsimistä kaupungin budjetista.	

selite	Forssan uusimman Akvarelli-koulun tilat on suunniteltu siten, että jos oppilasmäärät pienenevät ennusteiden mukaisesti, voidaan kaikki Forssan yläkouluopetus toteuttaa 2030-luvulla siellä.	
Forssa 2	Forssan pitää harkita kuntaliitosta joko yhden tai useamman naapurikunnan kanssa.	
selite	Lounais-Häme ei ole toistaiseksi lämmennyt kuntaliitoksille. Pienten kuntien talous on kuitenkin kiristynyt, ja liitos voisi helpottaa tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa.	
Forssa 3	Forssan kaupungin tulisi aktiivisesti edistää maahanmuuttajien asettumista alueelle asukasluvun kasvattamiseksi.	
selite	Väestöennusteen mukaan Forssan väkiluku vähenee vuoden 2023 luvusta 10 prosentilla vuoteen 2040 mennessä.	
Forssa 4	Forssa ottaa erittäin hyvin huomioon elinkeinoelämän tarpeet kaupungin päätöksenteossa.	
selite	Forssan seudulla on vastikään valmistunut elinkeinopoliittinen ohjelma. Tarkoitus on vahvistaa vuoropuhelua kuntien ja elinkeinoelämän välillä, yritysälähtöistä toimintaa ja yritysmyönteistä päätöksentekoa kunnissa.	
Forssa 5	Forssan tulee lisätä kaupungin panostusta paikallisiin kulttuuritapahtumiin.	
selite	Kaupunki investoi juuri vajaat 3 miljoonaa euroa jäähalliin ja yli 11 miljoonan euron remontin saa Viihdeumala Vesihelmi. Vuoteen 2029 ulottuvaa kulttuuriohjelmaa valmistellaan. Kulttuurin toimintamenot olivat toissavuonna vajaat neljä miljoonaa.	
Haapajärvi 1	Syntyvyyden laskua pitää yrittää hillitää vauvarahalla.	
selite	Kunnan väkiluku vähenee: vuonna 2015 asukaita oli 7 438, vuonna 2023 enää 6 558.	
Haapajärvi 2	Koulujen määrää täytyy vähentää.	
selite	Neljästä kyläkoulusta aiotaan sulkea kaksi. Koulukkaiden määrä vähenee edelleen.	
Haapajärvi 3	Jatkuva säästäminen on heikentänyt Haapajärven palveluja jo liikaa.	
selite	Haapajärvi on kriisikunta. Kunnassa on tehty suuria investointeja, jotka ovat kiristäneet kunnan taloutta entisestään. Säästökohteita on haettu tiheällä kammalla.	
Haapajärvi 4	Kaupungin veroprosenttia tulee nostaa taloustilanteen takia.	
selite	Haapajärvellä on alijäämää 4,2 miljoonaa vuoden 2026 loppuun euroa. Veroprosentti 10,20 on jo nyt korkeampi kuin Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen kuntaveroprosentti 8,58.	
Haapajärvi 5	Tuulivoimaloiden määrää Haapajärvellä tulee lisätä.	
selite	Haapajärvi on ollut isojen tuulivoimakuntien joukossa. Tuulivoiman lisärakentaminen toisi kuntaan verotuloja.	
Haapavesi 1	Haapaveden kaupungin tulee järjestää yksityisteiden ja -pihojen aurauspalvelu myös jatkossa.	
selite	Haapavedellä on ollut suunnitelmassa lopettaa yksityisteiden ja -pihojen aurauspalvelu ensi vuoden alusta alkaen.	
Haapavesi 2	Kyläkoulujen tulevaisuus täytyy turvata.	
selite	Haapaveden kouluverkkoa tarkastellaan oppilasmäärien kehityksen mukaisesti. Mieluskylän koulun jatko varmistui vasta viime tingassa vuoden 2024 lopulla, kun laskentapäivän jälkeen oppilasmäärä saavutti vaaditun rajan.	
Haapavesi 3	Kaupungin pitää houkutella lapsiperheitä ilmaisella varhaiskasvatuksella.	
selite	Manner-Suomessa noin 30 kuntaa on tarjonnut lapsiperheille maksuttoman varhaiskasvatuksen.	

Haapavesi 4	Kaupungin tulee turvata Haapavesi Folkin järjestäminen jatkossakin.	
selite	Haapavesi Folk Music Festival on kaupungin tunnetuin tapahtuma, jonka taloutta on paikattu muun muassa joukkorahoituksella. Lisäksi festivaali sai 80 000 euron rahoituksen Oulun kulttuurisäätiöltä.	
Haapavesi 5	Tuulivoimahankkeiden määrä riittää jo.	
selite	Haapavedellä on Suomen uusiutuvat -yhdistyksen mukaan vireillä Suomen kolmanneksi eniten tuulivoimahankkeita, kaikkiaan 12 kappaletta.	
Hailuoto 1	Kuntaliitosta Oulun kanssa pitää selvittää.	
selite	Kun yli 8 kilometrin mittainen maantieyhteys valmistuu, Hailuoto ja Oulu ovat kiinteästi kiinni toisissaan.	
Hailuoto 2	Kunnan tulee selvittää mahdollisuudet saada oppilaita Hailuodon kouluun mantereen puolelta.	
selite	Kiinteän yhteyden myötä yhteys Hailuotoon nopeutuu.	
Hailuoto 3	Kunnan tulee aktiivisesti houkutella uusia asukkaita halvoilla tonteilla.	
selite	Hailuodon väkiluku oli vuonna 2023 yhteensä 948 asukasta.	
Hailuoto 4	Kunnan tulee houkutella Hailuotoon uusia yrityksiä edullisilla tonteilla ja aktiivisella elinkeinopolitiikalla.	
selite	Hailuodossa yksityisen työnantajan työpaikoista 27 prosenttia on maataloudessa. Se on toiseksi eniten Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa.	
Hailuoto 5	Kunnan tulee maksaa jokaisesta kuntaan muuttavasta tai syntyvästä lapsesta tuntuva korvaus.	
selite	Hailuodossa alle 15-vuotiaiden osuus asukkaista on alle 12 prosenttia.	
Halsua 1	Kunnan on edistettävä edelleen tuulivoimahankkeita.	
selite	Halsualla on kaavoitettu kaksi tuulivoimapuistoa ja kaksi puistoa on vireillä	
Halsua 2	Kunnan ulkopuolella työskentelevien työmatkatukea on nostettava.	
selite	Kunta otti vuonna 2024 käyttöön työmatkatuen. Tuki on enimmillään 500 euroa henkilöä kohden.	
Halsua 3	Halsuan tulisi selvittää kuntaliitoksen mahdollisuutta.	
selite	Kunnassa on enää alle 1000 asukasta	
Halsua 4	Kunta nojaa tulevaisuuden suunnitelmissaan liikaa tuulivoimatuloihin.	
selite	Halsua odottaa, että kuntaan rakennetaan suuria tuulivoimapuistoja. Investointipäätöksiä ei ole vielä tehty.	
Halsua 5	Halsuan pitäisi ulkoistaa toimintojaan säästöjen saamiseksi.	
selite	Esimerkiksi Toholampi arvioi säästävänsä 600 000 euroa vuodessa kun se ulkoisti siivous- ja ruokapalvelut	
Hamina 1	Haminan tulee tehdä kaikkensa, jotta akkumateriaalituotanto käynnistyy satamassa.	
selite	Haminan satamaan on suunniteltu akkumateriaalitehdasta. Tehdas on saanut ympäristöluvan, joka poiki 12 valitusta hallinto-oikeuteen.	
Hamina 2	Haminassa pitää vähentää valtuutettujen määrää valtuustokauden 2025-2029 jälkeen.	
selite	Valtuuston koko pienenee 43 valtuutetusta 37 valtuutettuun kaudelle 2025-2029. Kuntalain mukaan Haminan kokoisessa kaupungissa pitää olla asukasluvun perusteella vähintään 27 valtuutettua.	
Hamina 3	Etelä-Kymenlaakson kuntien pitäisi yhdistyä.	
selite	Hamina ja Virolahti selvittivät kuntaliitosta viimeksi vuonna 2024. Virolahti kuitenkin hylkäsi kuntaliitoksen.	
Hamina 4	Haminan pitäisi palauttaa Valojen yö -tapahtuma.	
selite	Kaupunki lopetti Valojen yö -tapahtuman vuonna 2024 säästösyistä.	

Hamina 5	Haminan pitää päästä eroon LNG-terminaalin omistuksesta.	
selite	Linnoituksen Voima (ent. Haminan Energia) hakeutuu yrityssaneeraukseen, koska LNG-terminaalin rakentamista koskevat sopimukset ovat tulleet sille ennakoitua kalliimmiksi.	
Hankasalmi 1	Hankasalmen kouluverkkoa pitää tarkastella uudelleen, vaikka se johtaisi joidenkin koulujen sulkemiseen.	
selite	Hankasalmella on kolme perusopetusta antavaa koulua: Aseman koulu ja Niemisjärven koulu 1-6 lk, Kuuhanaveden koulu 1-9 lk.	
Hankasalmi 2	Hankasalmen tulee säilyttää kirjastopalvelut kaikissa taajamissa.	
selite	Hankasalmella on pääkirjasto kirkonkylällä ja lähikirjastot Asemalla ja Niemisjärvellä.	
Hankasalmi 3	Hankasalmelle pitää kaavoittaa alueita aurinkovoimalan rakentamiselle.	
selite	Hankasalmen kunnanhallitus on tehnyt maanvuokrasopimuksen Läyniönsuosta. Vuokraaja selvittää alueella mahdollisuuksia aurinkosähköhankkeen toteuttamiselle.	
Hankasalmi 4	Hankasalmen pitää panostaa nuorten ja perheiden palveluihin, vaikka se tapahtuisi vanhusten palveluiden kustannuksella	
selite	Kuntien tuottamia palveluita ovat mm. liikunta- ja kulttuuripalvelut, varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus sekä nuorisotyö.	
Hankasalmi 5	Joukkoliikenteen yhteydet täytyy säilyttää nykyisellään, vaikka se vaatisi kunnalta lisää rahaa.	
selite	Hankasalmelle pääsee mm. junalla ja bussilla. Vuodesta 2024 saakka Hankasalmi on ollut osa Jyväskylän seudun Linkki-liikennettä. Avoin joukkoliikenne ei ole kuntien lakisääteinen tehtävä, mutta suurin osa kunnista osallistuu sen tukemiseen taloudellisesti.	
Hanko 1	Hangon kaupungin on luovuttava Casinon omistuksesta.	Hangö stad måste avstå från ägandet av Casinobyggnaden.
selite	Kuuluisa Casino on huonossa kunnossa ja vaatisi miljoonien remontin.	Den berömda Casinobyggnaden är i dåligt skick och skulle kräva en renovering för flera miljoner.
Hanko 2	Kaupungin on kehitettävä uusia houkuttimia vakituisten asukkaiden houkuttelemiseksi kaupunkiin.	Staden måste utveckla nya attraktioner för att locka permanenta invånare till staden.
selite	Hanko on suosittu vapaa-ajanviettopaikka, mutta muualla kirjoilla olevat ihmiset eivät kartuta kaupungin kassaa verojen muodossa.	Hangö är en populär fritidsort, men människor som är skrivna på andra platser bidrar inte till stadens kassa i form av skatter.
Hanko 3	Hangon ei tule enää sallia massiivista lisärakentamista meren äärelle, jotta rantojen nykyinen luonne säilyy.	För att bevara strändernas nuvarande karaktär bör Hangö inte längre tillåta massiv nybyggnation vid havet.
selite	Hangon Kuningatarvuorelle rakennetut talot ovat herättäneet osassa asukkaita närää, koska ne peittivät merinäkyymiä ja muuttivat Itäsataman maisemia huomattavasti.	Husen som har byggts på Drottningberg i Hangö har väckt missnöje hos en del invånare eftersom de skymmer havsutsikten och har förändrat landskapet vid Östra hamnen avsevärt.
Hanko 4	Hangon on suojeltava luontoaan ja metsiään nykyistä hanakammin, vaikka se vaatisi taloudellista panostusta.	Hangö måste skydda sin natur och sina skogar mer aktivt, även om det skulle kräva ekonomiska investeringar.
selite	Maanomistaja kaatoi Santalasta yllättäen sata hehtaaria metsää. Kaupungilla olisi ollut mahdollisuus käyttää etuosto-oikeutta ja näin estää hakkuut.	Markägaren avverkade plötsligt hundra hektar skog i Sandö. Staden skulle ha haft möjlighet att använda sin förköpsrätt och därmed förhindra avverkningen.
Hanko 5	Hangon on tarjottava entistä jouhevammin tyhjiillään olevia tiloja yritysten käyttöön lyhyeksikin ajaksi esimerkiksi pop up -tapahtumia varten ympäri vuoden.	Hangö måste smidigare erbjuda tomma lokaler för företag att använda, även för korta perioder, till exempel för pop-up-evenemang året runt.
selite	Osa yrittäjistä kokee, että kaupunkiin on hankala saada yhteyttä ja kaupungin omistamien tilojen vuokrausaikeet etenevät hitaasti vieden jopa kuukausia tai yli vuoden.	En del företagare upplever att det är svårt att få kontakt med staden och att processen med att hyra ut stadens lokaler går långsamt. Det kan ta flera månader eller över ett år.

Harjavalta 1	Emil Cedercreutzin museota pitää tukea jatkossakin vähintään nykyisellä tasolla.	
selite	Kaupunki on irtisanonut nykyisen sopimuksen.	
Harjavalta 2	Harjavalta on panostanut liian vähän kaupungin markkinoimiseen uusille asukkaille.	
selite	Harjavallan väkiluku laskee, vaikka työpaikkaomavaraisuus on maan kärkiluokkaa.	
Harjavalta 3	Harjavallassa syntyvien lasten perheitä pitäisi huomioida selvästi nykyistä paremmin.	
selite	Syntyvyys on ollut Harjavallassa pitkään laskussa.	
Harjavalta 4	Kaupungin pitäisi panostaa lisää Harjavallan monien sosiaalisten ongelmien korjaamiseen.	
selite	Harjavalta on monilla mittareilla maan kärjessä sosiaalisissa ongelmissa. Esimerkiksi työikäisiä, pitkäaikaisia toimeentuloasiakkaita on kaksinkertainen määrä keskivertoon nähden.	
Harjavalta 5	Aurinkovoimalahankkeita on vireillä Harjavallassa jo tarpeeksi.	
selite	Harjavaltaan on suunnitteilla useita voimaloita.	
Hartola 1	Kuntosalikäyntien pitää olla maksuttomia yli 65-vuotiaille.	
selite	Liikuntamajan kuntosalin käyttö on ollut aiemmin maksutonta yli 65-vuotiaille, nyt säästöjen vuoksi kuntosalin kausimaksu on yli 65-vuotiailta 50€.	
Hartola 2	Nuorten työpajatoiminta pitää turvata.	
selite	Nuorten työpaja -hankkeessa tarjotaan valmennuspalveluita esimerkiksi työttömille tai vailla opiskelupaikkaa jääneille nuorille. Työpajassa on vuosittain noin 18 nuorta. Suurin osa rahoituksesta tulee AVI:lta. Kunnan omarahoitusosuus on noin 15 000 euroa.	
Hartola 3	Kunnan pitää ottaa Hartolan vesiosuuskunnat itselleen.	
selite	Vesiosuuskunnan toiminnan tulee olla ammattimaista. Vesiosuuskunnan hallituksella ja toimihenkilöillä on vastuu verkoston rakentamisesta, laadukkaan talousveden toimittamisesta, asianmukaisesta jätevesien johtamisesta ja käsittelystä sekä laitoksen taloudellisesta toiminnasta.	
Hartola 4	Hartolan on alettava selvittää kuntaliitosta naapurikunnan/naapurikuntien kanssa.	
selite	Kuntajakoselvitys voidaan tehdä ministeriön aloitteesta, kunnan omasta aloitteesta tai jos vähintään 20 % äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen asiasta.	
Hartola 5	Päiväkoti olisi järkevä siirtää koulun yhteyteen.	
selite	Päiväkotikiinteistö on vanha ja tarvitsee kunnostusta. Kuntulevaisuudessa lasten määrä vähenee, yksi säästökohde on tiivistää tiloja niin, että päiväkotirakennuksesta luovutaan ja lapset siirretään koulun yhteyteen.	
Hattula 1	Niinimäen tuulivoimaloiden rakentaminen on estettävä.	
selite	Niinimäelle suunnitellaan enimmillään 12:ta tuulivoimalaa yli 1000 hehtaarin alueelle. Tuulivoimalat toisivat 15 prosenttia lisää Hattulan nykyisiin, vajaan 3 miljoonan euron kiinteistöverotuloihin.	
Hattula 2	Perusopetus pitää keskittää Parolaan.	
selite	Hattulassa on viisi alakoulua ja yksi yläkoulu. Keskustaajaman ulkopuolella sijaitsevat Lepaan, Pekolan ja Nihattulan koulut.	
Hattula 3	Hattulassa poikkeamisluvitus on hyvä tapa ratkaista rantarakentaminen kaavoittamisen sijaan.	
selite	Hattula on myöntänyt runsaasti poikkeamislupia kesämökkien muuttamiseen vakinaisiksi asunnoiksi. Tätä on perusteltu kylien elinvoimaisuuden kehittämisellä ja uusien asukkaiden saamisella. Ely-keskuksen kanta on, että asiat tulisi ratkaista kaavoituksella.	
Hattula 4	Hattulan tulisi aktiivisesti edistää maahanmuuttajien asettumista alueelle asukasluvun kasvattamiseksi.	

selite	Hattulassa syntyneiden määrä on laskenut 43 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2024. Ihmisiä kuolee kunnassa enemmän kuin syntyy. Väkiluvun ennustetaan vähenevän yli 6 prosenttia vuosina 2023-2040.	
Hattula 5	Hattulan pitää aktiivisesti pyrkiä saamaan kuntaan uusia aurinkovoimahankkeita.	
selite	Hattulan Kultiojärvelle suunniteltu aurinkovoimalahanke on kaatunut tanskalaisen emoyhtiön yritysaneerukseen.	
Hausjärvi 1	Hausjärvelle voidaan rakentaa lisää aurinkovoimaloita.	
selite	Hausjärvellä on vireillä ainakin neljä eri teollisen kokoluokan aurinkovoimahanketta. Isoin hanke on kooltaan noin 380 hehtaaria.	
Hausjärvi 2	Kunnan tulisi lisätä metsiensä suojelua, vaikka se vähentäisi puusta saatavia myyntituloja.	
selite	Hausjärven kunta omistaa metsää. Tänä vuonna puun myyntituloiksi on budjetoitu 250 000 euroa. Suojelun lisääminen voisi tukea luonnon monimuotoisuutta.	
Hausjärvi 3	Hausjärven tulee lisätä yhteistyötä naapurikuntien kanssa yritysten houkuttelemiseksi, vaikka yritys sijoittuisi naapurikuntaan.	
selite	Riihimäen kaupunki sekä Lopen ja Hausjärven kunnat etsivät keinoja, joilla seudun yhteistyötä elinvoima- ja elinkeinopolitiikassa voitaisiin kehittää ja tiivistää. Yhteistyön lisääminen vaatii myös resurssien jakamista ja yhteisten tavoitteiden asettamista.	
Hausjärvi 4	Hausjärven kunnan tulee edunvalvonnassaan käyttää resurssejaan Monnin seisakkeen uudelleen avaamiseen.	
selite	Lähiliikenneaseman avaaminen parantaisi liikennepalveluita ja lisäisi alueen saavutettavuutta. Kunta on esittänyt Väylävirastolle seisakkeen uudelleen käyttöön ottamista. Asia on yksi kunnan edunvalvonnan kärkitavoitteista.	
Hausjärvi 5	Nykyistä 150 euron vauvarahaa on korotettava Hausjärvellä.	
selite	Hausjärven uusi kuntastrategia keskittyy monelta osin positiivisen väestönkehityksen aikaansaamiseen. Suomessa vuonna 2022 vajaat 60 kuntaa maksoi vauvarahaa. Keskimääräinen summa oli 500 euroa.	
Heinola 1	Heinolan tulee edistää pikavuoropysäkin sijoittamista Nelostien vareen.	
selite	Monet kaukoliikenteen linja-autot ajavat Heinolan ohi, koska moottoritien varressa ei ole pikavuoropysäkkiä. Toisaalta kaupungin huolena on se, etteivät kaukoliikenteen bussit enää liikennöisi Heinolan keskustan kautta, jos pikavuoropysäkki olisi moottoritien varressa.	
Heinola 2	Heinolan on alettava selvittää kuntaliitosta naapurikunnan/naapurikuntien kanssa.	
selite	Kuntajakoselvitys voidaan tehdä ministeriön aloitteesta, kunnan omasta aloitteesta tai jos vähintään 20 % kunnan äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen asiasta.	
Heinola 3	Nykyinen kaupungintalo pitää purkaa.	
selite	Heinolan kaupungintalo on rakennettu vuonna 1980 ja se on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi hallintorakennukseksi. Talossa on sisäilmaongelmia ja vanhanaikaiset tilat. Talon peruseräparannus maksaisi arviolta 3,8 miljoonaa euroa.	
Heinola 4	Kaupungin pitää panostaa enemmän keskustan kuin Vierumäen kehittämiseen.	
selite	Vierumäki on voimakkaasti kehittynyt kaupunginosa yrityspuistoineen ja liikuntakeskuksineen. Samaan aikaan Heinolan keskusta on hiljentynyt.	
Heinola 5	Kaupungin pitää pelastaa Seminaarin alue.	

selite	Heinolan entisen opettajankoulutuslaitoksen alue on yksityisessä omistuksessa. Perinteisen ja idyllisen alueen kiinteistöt ovat tyhjiillään ja ilman käyttötarkoitusta. Heinolan kaupungilla on myös omia kiinteistöjä, jotka vaativat kunnostusta ja verorahoja.	
Heinävesi 1	Kunnan on myytävä metsäomaisuuttaan, jos syntyy tarve paikata kunnan taloutta.	
selite	Heinäveden kunnalla on metsää noin 2400 hehtaaria.	
Heinävesi 2	Kuntaan on houkuteltava lisää nuoria asukkaita tuntuvalla rahallisella porkkanalla.	
selite	Lasten määrä on vähentynyt ja vuonna 2023 Heinävedellä syntyi vain 9 vauvaa.	
Heinävesi 3	Kunnan pitää edistää tuulivoimaloiden rakentamista kaikkialla, missä tuuliolot riittävät ja Puolustusvoimat sallii.	
selite	Heinävedelle on suunniteltu esimerkiksi Jouhtenisen alueelle enimmillään 14 tuulivoimalaa ja Kilpimäen alueelle 13 voimalaa.	
Heinävesi 4	Heinäveden lukion voi lakkauttaa.	
selite	Lukio on hyvin pieni, tänä keväänä abeja oli vain kolme.	
Heinävesi 5	Kunnan pitää edistää Pohjois-Karjalan Sähkön omistaman Palokin voimalaitoksen purkamista.	
selite	Padon purkua on vaadittu uhanalaisten lohikalojen lisääntymisen vuoksi. Heinävesi omistaa 2,4 prosenttia sähköyhtiön osakkeista ja saa vuosittain osinkotuloja, esimerkiksi 236 000 euroa vuonna 2023.	
Helsinki 1	Helsingin tulee kieltää polttomoottoriajoneuvoilla ajaminen keskustassa.	Helsingfors borde förbjuda fordon med förbränningsmotor att köra i centrum.
selite	Helsingin teettämän selvityksen perusteella tehokkain liikenteen päästövähennyksiin johtava toimi on ympäristövyöhyke, jonka sisällä ajetaan vain päästöttömillä ajoneuvoilla. Helsingin poliitikot ovat keskustelleet vastaavanlaisesta muutoksesta, josta löytyy esimerkkejä useista muista Euroopan kaupungeista.	Enligt en utredning som Helsingfors har låtit göra är den effektivaste åtgärden för att minska trafikutsläppen en miljözon där endast utsläppsfria fordon får köra. Helsingforspolitiker har diskuterat en liknande förändring, och det finns exempel på detta från flera andra europeiska städer.
Helsinki 2	Helsingin pitää kieltää esimerkiksi Sinimustan liikkeen lukupiirin kaltaiset ääri liikkeiden tapahtumat kaupungin tiloissa.	Evenemang som ordnas av extremrörelser, som blåsvarta rörelsens bokcirkel i Ode, borde förbjudas i stadens utrymmen.
selite	Kaupungin toimialajohtaja Juha Ahonen on kertonut, että Helsinki etsii keinoja estää ääri ryhmien kokoontumiset kirjastossa.	Stadens sektorchef Juha Ahonen har sagt att Helsingfors söker metoder för att förhindra extremistgruppers sammankomster i biblioteket.
Helsinki 3	Helsingin tulee ottaa käyttöön terveyskeskusmaksu palveluiden rahoittamiseksi.	Helsingfors borde ta i bruk en avgift för besök på hälsostation för att finansiera vården.
selite	Vuoden 2025 budjettineuvotteluissa valtuuston suurin ryhmä kokoomus piti terveyskeskusmaksuja perusteltuna, mutta Helsinki päätti lopulta pitää lääkärikäynnit maksuttomina. Kaikilla muilla hyvinvointialueilla on käytössä terveyskeskusmaksut.	I budgetförhandlingarna för år 2025 ansåg fullmäktiges största grupp Samlingspartiet att hälsocentralsavgifter var motiverade, men Helsingfors beslutade till slut att behålla läkarbesöken avgiftsfria. Alla andra välfärdsområden har infört hälsocentralsavgifter.
Helsinki 4	Helsingin tulee luopua nykymuotoisista painotetun opetuksen luokista, kuten erillisistä musiikkiluokista.	Helsingfors borde slopa det nuvarande systemet med klasser för specialiserad undervisning, som skilda musikklasser.
selite	Esillä on ollut vaihtoehtoinen malli, jossa painotettua opetusta tarjottaisiin tasapuolisesti kaikissa kouluissa, eikä se olisi luokkajaon perustana.	Ett alternativt system har diskuterats, där specialiserad undervisning skulle erbjudas jämnt i alla skolor och inte skulle utgöra grunden för klassindelningen.

Helsinki 5	Helsingin pitää osoittaa nykyistä enemmän tukea alueille, missä asuu enemmän syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä.	Helsingfors borde ge mera stöd än nu till områden där flera människor riskerar att marginaliseras.
selite	Helsingissä väestöryhmien ja alueiden välillä on suuria hyvinvoinnin ja terveyden eroja. Kaupungissa tuetaan lisärahalta esimerkiksi kouluja, joissa on suhteellisen paljon maahanmuuttajataustaisia oppilaita tai joiden alueella on paljon työttömyyttä (positiivinen erityiskohtelu).	
Helsinki 6	Helsinkiin pitää palauttaa HSL:n A-vyöhykkeen edullinen kertalippu, vaikka se lisäisi kaupungin joukkoliikennekustannuksia.	Helsingfors borde återinföra HRT:s förmånliga enkelbiljett för A-zonen, fastän det skulle höja på kostnaderna för kollektivtrafiken.
selite	HSL päätti keväällä 2019 luopua Helsingin sisäisestä alueesta sekä AB-vyöhykkeen kertalippua edullisemmasta ratikkalipusta. Ratikkalippu maksoi tuolloin 1,70 euroa.	
Helsinki 7	Helsingin pitää palkata ennemmin lisää työvoimaa kuin ostaa koulujen lakisääteiset terveystarkastukset yksityisiltä lääkäriasemilta.	Helsingfors borde hellre anställa mer personal, än köpa skolornas lagstadgade hälsokontroller av privata vårdbolag.
selite	Aluehallintoviraston mukaan Helsingin kaupungilla oli aiemmin pitkäaikaisia ja merkittäviä puutteita koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisessä. Helsinki ratkaisi ongelman teettämällä yli puolet terevystarkastuksista yksityislääkäreillä.	
Helsinki 8	Helsingissä on varaa alentaa tonttien vuokrahintoja ja näin pienentää monen kaupunkilaisen asumisen kustannuksia.	Helsingfors har råd att sänka hyran för sina tomter och på så sätt sänka boendekostnaderna för många stadsbor.
selite	Helsingin uudet talot rakennetaan pääosin vuokratonteille. Kaupungin tuottotavoite vuokratonteilla ympäri kaupunkia on neljä prosenttia, uusissa sopimuksissa 3,5 prosenttia.	
Hirvensalmi 1	Haapaniemeen on kaavoitettava rantatontteja omakotiasumista varten, jotta kunta onnistuisi houkuttelemaan lapsiperheitä.	
selite	Kunta harkitsee Haapaniemen kaavoittamista asuinkäyttöön. Alueella on lähes valmis kunnallistekniikka.	
Hirvensalmi 2	Kunnan on purettava huonokuntoisimpia vuokra-asuntoja.	
selite	Hirvensalmi haluaa nostaa asuntojen vuokrausastetta. Se saattaa vaatia asuntojen peruskorjauksia ja teknisen käyttöikänsä saavuttaneiden asuntojen purkamista.	
Hirvensalmi 3	Hirvensalmen on luovuttava toisesta alakoulusta.	
selite	Kunnassa toimii kaksi alakoulua, Elomaan koulu keskustassa ja Lahnaniemen koulu Viitostien varressa.	
Hirvensalmi 4	Hirvensalmen pitää maksaa jatkossakin kotihoidontuen ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää.	
selite	Hirvensalmi tukee alle 3-vuotiaiden lasten kotihoitoa maksamalla kotihoidontuen kuntalisää 200 e/kk. Jos lapsella on palkattu hoitaja, Hirvensalmi maksaa yksityisen hoidon tuen kuntalisää 100 e/kk.	
Hirvensalmi 5	Vesimaksuja on nostettava edelleen, jotta vesijohtoverkoston saneeraamista ei jouduta maksamaan verovarjoilla.	
selite	Veden käyttö- ja perusmaksuja on nostettu Hirvensalmella vähitellen.	
Hollola 1	Päätös Tiilikankaan koulun oppilaiden siirtymisestä Salpakankaan koululle pitää pyörtää ja oppilaat ohjata sittenkin Heinsuon kouluun.	
selite	Valtuusto on päättänyt lakkauttaa ensi elokuusta alkaen Tiilikankaan koulun ja oppilaat on päätetty siirtää Salpakankaan koululle. Ratkaisua on myös arvosteltu.	
Hollola 2	Kunnan pitää toteuttaa itse Salpakankaalle Hollola-talo, jossa on virastotiloja ja monitoimisasi.	

selite	Kumppanuussopimus Wasa-Groupin kanssa on peruuntunut, kun 10-kerroksinen Hollola-talo vuokra-asuntoineen olisi tullut kunnalle liian kalliiksi. Kunnan virastotoiminnot on hajasijoitettu eri puolille Salpakangasta.	
Hollola 3	Hollolan uimahallin remontin ajaksi uimahallikuljetuksia alueen muihin uimahalleihin tulee lisätä.	
selite	Hollolan uimahallin peruskorjaus on käynnissä. Kuntalaisille on järjestetty maksuton kyyditys kerran viikossa ja kuljetuksia jatketaan toukokuun 2025 loppuun saakka.	
Hollola 4	Hollola on sopiva paikka Lahden seudun uudelle kierrätysalueelle.	
selite	Kehätien eteläpuolelle Aikkalan alueelle suunnitellaan yli sadan hehtaarin suuruista kierrätyspuistoa, jonne on tarkoitus houkutella jätteitä hyödyntävää ja jalostavaa yritystoimintaa.	
Hollola 5	Aseta tärkeysjärjestykseen seuraavat kunnanvaltuuston tehtävät: kuntatalouden tasapaino, julkisten palvelujen turvaaminen, kunnan elinvoimaisuuden edistäminen, kuntalaisten hyvinvointi	
selite	Sote-uudistus ja valmisteilla oleva valtionosuusrahoituksen uudistus laittavat kuntatalouden rahanjaon uusiksi.	
Huittinen 1	Suurten aurinkovoimala-alueiden rakentaminen Huittisiin on kannatettavaa.	
selite	Huittisiin suunnitellaan useita isoja aurinkovoimaloita.	
Huittinen 2	Viime vuonna tehdyt päätökset kahden alakoulun sulkemisesta pitää perua.	
selite	Kouluverkkokeskustelua on käyty Huittisissa pitkään.	
Huittinen 3	Huittisten on tavoiteltava kuntaliitoksia lähivuosien aikana	
selite	Näistä on puhuttu pitkään.	
Huittinen 4	Huittisten kaupunginvaltuuston koon supistaminen on hyvä päätös.	
selite	Kokoa on päätetty supistaa 27 valtuutettuun nykyisestä 31 valtuutetusta.	
Huittinen 5	Vampulan alue on jäänyt alakynteeseen Huittisten valtuuston päätöksenteossa.	
selite	Vampula liittyi Huittisiin 2009. Alueella on ajoittain arvosteltu Huittisten unohtaneen Vampulan.	
Humppila 1	Humppilaan pitää rakentaa lisää tuulivoimaloita.	
selite	Alun perin Humppilaan suunniteltiin kymmeniä voimaloita. Lopulta kuntaan rakennettiin neljä tuulivoimalaa.	
Humppila 2	Humppilan pitää harkita kuntaliitosta joko yhden tai useamman naapurikunnan kanssa.	
selite	Lounais-Häme ei ole toistaiseksi lämmennyt kuntaliitoksille. Pienten kuntien talous on kuitenkin kiristynyt, ja liitos voisi helpottaa tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa.	
Humppila 3	Humppilan kunnan pitää tukea seudullista joukkoliikennettä.	
selite	Humppilan ja Jokioisten kunnat aloittivat heinäkuussa Jubilee Line -joukkoliikennekokeilun, jonka rahoitukseen ne ovat osallistuneet isolla summalla.	
Humppila 4	Humppilan tulee käyttää resurssejaan autojuna-aseman saamiseksi kuntaan.	
selite	Autojuna-asema rakentaminen Humppilaan lisäisi kunnan saavutettavuutta ja houkuttelevuutta. Tavoitteen edistäminen vaatii kuitenkin kunnalta aktiivista edunvalvontaa ja ehkä merkittäviä investointeja.	
Humppila 5	Humppilan kunnan tulee järjestää isoja yleisötapahtumia.	

selite	Suurten yleisötapahtumien järjestäminen voi edistää kunnan tunnettuutta ja elinvoimaa, houkutella vierailijoita ja tukea paikallista taloutta. Tämä vaatii kuitenkin kunnalta tapahtumajärjestämisen osaamista, resursseja ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.	
Hyrnsalmi 1	Kunnan pitää kaavoittaa edelleen lisää maata tuulivoimalle.	
selite	Hyrnsalmella on neljä tuulivoimapuistoa ja neljä kaavoitettua tuulivoima-aluetta.	
Hyrnsalmi 2	Hyrnsalmen on korotettava vauvarahaa tuhanteen euroon.	
selite	Hyrnsalmen vauvaraha on 500 euroa.	
Hyrnsalmi 3	Hyrnsalmen pitää myydä tyhjiään oleva Moisiovaaran koulu.	
selite	Hyrnsalmen kunta omistaa useampia tyhjiä kiinteistöjä.	
Hyrnsalmi 4	Kunnan on annettava lisää rahaa yksityisteiden kunnossapitoon.	
selite	Hyrnsalmi on lähes velaton kunta. Hyvästä taloustilanteesta pitää hyötyä niidenkin, jotka eivät asu kuntakeskustassa.	
Hyrnsalmi 5	Hyrnsalmi on lähes velaton kunta. Hyvästä taloustilanteesta pitää hyötyä niidenkin, jotka eivät asu kuntakeskustassa.	
selite	Hyrnsalmi on aiemmin myynyt kunnan vuokrayhtiön asuntoja matkailukäyttöön. Kunnan asunnoista on edelleen ylitarjontaa.	
Hyvinkää 1	Uusi bussiterminaali on Hyvinkään tärkein investointikohde lähivuosina.	
selite	Hyvinkään ahtaan ja vanhentuneen linja-autoterminaalin tilalle puuhataan uutta. Sen sijainnista ei ole vielä päätetty.	
Hyvinkää 2	Sonninmäen sairaala-alueelle pitää rakentaa uusi katuyhteys, vaikka se veisi osan Sonninmäen puistosta.	
selite	Asia on herättänyt Hyvinkäällä kiivasta keskustelua. Edellinen esitys kaavasta palautettiin valmisteluun tiukan äänestyksen jälkeen.	
Hyvinkää 3	Hyvinkäällä tulee keskustella päiväkotien yksityistämisestä säästöjen aikaansaamiseksi.	
selite	Hyvinkää on aloittanut talouden tasapainotuksen leikkauksilla ja korottamalla veroprosenttia. Kaupungin 8,5 miljoonan euron säästötarpeen päätöksistä noin puolet jätettiin tulevan valtuuston päätettäväksi.	
Hyvinkää 4	Tulevaan Hangonsillan monitoimiareenaan pitää saada vuokralaisia ja käyttäjiä vaikka kaupungin rahallisella tuella	
selite	Hanke toteutetaan Hyvinkään kaupungin ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteishankintana. Hyvinkäällä keskustellaan salin harjoitusvuorojen hinnoittelusta siten, että halli saadaan vetämään.	
Hyvinkää 5	Hyvinkään pitää luopua myös sellaisista omistamistaan kiinteistöistä, joilla on erityinen, historiallinen arvo.	
selite	Hyvinkäällä näkyy sama kuin monessa kunnassa eli seiniä omistetaan enemmän kuin on tarvetta ja osa kiinteistöistä on huonokuntoisia. Kiinnostavia kohteita ovat esimerkiksi Parantolan alue mukaan lukien jo tyhjentynyt terveysasema sekä nuorisotalo Sillan rakennus.	
Hämeenkyrö 1	Hämeenkyrön täytyy edistää tuulivoiman rakentamista kunnan alueelle.	
selite	Kunta päättää, aloitetaanko ehdotettu tuulivoimahankkeen kaavoitus ja minne tuulivoimaa sijoitetaan. Konikalliolle Ikaalisten ja Hämeenkyrön rajalle on suunniteltu 11-15 enintään 350-metristä tuulivoimalaa. Hämeenkyrössä tuulivoimapuiston osayleiskaava on tarkoitus saattaa hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2025 aikana.	

Hämeenkyrö 2	Hämeenkyrön täytyy suojella Turkimusojan lähimetsää jokihelmisimpukoiden eli raakkujen elinympäristön suojelemiseksi.	
selite	Hämeenkyrön Turkimusojassa elää yksi Etelä-Suomen viimeisistä raakkupopulaatioista. Luonnonperintösäätiö koetti ostaa Raakkumetsä-kampanjaansa suojeltavaksi joen varrelta metsää Hämeenkyröltä, mutta kunta selvittää parhaillaan mahdollisuuksia suojella aluetta itse.	
Hämeenkyrö 3	Hämeenkyrön koulukuljetukset pitää kilpailuttaa uudestaan tai kunnan pitää tuottaa ne itse, vaikka se toisi lisää kustannuksia.	
selite	Hämeenkyrön vanhemmilta tuli paljon kritiikkiä koulukuljetuksista sen jälkeen, kun kunta ulkoisti ne Tuomi Logistiikalle syksyllä 2023. Keväällä 2024 Hämeenkyrön sivistyslautakunta päätti irtisanoa kuljetussopimuksen Tuomen kanssa, mutta kunnanhallitus pyörsi päätöksen. Sopimus jatkuu toistaiseksi.	
Hämeenkyrö 4	Koulujen lakkauttaminen on välttämätöntä säästöjen saamiseksi.	
selite	Hämeenkyröllä on kolmen miljoonan euron säästöpainee seuraavan kahden vuoden aikana, ja siksi myös perusopetuksen palveluverkko käydään läpi. Kunnassa aloittaa joka vuosi 1-2 opetusryhmää edellisvuotta vähemmän. Nyt Hämeenkyrössä on neljä koulua.	
Hämeenkyrö 5	Joukkoliikenteen Hämeenkyrö-lippu pitää säilyttää.	
selite	Hämeenkyrö-lippu on Hämeenkyrön kunnan tukema ja kuntakohtainen lipputuote, jolla voi matkustaa Hämeenkyrössä sekä Hämeenkyröstä ja Hämeenkyröön. 12-20-vuotiaille suunnattu nuorisolippu on edullisempi kuin normaalilippu.	
Hämeenlinna 1	Hämeen ammattikorkeakoulun kampus tulisi siirtää Hämeenlinnan keskustan alueelle.	
selite	HAMK selvittää kaupungin kanssa mahdollisuutta rakentaa uusi kampus keskustaan, ehkä linja-autoaseman tuntumaan. Kampuksen siirto Visamäestä toisi keskusta-alueelle päivittäin 2000–5000 hamkilaista.	
Hämeenlinna 2	Hämeenlinnaan pitää rakentaa toriparkki.	
selite	Toriparkkihanke kuopattiin viimeksi viisi vuotta sitten. Parhaillaan valmistellaan keskustavisiota vuoteen 2040.	
Hämeenlinna 3	Kaupungin tulee ratkaista Ykköskorttelin pattiitilanne ostamalla tontit rakennuksineen.	
selite	Kaupunki on käynyt keskusteluja kiinteistönomistajan kanssa alueesta. Tyhjä kauppakeskus on rapistunut keskustan paraatipaikalla jo vuosia.	
Hämeenlinna 4	Isosaaren tuulivoimaloiden rakentaminen on estettävä.	
selite	Rengon Isosaaren suunnitellaan enimmillään viittä tuulivoimalaa. Hanke on suunnittelu- ja luvitusvaiheessa.	
Hämeenlinna 5	Hämeenlinnan pitää säilyttää nykyiset koulut, vaikka oppilasmäärät vähenevät.	
selite	Hämeenlinnassa on 22 peruskoulua eri puolilla kaupunkia. Oppilasmäärän on arvioitu laskevan noin 380 oppilaalla lukuvuoteen 2026-2027 mennessä.	
li 1	Kunnan reuna-alueet ovat jääneet kehityksessä jalkoihin.	
selite	li on laaja kunta ja kehittämisen painopistealueista käydään vilkasta keskustelua. Esimerkiksi Olhavan koulu on lakkautettu nyt päättyvällä vaalikaudella.	
li 2	Työväentalosta tulisi hyvä kirjasto.	
selite	Kirjastolle etsitään uutta sijaintia, koska Nätteporin rakennus on huonokuntoinen ja sen korjaaminen on arvioitu kannattamattomaksi.	
li 3	Merituulivoimalat on järkevä vaihtoehto lisätä tuulivoimarakentamista lissä.	
selite	lin edustan merialueelle on suunniteltu merituulivoimaloita kahdessa hankkeessa.	

li 4	Viime vuoden keskustan ranta-alueen ideakilpailun voittajatyö on hyvä pohja lähteä kehittämään ranta-alueita.	
selite	lissä järjestettiin ideakilpailu keskustan ranta-alueen kehittämiseksi. Alueeseen kuuluvat muun muassa purettaviksi suunnitellut Nätteporin ja kunnantalon rakennukset. Kilpailun voitti Nättetori-niminen työ, jossa Kirkkotien yhteyteen rakennettaisiin "yhteinen olohuone", Nättetori.	
li 5	Nelostien uusi linjaus taajaman itäpuolelle näivettää lin keskustan.	
selite	Ohitustien on suunniteltu kulkevan lin taajaman itäpuolella lähes 20 kilometrin matkalla.	
lisalmi 1	Ylä-Savon kuntien pitää tiivistää yhteistyötään kuntapalveluissa ja hallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana lisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
lisalmi 2	lisalmen pitää laittaa rahaa yksityisten terveystalujen saamiseksi kaupunkiin.	
selite	lisalmen sairaalan yöpäivystys on päätetty lakkauttaa.	
lisalmi 3	Kunnan tulisi tukea lisalmen ja Vieremän välistä julkista liikennettä.	
selite	Ely-keskus joutui lakkauttamaan kesäkuussa erityisesti vuorotyötä tekeville työmatkalaisille suunnitellut vuorot yhteysvälikillä lisalmi–Vieremä. Syynä vuorotarjonnan vähentämiselle on määrärahojen niukkuus.	
lisalmi 4	lisalmeen pitää saada monipuolisesti uusiutuvia energiahankkeita, kuten tuuli-, aurinko- ja bioenergiaa.	
selite	Pohjois-Savoon on suunnitteilla uusiutuvan energian hankkeita.	
lisalmi 5	Kankaan jäähalli tulee remontoida tarvittaessa Liiga-kelpoiseksi.	
selite	lisalmen Peli-Karhut voitti Mestis-mestaruuden kaudella 2023-2024. Seura pelaa pelaa kotiottelunsa Kankaan jäähallissa.	
litti 1	Uusi koulukeskus pitää rakentaa mahdollisimman tiiviiksi, koska oppilasmäärä vähenee tulevaisuudessa.	
selite	Kunnan suurin investointi on tulevina vuosina uusi koulukeskus, joka korvaisi nykyisen yläkoulun ja lukion. Kustannusarvio on reilut 13 miljoonaa euroa.	
litti 2	litti tarvitsee uuden liikuntahallin.	
selite	Harrastajat ovat toivoneet littiin täysmittaista liikuntasalia muun muassa salibandyn tarpeisiin. Halvempi vaihtoehto on laajentaa nykyistä Ravilinnan liikuntasalia.	
litti 3	litiin on edistettävä nopeasti uusien tuulivoimaloiden rakentamista.	
selite	Aurinko- ja tuulivoimalat ovat yksittäisille kunnille merkittävä tulonlähde. Verohallinnon mukaan vuonna 2024 Suomessa oli kaikkiaan 33 kuntaa, joissa tuuli- ja aurinkovoimaloiden osuus kunnan kiinteistöverotuloista on yli 20 prosenttia.	
litti 4	litiin kunnan pitää tarvittaessa olla taloudellisesti mukana Kymiringin uudessa toiminnassa.	
selite	litiin kunta menetti Kymiringin konkurssissa 0,5 miljoonaa euroa. Kunta saa kuitenkin Kymiringistä kiinteistöverotuloja noin 100 000 euroa vuodessa.	
litti 5	Kunnan pitää tarjota maksuttomat kuntosalikäynnit 65 vuotta täyttäneille.	
selite	Kunnassa on maksuton kuntosalietu 75-vuotiaille ja tätä vanhemmille.	
Ikaalinen 1	Rukonevan enklaavi eli Parkanon kuntarajan sisäpuolella sijaitseva, Ikaalisten kunnalle kuuluva metsäalue pitäisi luovuttaa Parkanon kaupungille.	

selite	Asiasta eivät päättä kunnat vaan valtiovarainministeriö, joka hylkäsi viime kesänä esityksen enklavin liittämiseksi Parkanoon. Parkano on valittanut päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Alueelle kaavallaan tuulivoiman tuotantoa.	
Ikaalinen 2	Ikaalisten täytyy edistää tuulivoiman rakentamista kunnan alueelle.	
selite	Kunta päättää, aloitetaanko ehdotettu tuulivoimahankkeen kaavoitus ja minne tuulivoimaa sijoitetaan. Ikaalisiin on suunnitteilla useita tuulivoima-alueita, joiden kaavoituksesta kaupunki päättää tulevalla valtuustokaudella.	
Ikaalinen 3	Luhalahden koulun lakkauttaminen oli oikea päätös.	
selite	Säästöjen ja alakoulun oppilasmäärien laskemisen takia Luhalahden koulu lakkautetaan 1.8.2025 alkaen, ja koulun oppilaat siirtyvät Tevaniemen kouluun. Kaupunginvaltuusto päätti asiasta kesäkuussa äänin 16-11.	
Ikaalinen 4	Ikaalilaisten eläkeläisten pitää päästä ilmaiseksi kuntosalille myös jatkossa.	
selite	Sivistyslautakunnan päätöksen mukaan ikaalilaiset eläkeläiset saavat kuntoilla maksutta Valkean ruusun areenan kuntosalilla arkisin kello 8-12 vuoden 2025 loppuun asti. Jatkosta ei ole tehty päätöksiä.	
Ikaalinen 5	Joukkoliikenteen Ikaalinen-lippu pitää säilyttää.	
selite	Ikaalinen-lippu on kaupungin tukema lipputuote, jolla Ikaalisten asukas voi matkustaa Ikaalisissa sekä Ikaalisista ja Ikaalisiin. 12-18-vuotiaille suunnattu nuorisolippu on edullisempi kuin normaalilippu.	
Ilmajoki 1	Nykyistä tuloveroprosenttia on varaa edelleen nostaa, jotta kunta pystyy tarjoamaan monipuolisia palveluja.	
selite	Ilmajoki verotti kuntalaisiaan pitkään maltillisesti, mutta tälle vuodelle valtuusto nosti tuloveroprosenttia 0,8 prosenttiyksiköllä. Se on nyt 9,2 prosenttia.	
Ilmajoki 2	Raha ja aika menevät hukkaan Rengonharjun lentoasema-alueen kehittämisaikeissa.	
selite	Rengonharjua on kehitetty vuosikymmeniä ilman suurempia tuloksia. Seinäjoki ja Ilmajoki ovat sopineet, että nyt aluetta kehitetään yhteistyöllä.	
Ilmajoki 3	Palonkylän ja Herralan koulujen oppilaille on rakennettava kokonaan uusi koulu Herralan pihamaalle.	
selite	Vanhoissa koulurakennuksissa on sisäilmaongelmia.	
Ilmajoki 4	Kunnan on pelastettava Ilmajoen musiikkijuhlat, jos tapahtuma on vaarassa talousvaikeuksien vuoksi.	
selite	Kunta on tukenut viime vuodet musiikkijuhlia 68 000 eurolla vuosittain ja luovuttanut tilojaan maksutta tapahtuman käyttöön.	
Ilmajoki 5	Ahonkylään tarvitaan kerrostaloja.	
selite	Lähes kaikki Ilmajoelle muuttavat haluavat asua Ahonkylän omakotitaloalueella Seinäjoen palvelujen läheisyydessä.	
Ilomantsi 1	Ilomantsin pitää jatkossakin suhtautua myönteisesti turvetuotantoon.	
selite	Ilomantsissa toimii Neovan tuotantolaitos, joka haluaisi raaka-aineet lähialueilta.	
Ilomantsi 2	Ilomantsin lukio on säilytettävä oppilasmäärästä riippumatta.	
selite	Ilomantsin lukio on hyvin pieni. Sillä on yhteisiä opettajia peruskoulun kanssa.	
Ilomantsi 3	Ilomantsiin pitää rakentaa pysyvä uusi koulu.	
selite	Väliaikaisessa konteista kootussa koulussa on ollut ongelmia mm. sisäilmassa.	
Ilomantsi 4	Kaivokset ovat Ilomantsille hyvä asia, vaikka uraani kuuluisi louhittavien mineraalien joukkoon.	

selite	Ilomantsissa on ennestään kultakaivoksia ja kivenlouhintaa. Kultaa etsitään kolmannestakin paikasta tosissaan. Uraanin etsintään on lisääntyvää kiinnostusta uusissa varaushakemuksia.	
Ilomantsi 5	Ilomantsin kunnan pitää antaa rahallista tukea tapahtumille, kuten Karhufestivaalille ja Pogostan hiihdolle, jotta ne säilyisivät.	
selite	Tapahtumat ovat osa Ilomantsin matkailuelinkeinoa, mutta tapahtumien tekijät ja talkoolaiset ovat vähentyneet.	
Imatra 1	Imatran nykyistä uimahallia pitää mieluummin korjata kuin siirtää muualle.	
selite	1960-luvulla valmistunut uimahalli ja 1980-luvulla valmistunut urheiluhalli sijaitsevat Pässiniemessä Vuoksen varrella. Rakennuksissa on merkittäviä korjaustarpeita.	
Imatra 2	Imatran kannattaa säästää joukkoliikenteestä mieluummin vähentämällä bussivuoroja kuin korottamalla lippujen hintoja.	
selite	Imatra on karsinut bussivuoroja tänä vuonna säästösyistä.	
Imatra 3	Imatran pitää luopua erämuseohankkeesta.	
selite	Valtakunnallinen erämuseo on tulossa Imatran kaupungintalon tiloihin, jotka aiotaan remontoida. Hanke odottaa valtion rahoitusta.	
Imatra 4	Imatran täytyy luopua Itä-Suomen koulusta.	
selite	Kaupunki suunnitteli aiemmin yhdistävänsä Itä-Suomen koulun osaksi Kosken koulukeskusta osana säästötoimia.	
Imatra 5	Imatran kannattaa siirtää kesälomia kahdella viikolla matkailun edistämiseksi.	
selite	Imatra ja sen lähikunnat haluavat vahvistaa alueen elinvoimaa muuhun Suomeen verrattuna. Yksi keinoista olisi siirtää koululaisten kesälomia, koska Euroopassa lomat ovat eri aikaan kuin Suomessa.	
Inari 1	Saamentaitoisille työntekijöille pitää maksaa suurempaa palkkaa.	
selite	Inarin kunnassa on jatkuvasti tarvetta esimerkiksi saamentaitoisille sijaisille päiväkoteihin ja kouluihin. Kunnalla on ollut myös vaikeuksia löytää saamentaitoisia koulunkäynninohjaajia.	
Inari 2	Kunnassa on jo liikaa matkailualan toimijoita.	
selite	Inarin kunnassa on talvimatkailu kasvanut viime vuosina räjähdysmäisesti. Hotelleja on rakennettu lisää ja laajennettu esimerkiksi Inarin kirkonkylällä. Osa kuntalaisista kokee, että talvimatkailu on jo paisunut liian suureksi.	
Inari 3	Inarin kirkonkylälle pitää saada palvelutalo ikäihmisille.	
selite	Inarin kirkonkylälle on jo monta kymmentä vuotta haluttu oma palvelutalo saamenkielisille ikäihmisille, jottei heidän tarvitsisi muuttaa Ivalon palveluasumisen yksikköihin. Kirkonkylällä he olisivat lähempänä sukulaisiaan, jotka asuvat syrjäkyliissä kuten Lismassa, Lemmenjoella ja Sevettijärvellä.	
Inari 4	Laita tärkeysjärjestykseen mihin kunnan pitää investoida lähivuosina: Skeittiparkkien kehittäminen; Saamenkielinen kerhotoiminta lapsille; Lasten leikkipaikkojen kehittäminen; Uimapaikkojen viihtyisyys kyläkeskuksissa; Lahiruuan käyttö ruokapalveluissa; Asuntoilanteen parantaminen	
selite	Kunta on toteuttanut osallistuvaa budjetointia vuodesta 2020 lähtien. Kuntalaisilta on tullut ehdotuksia, mihin 10 000 euron määräraha tulisi kunnassa käyttää.	
Inari 5	Kunnan pitää lähivuosina investoida uudisrakentamiseen helpottaakseen vaikeaa vuokra-asuntoilannetta.	

selite	Inarin kuntaan olisi tulossa paljon asukkaita, mutta kaikille ei riitä asuntoja. Esimerkiksi virallisilla asuntomarkkinoilla on jatkuvasti parin sadan hakijan jonot.	
Inkoo 1	Joddböleen kaavailtu Blastr Greenin terästehdas vaikuttaa tähän asti saadun tiedon perusteella sekä toteuttamiskelpoiselta että kunnalle hyödylliseltä.	Den av Blastr Green planerade stål fabriken i Joddböle verkar, utgående från vad man nu vet, både genomförbar och nyttig för kommunen.
selite	Blastr Greenin suunnitteleman terästehtaan on arvioitu tuovan kuntaan runsaasti uusia työpaikkoja ja taloushyötyä, mutta tehtaan melu ja päästöt lähialueelle ovat herättäneet myös epäilyjä.	Stålfabriken som Blastr Green planerar förväntas skapa många nya arbetstillfällen och ekonomiska fördelar för kommunen, men buller från fabriken och utsläpp i närområdet har även väckt farhågor.
Inkoo 2	Inkoon on kaavoitettava lisää merenrantaan asuinkäyttöön, jotta se saa houkuteltua uusia asukkaita.	Ingå måste planlägga fler av sina havsstränder för bostäder för att kunna locka nya invånare.
selite	Inkoon asukasluku on ennusteiden mukaan laskusuunnassa ja merellinen asuminen saattaisi houkuttaa sisäänmuuttajia.	Invånarantalet i Ingå väntas i framtiden vara på nedgång och boende vid havet kunde locka inflyttare.
Inkoo 3	Peruspalveluita voi leikata rajustikin mieluummin kuin korottaa veroja, mikäli verotulot eivät riitä peruspalveluiden tuottamiseen nykyisellään.	Grundläggande tjänster kan skäras ner kraftigt hellre än att höja skatterna, om skatteintäkterna inte räcker till för att producera de grundläggande tjänsterna på nuvarande nivå.
selite	Inkoon asukasluku on laskusuunnassa.	Invånarantalet i Ingå väntas i framtiden vara på nedgång.
Inkoo 4	Kunnan on lisättävä omaa rahallista panostusta eilakisääteisiin kulttuurin ja vapaa-ajan palveluihin asukasviihtyisyyden lisäämiseksi.	Kommunen måste öka sina egna ekonomiska satsningar på icke-lagstadgade kultur- och fritidstjänster för att öka trivseln bland invånarna.
selite	Inkoon asukasluku on ennusteiden mukaan laskusuunnassa	Invånarantalet i Ingå väntas i framtiden vara på nedgång.
Inkoo 5	Inkoon on liityttävä Helsingin Seudun Liikenteen (HSL) jäseneksi toimivan ja kattavan joukkoliikenteen turvaamiseksi, vaikka se toisi kunnalle lisäkustannuksia.	Ingå måste bli medlem i Helsingforsregionens trafik (HRT) för att säkerställa en fungerande och omfattande kollektivtrafik, även om det skulle medföra extra kostnader för kommunen.
selite	Suurin osa inkoolaisista työskentelee pääkaupunkiseudulla tai muissa HSL-kunnissa. Inkoosta Helsinkiin kulkeva bussilinja on kerännyt runsaasti matkustajia myös Espoosta ja Kirkkonummelta. HSL-jäsenyys voisi edistää joukkoliikenteen kokonaisvaltaista kehittämistä kuntarajojen yli, mutta tuo mukanaan myös kustannuksia.	De flesta Ingåbor arbetar i huvudstadsregionen eller i andra HRT-kommuner. Busslinjen från Ingå till Helsingfors har lockat många resenärer också från Esbo och Kyrkslätt. Ett HRT-medlemskap skulle kunna främja en övergripande utveckling av kollektivtrafiken över kommungränserna, men det medför också kostnader.
Isojoki 1	Isojoen pitäisi siirtää energiarakentamisen painopistettä tuulivoimasta aurinkovoimaan.	
selite	Paikkakunnalla on käyty repivääkin keskustelua tuulivoimasta. Osa kuntalaisista kokee, että tuulimyllyjen sijoittelu on epäonnistunut ja että ne on tuotu liian lähelle asutusta.	
Isojoki 2	Isojoella ei ole tarvetta keskustella kuntaliitoksista seuraavalla valtuustokaudella.	
selite	Kunnan talous on kunnossa.	
Isojoki 3	Kunnan velattomuus on arvo, jonka vuoksi voidaan tarvittaessa jopa pidättäytyä investoinneista.	
selite	Isojoki maksoi pitkäaikaiset lainansa loppuun vuonna 2022. Isojoki on tehnyt sittemmin määräaikaistalletuksia kassavaroistaan. Kunnalla on neljän miljoonan euron ylijäämät taseessaan.	
Isojoki 4	Kunnan on rakennettava Isojoelle uusia vuokra-asuntoja.	
selite	Yksityiset tahot eivät ole kiinnostuneet investoimaan pikkukuntaan.	
Isojoki 5	Isojoen on luovuttava mahdollisimman pian vanhasta ja isoksi käyneestä kunnantalostaan.	
selite	Vanha valtuusto on laatinut kiinteistöstrategian, mutta uusi valtuusto päättää yksittäisistä toimenpiteistä.	
Isokyrö 1	Kunnan pitää olla valmis alentamaan sote-kiinteistöjen vuokria, jotta lääkäripalvelut pysyvät Isossakyrössä.	

selite	Hyvinvointialue ja kunnat neuvottelevat uusista vuokrasopimuksista.	
Isokyrö 2	Isokyrön pitäisi keskittää peruskoulut kuntakeskukseen.	
selite	Kunnassa on vielä kolme peruskoulua, mutta kouluverkko selvitys tekemättä ja lasten määrä vähenee.	
Isokyrö 3	Uimahallin saneeraus pitää aloittaa tulevilla valtuustokaudella.	
selite	Kuntokartoituksen mukaan 1970-luvulla valmistuneessa uimahallissa on saneeraustarvetta.	
Isokyrö 4	Tuulivoimaa pitäisi rakentaa kuntaan lisää.	
selite	Kattiharjun tuulivoimala pitäisi lähteä kohta rakentumaan, mutta muita hankkeita ei ole vireillä.	
Isokyrö 5	Isokyrön pitäisi päättää, onko sen yhteistyösuunta Seinäjoki vai Vaasa.	
selite	Isokyrö vaihtoi maakuntaa Pohjanmaalta Etelä-Pohjanmaalle muutama vuosi sitten, mutta kuuluu silti edelleen moneen yhteistyöorganisaatioon Vaasan suunnalla.	
Janakkala 1	Janakkalan kyläkouluja on vähennettävä tulevilla valtuustokaudella säästöjen aikaansaamiseksi.	
selite	Janakkalassa kyläkoulujen lakkauttaminen oli esillä viimeksi alkuvuonna, kun valtuusto päätti säilyttää Tanttalan ja Haukankallion koulut toistaiseksi. Kunnan oppilasmäärä laskee arvioiden mukaan 270 oppilaalla vuoteen 2029 mennessä.	
Janakkala 2	Janakkalan on siltikin osallistuttava More-alueen eritasoliittymän kustannuksiin säilyttääkseen hyvät suhteet Hämeenlinnaan.	
selite	Hämeenlinna pettyi, kun Janakkala vetäytyi Kolmostien uuden eritasoliittymän kustannuksista, vaikka hankkeesta oli tehty yhteinen rahoitussopimus.	
Janakkala 3	Tervakoskelle on rakennettava uusi uimahalli.	
selite	Janakkalan Tervakosken uuden uimahallin rakentaminen on jäädytetty säästöjen vuoksi. Uusi uimahalli maksaisi ainakin 10–11 miljoonaa euroa.	
Janakkala 4	Janakkalassa on varaa korottaa tuloveroprosenttia nykyisestä 8,70:stä, jos palvelujen järjestäminen sitä vaatii.	
selite	Veronkorotus olisi keino varmistaa palvelujen laatu ja saatavuus, mutta se vaikuttaisi myös kuntalaisten verotaakkaan.	
Janakkala 5	Liikuntapalvelujen maksut on pidettävä kuntalaisille kohtuullisina, vaikka se vähentäisi kunnan saamia tuloja.	
selite	Liikuntapalvelut edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Maksujen pitäminen kohtuullisina voisi nostaa kunnan veroprosenttia.	
Joensuu 1	Kaupungin on satsattava nykyistä enemmän työttömyyden vähentämiseen, vaikka raha olisi poissa muista palveluista.	
selite	Joensuun työvoimasta oli vuodenvaihteessa työttömänä 16,3 prosenttia, mikä oli korkein luku Suomen suurimmista kaupungeista. 1.1.2025 alkaen Kela laskuttaa kuntia kaikista työttömyystuista.	
Joensuu 2	Kaupungin on rakennettava itse uusi musiikki- ja kulttuuritalo vielä 2020-luvulla, jos ei muita toteuttajia löydy.	
selite	Musiikki- ja kulttuuritalolle etsitään ulkopuolista toteuttajaa. Hankkeen tarpeellisuus, toteuttaja ja yksityiskohdat ovat jakaneet joensuulaisten näkemyksiä jo vuosia.	
Joensuu 3	On oikein, että kaupunki vähentää palveluja pitäjistä.	
selite	Joensuuhun kuuluvat entiset Pyhäselän, Enon, Tuupovaaran ja Kiihtelysvaaran kunnat. Useimmissa väki vähenee.	

Joensuu 4	Kaupunki tarvitsee maahanmuuttajia pysyäkseen elinvoimaisena ja saadakseen työvoimaa tulevaisuudessa.	
selite	Joensuun väkiluku olisi laskenut merkittävästi viimeiset kolme vuotta ilman maahanmuuttoa. Syntyvyys on laskenut jo pitempään: v. 2023 Joensuussa syntyi noin 500 lasta, kymmenen vuotta aiemmin noin 750.	
Joensuu 5	Maakuntakeskus voisi veloittaa järjestämistään palveluista ulkopaikkakuntalaisilta enemmän kuin joensuulaisilta, esimerkiksi urheilussa ja kulttuurissa.	
selite	Nykyisin liput ovat saman hintaisia kaikille käyttäjille, vaikka Joensuu kustantaa palvelut.	
Jokioinen 1	Jokioisten kunnan pitää jatkossakin järjestää ja kustantaa joukkoliikennettä itse.	
selite	Jokioisten ja Humppilan kunnat aloittivat heinäkuussa Jubilee Line -joukkoliikennekokeilun, jonka rahoitukseen ne ovat osallistuneet isolla summalla.	
Jokioinen 2	Jokioisten kunnan pitää harkita kuntaliitosta joko yhden tai useamman naapurikunnan kanssa.	
selite	Lounais-Häme ei ole toistaiseksi lämmennyt kuntaliitoksille. Pienten kuntien talous on kuitenkin kiristynyt, ja liitos voisi helpottaa tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa.	
Jokioinen 3	Jokioisille ei pidä rakentaa tai suunnitella lisää aurinkovoima-alueita tai tuulivoimaloita.	
selite	Kunnassa on jo tuulivoimaloita Tyrinselän alueella. Luodesuon alueelle suunnitellaan puolestaan aurinkovoimapuistoa.	
Jokioinen 4	Koulurakennusten pitäminen hyvässä kunnossa on tärkeämpää kuin uusien liikuntapaikkojen rakentaminen.	
selite	Tiukka talous vaatii kunnilta säästöjä ja valintoja siitä, mihin kunta käyttää verovaroja.	
Jokioinen 5	Jokioisten tulee vastustaa kaivostoiminnan aloittamista alueellaan, vaikka se tarkoittaisi mahdollisten työpaikkojen ja taloudellisten hyötyjen menettämistä.	
selite	Lounais-Hämeessä malmeja etsitään usean kunnan alueella, joskin matka malminetsintäluvasta kaivokseen kestää vuosia.	
Joroinen 1	Peltojen käyttöä aurinkoenergian tuotantoon tulee edistää.	
selite	Joroisissa on rakennettu ja sinne suunnitellaan lisää aurinkopuistoja.	
Joroinen 2	Uuden urheilutalon rakentamiseen pitää myöntää rahoitus vuoden 2026 talousarviossa.	
selite	Hankepäätös uudesta urheilutalosta on jo tehty. Uuden valtuuston on päätettävä talousarviossa, investoiko kunta uuteen urheilutaloon. Kustannusarvio on enintään neljä miljoonaa euroa.	
Joroinen 3	Kunnan pitää investoida lisää Kotkatharjun ulkoilualan matkailuun, kuten majoitukseen, vaikka siitä muodostuu kunnalle riskiä.	
selite	Kunta on jo osakkaana Bomila Resortissa, jolla on majoitusta Kotkatharjun alueella.	
Joroinen 4	Kunnan on nostettava veroprosenttia jos talous sitä vaatii	
selite	Valtionosuuksien väheneminen sekä hyvinvointialueen sote-kiinteistöistä saatavien vuokrien aleneminen tiukentavat taloutta.	
Joroinen 5	Kunnan on kasvatettava joukkoliikenteen tukea, jotta asiointi- ja työmatkaliikennettä säilyy.	
selite	Valtio on vähentänyt joukkoliikenteen tukea. Markkinaehtoisesti kannattamattoman liikenteen säilyttäminen vaatii tukea.	
Joutsa 1	Tuuli- ja aurinkovoima-alueen rakentaminen Höyöstönsuolle pitää sallia.	

selite	Pohjan Voima suunnittelee tuuli- ja aurinkopuiston rakentamista Höystösensuon alueelle. Hankkeessa on meneillään mm. ympäristövaikutusten arviointi. Päätöksen kaavan hyväksymisestä tai hylkäämisestä tekee kunnanvaltuusto.	
Joutsa 2	Kunnan tulee edistää sitä, että vastaanottokeskuksen asukkaat jäävät pysyviksi asukkaiksi Joutsaan.	
selite	Joutsassa on toiminut vuodesta 2022 lähes 300 paikkainen vastaanottokeskus. Pääosa asiakkaista on ukrainalaisia lapsiperheitä, mutta turvapaikanhakijoita on myös muista maista.	
Joutsa 3	Joutsaan on rakennettava uusi päiväkotitulevalla valtuustokaudella.	
selite	Joutsassa varhaiskasvatusta järjestetään tällä hetkellä kolmessa päiväkodissa, kahdessa ryhmäperhepäiväkodissa ja perhepäivähoitona. Lasten määrä kunnassa on lisääntynyt.	
Joutsa 4	Joutsan kunnan on sitouduttava taloudellisesti keskusta-alueen kehittämiseen.	
selite	Joutsassa on meneillään hanke, jossa tehdään suunnitelmia keskusta-alueen kehittämiseksi. Niiden toteuttaminen vaatii investointeja usean vuoden ajan.	
Joutsa 5	Lukio-opetus Joutsassa on turvattava, vaikka vaikka se vaatisi kunnalta huomattavaa taloudellista panosta.	
selite	Joutsan lukiossa on tällä hetkellä n. 60 opiskelijaa.	
Juuka 1	Kunnan pitää ostaa Kolinportin liikenneasema ja etsiä siihen yrittäjät.	
selite	Kolinportti sijaitsee vilkkaalla liikennepaikalla, mutta kiinteistön nykyomistajilla ei ole halua toiminnan jatkamiseen.	
Juuka 2	Kunnan pitää vaikka lahjoittaa tyhjiksi jääviä sotekiinteistöjä yrityskäyttöön, jos kunnalla ei ole rakennuksille omaa käyttöä.	
selite	Sote-kiinteistöjen vuokrasopimus Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kanssa päättyy v. 2025 lopussa. Hyvinvointialue aikoo vähentää vuokratiloja maakunnassa.	
Juuka 3	Kunnan täytyy maksaa tukea uusille yrittäjille, että syntyisi uusia työpaikkoja.	
selite	Juussa oli vuodenvaihteessa Suomen korkein työttömyysaste, 21 prosenttia työvoimasta oli ilman työtä.	
Juuka 4	Kunnan on houkuteltava lapsiperheitä Juukaan esimerkiksi vuokra-alennuksilla tai muulla tuntuvalle porkkanalla.	
selite	Juussa syntyi 19 lasta v. 2023 ja kunnassa löytyy tyhjiä vuokra-asuntoja.	
Juuka 5	Nunnanlahden kivikeskuksen tiloja pitää vuokrata yrittäjille ja tapahtumien järjestäjille edullisesti, jotta yritys paikka vilkastuu.	
selite	Kunta omistaa kivikeskuksen tilat valtatievarressa, mutta tyhjiä tiloja on runsaasti.	
Juupajoki 1	Juupajoen tulee aloittaa uudelleen kymmenkunta vuotta sitten kariutuneet kuntaliitosneuvottelut Oriveden kaupungin kanssa.	
selite	Juupajoki on Pirkanmaan pienin kunta, ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan siellä on 10 vuoden kuluttua enää noin 1 400 asukasta. Juupajoki ja Orivesi selvitivät liitosta kymmenkunta vuotta sitten. Orivesi olisi puoltanut kuntaliitosta, mutta Juupajoki hylkäsi sen.	
Juupajoki 2	Juupajoen tulee ryhtyä aktiivisesti houkuttelemaan maahanmuuttajia, jotta kuntaan saadaan uusia asukkaita ja palvelut voidaan säilyttää.	
selite	Juupajoelta kuolee ja muuttaa pois enemmän asukkaita kuin syntyy uusia eikä kunta ole saanut maahanmuuttajia.	

Juupajoki 3	Juupajoen kunnan tulee liputtaa sateenkaarilipulla pride-tapahtumien aikana.	
selite	Pride-tapahtumilla ei ole virallista liputuspäivää, mutta lippu on näkyvä tapa osoittaa tukea sateenkaariyhteisölle ja yhdenvertaisuudelle.	
Juupajoki 4	Juupajoki kannattaa brändätä vahvasti metsäkunnaksi.	
selite	Juupajoella on paljon metsään tai metsäluontoon liittyvää yritystoimintaa ja Helsingin yliopiston Hyytiälän tutkimusasema, jossa tehdään kansainvälistä metsä- ja ilmastotutkimusta. Yksi päiväkotiryhmä on metsässä ympäri vuoden ja koululaiset saavat metsäteemaista tiedeopetusta.	
Juupajoki 5	Juupajoen yläkoulu tulee lakkauttaa ja siirtää oppilaat yläkouluun Orivedelle.	
selite	Oppilaat vähenevät, jolloin yläkoulusta tulee liian pieni, jotta aineenopettajille riittäisi tarpeeksi oman aineen tunteja.	
Juva 1	Kunnan tulee rakentaa uusi kunnantalo entisten tilojen remontoinnin sijasta.	
selite	Juvan nykyinen kunnantalo on vanha, osin huonokuntoinen ja liian suuri nykytarpeeseen. Myös kirjasto kaipaa uusia tiloja.	
Juva 2	Kunnan tulee tarvittaessa myydä osa Suur-Savon Sähkön osakkeista velkaantumisen hillitsemiseksi.	
selite	Juva omistaa 6200 Suur-Savon Sähkön osaketta, joiden arvo on kymmeniä miljoonia euroja. Juvan lainamäärä kasvaa jätevedenpuhdistamon ja mahdollisen kunnantalon takia.	
Juva 3	Kunnan pitää olla valmis tinkimään vuokratuloista, jotta Etelä-Savon hyvinvointialueen eli Eloisan palvelut säilyvät paikkakunnalla.	
selite	Hyvinvointialue on sanonut irti nykyiset vuokrasopimukset. Kunta omistaa mm. nykyisen terveyskeskuskokonaisuuden, joka on vaara jäädä ilman käyttöä.	
Juva 4	Kunnan pitää tarjota lasten ilmainen varhaiskasvatus uusien asukkaiden houkuttelemiseksi.	
selite	Juva tavoittelee uusia asukkaita ja lapsiperheitä mm. uuden koulun ja parantuneiden liikenneyhteyksien avulla.	
Juva 5	Kunnan pitää aktiivisesti edistää tuulivoiman sijoittumista alueelleen.	
selite	Tuulivoimaa rakennetaan Suomeen kiihtyvällä tahdilla.	
Jyväskylä 1	Perusopetusta tarjoavien koulujen määrää on vähennettävä valtuustokauden aikana.	
selite	Väestöennusteen mukaan Jyväskylässä on 7-15-vuotiaita vuonna 2035 lähes 2500 vähemmän kuin tänä vuonna.	
Jyväskylä 2	Jyväskylän on lisättävä maahanmuuttajien kielikoulutusta kotoutumisen nopeuttamiseksi.	
selite	Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus on kunnan vastuulla. Jyväskylässä asuu yli 10000 vieraskielistä ihmistä (v.2024).	
Jyväskylä 3	Jyväskylän on rakennettava Lyseon kortteliin peruskorjattavan Lyseon viereen suunniteltu kulttuurikeskus.	
selite	Lyseon viereen on suunniteltu pääkirjastolle ja keskustan museoille uutta kulttuurikeskusta. Kaupungin mukaan nykyisen pääkirjaston remontointi maksaisi yhtä paljon, 40-50 miljoonaa euroa.	
Jyväskylä 4	Jyväskylän tulee jatkossa toteuttaa isot rakentamishankkeensa itse, ei Hippoksen kaltaisilla leasing-järjestelyillä.	
selite	Kaupunki aikoo toteuttaa Jyväskylän Hippoksen lähes 150 miljoonan euron liikuntarakentamisen leasing-rahoituksella. Se ei näy kaupungin taseessa tai lainakannassa.	

Jyväskylä 5	Jyväskylän pitää vähentää kaupungin lähimetsien harvennushakkuita ja jättää niitä enemmän luonnontilaan.	
selite	Asukkaat ovat viime vuosina arvostelleet kaupunkia lähimetsien liiallisista hakkuista. Jyväskylän nettisivujen mukaan kaupungilla on metsiä kaikkiaan noin 8 700 hehtaaria.	
Jämijärvi 1	Jämijärven kunnan päätöksentekokulttuuri on reilua ja tasapuolista.	
selite	Jämijärvellä on esitetty väitteitä, että päätöksiä tehdään sanelupolitiikalla.	
Jämijärvi 2	Jämijärvellä tulisi harkita kuntaliitosta ja maakunnan vaihtamista Pirkanmaalle.	
selite	Parkanoa on aiemmin pohdittu Jämijärvelle sopivaksi liitoskumppaniksi.	
Jämijärvi 3	Jämijärven tuloveroprosentti (10,0) on aivan liian korkea ja sitä pitäisi laskea.	
selite	Tuloveroprosentti on maan korkeimpia.	
Jämijärvi 4	Kunnan pitäisi tukea hiihtotunnelia niin paljon, että se voitaisiin pitää pysyvämminkin auki.	
selite	Tunneli on ollut pitkiä aikoja suljettuna säästösyistä.	
Jämijärvi 5	Luontomatkailun mahdollisuuksia on hyödynnetty riittämättömästi Jämijärvellä.	
selite	Moni kokee, ettei esimerkiksi Jämin alueella olisi potentiaalia matkailussa nykyistä tasoa enemmän.	
Jämsä 1	Koskenpään, Länkipohjan ja Juokslahden kyläkoulut tulisi säilyttää, vaikka oppilasmäärät laskisivat.	
selite	Vuonna 2019 Jämsässä tehtiin päätös, että koulun lakkautusprosessi käynnistyy, jos sen oppilasmäärä laskee alle 30. Päätöksen kumoamisesta on käyty keskusteluja.	
Jämsä 2	Jämsän kaupungin tulisi rakentaa uusi monitoimihalli kaupunkilaisten palveluiden parantamiseksi.	
selite	Jämsä on varannut budjettiin suunnittelurahaa uuden liikuntahallin rakentamista varten. Monitoimihallissa samaan kokonaisuuteen tehtäisiin uudet tilat myös kirjastolle, ja mahdollisesti tulevaisuudessa myös uimahallille.	
Jämsä 3	Jämsän kaupungin pitää jättää sote-keskuksen rakentaminen hyvinvointialueen vastuulle.	
selite	Jämsän uuden sote-keskuksen rakentamisesta ei ole vielä päätetty. Alustavan suunnitelman mukaan Jämsän kaupunki olisi kiinteistön omistaja perustettavan yhtiön kautta ja hyvinvointialue tulisi tiloihin vuokralaiseksi. Tämän on nähty sisältävän taloudellisia riskejä, mutta myös mahdollisuuksia tuloihin.	
Jämsä 4	Jämsän pitää laajentua Himoksen suuntaan, vaikka se tapahtuisi ydinkeskustan kustannuksella.	
selite	Jämsän kaupungin kehitys on perinteisesti keskittynyt keskustaan ja sen ympärille. Joidenkin näkemysten mukaan asuinalueiden ja kaupan alan tontteja pitäisi jatkossa kaavoittaa valtatievarrelle ja Himoksen alueelle, että kaupunki tulisi paremmin näkyville.	
Jämsä 5	Tuulivoiman rakentamista Jämsään on edistettävä kunnan päätöksenteossa.	
selite	Tuulivoimayhtiö Axpo Renewable Finland haluaisi rakentaa tuulivoimaloita kolmelle alueelle Jämsän Koskenpäällä ja Vedenpään kylällä.	
Järvenpää 1	Järvenpään pitää liittyä Helsingin seudun liikenteeseen HSL:ään, vaikka se toisi lisäkustannuksia kaupungille.	
selite	Liittymisestä HSL:ään on keskusteltu kunnassa vuosia. Naapurikunnat Kerava ja Tuusula kuuluvat HSL-alueeseen.	
Järvenpää 2	Järvenpään pitää houkutellessa uusia asukkaita myös taloudellisilla kannustimilla, esimerkiksi naapurikuntia halvemmilla tonteilla.	

selite	Järvenpään asukasmäärä kasvoi viime vuonna vain 0,8 prosenttia, kun Tuusulassa kasvua oli 2,2 prosenttia.	
Järvenpää 3	Kaupungin on kehitettävä Rantapuistoa ja Ainolaa matkailutulojen saamiseksi, vaikka se edellyttäisi tulevalla valtuustokaudella uusia investointeja.	
selite	Järvenpään strategian mukaan kaupunki kehittää vihreää kaupunkikeskustaa ja järviympäristöä sekä nostaa historiaansa näkyväksi.	
Järvenpää 4	Järvenpään keskusta pitää kaavoittaa lisää tornitaloja.	
selite	Nykyisissä tornitaloissa asuvilla on huppeat maisemat, mutta vastustajien mielestä ne hallitsevat jo liiaksi maisemaa esimerkiksi Tuusulanjärvelle. Strategiansa mukaan Järvenpää sykkii vetovoimaista kaupunkielämää.	
Järvenpää 5	Työllisyyspalveluissa on otettava käyttöön uusia toimintatapoja, esimerkiksi kiertävä työllisyyspalveluja tarjoava bussi.	
selite	Järvenpää on vastuukunta Keski-Uudenmaan työllisyysalueella. Jatkossa kunnat maksavat asukkaidensa työttömyydestä enemmän.	
Kaarina 1	Kaarinan ja Paraisten tulee toteuttaa yhteistyössä uimahalli Kaarina lähelle kuntarajaa.	S:t Karins och Pargas ska tillsammans bygga en simhall i S:t Karins nära stadsgränsen.
selite	Paraislaiset ovat toivoneet uimahallia kymmeniä vuosia, ja Kaarina suunnittelee uuden uimahallin rakentamista. Yksi mahdollisuus olisi jakaa kustannukset ja sijoittaa uusi uimahalli lähelle kaupunkien rajaa.	Pargasborna har i titals år önskat en simhall och S:t Karins planerar att bygga en ny simhall. En möjlighet kunde vara att städerna delar på kostnaderna och simhallen placeras nära stadsgränsen.
Kaarina 2	Kunnan on varmistettava, että Littoistenjärvi säilyy uimakelpoisena lisäämällä järven kunnostamiseen varattuja määrärahoja.	Staden ska säkerställa att man kan simma i Littois träsk genom att öka anslagen för skötseln av sjön.
selite	Kaarinan ja Liedon rajalla sijaitseva järvi puhdistettiin vuonna 2017, mutta järvi on rehevöitynyt uudelleen.	Sjön som ligger på gränsen mellan S:t Karins och Lundo renades år 2017 men nu lider sjön åter av övergödning.
Kaarina 3	Kaarinan sisäinen bussiliikenne pitää muuttaa pysyvästi maksuttomaksi.	Den interna busstrafiken i S:t Karins ska göras permanent avgiftsfri.
selite	Kaarinassa toteutettiin talvella kolme kuukautta kestänyt kokeilu, jossa asukkaat saivat matkustaa Kaarinan sisäisillä bussilinjoilla maksutta.	Under vintern genomfördes ett tre månader långt experiment där invånarna fick resa gratis på de interna busslinjerna i S:t Karins.
Kaarina 4	Kunnan tulisi tukea lasten harrastamista Turussa käynnistyneen Boostii-harrastetukimallin mukaisesti.	Staden borde stödja barns hobbyverksamhet genom stödmodellen Boostii som införts i Åbo.
selite	Turun kaupunki maksaa turkulaisissa seuroissa harrastaville lapsille 160–260 euroa harrasterahaa. Turkulaisissa seuroissa urheilee paljon myös naapurikuntien lapsia, joille tukea ei makseta.	Åbo stad betalar ut en hobbypeng på 160–260 euro till barn som har sin hobby i en Åboförening. Det finns också många barn från grannkommunerna i Åbos föreningar, och de barnen får inte stödet.
Kaarina 5	Kaarinan tulee vapaaehtoisesti hakea kaksikielisen kunnan asemaa.	S:t Karins ska frivilligt bli en tvåspråkig stad.
selite	Ruotsinkielisten osuus kasvaa Kaarinassa, ja samalla lisääntyy myös ruotsinkielisten palveluiden kysyntä. Kaupunki voisi muuttua kaksikieliseksi vapaaehtoisesti, vaikka ruotsinkielisten osuus ei yllä viralliseen minimitasoon eli 8 prosenttiin väestöstä.	Antalet svenskspråkiga ökar i S:t Karins och därmed också efterfrågan på svenskspråkig service. Staden kunde frivilligt bli en tvåspråkig kommun trots att andelen svenskspråkiga inte uppnår den officiella minimigränsen på 8 procent.
Kaavi 1	Kunnan pitää kaikin keinoin edistää kaivoshankkeita alueella.	
selite	Kunta on mukana laajassa kaivostoimintaselvityksessä Koillis-Savon alueella.	
Kaavi 2	Tuloveroprosenttia pitää nostaa tulevalla vaalikaudella palveluiden takaamiseksi.	
selite	Nykyinen veroprosentti 9,9 on maakunnan korkeimpien joukossa.	
Kaavi 3	Kaavin kunnan imagoa pitää muuttaa pois "Ihan pimee"-teemasta.	
selite	Kunta on markkinoinut itseään alueen pimeydellä.	
Kaavi 4	Uuteen kirjastoautoon ei kannata investoida.	
selite	Nykyinen kirjastoauto vanhenee ja yhden lainan hinnaksi tulee nykyisin 8 euroa.	

Kaavi 5	Kunnan on tässä taloudellisessa tilanteessa myytävä omistuksiaan.	
selite	Kunnalla on metsäomaisuutta sekä osuuksia Pohjois-Karjalan Sähkössä	
Kajaani 1	Kaupungin on kaavoitettava tontteja vesistöjen äärelle.	
selite	Naapurikuntiin verrattuna Kajaanissa on tarjolla vähän rantatontteja. Nämä voisivat houkuttaa Kajaaniin asukkaita.	
Kajaani 2	Kaupungin on palautettava lasten ja nuorten liikuntavuoroihin käyttömaksut. Alle 18-vuotiaiden ohjattu liikunta on nyt maksutonta.	
selite	Kajaanin kaupunki ei ole perinyt seuroilta tilavuokraa alle 18-vuotiaiden ohjatuista liikuntavuoroista vuosiin. Asia on noussut säännöllisesti poliittiseen keskusteluun.	
Kajaani 3	Kaupungin on osallistuttava tuetun lentoliikenteen kustannuksiin.	
selite	Kajaanin lentoliikenteen jatkumisesta kaupallisena ei ole varmuutta, joten kaupungin on varmistettava asia rahallisella tuella.	
Kajaani 4	Kaupungin ei pidä säästää palveluista, vaan puuttuvat rahat on otettava sijoituksista.	
selite	Kajaanin kaupunki tasapainottaa talouttaan muun muassa kouluja lakkauttamalla. Samaan aikaan kaupunki voisi ottaa käyttötalouteensa varoja sijoitustuotoista.	
Kajaani 5	Kaupungin on tarjottava uuden teknologian yrityksille kaavoituksen ohituskaista.	
selite	Esimerkiksi datakeskusalalla kilpailu on kovaa ja rakentajilla on kiire, joten Kajaanin on varmistettava, etteivät investoinnit karkaa muualle kaavoituksen hitauden takia.	
Kalajoki 1	Kaupungin olisi panostettava kulttuuritoiminnan kehittämiseen nykyistä voimakkaammin.	
selite	Kalajoki täyttää 500 vuotta. Tasavuosia juhliataan panostamalla muun muassa puistoihin ja uuteen elämykselliseen leikkikenttään.	
Kalajoki 2	Hiekkasärkille tarvittaisiin uudenlaista pysäköintirakentamista, jotta sinne saataisiin lisää maksuttomia parkkipaikkoja.	
selite	Hiekkasärkillä autoja on pysäköity virheellisesti ja alueella on myös leiriäytytty luvattomasti. Kaupunki on kokeillut alueella myös pysäköinninvalvontaa.	
Kalajoki 3	Kalajoen jakama 30 euron joululahjaraha jokaiseen talouteen on hyvä tapa käyttää julkisia varoja asukkaiden hyväksi.	
selite	Kalajoen taloustilanne on ollut niin hyvä, että kahtena vuonna kaikille talouksille on annettu joululahjaraha. 30 euron lahjakortin on voinut käyttää paikkakunnan liikkeissä.	
Kalajoki 4	Kaupungin kannattaa tukea paikallista yritystoimintaa myös ostamalla yritysikiinteistöjä.	
selite	Kalajoen kaupunki on tukenut paikallisia yrityksiä huonossa taloudellisessa tilanteessa myös ostamalla niiden toimitilat takaisinottovelvollisuudella. Näin tehtiin Topi-Keittiöiden kohdalla.	
Kalajoki 5	Kalajoen matkailun kehittämisen olisi keskityttävä nyt Marinaan. Hiekkasärkät ovat hyvä nykyisellään.	
selite	Kalajoen matkailussa on kaksi merellistä vetonaulaa Hiekkasärkät ja Marinan alue.	
Kangasala 1	Kangasalan maaseudulle on houkuteltava asukkaita edullisilla tonteilla.	
selite	Vaikka Kangasalan väkiluku kasvaa, niin syrjäisempi maaseutu kuten Kuhmalahti autioituu, vaikka palveluihin on käytetty rahaa.	
Kangasala 2	Kangasalan edistettävä tuulivoiman rakentamista kunnan alueelle.	

selite	Puolustusvoimat esti Laipanmaan alueen tuulivoimat, kunnan on tarjottava korvaava alue muualta.	
Kangasala 3	Kangasalan ei kannata vanhoja kouluja ei kannata ylläpitää.	
selite	Kaupunki on rakentanut uudet koulut ja opetus on keskitettävä niihin, Kautialan ja Havisevan koulut on syytä lakkauttaa.	
Kangasala 4	Kangasalan on edistettävä raitiotieverkon saamista Saarenmaan alueelle.	
selite	Saarenmaan suunnitelmiin vaikuttaa olennaisesti se toteutuuko raitiotieyhteys Hervannan kautta Tampereelle.	
Kangasala 5	Kangasalan on palautettava pienten lasten aamupäivätoiminta.	
selite	Kokeilun jälkeen aamupäivätoiminta lopetettiin säästösyistä.	
Kangasniemi 1	Kunnan pitää aktiivisesti edistää tuulivoiman sijoittumista alueelleen.	
selite	Etelä-Savon maakuntakaavassa on seitsemän aluetta tuulivoimalle. Neljä Pieksämäelle ja kolme Kangasniemelle.	
Kangasniemi 2	Kunnan pitää käyttää omaa rahaa kotouttamiseen ja houkutella maahanmuuttajia elinvoiman ja työvoiman lisäämiseksi	
selite	Kunnan asukasluku on jatkuvasti laskenut	
Kangasniemi 3	Kangasniemen tulee alentaa Etelä-Savon hyvinvointialueen eli Eloisan vuokria sote-palveluiden säilyttämiseksi paikkakunnalla.	
selite	Hyvinvointialue on irtisanonut entiset vuokrasopimukset	
Kangasniemi 4	Kunnan pitää suosia vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituiksi asunnoiksi.	
selite	Kangasniemellä on paljon vapaa-ajan asuntoja, joissa vietetään entistä enemmän vapaa-aikaa ja tehdään etätöitä	
Kangasniemi 5	Kunnan pitää rohkeasti investoida nykyistä enemmän rahaa vapaa-ajan palveluihin kuten jäähalliin peruskorjaukseen.	
selite	Vanha jäähalli kaipaa kunnostusta	
Kankaanpää 1	Honkajoen lukio on lopetettava, jolloin Kankaanpää siirtyy yhden lukion malliin.	
selite	Kankaanpäässä on vielä kuntaliitoksen jäljiltä kaksi lukiota.	
Kankaanpää 2	Kankaanpään on ohjattava nykyistä enemmän tukea kaupungissa toimivan elokuvateatterin tukemiseen.	
selite	Yrittäjä toimii jo kaupungin tiloissa.	
Kankaanpää 3	Kankaanpäähän on pystytettävä patsas edesmenneelle poliitikko Kauko Juhantalolle.	
selite	Juhantalo on Kankaanpään kautta aikojen merkittävin poliitikko.	
Kankaanpää 4	On oikea periaate, että Kankaanpäässä suljetaan kyläkoulut, joissa on alle 25 oppilasta.	
selite	Kaupungissa on otettu käyttöön tämä oppilasraja.	
Kankaanpää 5	Kankaanpään kannattaa hakea tuloja myymällä energiayhtiö Vatajankosken osakkeita.	
selite	Vatajankosken osakkeista on käyty kisaa.	
Kannonkoski 1	Kunnan on lähivuosina panostettava merkittävästi rahaa nuorisokeskus Piispalan kunnostamiseen.	
selite	Piispalan vetovoima on heikentynyt koronavuosien jälkeen, mutta sen merkitys kunnan taloudessa on edelleen suuri. Rakennuksissa on paljon korjaustarvetta.	
Kannonkoski 2	Tuulivoiman rakentaminen on Kannonkosken tulevaisuudelle tärkeämpää kuin luonto ja hiljaisuus.	

selite	Kannonkoskella on vireillä suuri Vuorijärvien tuulivoimahanke ja myös Pudasjärven on tehty kaavoitusehdotus. Kunnan strategian mukaan luonto ja hiljaisuus ovat Kannonkosken matkailun valtteina.	
Kannonkoski 3	Kannonkosken täytyy selvittää kuntaliitosmahdollisuudet naapurikuntien kanssa.	
selite	Kannonkosken väestömäärä pienenee noin 30-40 asukkaan vuosivauhdilla, ja väki vanhenee. Kunnan lainataakka on suuri.	
Kannonkoski 4	Perusopetuksen yläluokkien opetus on lähivuosina hankittava joltain naapurikunnalta.	
selite	Sivistyspalvelujen osuus kunnan talousarviosta on suuri. Kouluikäisten määrä pienenee jatkuvasti.	
Kannonkoski 5	Kunnan pitää järjestää vanhuksille nykyistä enemmän toimintakykyä ylläpitävää kerho- ja viriketoimintaa..	
selite	Eläkeläisten osuus Kannonkosken asukkaista on jo pitkästi yli 40 prosenttia. Hyvinvoinnin edistäminen on osa kunnan tehtäviä.	
Kannus 1	Kannuksen pitää leikata tukeaan yksityisteiden hoidolle.	
selite	Kaupunki avustaa yksityisteitä, jotka ovat vähintään 300 metriä ja joiden varrella on vähintään kaksi pysyvästi asuttua asuntoa. Se voi avustaa myös metsäteitä ja teitä, jotka ovat tärkeitä liikenteellisesti tai yritystoiminnan kannalta.	
Kannus 2	Pienten lasten kotihoidon tukemiseen tarkoitettua Kannus-lisää tulee maksaa jatkossakin.	
selite	Kannus-lisää maksetaan 170 euroa/kk/ perheen nuorimmasta lapsesta ja 100 euroa/kk muista kotihoidontukeen oikeuttavista lapsista, jos perhe ei käytä varhaiskasvatustaloustaloutta.	
Kannus 3	Kannukseen ei tarvita enää yhtään uutta tuulivoimalaa.	
selite	Kaupungissa on nyt 61 toiminnassa olevaa voimalaa ja suunnittelupöydällä on noin 40.)	
Kannus 4	Kannuksen tulisi aloittaa seuraavalla valtuustokaudella uuden kirjaston ja nuorisotilojen rakentaminen.	
selite	Nykyiset tilat eivät sovellu tarkoitukseen. Kaupunki aloittaa tarveselvityksen asiasta	
Kannus 5	Tuulivoimatuloja pitää ohjata erityisesti niiden kylien alueelle, joihin voimaloiden haitat kohdistuvat	
selite	Kiinteistöveron tuottoja ei nykyään ole korvamerkitty tiettyyn käyttötarkoitukseen. Kannus saa kiinteistöveroja tuulivoimaloista noin 2,3 miljoonaa euroa vuodessa.	
Karijoki 1	Karijoen on supistettava palvelujaan, jotta kunnan talous saadaan pysymään ylijäämäisenä.	
selite	Karijoen talous on ollut vuosia reilusti ylijäämäinen, mutta nyt edessä siintää laihempia vuosia.	
Karijoki 2	Karijoen on tulevan valtuustokauden aikana löydettävä kuntaliitoskumppani, sillä loputtomiin ei voi säästää.	
selite	Karijoki on aloittanut työt uuden talouden tasapainottamisohjelman laatimiseksi. Edellinen ohjelma koski vuosia 2021-2025.	
Karijoki 3	Vanhan valtuuston on jätettävä talouden tasapainottamisohjelman hyväksyntä uudelle valtuustolle	
selite	Karijoki tavoittelee, että vanha valtuusto päättäisi vielä toukokuussa uudesta talouden tasapainottamisohjelmasta.	
Karijoki 4	Karijoen tulee suunnitella metsiensä hakkuut niin, että niistä saadaan kunnalle maksimaalinen tuotto.	
selite	Karijoki omistaa noin 500 hehtaaria metsää ja aikoo etsiä sieltä tuloja taloutensa tueksi.	
Karijoki 5	Karijokelaisten pitää saada käyttää kunnan omistamaa kuntosalia ilmaiseksi, koska kyse on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.	
selite	Kunta selittää käyttömaksuja salin kehittämisellä ja sillä, ettei kunta voi vääristää kilpailua.	

Karkkila 1	Karkkilassa on oltava jatkossakin paikallinen työnvälitystoimisto, vaikka sen ylläpitäminen tarkoittaisi lisäkuluja kaupungille.	
selite	Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien huomaan vuodenvaihteessa ja Karkkilaan avautui oma paikallinen työvoimatoimisto pitkän tauon jälkeen. Työllisyyspalveluiden todelliset kustannukset kunnille ovat edelleen osittain hämärän peitossa ja valtion rahoitus niukka.	
Karkkila 2	Karkkilan on yhtiöitettävä sote- ja pelastuslaitoskiinteistönsä riittävän tulovirran turvaamiseksi.	
selite	Karkkilassa on esimerkiksi uudehko pelastusasema, jossa hyvinvointialue on vuokralla. Kaupunki saattaa joutua hankalaan välikäteen, kun velkojen kulut ovat korkealla ja hyvinvointialue pyrkii mahdollisimman edullisiin tiloihin.	
Karkkila 3	Karkkilan on panostettava entistä enemmän elämysten ja matkailun kehittämiseen.	
selite	Aiemmin teollisuudesta elänyt Karkkila on saanut potkua matkailuunsa Japania myöten Kino Laikan sekä luontokohteidensa ansiosta.	
Karkkila 4	Koripallokaupunkina tunnetun Karkkilan on palautettava liikuntaluokka perusopetustarjontaansa.	
selite	Karkkilan yhteiskoulussa on ollut liikuntaluokka vuodesta 2019 alkaen, mutta toiminta on päättymässä säästöjen vuoksi.	
Karkkila 5	Karkkilan kaupungin on kehitettävä uusia toimia nuorten turvallisuuden tunteen lisäämiseksi yhtenäisen kotiintuloajan lisäksi.	
selite	Karkkilassa on otettu käyttöön lasten ja nuorten yhteiset kotiintuloajat. Karkkilassa tehdyn päihdekyselyn mukaan nuoret kaipaavat entistä enemmän tekemistä vapaa-aikanaan. Lisäksi yli puolet nuorista vastaajista ilmoitti, ettei tiedä, mistä voi hakea apua omaan tai muiden päihteiden käyttöön.	
Karstula 1	Karstulan on osallistuttava kuntaliitosselvityksiin ja tiivistettävä yhteistyötä naapurikuntien kanssa esimerkiksi sivistystoimessa.	
selite	Tulevalla valtuustokaudella toteutuvan valtionosuusuudistuksen on laskettu vaikeuttavan pienten kuntien, myös Karstulan, taloutta.	
Karstula 2	Karstulan pitää tarjota maksuton varhaiskasvatus lapsiperheiden houkuttelemiseksi kuntaan.	
selite	Lasten määrä Karstulassa vähenee. Varhaiskasvatuksen tuotto ollut vain 15 000 euroa vuodessa.	
Karstula 3	Karstulan pitää alentaa hyvinvointialueen tilavuokria, jotta palvelut pysyvät kunnassa.	
selite	Karstulaan valmistui uusi sote-keskus vuonna 2022, juuri ennen kuin palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle.	
Karstula 4	Karstulan pitää jatkossakin tarjota tietyn ajanjakson verran ilmaisia vuokra-asuntoja kuntaan muuttaville.	
selite	Karstula on kokeillut ilmaisia vuokra-asumisjaksoja, joiden avulla kuntaan on saatu muutamia uusia asukkaita.	
Karstula 5	Tulevalla valtuustokaudella ei pidä käynnistää uusien tuulivoima-alueiden kaavoitusta kunnan alueella.	
selite	Karstulassa on käynnissä viisi tuulivoiman kaavoitushanketta, yhteen liittyy myös aurinkovoima-alue.	
Karvia 1	Karvian pitää profiloitua hyväksi paikaksi aurinko- ja tuulivoimainvestoinneille.	
selite	Kunta saa merkittäviä tuloja voimaloiden kiinteistöveroista.	
Karvia 2	Karvia voi pysyä elinvoimaisena, jos kuntaan saadaan lisää maahanmuuttajia.	
selite	Väkiluku on laskenut noin 500 hengellä 15 vuodessa.	

Karvia 3	Kunnan pitää panostaa entistä enemmän luontomatkailun kehittämiseen alueella.	
selite	Luontomatkailua pidetään kasvavana trendinä Euroopassa.	
Karvia 4	Karvia menestyisi paremmin Pirkanmaan maakunnassa.	
selite	Tämä tarkoittaisi mm. hyvinvointialueen vaihtamista.	
Karvia 5	Nuoret on huomioitu riittävästi Karvian päätöksenteossa.	
selite	Kunnan strategian mukaan nuorilla on luotava työpaikkoja, jotta he jäisivät asumaan kotikuntaansa.	
Kaskinen 1	Kaskisten ja Närpiön pitäisi liittyä yhteen.	Kaskö bör slås samman med Närpes
selite	Kaskisilla on taloudellisia ongelmia ja kaupunginjohtaja Markku Lumion mukaan on mahdollista, että kuntaliitos nousee Närpiön kanssa jälleen esiin.	Ekonomin är ansträngd och stadsdirektör Markku Lumio har sagt att det är möjligt att en kommunsammanslagning dyker upp på agendan igen
Kaskinen 2	Kaskisissa ei uskalleta lausua omaa mielipidettä julkisesti.	I Kaskö vågar man inte uttrycka sin åsikt offentligt
selite	Svenska Ylen selvitys Kaskisista paljasti sekä yksityishenkilöihin että luottamushenkilöihin kohdistuvia uhkauksia.	Svenska Yles granskning av Kaskö avslöjade hot, mot såväl privatpersoner som förtroendevalda
Kaskinen 3	Suupohjan rata on tarpeeton.	Kasköbanan behövs egentligen inte
selite	Suupohjan rata suljettiin liikenteeltä syyskuussa 2024 radan huonon kunnan vuoksi.	Kasköbanan stängdes för trafik i september 2024 på grund av banans dåliga skick
Kaskinen 4	Uusi tehdas olisi elintärkeä Kaskisten kaupungille.	En ny fabrik skulle vara livsviktig för Kaskö
selite	Keväällä 2024 Metsä Board ilmoitti, ettei se investoi uuteen tehtaaseen Kaskisissa.	På våren 2024 meddelade Metsä Board att det inte blir någon ny fabrikssatsning i Kaskö
Kaskinen 5	Kaskinen tarvitsee selkeän brändin houkutellakseen ihmisiä muuttamaan kaupunkiin.	Kaskö måste skapa en tydlig profil för att locka inflyttare
selite	Kaskisten asukasmäärä on ollut laskusuunnassa viime vuosina.	Kaskös befolkningmängd har gått neråt de senaste åren
Kauhajoki 1	Kaupungin palvelutasoa on pakko laskea, jotta päästään tarvittaviin säästöihin.	
selite	Talouden tasapainottaminen on käynnissä. Tälle vuodelle on rakennettu nollobudjetti ja sen jälkeen pitäisi päästä taas plussaa kohti.	
Kauhajoki 2	Kauhajoen pitäisi olla aloitteellinen Suupohjan kuntaliitoksissa.	
selite	Suupohjan kunnat ovat yhtenäinen alue, jossa on pieniä kuntia ja vähenevä väki.	
Kauhajoki 3	Tuuli- ja aurinkovoimaa pitäisi rakentaa Kauhajoelle lisää kiinteistövero- ja tuottojen takia.	
selite	Esimerkiksi naapurissa Isojoki pärjää taloudellisesti ja on saanut kasvatettua tuloja tuulivoimalla.	
Kauhajoki 4	Kauhajoen pitäisi osallistua rahallisesti tärkeisiin valtion tiehankkeisiin, kuten kantatie 44:n korjaamiseen.	
selite	Valtion tierahat ovat tiukassa, joten kunnat osallistuvat yhä useammin itselleen tärkeisiin valtion tiehankkeisiin.	
Kauhajoki 5	Suupohjan rata on Kauhajoen kaupungille tarpeeton ja voidaan lakkauttaa.	
selite	Seinäjoelta Kaskisiin vievä rataosuus on ollut murheenkryyni jo vuosia ja sitä uhkaa lakkauttaminen.	
Kauhava 1	Lasten kotihoidon kuntalisän määrää pitäisi nostaa nykyisestä.	
selite	Kauhavalla maksetaan nyt 300€/kk yhdestä alle 3-vuotiaasta ja 100€/kk sisaruksesta. Kunnan väkimäärä on aleneva.	
Kauhava 2	Kaupungin tulee osallistua valtatie 19 liittymäjärjestelyjen kustannuksiin.	
selite	Kauhavan kohdalla suunnitellaan useinkin liittymän parantamista. Powerparkin liittymä sai jo valtiolta suunnittelurahaa. Liittymät ovat niin tärkeitä, että myös kunnan kannattaa osallistua niiden kustannuksiin.	
Kauhava 3	Keskustelu Kauhavan uimahallista pitää ottaa uudelleen esille tulevalla valtuustokaudella.	

selite	Asiasta tehtyä valtuustoaloitetta käsiteltiin viime vuonna, mutta todettiin, ettei se sovi investointiohjelmaan.	
Kauhava 4	Kauhavan julkinen rakentaminen on syytä hetkeksi rauhoittaa.	
selite	Esimerkiksi kouluja rakennettu paljon viime vuosina.	
Kauhava 5	Kauhavan keskustan kehittäminen on tärkeämpää kuin kolmen muun entisen kuntakeskuksen.	
selite	Alahärmä, Ylihärmä, Korttesjärvi ja Kauhava yhdistyivät jo yli 15 vuotta sitten. Hallinnollinen keskus on kuitenkin Kauhavalla.	
Kauniainen 1	Kauniainen tarvitsee Ankkuritoimintaa nuorten pahoinvoinnin, huumeiden käytön ja rikollisuuden vähentämiseksi.	Grankulla behöver Ankarverksamheten för att stödja ungdomars välmående och minska på drogmissbruk och brottslighet bland unga.
selite	Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Toimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta sekä nuorisotoimesta. Kaikissa muissa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnissa on Ankkuritoimintaa.	
Kauniainen 2	Kauniaisten huolestuttavan huoltosuhteen korjaamiseksi pitää asuntokantaan kaavottaa huomattavasti aiempaa enemmän pieniä ja edullisia asuntoja.	Grankulla borde planlägga för betydligt fler och förmånligare bostäder, för att få bukt med den oroväckande höga försörjningskvoten.
selite	Huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15-64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Kauniaisten huoltosuhte on pk-seudun korkeimpia. Tämä johtuu enimmäkseen suuresta yli 65-vuotiaiden ikäryhmästä.	
Kauniainen 3	Kauniaisten pitäisi myydä kiinteistöjään suunniteltua enemmän talouden tasapainottamiseksi.	För att få balans i ekonomin borde Grankulla sälja fler av sina fastigheter än planerat.
selite	Kaupunki on sopeuttamisohjelmassaan päättänyt myydä kiinteistöomaisuuttaan kymmenellä prosentilla. Kaupungin (vielä myymättömiä kiinteistöjä) ovat esimerkiksi Villa Valmuvuori ja Villa Frosterus (Soukassa).	
Kauniainen 4	Verotulojen takaamiseksi Kauniaisten asukasluvun lasku on saatava käännettyä maltilliseksi kasvuksi.	För att säkra skatteintäkterna borde invånarantalet i Grankulla fås att växa måttligt.
selite	Liiallinen väestönkasvu näköpiirissä Kauniainen määritteli aiemmin, ettei halua väestön kasvavan enempää kuin 0,75 prosenttia vuosittain. Nyt asukkaita ei tule senkään vertaa, vaan väestö on lähtenyt pienenemään ja lisäksi vanhenee jatkuvasti.	
Kauniainen 5	Kauniaisissa on varaa nostaa kunnallisveroprosenttia tulevalle valtuustokaudella vielä hieman lisää talouden tasapainottamiseksi.	För att få ekonomin i balans har Grankulla råd att höja skattesatsen ytterligare en aning under följande fullmäktigeperiod.
selite	Kauniainen nosti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2025. Se on nyt 4,70 prosenttia. Vuonna 2024 kunnallisveroprosentti oli 4,40 prosenttia.	
Kaustinen 1	Kaivosteollisuuden laajentamista on tuettava kaikin keinoin.	
selite	Keliberin kaivosalueiden lisäksi Kaustisella etsitään aktiivisesti uusia malmiesiintymiä	
Kaustinen 2	Kunnan on tuettava laskettelukeskuksen avaamista uudelleen.	
selite	Laskettelukeskuksen toiminta loppui lähes viisi vuotta sitten.	
Kaustinen 3	Kunnan on rakennettava vuokra-asuntoja helpottaakseen asuntopulaa.	
selite	Keliberin rikastamon rakentaminen on nostanut vuokra-asuntojen hintoja ja asunnoista on pula	
Kaustinen 4	Kaustiselle pitäisi saada tuulivoimaa	
selite	Kunnassa ei ole yhtään tuulivoimalaa, eikä hankkeita ole myöskään vireillä	
Kaustinen 5	Kunnan pitäisi satsata rahaa siihen, että Unescon tunnustuksesta kaustislaiselle viulunsoitolle saadaan enemmän hyötyä.	

selite	Kaustislainen viulunsoitto on nimetty vuonna 2021 Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon	
Keitele 1	Kunnan pitää edistää tuulivoimahankkeita kunnan alueella.	
selite	Muntterinkankaalle suunniteltu tuulivoimapuisto ulottuisi myös Keiteleeseen puolelle.	
Keitele 2	Uusi teollisuustie tulee rakentaa tarvittaessa ilman kunnan ulkopuolista rahoitusta.	
selite	Kunnassa on paljon raskasta liikennettä teollisuuden vuoksi.	
Keitele 3	Kunnan tulee varautua veroprosentin nostoon palveluiden turvaamiseksi.	
selite	Nykyinen prosentti on 8.9 ja manner-Suomen keskiarvo on 7.5	
Keitele 4	Kunnan pitää rakentaa vuokra-asuntoja	
selite	Kunnassa on työpaikkoja, mutta vuokra-asuntotarjonta on vähäistä	
Keitele 5	Kunnan tulee jatkossakin edistää aurinkovoimaloiden rakentamista kunnan alueelle	
selite	Aurinkopuistoa on suunniteltu seututie 552:n molemmin puolin	
Kemi 1	Kemin tulee laskea kunnallisvero naapurikuntien tasolle, jotta kaupunki ei menettäisi veronmaksajia muihin Meri-Lapin kuntiin.	
selite	Kemissä on Lapin korkein kunnallisveroprosentti.	
Kemi 2	Kemin on jatkettava tiukkaa talouskuria leikkaamalla menoja.	
selite	Kemi on toteuttanut isoja säästöjä tasapainottaakseen kaupungin pahasti alijäämäisen talouden vuoteen 2027 mennessä.	
Kemi 3	Laita tärkeysjärjestykseen: mihin Kemin tulisi satsata tulevina vuosina? Elinvoima ja yrittäjyys, Kestävä kehitys ja vihreä Kemi, Matkailu, Koulutus, Kulttuuri	
selite	Kemi on viime vuosina halunnut profiloitua vihreänä Keminä. Kulttuurin määrärahoja on leikattu. Uusia yrityksiä halutaan houkuttaa Kemiin paikkaamaan Veitsiluodon lakkauttamisessa menetettyjä työpaikkoja.	
Kemi 4	Kemin tulee tukea jatkossakin kaupungin matkailuyhtiötä, koska matkailu tuo tuloja.	
selite	Kemi on tukenut kaupungin matkailuyhtiötä esimerkiksi viime vuonna 1,6 miljoonalla eurolla. Kaupunki on myös taannut yhtiön lainoja. Toisaalta myös matkailuyhtiön omistuksesta luopuminen on ollut esillä	
Kemi 5	Kemin kannattaa kaavoittaa merenrantatontteja asumiselle asukkaiden houkuttelemiseksi.	
selite	Kemi on suunnitellut merinäköala-asuinalueita esimerkiksi Satamakankaalle	
Kemijärvi 1	Vastustan pumppuvoimaloita Kemijärven alueella.	
selite	Kemijoki oy, Pohjolan Voima ja Suomen Voima ovat kertoneet halustaan rakentaa pumppuvoimaloita Kemijärvelle. Kemijärven kaupunki on aloittanut selvitystyön pumppuvoimalan vaikutuksista.	
Kemijärvi 2	Laita tärkeysjärjestykseen Kemijärven tulevaisuuden kannalta vakavimmat ongelmat. Korkea työttömyysaste; Väestön vanheneminen; Poismuutto; Matala syntyvyys	
selite	Kemijärven väkimäärä ja verotulot laskevat. Viime vuoden lopussa Lapin korkein työttömyysaste oli Kemijärvellä: 16,4 prosenttia.	
Kemijärvi 3	Laita tärkeysjärjestykseen, mihin Kemijärvellä pitää investoida seuraavan neljän vuoden aikana. Uimahalli Poukaman peruskorjaus; Päiväkotien piha-alueet; Suomen ulkoilureitit; Jäähallin peruskorjaus	
selite	Investointikohteet on poimittu kunnan taloussuunnitelmista.	
Kemijärvi 4	Kemijärvelle saa rakentaa vetylaitoksen.	

selite	Vetyälfa kertoi viime vuonna suunnittelevansa Kemijärvelle isoa vihreän vedyn jalostamo.	
Kemijärvi 5	Kemijärven kannattaa ottaa kuntaan lisää ukrainalaisia asukkaita.	
selite	Yli sata ukrainalaista on jo hakeutunut kaupungin asukkaaksi.	
Keminmaa 1	Laita tärkeysjärjestykseen, mihin Keminmaan kunnan pitää panostaa. Edullisiin vuokra-asuntoihin; Omakotitalontontteihin; Teollisten tuotantolaitosten tontteihin; Matkailualan yritysten tontteihin.	
selite	Kunnan mukaan Keminmaan etuja ovat loistava sijainti, laadukkaat palvelut ja monipuolinen tonttitarjonta.	
Keminmaa 2	Kunnassa saa rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Kuntastrategian mukaan Keminmaassa ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.	
Keminmaa 3	Kunnan pitää myydä Isohaaran kalatiet.	
selite	Rovaniemi ja Kemi ovat irtautuneet Isohaaran kalateiden rahoittamisesta. Keminmaan kunta miettii edelleen, myykö se niitä voimalaitoksen omistajalle, Pohjolan Voimalle.	
Keminmaa 4	Uusi koulukeskus ja urheiluhalli pitää rakentaa mahdollisimman pian.	
selite	Nykyisten suunnitelmien mukaan uuden koulukeskuksen rakentaminen alkaa ensi vuonna ja tilojen on määrä olla valmiina 2028.	
Keminmaa 5	Kunnan pitää avata mahdollisimman pian uusi nuorisotila, joka olisi auki nykyistä enemmän.	
selite	Tällä hetkellä nuorisotila Kontti on auki vain torstaisin, perjantaisin ja lauantaisin. Kunnassa toimii myös "verkkonuorisotila" tiistai-iltaisina.	
Kemiönsaari 1	Kunnan tulee keskittää koulut Kemiön kunnanosaan.	Kommunen ska koncentrera skolorna till kommundelen Kimito.
selite	Kemiönsaaren on tarkasteltava kunnan kouluverkkoa tulevaisuudessa. Yksi ratkaisu voisi olla kouluverkon keskittäminen Kemiöön maantieteellisistä ja taloudellisista syistä.	Kimitoöns kommun är tvungen att se över sina skolor i framtiden. En lösning är att skolorna koncentreras till Kimito på grund av geografiska och ekonomiska skäl.
Kemiönsaari 2	Kemiönsaaren tulee asentaa aurinkopaneeleja kunnan omistamiin rakennuksiin.	Kommunen ska montera solpaneler på kommunala byggnader.
selite	Aurinkovoima on ympäristöystävällistä ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.	Solkraft är en miljövänlig energikälla och minskar på beroendet av fossila bränslen.
Kemiönsaari 3	Kunnan tulee tarjota ilmaisia tontteja houkuttelevilta sijainneilta yrittäjille ja yksityishenkilöille, jotka haluavat rakentaa Kemiönsaareen.	Kommunen ska erbjuda gratis tomtmark på attraktiva platser för entreprenörer och privatpersoner som vill bygga i Kimitoön.
selite	Kemiönsaaren asukasluku laskee ja kunta haluaa houkutella uusia asukkaita. Ilmaiset tontit voisivat houkutella sekä uusia asukkaita että yrityksiä paikkakunnalle.	Invånarantalet i Kimitoön sjunker och kommunen vill se en ökad inflyttning. Gratis tomter kunde locka både nya invånare och företag till orten.
Kemiönsaari 4	Kunnan tulee myydä kaukolämpöyhtiönsä.	Kommunen ska sälja sitt fjärrvärmebolag.
selite	Kunta voisi seurata Paraisten esimerkkiä ja myydä kaukolämpöyhtiönsä saadakseen lisää tuloja.	Kommunen kunde följa Pargas exempel och sälja sitt fjärrvärmebolag för att få mera inkomster.
Kemiönsaari 5	Kunnan tulee alentaa uudelleen sote- ja pelastustoimen kiinteistöjensä vuokratasoa, jos Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha) sitoutuu jatkamaan niissä toimintaansa pitempään.	Kimitoön borde sänka hyrorna ytterligare för sina social- och hälsovårdsfastigheter ifall välfärdsområdet förbinder sig att ha kvar service på orten längre.
selite	Kunta on aiemmin sopinut Varhan kanssa vuokrien alennuksesta. Sitoumus palvelun jatkumisesta paikkakunnalla voisi olla peruste uuteen vuokrien tarkistukseen.	Kimitoön har tidigare godkänt att välfärdsområdet betalar lägre hyror. Ifall välfärdsområdet förbinder sig till att bevara servicen på orten kunde kommunen gå med på att sänka hyresnivån ytterligare.
Kempele 1	Kuntaveron nostaminen yhdellä prosenttiyksiköllä oli liian suuri korotus.	

selite	Kempeleen menot ovat kasvaneet voimakkaasti, ja kunta nosti veroprocenttia vuodelle 2025 kokonaisella prosenttiyksiköllä 8,9:aan.	
Kempele 2	Kempeleen investointitahti on viime vuosina ollut liian suuri, ja se on ajanut kunnan talouden liian tiukalle.	
selite	Kempele on panostanut esimerkiksi Zeniitin alueen rakentamiseen ja kouluverkon parantamiseen.	
Kempele 3	Valiokuntamalli on hyvä tapa toimia päätöksenteossa myös tulevaisuudessa.	
selite	Kempeleessä päätöksentekoon tulevia asioita valmistellaan ennalta valiokunnissa yhteistyössä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kanssa.	
Kempele 4	Kunnan isot panostukset Zeniittiin kantavat hedelmää tulevaisuudessa.	
selite	Kempele rakentaa Zeniitistä matkailu- ja virkistysaluetta, jonka keskuksena on vanhasta louhosmontusta syntyvä Aurinkojärvi.	
Kempele 5	Tässä taloustilanteessa miljoonan euron sijoittaminen pesäpallostadionin parannustöihin on virhe.	
selite	Kempeleessä päätettiin loppuvuodesta parantaa Sarkkirannan pesäpallostadionin olosuhteita.	
Kerava 1	Nuorisotyö Keravalla kaipaa kipeästi lisäresursseja, kuten laajempaa aukioloa nuorisotiloilla ja koulutettuja nuorisotyöntekijöitä.	
selite	Keravalla on viime aikoina uutisoitu lisääntyneestä nuorison aiheuttamista häiriöistä ja vahingoista. Kaupungissa on tällä hetkellä kolme nuorisotilaa, jotka ovat auki vaihtelevasti.	
Kerava 2	Keravan valvontakameraverkosta tulisi laajentaa entisestään yleisen turvallisuuden lisäämiseksi.	
selite	Kaupunkikamerat otettiin käyttöön Keravalla vuonna 2020. Poliisin tilastojen mukaan katurikokset ja huumemyynti siirtyivät pois keskustan yleisiltä paikoilta osin kameroiden ansiosta. Keravalla on nyt kymmeniä kameroita. Kameravalvonta näkyy poliisin tilannekeskuksessa vuorokauden ympäri.	
Kerava 3	Kauppalantalon peruskorjaus pitää aloittaa pikimmiten, jo tulevan valtuustokauden aikana.	
selite	Keravan kauppalantalo on päässyt rapistumaan huonoon kuntoon. Kaupungin palveluverkkosuunnitelmassa peruskorjaus on alustavasti suunniteltu aloitettavaksi seuraavan viiden vuoden aikana.	
Kerava 4	Keravan tulisi jatkossa keskittää kulttuurin tukeminen vahvemmin kertaluonteisiin tapahtumiin, jatkuvakuluisten instituutioiden ylläpitämisen sijaan.	
selite	Kaupunki myönsi lisätukea muun muassa Keski-Uudenmaan teatterille sen menetettyä valtionavustuksia. Kerava myös remontoi parhaillaan taide- ja museokeskus Sinkkaa. Kerava sai suurta näkyvyyttä väliaikaisista purkutaidekohteista Taiteen kotitalo ja Ihmemaa X.	
Kerava 5	Kaupungin hankintaohjeita pitää entisestään tarkentaa sekä käytäntöjä parantaa ja valvoa aiempaa paremmin.	
selite	Kilpailu- ja kuluttajavirasto antoi vuonna 2024 Keravan kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä ns. keppijumppakaupoista. Myös kaupungin teettämässä sisäisessä tarkastuksessa todettiin, että vuonna 2023 tehdyissä hankinnoissa on ollut puutteita hankintaohjeiden ja hankintalain noudattamisessa sekä hankintapäätöksien tekemisessä.	
Keuruu 1	Keuruulle tulee kaavoittaa lisää tuulivoima-alueita.	
selite	Keuruulla on meneillään tuulivoimaloiden kaavoitus Lehmikorven alueelle. Myös useita muita tuulivoimahankkeita on ollut vireillä Keuruulla ja sen naapurikunnissa.	

Keuruu 2	Keuruulla koulujen määrää täytyy vähentää, jotta kunnan taloutta saadaan tasapainotettua.	
selite	Keuruulla perusopetusta annetaan yhteensä viidessä koulussa, kuudessa yksikössä.	
Keuruu 3	Keuruun pitäisi aloittaa kuntaliitosselvitykset naapurikuntien kanssa.	
selite	Kuntaliitoksessa voitaisiin yhdistää Keuruun ja lähikuntien palvelurakenteita ja saavuttaa säästöjä. Kuntaliitos on kuntien strateginen valinta, jolla tavoitellaan kykyä vastata tulevaisuuden haasteisiin.	
Keuruu 4	Asemanseudun kehittämiseen pitää investoida, vaikka se tapahtuisi keskustan kehittämisen kustannuksella.	
selite	Keuruun Asemanseudulle on tehty kehittämissuunnitelma vuonna 2022. Sen toteuttaminen vaatii investointeja.	
Keuruu 5	Keuruulle pitää rakentaa uusi jäähalli.	
selite	Keuruun jäähalli on mm. jääkiekon Mestis-joukkue Keupa HT:n kotihalli.	
Kihniö 1	Kihniö pitäisi liittää johonkin naapurikuntaan.	
selite	Vaikean taloustilanteen takia Kihniö uhkaa joutua kriisikuntamenettelyyn, joka voi johtaa jopa kuntaliitokseen. Kihniön kunnanhallitus otti viime vuonna kielteisen kannan kuntalaisaloitteeseen, jossa esitettiin kuntaliitosselvityksen aloittamista.	
Kihniö 2	Kihniön kunnan täytyy edistää tuulivoiman rakentamista kunnan alueelle.	
selite	Kunta päättää, aloitetaanko ehdotettu tuulivoimahankkeen kaavoitus ja minne tuulivoimaa sijoitetaan. Kihniössä on tullut vireille neljän tuulipuiston kaavoitus, joista kunnanvaltuusto päättää. Kihniön länsipuolelle on kaavailtu noin 10 ja itäpuolelle noin 21 tuulivoimalaa.	
Kihniö 3	Lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa täytyy jatkaa Kihniössä, vaikka se ei olisi kannattavaa.	
selite	Kihniön kunnanvaltuusto muutti ensi vuoden budjettiehdotusta siten, että lasten aamu- ja iltapäivätoiminta jatkuu kevätkaudella 2025. Seuraavana lukuvuonna sivistys- ja hyvinvointilautakunta voi lopettaa toiminnan, mikäli se ei ole enää kannattavaa.	
Kihniö 4	Kihniöön pitäisi palauttaa maksuton varhaiskasvatus lapsiperheiden houkuttelemiseksi kuntaan.	
selite	Kihniössä kokeiltiin maksutonta varhaiskasvatusta vuosina 2023–2024. Kunnanvaltuusto päätti olla jatkamatta maksutonta varhaiskasvatusta vuonna 2025 osana talouden sopeuttamistoimenpiteitä.	
Kihniö 5	Pyhäniemen matkailun kehittämissuunnitelmista pitää luopua, jotta kunta voisi myydä alueelta kaavoitettuja tontteja.	
selite	Kihniö toteutti Pyhäniemen suunnitelmahankkeen vuosina 2020-2021, ja osti ennen tätä Pyhäniemestä alueita yli 300 000 eurolla. Nyt suunnitelmat esimerkiksi karavanaarialueesta ovat jäissä. Kunta ei lähde hanketta rahoittamaan ja yksityistä sijoittajaa ei ole löytynyt.	
Kinnula 1	Valtuuston on varmistettava uimahallin toiminnan jatkuminen lisämäärärahalla.	
selite	Kinnulan kunta vuokraa uimahallia seurakunnalta. Ensi vuoden kevään jälkeen rahoitusta ei ole varmistettu.	
Kinnula 2	Kinnulan palvelut turvaa parhaiten liitos naapurikuntien kanssa.	
selite	Kunnan talous on ollut pitkään alijäämäinen. Kinnula tuottaa jo nyt monet palvelut yhteistyössä naapurikuntien kanssa	
Kinnula 3	Kinnulan pitää tulevilla valtuustokaudella selvittää, saisiko se siirtyä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen Soiten palveluihin.	

selite	Kinnulan tekemä sosiaali- ja terveystalouden palvelusopimus Terveystalon kanssa päättyy vuonna 2027. Sen jälkeen palvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue.	
Kinnula 4	Kunnan vesi- ja jätevesimaksuja pitää alentaa tulevilla valtuustokaudella.	
selite	Uuden jätevedenpuhdistamon valmistumisen jälkeen taksoja on korotettu.	
Kinnula 5	Yksityistieavustuksia on maksettava jatkossakin, jotta sivukylien kulkuyhteydet pysyvät kunnossa.	
selite	Monet kunnat ovat lopettaneet yksityistieavustuksien maksamisen, sillä laki ei enää velvoita siihen. Kinnula on edelleen myöntänyt avustuksia.	
Kirkkonummi 1	Kannatan Kirkkonummen osallistumista Länsiradan (ns. Tunnin juna) rakentamiseen kuntien nyt tiedossa olevalla rahoitusosuudella.	Jag stöder att Kyrkslätt ska delta i byggandet av Västbanan (sk entimmetåget) med den finansieringsandel kommunerna nu känner till.
selite	Radalla on tulossa yksi pysäkki Kirkkonummelle Veikkolaan. Hankkeessa ovat alustavasti mukana Turku, Salo, Lohja, Vihti, Kirkkonummi, Espoo ja Helsinki. Kirkkonummen omistusosuus yhtiöstä on 0,48 prosenttia. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on noin 3,3 miljardia euroa.	
Kirkkonummi 2	Rantaradan toimintavarmuus ja kehittäminen tulisi asettaa ensisijalle kunnan joukkoliikennepanostuksissa.	I satsningarna på kollektivtrafiken borde kustbanans funktionssäkerhet och utveckling prioriteras.
selite	Kalliin Länsiradan pelätään vievän huomiota ja rahoitusta Rantaradan kehittämiseltä. Rantarata on jo nyt tärkeä liikenneväylä, jolla on kunnassa neljä pysäkkiä: Masala, Jorvas, Tolsa ja Kirkkonummi.	
Kirkkonummi 3	Kirkkonummen kunta tulisi muuttaa kaupungiksi, sillä se nostaisi kunnan profiilia ja toisi uskottavuutta.	Kyrkslätt borde ändras från kommun till stad för att höja kommunens profil och öka trovärdigheten.
selite	Nimityksen muuttamisesta päättää valtuusto. Sillä, onko kysymyksessä kunta vai kaupunki, ei ole oikeudellisesti merkitystä kunnan aseman tai oikeuksien kannalta. Kirkkonummi on väkiluvultaan Suomen toiseksi suurin kunta, joka ei käytä nimitystä kaupunki.	
Kirkkonummi 4	Kirkkonummen on tehtävä enemmän susikannan rajoittamistoimenpiteitä alueellaan asukkaiden turvallisuuden takaamiseksi.	Kyrkslätt måste göra mera för att begränsa vargstammen på sitt område, för att garantera tryggheten för invånarna.
selite	Susia liikkuu ja niitä havaitaan aiempaa enemmän koko Länsi-Uudenmaan alueella. Esimerkiksi joulukuussa 2024 Masalan koulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen annettiin susivaroitus, välituntialuetta supistettiin ja valvoja lisättiin.	
Kirkkonummi 5	Kirkkonummen kouluissa ei saa järjestää mitään uskonnollisävytteisiä tapahtumia tai tilaisuuksia ilman, että vanhemmille ilmoitetaan niistä etukäteen ja oppilaalla on oltava mahdollisuus kieltäytyä osallistumisesta.	I skolorna i Kyrkslätt ska man inte få ordna några som helst evenemang eller tillställningar med en religiös anknytning, utan att föräldrar informeras i förväg och elever ska kunna vägra delta.
selite	Koulujen juhlaperinteiden käytännöistä on käyty paljon keskustelua viime vuosina. Monissa kouluissa ei esimerkiksi lauleta virsiä, sillä ne katsotaan ongelmallisiksi uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden kannalta. Viime vuonna kirkkonummelainen koulu perui barokkimusiikin konsertin, koska tapahtuma sisälsi uskonnollisia viitteitä eikä koulu ehtinyt tiedottaa sisällöstä huoltajia.	
Kitee 1	Kaupunki voi vielä supistaa kouluverkkoaan.	
selite	Kesälahden yläkoulu lakkautettiin kuluneen valtuustokauden aikana. Oppilasennuste on laskeva myös Kesälahden ja Puhoksen alakouluissa.	
Kitee 2	Rääkkylän liittyminen Kiteen kaupunkiin olisi myönteinen asia.	
selite	Kuntaliitos on ollut aiemmin esillä, mutta Rääkkylä on sen torjunut.	

Kitee 3	Kiteen tulee valita vain muutamia tuettavia urheilulajeja, jotta niiden harrastuspaikat pystytään pitämään kunnossa. Laita lajit tärkeysjärjestykseen: uinti, pesäpallo, mäkihyppy, ratsastus, jääkiekko	
selite	Urheilupaikkojen ylläpito vaatii julkista rahaa.	
Kitee 4	Kunnan pitää kaikin tavoin edistää kaivosten avaamista Kiteen alueelle.	
selite	Kiteellä ja Tohmajärvellä on etsitty akkuminaaleja viime vuosina.	
Kitee 5	Kiteelle on rakennettava uusi kirjasto.	
selite	Kiteellä on pieni kirjasto, joka sijaitsee koulukeskuksen rakennuksessa.	
Kittilä 1	Laita tärkeysjärjestykseen seuraavat investointikohteet Kittilässä: Jalkapallohalli; Uusi päiväkotikiirakkaan; Kuntalaisille uusi kokoontumistila; Tulvavalli kirjaston ja S-marketin välille	
selite	Investointikohteet on poimittu kunnan taloussuunnitelmista.	
Kittilä 2	Sirkan kylään pitää nopeasti rakentaa vuokra-asuntoja.	
selite	Kunta on hankkinut kerrostaloasuntoja vuokrakäyttöön kirkonkylällä. Myös Sirkkaan suunnitellaan vuokra-asuntojen rakentamista.	
Kittilä 3	Kittilän kunnan pitää jatkaa vuokra-asuntojen hankkimista vapailta markkinoilta.	
selite	Kunta on ostanut 12 asuntoa kirkonkylälle valmistuneesta kerrostalosta ja vuokraa niitä kuntalaisille perustetun yhtiön kautta.	
Kittilä 4	Kunnan pitää järjestää julkinen linja-autovuoro kirkonkylältä Leville.	
selite	Tällä hetkellä Kittilässä kulkee vain skibussi lentokentältä Leville.	
Kittilä 5	Kunnan pitää käyttää rahaa seututie 955:n (Könkäältä Inariin) ja 956:n (Sirkasta Hettaan) kunnostamiseen.	
selite	Kunnan tiehankerahastossa on miljoona euroa. Rahaston tuottoja ja mahdollisesti myös pääomaa on tarkoitus käyttää tiehankkeisiin	
Kiuruvesi 1	Ylä-Savon kuntien pitää tiivistää yhteistyötään kuntapalveluissa ja hallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
Kiuruvesi 2	Kunnan pitää edistää biokaasun käyttöä myös omassa toiminnassaan.	
selite	Yritykset rakentavat Kiuruvedelle yli 80 miljoonaa euroa maksavan biokaasulaitoksen.	
Kiuruvesi 3	Lapinsalon tuulipuistohanketta tulee edistää.	
selite	Lapinsalon tuulivoimahankealue sijoittuu noin 15 kilometriä Kiuruveden keskustasta pohjoiseen.	
Kiuruvesi 4	Uusi taajamakoulu pitää rakentaa, vaikka se vaikuttaisi nykyisten kyläkoulujen lopettamiseen.	
selite	Kiuruvedellä harkitaan uuden koulun rakentamista. Sekä Nivan alakoulu että Yläkoulu ovat korjausten tarpeessa.	
Kiuruvesi 5	Kiuruveden kaupungin ylläpitämät liikuntapalvelut ja -paikat ovat hyvä säästökohde haastavassa taloustilanteessa.	
selite	Talouden tasapainottamisen tavoitteena on, että liikuntapalvelujen tasosta päätetään kevään 2025 aikana.	
Kivijärvi 1	Uusien tuulivoima-alueiden rakentaminen Kivijärvellä pitää mahdollistaa kaavoituksella.	
selite	Kivijärvellä on suunniteltu uusia tuulivoima-alueita Syväjärvennevan ja Volkkilankankaan alueille.	

Kivijärvi 2	Yksityisiä maanomistajia tulee kannustaa rantatonttiensa myymiseen, jotta niiden avulla voitaisiin houkutella uusia asukkaita Kivijärvelle.	
selite	Rantojen yleiskaavan myötä Kivijärvelle on syntynyt paljon uusia rantarakennuspaikkoja.	
Kivijärvi 3	Kivijärven on sijoitettava tulevalla valtuustokaudella enemmän rahaa uusia yrityksiä houkuttelevaan markkinointiin.	
selite	Esimerkiksi Peltokankaan alueen kehitys on hidastunut, koska hankkeeseen ei ole löytynyt investoijia. Alueelle on kaavoitettu vapaa-ajan keskus, johon voisi loma-asuntojen lisäksi tulla muun muassa hotelli ja kylpylä.	
Kivijärvi 4	Kuntaveroa Kivijärvellä tulisi laskea entisestään.	
selite	Kivijärven veroprosentti laski vuoden 2025 alussa 9,1:stä 8,9 prosenttiin. Kunnan verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöveron osuudesta sekä kiinteistöverosta.	
Kivijärvi 5	Kivijärven tulee pysyä itsenäisenä kuntana, eikä harkita kuntaliitoksia.	
selite	Ennusteiden mukaan Kivijärven asukasluvu laskee edelleen lähivuosisikymmeninä. Kunta on aiemmin ollut mukana ns. Suomenselän kunnan liitosselvityksissä yhdessä Kannonkosken, Karstulan ja Kyyjärven kanssa.	
Kokemäki 1	Kokemäelle suunniteltu drifting-autorata on hanke, joka pitää toteuttaa.	
selite	Autoratasuunnitelma on herättänyt voimakasta keskustelua.	
Kokemäki 2	Kokemäen on syytä suhtautua positiivisesti kaikkiin kaupungin alueelle kaavailtuihin aurinkovoimalahankkeisiin.	
selite	Hankkeita on vireillä useita.	
Kokemäki 3	Kokemäellä voimassa oleva suositus koululaisten kotiintuloajoista pitäisi purkaa.	
selite	Suosituksella yritetään tukea vanhempia kasvatuksessa.	
Kokemäki 4	Kokemäen on tuettava Kokemäen ja Rauman välisen henkilöjunaliikenteen avaamista tarvittaessa kaupungin omasta kukkarosta.	
selite	VR:n mukaan kuntien kaipaama junayhteys ei ole taloudellisesti kannattava.	
Kokemäki 5	Kokemäen kaupunki saa lähivuosina isoja taloudellisia hyötyjä suurista teollisuushankkeista kuten esimerkiksi datakeskuksesta ja akkutehtaasta.	
selite	Hankkeet suunnitelmassa, mutta toteutusta vaille.	
Kokkola 1	Kokkola-lisä on otettava uudelleen käyttöön.	Karlebystödet måste tas i bruk igen
selite	Valtuusto päätti marraskuussa lakkauttaa alle 3-vuotiaiden kotihoitoon tarkoitetun kuntalisän.	I november beslöt fullmäktige att slopa kommuntillägget ämnat för under treåringar
Kokkola 2	Uintikeskus VesiVeijarin remontti ja laajennus on mahdutettava budjettiin lähivuosina.	Renoveringen och utvidgningen av badcentret VesiVeijari måste finnas med i budgeten de närmaste åren
selite	Uintikeskus on hyvin ruuhkainen, ja sen tekniikka kaippaa uudistamista	Badcentret är överbelastat och tekniken behöver förnyas
Kokkola 3	Kaupungin pitäisi tukea enemmän eniten liikennöityjä yksityisteitä, kuten Trullevintietä ja Auratietä.	Staden borde stöda de mest trafikerade privatvägarna mer än i nuläget, till exempel Trullevivägen och Plogvägen.
selite	Kaupunki on luopunut yksityisteiden kesäkunnossapidosta. Myös talvikunnossapidosta luopumista on esitetty.	Staden har slopat sommarunderhållet för privatvägarna. Det har föreslagits att även vinterunderhållet ska slopas.
Kokkola 4	Keskuskentän kortteliin on kaavoitettava mahdollisimman paljon asuntoja.	Det borde planeras så många bostäder som möjligt i Centralplanskvarteret
selite	Kortteliin on laadittu kolme ideasuunnitelmaa. Osassa on enemmän viheralueita, osassa perinteisempää kortteliasumista. Kortteliin on suunniteltu sekä kerrosettä pientaloja.	Det finns tre planer på idéstadiet, som skiljer sig vad gäller grönområden och kvartersuppbyggnad. Det planeras såväl våningshus som småhus på området.

Kokkola 5	Kaupungin on tarvittaessa tuettava seuroja ja kouluja lisää, että ne voivat käyttää uuden hybridiareenan liikuntatiloja.	Staden måste vid behov stöda föreningar och skolor mer så att de kan använda utrymmena i den nya hybridarenan.
selite	Tulevan hybridiareenan vuokrat ovat korkeammat kuin mitä seurat nykyisistä tiloistaan maksavat. Urheiluseurat ovat pelänneet, että ne nousevat liiksi.	Hyrorna i den kommande hybridarenan är högre än vad föreningarna betalar i dagsläget. Föreningarna oroar sig för att hyrorna ska stiga för mycket.
Kolari 1	Hannukaisen kaivoksesta on enemmän hyötyä kuin haittaa kunnalle.	
selite	Hannukaisen kaivosta on suunniteltu kuntaan vuosia. Kolarin kunnan kaivoskaava kaatui valituksen jälkeen hallinto-oikeudessa, ja päätökseen haetaan valituslupaa KHO:lta.	
Kolari 2	Kun Kolarin uusi koulukeskus otetaan käyttöön ensi syksynä, pitää tyhjäksi jäävät vanhat rakennukset purkaa.	
selite	Tyhjäksi jäävät päiväkotit, peruskoulu ja lukio.	
Kolari 3	Veroprosenttia pitää tarpeen vaatiessa nostaa tulevalta valtuustokaudella.	
selite	Kolari nosti veroprosenttiaan tälle vuodelle 0,5 prosenttiyksikköä 8,4 prosenttiin.	
Kolari 4	Toivon, että Hirvasjärven tuulipuisto toteutuu.	
selite	Kolarin kunta valmistele osayleiskaavaa 21 voimalaa kattavasta Hirvasjärven tuulipuistosta, joka sijoittuisi lähelle Sodankylän ja Rovaniemen kunnan rajaa.	
Kolari 5	Kunta tekee kaavoitusta liikaa matkailun ehdoilla.	
selite	Kolarissa on kaavoitettu lomarakentamista mahdolliselle tulva-alueelle lähelle Äkäslompolojärveä. Äkäslompolossa maisema-alueelle on kaavoitettu lähinnä loma-asumista.	
Konnevesi 1	Tulevalta valtuustokaudella Konneveden on laitettava kaikki investoinnit jäihin ja keskittyttävä velkojen maksuun.	
selite	Konnevedellä on viime vuosina investoitu peruspalveluihin ja -rakenteisiin (mm. Lapunmäen yhtenäiskoulu), mikä on lisännyt kunnan velkataakkaa. Vuoden 2024 jälkeen pitkäaikaisia velkoja on noin 18 miljoonaa euroa.	
Konnevesi 2	Konneveden tulee edistää tuulivoima-alueen rakentamista Miilukankaan alueelle.	
selite	Konneveden kunta on hyväksynyt Myrsky Energian kaavoitusaloitteen Miilunkankaan tuulivoimapuistosta. Seuraavaksi edessä on ympäristövaikutusten arviointimenettely ja tuulivoimaosayleiskaavan laatiminen. Päätöksen kaavan hyväksymisestä tai hylkäämisestä tekee kunnanvaltuusto.	
Konnevesi 3	Konnevedellä pitää edistää luontomatkailun kehittämistä, että kunta hyötyisi Etelä-Konneveden kansallispuistosta taloudellisesti.	
selite	Etelä-Konneveden kansallispuisto on ollut useana vuonna Keski-Suomen suosituin kansallispuisto. Puiston kävijöistä vain pieni osa käyttää vierailunsa yhteydessä Konneveden palveluita.	
Konnevesi 4	Konneveden tulee jatkaa oman lukion kehittämistä, vaikka se tuo kunnalle lisäkustannuksia.	
selite	Konneveden lukio toimii vuonna 2017 valmistuneessa koulukeskuksessa Lapunmäen yhtenäiskoulun kanssa. Ylioppilaaksi kirjoittaa vuosittain kymmenkunta opiskelijaa.	
Konnevesi 5	Uuden kirjaston rakentamista Konnevedelle tulee edistää tulevalta vaalikaudella.	
selite	Nykyinen kirjasto on valmistunut vuonna 1977 ja vaatisi mittavan peruskorjauksen.	
Kontiolahti 1	Kunnan kannattaisi liittyä naapuriinsa Joensuuhun.	
selite	Asutus on jo osin kasvanut yhteen, myös työssäkäyntialue on yhteinen.	

Kontiolahti 2	Kontiorannan entinen varuskunta-alue pitää kaavoittaa asuntorakentamiseen, jos sinne ei löydy tänä vuonna matkailutoimijaa.	
selite	Höytiäisen rannalla sijaitseva alue on kaavoitettu matkailukäyttöön, mutta kunta on etsinyt rahoittajaa tuloksetta jo seitsemän vuotta.	
Kontiolahti 3	Kunnassa on liikaa alakouluja.	
selite	Kunnassa on kahdeksan kyläkoulua ja lisäksi Kontiolahden ja Lehmon taajamakoulut 1.-9. luokat.	
Kontiolahti 4	Kuntalaisten tuloverotusta on vielä varaa kiristää.	
selite	Kontiolahden tuloveroprosenttia nostettiin tänä vuodeksi 8,8 prosenttiin. Manner-Suomen kuntien tuloverotuksen keskiarvo on 7,54 prosenttia.	
Kontiolahti 5	Kunnan pitää vähentää ampumahiihtostadionin alueen tukemista.	
selite	Ensilumenlatu maksaa vuosittain yli 100 000 euroa eivätkä tulot kata menoja. Maailmancupin kisoihin lumityöt maksavat 75 000 euroa/tapahtuma. Lisäksi alueen reitistöjen vuotuinen kunnossapito maksaa 260 000 euroa.	
Korsnäs 1	Suunnitelmat merituulivoimaloista Korsnäsin edustalle tulisi hylätä.	Planerna på havsvindkraft utanför Korsnäs bör slopas
selite	Vattenfall suunnittelee jättimäistä merituulivoimapuistoa Korsnäsin edustalle.	Vattenfall ska enligt planerna bygga en massiv vindpark till havs utanför Korsnäs
Korsnäs 2	Koko vesijohtoverkosto pitää saneerata.	Hela vattenledningsnätet måste saneras
selite	Korsnäsillä on ollut laajoja vesiverkosto-ongelmia viime vuosina.	Korsnäs har haft problem med omfattande läckage i rören de senaste åren
Korsnäs 3	Vanha kaivosalue pitää saada kaupalliseen käyttöön.	Kommunen måste få igång kommersiell verksamhet på det gamla gruvområdet
selite	Ainakin muutama yritys on ollut kiinnostunut mitä kaivosalue voi tarjota. Kyseeseen voisi tulla kaivostoiminta ja energian varastointi.	Ätminstone ett par företag är intresserade av vad gruvan kanske har att erbjuda – det kan bli tal om gruvsdrift och energilagring
Korsnäs 4	Kunnan suomenkielisiä palveluita pitää parantaa.	Kommunen måste förbättra sin finskspråkiga service
selite	Kunta on saanut kritiikkiä puutteellisista suomenkielisistä palveluista.	Korsnäs kommun har fått kritik för bristfällig service på finska
Korsnäs 5	On ongelmallista, että RKP dominoi kuntapolitiikassa.	Det att SFP dominerar politiken helt är problematiskt
selite	Valtuustossa on 21 paikkaa ja RKP:llä näistä on 19. Korsnäs on päättänyt, että valtuuston koko pienenee ja kevään vaaleissa jaetaan ainoastaan 19 paikkaa.	SFP har i nuläget 19 av 21 mandat i fullmäktige. Korsnäs har beslutat minska på fullmäktiges storlek och i årets val står endast 19 platser på spel.
Koski TI 1	Kunnan pitää pysyä velattomana myös jatkossa.	
selite	Koski maksoi viimeiset lainansa pois tammikuussa. Investoinnit on tarkoitus rahoittaa ilman velanottoa.	
Koski TI 2	Kunta edistää tuulivoima- ja aurinkosähköpuistojen rakentamista.	
selite	Kunnat saavat energiahankkeista lisää kiinteistövero tuottoja.	
Koski TI 3	Kunta lisää viemäriverkoston liitettävien kiinteistöjen määrää tarvittaessa pakkopäätöksin.	
selite	Koski rakennuttaa uuden jätevedenpuhdistamon, joka valmistuu ensi vuonna. Tavoitteena on, että suuri osa toiminta-alueen kiinteistöistä liittyisi verkostoon talous- ja ympäristösyistä.	
Koski TI 4	Kunta peruskorjaa Vanha meijeri -rakennuksen kulttuurikeskuksen tarpeisiin.	
selite	Kulttuurikeskus tarjoaisi pysyvät tilat musiikin, kuvataiteen, kädentaitojen ja esittävän taiteen harrastamiseen. Kunnan varikkotoiminta siirtyisi rakennuksesta muualle.	
Koski TI 5	Kunta ottaa käyttöön maksuttoman varhaiskasvatuksen kaikissa ikäluokissa.	

selite	Tavoitteena on houkutella kuntaan lisää lapsiperheitä. Koski on aiemmin tehnyt päätöksen yli 3-vuotiaiden lasten maksuttomasta varhaiskasvatuksesta.	
Kotka 1	Kaupungin pitää tehdä kaikkensa, jotta Kotkan Keltakalliolle tulee akkuteollisuutta.	
selite	Kotkan Keltakalliolle on suunniteltu akkumateriaali- ja akkukennotehdasta.	
Kotka 2	Kotkan pitää myydä omistuksensa tapahtumakeskus Satama-areenasta.	
selite	Kaupunki rakennutti tapahtumakeskuksen 35 miljoonalla eurolla vuonna 2023. Toiminta on ollut tappiollista. Kotka tukee tapahtumakeskuksen toimintaa tänä vuonna noin 1,7 miljoonalla eurolla.	
Kotka 3	Koripallohalli pitää säilyttää Karhuvuoressa.	
selite	Kotkan uuden kilpaurheiluareenan alustavat sijaintivaihtoehdot ovat Katariina tai Kantasatama.	
Kotka 4	Etelä-Kymenlaakson kuntien pitäisi yhdistyä.	
selite	Hamina ja Virolahti selvittivät kuntaliitosta viimeksi vuonna 2024. Virolahti kuitenkin hylkäsi kuntaliitoksen.	
Kotka 5	Kotkan pitää ostaa Kouvolan osuus Kymi Sinfoniettasta, jos Kouvola lopettaa orkesterin rahoituksen.	
selite	Kotkan ja Kouvolan yhteisen orkesterin Kymi Sinfoniettan tulevaisuus on ollut epävarma, kun Kouvola vähensi rahoitustaan.	
Kouvola 1	Kouvolan pitää keskittää palvelut mieluummin keskustaan kuin hajauttaa ne.	
selite	Yksi Kouvolan tulevaisuuden keskeinen kysymys on se, satsataanko keskustoihin vai kyliin.	
Kouvola 2	Muut uimahallit on suljettava siinä vaiheessa, kun uusi uimahalli valmistuu Urheilupuistoon.	
selite	Urheilupuiston uimahalli valmistuu vuosien 2027-2028 aikana. Viimeistään silloin täytyy päättää, mitä nykyisille uimahalleille tapahtuu.	
Kouvola 3	Valtuutettujen määrä täytyy vähentää valtuustokauden 2025-2029 jälkeen.	
selite	Kouvolassa on valtuustokaudella 2025-2029 yhteensä 59 valtuutettua. Kuntalain mukaan Kouvolassa pitää olla asukasluvun perusteella vähintään 51 valtuutettua.	
Kouvola 4	Kouvolan kannattaa myydä rakennuksiaan, joissa on yhä kaupungin omaa toimintaa.	
selite	Kouvolan kaupunki päätti vuonna 2022 myydä muun muassa paloasemia ja Kouvola-talon ruotsalaiselle Hemsö-kiinteistöyhtiölle. Kauppa siirtyi valitusten takia ja lopulta peruuntui.	
Kouvola 5	Kouvolan pitää lopettaa Kymi Sinfoniettan rahoittaminen.	
selite	Kotkan ja Kouvolan kumppanuussopimus yhteisestä Kymi Sinfonietta -orkesterista on katkolla vuoden 2025 jälkeen. Kouvola on suunnitellut mahdollisesti lakkauttavansa orkesterin tukemisen.	
Kristiinankaupunki 1	Kristiinankaupungin kouluverkkoa on supistettava.	Det måste skäras i Kristinestads skolnät
selite	Kaupungissa on viisi ruotsinkielistä ja kolme suomenkielistä koulua.	I staden finns fem svenskspråkiga skolor och tre finskspråkiga.
Kristiinankaupunki 2	Kaupungin ei olisi pitänyt tehdä sopimusta Karhusaaren vetytehtaasta Sydbottens natur och miljö -luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa.	Staden borde inte ha ingått avtal med Sydbottens natur och miljö i frågan om vätagasfabriken på Björnön
selite	Koppö Energia suunnittelee tehdasta. Luonnonsuojeluyhdistys perui tehtaan poikkeuslupaa koskevan valituksensa, kun kaupunki lupasi perustaa uusia luonnonsuojelualueita.	Koppö Energia planerar en fabrik. Miljöföreningen besvärade sig över att företaget beviljades ett undantagslov från detaljplanen, men gick med på att dra tillbaka sitt besvär i utbyte mot att staden inrättar naturskyddsområden
Kristiinankaupunki 3	Sisäsataman pitää pysyä kaikille avoimena alueena ainakin osittain.	Inre hamnen ska vara ett område som åtminstone delvis är öppet för alla.

selite	Kaupungilla on ollut pitkään suunnitelmia muuttaa Sisäsatama asuinalueeksi.	Staden har länge haft planer på att göra om Inre hamnen till ett bostadsområde.
Kristiinankaupunki 4	Tuulivoimaloita ei pidä rakentaa lisää Kristiinankaupunkiin.	Det ska inte byggas mer vindkraft i Kristinestad.
selite	Kristiinankaupunki on yksi suurimmista tuulivoimaa tuottavista kunnista Suomessa.	Kristinestad hör till de kommuner i landet där det produceras mest vindkraft
Kristiinankaupunki 5	Kristiinankaupunki tarvitsee mittavaa sisäänmuuttoa.	Kristinestad behöver omfattande inflyttning
selite	Asukasmäärä on laskenut huomattavasti, jopa sadoilla ihmisillä viime vuosina.	Befolkningen har minskat märkbart, med flera hundra personer, de senaste åren
Kruunupyö 1	Alaveteli ja Teerijärvi pitäisi liittää Kokkolaan.	Nedervetil och Terjärv borde bli en del av Karleby
selite	Muutamassa kuntalaisaloitteessa on ehdotettu, että nämä Kruunupyöhyin kuuluvat kunnanosat liitettäisiin Kokkolaan.	Ett par invånarinitiativ har flaggat för att kommundelarna i fråga ska bli en del av Karleby
Kruunupyö 2	Kruunupyöläisten sote-palvelut pitäisi hoitaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella.	Kronobybornas vård borde skötas av Mellersta Österbottens välfärdsområde
selite	Kruunupyöstä tuli osa Pohjanmaan hyvinvointialuetta vuonna 2023	Kronoby blev en del av Österbottens välfärdsområde den 1 januari 2023.
Kruunupyö 3	Kruunupyö tarvitsee suomenkielisen koulun	Kronoby behöver en finskspråkig skola
selite	Keskustelu suomenkielisen koulun perustamisesta on vuosien varrella nostettu esille.	Diskussionen om en eventuell finskspråkiga skola har dykt upp under åren
Kruunupyö 4	Keskustan jäähallin toiminnan jatkuminen on kunnan vastuulla.	Det är kommunens ansvar att se till att ishallen i centrum överlever
selite	Kruunupyöyn jäähallilla on ollut talousongelmia.	Ishallen i Kronoby har haft ekonomiska problem på sistone
Kruunupyö 5	Alumiinitehtaan rakentaminen Kruunupyöhyin on pelkästään myönteinen asia.	Byggandet av en aluminiumfabrik i Kronoby är enbart positivt.
selite	Arctial suunnittelee rakentavansa vähähiilisen alumiinitehtaan Kruunupyöhyin.	Arctial har planer på att bygga en fabrik i Kronoby
Kuhmo 1	Kuhmoon pitää rakentaa uusi uimahalli.	
selite	Uimahalli on yli 40 vuotta vanha ja on elinkaarensa päässä.	
Kuhmo 2	Kaupungin pitää ottaa kouluruoan valmistus omaksi toiminnaksi.	
selite	Kouluruoka valmistetaan Kuhmossa, mutta osa nykyisen valmistuttajan resepteistä ei maistu koululaisille.	
Kuhmo 3	Kaupungin pitää ostaa matkustajaliikennettä Kuhmon lentokentälle ja kehittää lentokenttätoimintaa.	
selite	Tämä toiminta lisäisi Kuhmon saavutettavuutta. Kajaanin lentoasemalta Kuhmoon on matkaa runsaat 100 kilometriä, autolla noin 1,5 tuntia.	
Kuhmo 4	Kaupungin pitää myydä Kontion koulu.	
selite	Kontion koulu ei ole enää koulukäytössä. Suojeltua rakennusta ei voi purkaa. Yksi vaihtoehto koulurakennuksen säilymisen kannalta olisi, että koulu myydään ja ostaja sitoutuu tekemään rakennukseen tarvittavat remontit.	
Kuhmo 5	Kaupungin pitää puolittaa Kamarimusiikin avustus. Tällä hetkellä avustus on 88 000 euroa.	
selite	Avustuksen puolittaminen antaa mahdollisuuden tukea ja kehittää Kuhmoon uutta ja toisenlaista kulttuuritoimintaa.	
Kuhmoinen 1	Kuhmoisten pitää satsata nykyistä enemmän rahaa koulukiusaamisen ehkäisyyn.	
selite	Nykyään kiusaamista tapahtuu entistä useammin netissä.	
Kuhmoinen 2	Kuhmoisten pitää edistää tuulivoiman rakentamista kuntaan kaikin mahdollisin keinoin	

selite	Kunta päättää tuulivoiman rakentamisesta kaavoituksella. Energiayhtiö Myrsky Energia kaavailee tuulivoiman rakentamista Kuhmoisten Karijärven alueelle.	
Kuhmoinen 3	Kuhmoisten pitää käyttää rahaa siihen, että bussilla pääsee Jämsään ja Lahteen jatkossakin.	
selite	Kuhmoisten kautta kulkeva linja-autoyhteys Jämsän ja Lahden välillä toimii tällä hetkellä ely-keskusten, Lahden seudun liikenteen ja alueen kuntien rahoittaman kokeilukauden turvin.	
Kuhmoinen 4	Kuhmoinen voi myydä omistamiaan virkistysalueita yksityisille, myös järvien rannoilta.	
selite	Esitys Kuhmoisten kunnan omistaman, puistoalueeksi kaavoitetun ranta-alueen myymisestä Mylly-Suutolan tilalla herätti laajaa huomiota vuonna 2024. Tapaus johti laajempaan pohdintaan siitä, miten kunta voi vastaavia maa-alueita myydä.	
Kuhmoinen 5	Kuhmoisten pitää pyrkiä ylijäämäisiin talousarvioihin myös tulevalta valtuustokaudella.	
selite	Kuntien taloustilanne on epävarma, koska kustannukset kasvavat ja esimerkiksi työttömyys voi aiheuttaa niille taloudellisia riskejä.	
Kuopio 1	Kuopion on otettava Vanuvuoren alue asuinrakentamiseen.	
selite	Ilman uutta asuinalueita asuntorakentamisen tontteja on jäämässä täydennysrakentamiseen sekä maaseutualueella. Vanuvuoren alue on kallis investointi, jota on jo lykätty.	
Kuopio 2	Kaupungin on tuettava lentoliikennettä, jotta Kuopioon saataisiin suora reitti ulkomaille.	
selite	Uusia reittejä harkitsevat lentoyhtiöt haluavat toimintaan tukea.	
Kuopio 3	Kuopion pitää kaavoittaa yrityksille uusia Pienen Neulamäen alueelle, vaikka se on luontoarvoiltaan arvokas.	
selite	Kaupungin tavoitteena on panostaa elinvoimaan ja yrityksiin tarjoamalla lisää tontteja nopealla aikataululla.	
Kuopio 4	Alakoulujen toiminnassa on tehtävä yhteistyötä naapurikuntien kanssa kuntarajojen yli.	
selite	Kuntarajojen tuntumassa olevien koulujen tilanne tulee valtuuston käsittelyyn. Oppilaita voi kulkea kuntarajan yli kumpaankin suuntaan.	
Kuopio 5	Kuopion kaupungin ei pidä ryhtyä Keskuskentän stadionhankkeeseen.	
selite	Kaupunki keskeytti stadionhankkeen hankinnan tammikuussa. Nyt etsitään yhteistyökumppaneita elinkeinoelämästä. Niille voidaan kaavoittaa liiketiloja stadionille ja lähikortteliin.	
Kuortane 1	Kaikenikäisten kuortanelaisten pitäisi päästä Urheilupuistolle rakennettavaan uuteen uimahalliin ilmaiseksi.	
selite	On päätetty, että alle 15-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi.	
Kuortane 2	Pitkään puuhatus puutarhakylän rakentaminen pitää saada käyntiin tulevalta valtuustokaudella.	
selite	Puutarhakylähanke on viimein edennyt suunnitteluvaiheeseen ja voi edetä, jos valtuusto päättää.	
Kuortane 3	Tuulivoiman rakentaminen aiheuttaa liikaa maisemahaittaa Kuortaneelle.	
selite	Tuulivoimahankkeita on vireillä kunnan laidoilla ja esimerkiksi Seinäjoen suuntaan suunnitellut voimalan lavat tulisivat näkymään Kirkkorantaan.	
Kuortane 4	Kuortaneen pitäisi nostaa tuloveroprosenttiaan tiukkojen talousvuosien yli.	
selite	Kuortaneen tuloveroprosentti on tällä hetkellä maakunnan alhaisin.	

Kuortane 5	Kunnan tulee osallistua rahallisesti myös valtion tiehankkeisiin, kuten Mäyrän risteuksen parantamiseen.	
selite	Mäyrän risteyshanketta suunnitellaan parhaillaan. Kun valtion tierahat ovat tiukassa, moni kunta on osallistunut kunnalle tärkeiden hankkeiden kustannuksiin.	
Kurikka 1	Kaupungin on jatkossakin rakennettava esteettömiä senioriasuntoja, jotta ikäihmiset voivat asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan.	
selite	Väestö vanhenee ja samaan aikaan hoivapaikat vähenevät.	
Kurikka 2	Kaupungin ylijäämäinen tulos on käytettävä investointeihin, ei uusien osakkeiden ostoon.	
selite	Kurikalla on edelleen mittava Fortumin ja Neste Oilin osakesalkku, mutta kaupunki hajauttaa varallisuuttaan ja ostaa ylijäämällä muita osakkeita.	
Kurikka 3	Kurikassa on jo tarpeeksi tuulivoimaa, joten uusien voimaloiden rakentamista ei pidä enää edistää.	
selite	Kurikassa on toistakymmentä valmista tai suunnitteilla olevaa tuulivoima-aluetta.	
Kurikka 4	Maksuton varhaiskasvatus on ensimmäisiä asioita, joista kaupunki voi säästää.	
selite	Varhaiskasvatus on ollut maksutonta kaikille kurikkalaisille lapsille 1.1.2022 lähtien.	
Kurikka 5	Uuteen Kurikka-taloon tulee rakentaa tarpeeksi kulttuuritiloja.	
selite	Kurikka-taloon tulee kaupungintalo valtuustosalineen, ja sinne on suunniteltu myös eri kulttuurimuotoja palvelevia tiloja. Kurikassa on pula ennen kaikkea taidenäyttelytilasta.	
Kustavi 1	Kunta rakennuttaa kosteusvaurioista kärsivän urheilutalon tilalle uudisrakennuksen.	
selite	Kuntotutkimusraportin mukaan 1960-luvulla valmistuneessa rakennuksessa on laajalti kosteudesta johtuvaa sieni- ja mikrobikasvustoa.	
Kustavi 2	Kustavin kunnallisveroa pitää edelleen laskea imagosyistä.	
selite	Kustavissa on maakunnan alhaisin kunnallisvero 5,30 prosenttia. Sen toivotaan houkuttelevan kuntaan uusia asukkaita.	
Kustavi 3	Kunta rakennuttaa keskustaan lapsiperheiden käyttöön soveltuvan vuokratilatalon	
selite	Kustavi yrittää houkuttaa kuntaan lisää lapsiperheitä, mutta pula sopivista asunnoista ja rakennusyritysten vähäinen kiinnostus vaikeuttavat toimintaa.	
Kustavi 4	Kustavi sulkee Kivimaan alakoulun ja oppilaat siirtyvät naapurikunta Taivassalon yhtenäiskouluun.	
selite	Koulua on korjattu sisäilmaongelmien takia. Kivimaan koulussa on noin 30 oppilasta. Yläasteikäiset käyvät Taivassalon yhtenäiskoulua.	
Kustavi 5	Kunta suostuu alentamaan sote- ja pelastustoimen kiinteistöjensä vuokratasoa, jos Varsinais-Suomen hyvinvointialue sitoutuu jatkamaan niissä toimintaansa pitempään.	
selite		
Kuusamo 1	Kaupungin pitää rakentaa lisää vuokra-asuntoja Rukalle.	
selite	Rukan alueella on kärsitty jo vuosia vuokra-asutuspulasta. Vuokra-asuntoja tarvitsevat esimerkiksi kausityöntekijät.	
Kuusamo 2	Kuusamoon ei tule avata kulta-, koboltti- tai uraanikaivoksia.	
selite	Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi viime syksynä Juomasuon ja Pohjasvaaran kaivospiirien kaivosoikeuden. Suunniteltu kaivosalue sijaitsee sekä Oulangan kansallispuiston että Kitkajoen läheisyydessä.	

Kuusamo 3	Kuusamo käyttää liikaa rahaa Ruka Nordic - tapahtumaan.	
selite	Kuusamo rahoittaa paikallista urheiluseuraa Kuusamon Erä-Veikkoja, joka kanavoii rahaa Ruka Nordicin järjestelyihin. Asia on herättänyt keskustelua Kuusamossa.	
Kuusamo 4	Tuulivoimarakentamista voidaan lisätä Kuusamossa.	
selite	Kuusamossa on vireillä merkittäviä tuulivoimahankkeita. Muun muassa Kuusamon ja Posion rajalle Riisitunturin tuntumaan on suunniteltu tuulivoima-alueita, jossa olisi 30 voimalaa noin kymmenen kilometrin päässä Riisitunturista.	
Kuusamo 5	Matkailupitäjässä tarvitaan kielitaitoa, eikä kielten opetuksesta tule tinkiä.	
selite	Kasvatus- ja sivistyslautakunnassa on noussut säästötoimena esille ajatus vieraiden kielten kuten saksan, ranskan ja venäjän opetuksen supistamisesta Kuusamossa.	
Kyyjärvi 1	Kyyjärvelle pitää saada lisää tuulivoimahankkeita.	
selite	Kyyjärvellä on kaksi toiminnassa olevaa tuulivoima-alueita, jotka tuottavat kiinteistöveroä yhteensä noin 600 000 euroa vuodessa. Yrityksillä on kiinnostusta uusien tuulipuistojen rakentamisesta kunnan alueelle.	
Kyyjärvi 2	Kyyjärven pitäisi ryhtyä oma-aloitteisesti selvittämään kuntaliitoksen mahdollisuutta naapurikuntien kanssa.	
selite	Kyyjärvi on ollut lähivuosina kaksi kertaa valtiovarainministeriön kriisikuntamenettelyn kohteena. Ministeriö ei edellytä kuntaliitoksia. Kyyjärven taloustilanne on kuitenkin edelleen haastava ja sen väkiluku laskee nopeasti.	
Kyyjärvi 3	Kyyjärvellä töissä käyviä ulkopaikkakuntalaisia on houkuteltava muuttamaan kuntaan konkreettisilla rahanarvoisilla eduilla.	
selite	Kyyjärven suurin työnantaja on betonivalmistaja Betset. Monet Betsetin työntekijöistä käyvät töissä Kyyjärvellä naapurikuntien puolelta.	
Kyyjärvi 4	Kyyjärvelle pitää houkutella lisää työperäisiä maahanmuuttajia.	
selite	Väestöennusteen mukaan Kyyjärven väkiluku laskee yli kolmanneksen vuoteen 2045 mennessä. Kunnan teollisuusalan työnantajat ovat kärsineet työvoimapulasta.	
Kyyjärvi 5	Kun oppilasmäärät pienenevät, osa Kyyjärven perusopetuksesta voidaan järjestää naapurikunnissa.	
selite	Tällä hetkellä Kyyjärven yhtenäiskoulussa on 135 oppilasta 1-9 luokalla. Ennusteiden mukaan määrä putoaa alle sataan 6 vuoden kuluessa. Oppilasmäärän pienentyessä erityisesti aineopetuksen järjestäminen käy haastavaksi. Kyyjärvellä on ajoittain keskusteltu siitä, pitäisikö esimerkiksi yläkoululaisten käydä jatkossa koulua naapurikunnissa.	
Kärkölä 1	Kärkölä tulisi aloittaa kuntaliitosneuvottelut naapurikunnan/naapurikuntien kanssa.	
selite	Kuntajakoselvitys voidaan tehdä ministeriön aloitteesta, kunnan omasta aloitteesta tai jos vähintään 20 % kunnan äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen asiasta.	
Kärkölä 2	Kärkölä pitää rahoittaa Huovilan puiston kehittämistä lähivuosina.	
selite	Kärkölä on teettämässä suunnitelmaa puiston kehittämisestä. Tavoitteena on lisätä puiston matkailullista potentiaalia nykyistä paremmin.	
Kärkölä 3	Kärkölä on pidettävä kiinni junapysäkeistään, vaikka se vaatisi kunnalta rahaa.	
selite	Junat pysähtyvät tällä hetkellä Järvelässä ja Lappilassa. Tällä hetkellä pysäkeistä ei koidu kunnalle kustannuksia, mutta tilanne voi muuttua 2030-luvulle mentäessä.	

Kärkölä 4	Kärkölään pitää edistää aurinkovoimaloiden rakentamista kuntaan.	
selite	Kärkölään uusiutuvan energiantuotannon alueiden selvityksessä tunnistettiin yhteensä 14 potentiaalista paikkaa aurinkovoimaloille. Toteutuessaan aurinkovoimalahankkeet toisivat kunnalle kiinteistöverotuloja sekä auttaisivat kuntaa pääsemään kohti tavoitettua vähentää kunnan hiilidioksidipäästöjä 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	
Kärkölä 5	Kärkölään on ostettava maata ja rakentaa ne valmiiksi yritystonteiksi.	
selite	Kärkölä on kaavoittanut yritystontteja, mutta ne ovat yksityisomistuksessa.	
Kärsämäki 1	Kunnan täytyy keksiä lisää keinoja lapsiperheiden houkuttelemiseksi kuntaan.	
selite	Kärsämäen väkiluku laskee ja alle 15-vuotiaiden osuus asukkaista pienenee.	
Kärsämäki 2	Kärsämäellä tarvitaan tuulivoimaloiden tuottamia kiinteistöverotuloja.	
selite	Kärsämäellä on vireillä useita tuulivoimahankkeita esimerkiksi Hankilan, Halmemäen, Tuulikaarron ja Riitamaa-Nurmesnevan alueilla.	
Kärsämäki 3	Kunnan tulee ottaa paremmin hyöty irti keskeisestä sijainnista nelostien varrella.	
selite	Kärsämäki sijaitsee hyvien tieyhteyksien risteyskohdassa ja nelostie kulkee Kärsämäen taajaman halki.	
Kärsämäki 4	Kunnan tulee varmistaa oman lukion säilyminen kunnassa.	
selite	Vuonna 2024 Kärsämäen lukiosta valmistui 16 ylioppilasta.	
Kärsämäki 5	Kunnan tulee säilyttää työmatkatuen ja opiskelija-avustuksen tarjoaminen asukkaiden säilyttämiseksi.	
selite		
Lahti 1	Lahti Energia pitää säilyttää 100-prosenttisesti kaupungin omistuksessa.	
selite	Eräät kunnat ovat myyneet osan energiayhtiöstään paikatakseen talouttaan. Lahden valtuuston enemmistö ei ole tähän mennessä halunnut selvittää energiayhtiön myymistä edes osittain.	
Lahti 2	Aseta tärkeysjärjestykseen liikuntapaikkahankkeet Lahdessa: 50 metrin radan sisältävä uimahalli, monitoimihalli, uusi jäähalli, rullahiihtorata urheilukeskuksen maastoon, Lahden kisapuiston pääkatsomohanke/uusi jalkapallostadion Lahden Kisapuistoon	
selite	Lahden varat eivät riitä kaikkien liikuntapaikkojen rakentamiseen/kunnostamiseen yhtäaikaan. Valtuutetut joutuvat tekemään valinnan, missä järjestyksessä investoinnit toteutetaan.	
Lahti 3	Entisen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän palkkarästit eivät kuulu kuntien maksettaviksi.	
selite	Päijät-Hämeen hyvinvointialueen mielestä aiemman kuntayhtymän laiminlyömät palkkasaatavat ovat kunnan eikä hyvinvointialueen vastuulla. Kuntien mielestä palkkarästit pitäisi maksaa hyvinvointialueen varoista. Palkkarästejä on pelkästään Lahdelle osoitettu 14 miljoonaa euroa. Jos kunnat eivät maksa, lasku menee hyvinvointialueelle.	
Lahti 4	Alatorille on rakennettava hotelli.	
selite	Hotelli-investorien mukaan paras paikka Lahden hotellille on torin vieressä. Alatorilla on nyt vuonna 2015 valmistunut Jan-Erik Anderssonin suunnittelema puisto.	
Lahti 5	Kaikkien paikallisliikenteen bussien pitää kiertää torin kautta.	

selite	Kaupunki suunnittelee uutta vaihtopysäkkialuetta Trion eteen Vesijärvenkadulle. Sen valmistuttua etelä-pohjoissuuntaan kulkevien bussien ei tarvitsisi kiertää torin kautta.	
Laihia 1	Vauvarahaa pitäisi maksaa enemmän.	Det borde betalas mer i babypeng
selite	Laihialla on otettu tänä vuonna käyttöön 100 euron kertaluonteinen vauvaraha.	Laihela har i år tagit i bruk en babypeng på 100 euro.
Laihia 2	Uusiutuvan energian hankkeille pitää kaavoittaa lisää alueita.	Det måste planläggas fler områden för förnybar energi
selite	Alueita on suunnitteilla vasta vähän, vaikka kunnan strategian mukaisesti vihreään siirtymään panostetaan.	Endast några områden planeras, trots att kommunens strategi är att satsa på den gröna omställningen.
Laihia 3	Kuntaliitoskeskustelua Vaasan kanssa ei tarvitse aloittaa, vaikka Laihian talous on alijäämäinen.	Det behövs ingen diskussion om kommunsammanslagning med Vasa, trots att Laihelas ekonomi visar underskott
selite	Laihia on aiempina vuosina jättäytynyt kuntaliitosselvityksistä pois muun muassa hyvään taloustilanteeseen vedoten.	Under tidigare år har Laihela inte sett något behov av att utreda sammanslagningar, bland annat med hänvisning till sin goda ekonomiska situation.
Laihia 4	Kuntamarkkinointiin on panostettava aiempaa enemmän kunnan asukasmäärän kasvattamiseksi.	Det måste fokuseras mer på marknadsföring för att öka på antalet invånare
selite	Laihian asukasmäärä on laskenut viime vuodet.	Laihelas befolkningsmängd har minskat de senaste åren.
Laihia 5	Laihian kouluverkkoa voidaan supistaa.	Man kan dra in på skolnätverket i Laihela
selite	Kunnassa on kuusi alakoulua, yksi yläaste ja yksi lukio.	Det finns sex lågstadium, ett högstadium och ett gymnasium i kommunen.
Laitila 1	Kaikki Laitilan kyläkoulun neljä koulutaloa on säilytettävä.	
selite	Laitilan kyläkouluun kuuluvat Kodjalan, Soukaisten, Suontaan ja Untamalan koulutalot. Ennusteiden mukaan oppilasmäärät laskevat tulevina vuosina.	
Laitila 2	Laitilan pitää tehdä kaikkensa pitääkseen kiinni kaupungin maahanmuuttajaväestöstä.	
selite	Laitilan väkiluku on ollut hienoisessa kasvussa, mutta kasvu on pitkälti maahanmuuton varassa. Erityisesti Laitila on hyötynyt Ukrainan sotaa pakenneista sotapolkajaisista.	
Laitila 3	Kunnan on rakennettava uusia vuokra-asuntoja Laitilaan.	
selite	Laitilassa on pula vuokra-asunnoista. Keskustelut yksityisten rakennusyhtiöiden kanssa eivät ole johtaneet asuntohankkeisiin.	
Laitila 4	Laitilan on karsittava liikuntapaikkojaan osana talouden tasapainottamistoimia.	
selite	Laitilassa on oma jäähalli, monitoimihalli ja uimahalli. Liikuntapaikat ovat tärkeitä asukkaiden viihtyvyyden kannalta, mutta kalliita ylläpitää.	
Laitila 5	Palveluita pitää tuottaa enemmän yhteistyössä naapurikuntien kanssa.	
selite	Laitila päätti vuoden lopussa kirjastoyhteistyöstä Pyhärannan kunnan kanssa. Vesihuollon osalta yhteistyötä tehdään Mynämäen kanssa.	
Lapinjärvi 1	Lapinjärven palveluja kehitetään voimakkaasti kyläkeskuksen alueelle. Tämä on suuntaus, jota on syytä jatkaa.	Servicen i Lapträsk utvecklas med fokus på byacentren. Den här linjedragningen bör fortsätta.
selite	Keskusta-alueita kehitetään lähivuosien aikana myös kaavoituksen kautta. Samalla sivummalla sijaitsevia palveluja, kuten Porlamin päiväkotia, on lakkautettu.	Centrum kommer de närmaste åren att utvecklas också genom planläggning. Samtidigt har man lagt ner service i byarna, exempelvis daghemmet i Porlom.
Lapinjärvi 2	Uudesta koulukeskuksesta on puhuttu jo vuosien ajan. Nyt on siirryttävä puheista toteutukseen.	Ett nytt skolcentrum har diskuterats i flera år. Nu är det dags att skrida från ord till handling.
selite	Uuden koulukeskuksen hintalapuksi on arvioitu 6,4 miljoonaa euroa. Lasten ja lapsiperheiden määrä on Lapinjärvellä vähentynyt, mutta koulukeskuksen rakentamisella arvioidaan olevan vaikutuksia kunnan houkuttelevuuteen ja elinvoimaan.	Prislappen för ett nytt tvåspråkigt skolcenter uppskattas till omkring 6,4 miljoner euro. Antalet barnfamiljer minskar i Lapträsk, å andra sidan ser man ett nytt skolcentrum som ett sätt att öka kommunens livskraft och göra Lapträsk mera lockande.

Lapinjärvi 3	Lapinjärven on toimittava etulinjassa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä luopumalla öljylämmityksestä kaikissa rakennuksissa vuoteen 2030 mennessä.	Lapträsk ska gå i första ledet i kampen mot klimatförändringen genom att upphöra med oljeuppvärmning i alla fastigheter före 2030.
selite	Lapinjärven kunta ei ole toistaiseksi liittynyt Hiilineutraalit kunnat (HINKU) -verkostoon tai muihin ilmastoverkoston eikä kunta-alan energiatehokkuussopimukseen. Lapinjärvellä päästöt eivät ole pudonneet samaa tahtia kuin HINKU-kunnissa. Tämä johtuu pääosin fossiilisten polttoaineiden suuremmista osuuksista lämmityksessä.	Lapträsk, Mörskom och Pukkila har en gemensam klimatplan som sträcker sig fram till 2030. Lapträsk har inte anslutit sig till nätverket Kolneutrala kommuner. Utsläppen i Lapträsk har inte minskat i samma takt som i medlemskommunerna. En orsak till det är att kommunen använder fossila bränslen i uppvärmningen av fastigheter.
Lapinjärvi 4	Kunnan taloustilanne on haastava, mutta Lapinjärvi ansaitsee näyttävät 450-vuotisjuhlat.	Lapträsk är värt ett ordentligt 450-årsjubileum, fast kommunens ekonomi är utmanande.
selite	Lapinjärvi kävi vuosina 2021–2024 läpi talouden tasapainottamisohjelman, jonka sopeutustoimet näkyvät osin edelleen. Taloussuunnitteluvuosina 2025–2027 talous näyttää erittäin haastavalta. Lapinjärven kunta juhlii 450-vuotista historiaansa vuonna 2025.	Lapträsk genomförde åren 2021-2024 ett program för att balansera ekonomin och följderna av det märks fortfarande. Också de två närmaste åren är utmanande ekonomiskt. Lapträsk firar sitt 450-årsjubileum i år.
Lapinjärvi 5	Yrittämisen edellytyksiä tulee vahvistaa rahallisesti Lapinjärvellä, jotta kuntaan saadaan houkutelua uusia yrittäjiä.	Förutsättningarna för företagande i Lapträsk bör förbättras genom ekonomiskt stöd.
selite	Kuntien yrittäjävälisyyteen vaikuttaa muun muassa tarjolla olevat tontit, yhteistyö, yritysneuvonnan saatavuus, lupa- ja päätöksentekoprosessien sujuvuus sekä yleinen ilmapiiri. Lapinjärvi oli vuonna 2024 Suomen yrittäjien kuntabarometrissa pienten kuntien sarjassa neljänneksi viimeisenä, sijalla 180.	I Företagarna i Finlands företagsbarometer som mäter hur företagarynliga kommunerna är, var Lapträsk 2024 fjärde sist bland de små kommunerna. Faktorer som påverkar företagarynlighet är bland annat planläggning, samarbete, företagsrådgivning samt den allmänna stämningen.
Lapinlahti 1	Lapinlahden kunnallisveroa pitää korottaa.	
selite	Lapinlahden kunta pyrkii tasapainottamaan talouttaan. Veroprosentti on tänä vuonna 9,4.	
Lapinlahti 2	Pidän hyvänä ratkaisuna, että Lapinlahti on Ylä-Savon sijaan osa Kuopion työssäkäyntialuetta.	
selite	TE-palveluista tuli vuoden 2025 alussa kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Lapinlahti on osa Kuopion työssäkäyntialuetta, vaikka Ylä-Savo olisi lähempänä.	
Lapinlahti 3	Lapinlahden tulisi tehdä enemmän yhteistyötä Ylä-Savon kuntien kanssa talous- ja henkilöstöhallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
Lapinlahti 4	Suhtaudun myönteisesti Lapinlahdelle suunniteltuihin energiahankkeisiin.	
selite	Lapinlahdelle on suunnitteilla tuuli- ja aurinkovoimahankeita, sekä biokaasulaitos.	
Lapinlahti 5	Kunnan tulee päättää alakoulu yhteistyöstä kuntarajojen yli naapurikuntien kanssa	
selite	Koulujen oppilasmäärät vähenevät. Oppilaita voisi liikkua kuntarajojen yli molempiin suuntiin.	
Lappajärvi 1	Lappajärven on uskallettava ottaa aiempaa suurempia riskejä matkailun kehittämisessä.	
selite	Lappajärvellä on suunnitteilla useita matkailuinvestointeja, joiden avulla paikkakunta halutaan nostaa kansainvälisesti merkittäväksi matkailualueeksi.	
Lappajärvi 2	Kivitiipin kiinteistö ei saa rasittaa enää euroakaan kunnan taloutta.	
selite	Valtuusto asetti marraskuussa 2024 Kivitiipin oston ehdoksi, että sen toiminta tulee saada kannattavaksi syyskuun 2025 loppuun mennessä, muuten rakennus puretaan.	
Lappajärvi 3	Saadakseen lisää työpaikkoja ja asukkaita Lappajärven tulee siirtää voimavarojaan matkailusta muihin elinkeinoihin.	
selite	Matkailu on ollut Lappajärvellä johtotähtenä useita vuosikymmeniä.	

Lappajärvi 4	Seuraavan valtuuston on syytä harkita tarkasti kuntaliitoksen mahdollisuutta.	
selite	Väkiluku vähenee ja kuntatalous on kovilla.	
Lappajärvi 5	Kunnan on tiedotettava suunnitelmistaan avoimesti ja nopeasti, jotta kuntalaisilla olisi mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon.	
selite	Kuntalaistutkimuksen mukaan lappajärveläiset kokivat, että heillä ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksiin.	
Lappeenranta 1	Lappeenrannan pitää jatkaa yhteistyötä Itä-Suomen koulun kanssa.	
selite	Lappeenrannan kaupungin vuokrasopimus Itä-Suomen koulun kanssa päättyy tammikuussa 2026.	
Lappeenranta 2	Lappeenrannan pitää jatkaa lentokentän toiminnan rahoittamista.	
selite	Lappeenranta maksaa lentoasemalle 1,3 miljoonaa euroa vuosina 2023-2025. Vuonna 2024 lentokenttäyhtiö sai tämän lisäksi ylimääräistä tukea 250 000 euroa.	
Lappeenranta 3	Lappeenrannan pitää vähentää autoilua kaupungin ydinkeskustassa.	
selite	Kaupungin tavoitteena on parantaa pyöräilyn olosuhteita ja panostaa kävelypainotteiseen keskustaan, joka houkuttelee liikkumaan jalan. Lappeenrannan tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.	
Lappeenranta 4	Lappeenrannan keskustaan pitää rakentaa monitoimiareena mahdollisimman pian.	
selite	Kaupunki päätti viime vuonna korjata ja jatkaa Kisapuiston hallin käyttöä tulevina vuosina. Silloin sovittiin, että uuden areenan rakentamiseen palataan aikaisintaan vuonna 2029.	
Lappeenranta 5	Lappeenrannan pitää rakentaa tiloja kaupunkiin tuleville yrityksille.	
selite	Kaupunki on suunnitellut rakentavansa tilat elektroniikkayhtiö Danfossin uudelle tehtaalle lähes 20 miljoonalla eurolla. Tehdas toisi sata uutta työpaikkaa.	
Lapua 1	Lapuan pitäisi yhdistää peruskoulujaan.	
selite	Lapuaalla on vielä paljon kouluja. Valtuusto on päättänyt, että mikäli koulun oppilasmäärä on kahtena peräkkäisenä vuotena alle 35, koulu lakkautetaan.	
Lapua 2	Lapuan pitäisi nostaa kuntaveroprosenttiaan tiukkoina talousvuosina.	
selite	Lapua on maakunnan alhaisimpia verottajia.	
Lapua 3	Lapuan pitäisi pienentää valtuuston ja muiden toimielinten kokoa, sekä vähentää lautakuntia.	
selite	Moni kunta on soteuudistuksen jälkeen pienentänyt valtuuston kokoa ja vähentänyt myös lautakuntien määrää.	
Lapua 4	Lapuan pitää rakentaa tai ostaa lisää vuokra-asuntoja.	
selite	Edullisista vuokra-asunnoista on pulaa	
Lapua 5	Lapua tarvitsee uuden yläkoulun tulevalla valtuustokaudella.	
selite	Yläkoulussa on kamppailtu sisäilmaongelmien kanssa.	
Laukaa 1	Laukaassa pitää mieluummin nostaa veroprosenttia, kuin säästää perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta.	
selite	Kunnan verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöveron osuudesta sekä kiinteistöverosta. Veroprosentit päätetään vuosittain.	
Laukaa 2	Liikuntapaikkojen hoitokuluja pitää periä enemmän niiden käyttäjiltä, kuin kaikilta kuntalaisilta.	
selite	Kunta vastaa liikuntapaikkojen hoidosta. Niiden ylläpitäminen nykyisellä tasolla vaatisi lisärahoitusta. Laukaa otti tänä vuonna käyttöön vapaaehtoisen latumaksun, jota käytetään hiihtoreittien kunnossapitoon.	

Laukaa 3	Laukaan tulee sallia nykyistä laajemmin rantarakentaminen haja-asutusalueilla.	
selite	Rantatontit houkuttelevat usein rakentajia ja uusia asukkaita. Haja-asutuksen lisääntyminen kuitenkin nostaa esimerkiksi koulumatkakustannuksia.	
Laukaa 4	Laukaan kunnan pitää karsia kirjastoverkkoaan säästötoimenpiteenä.	
selite	Laukaassa on tällä hetkellä pääkirjasto, kolme lähikirjastoa ja kirjastoauto.	
Laukaa 5	Laukaan tulee lisätä omistamiensa metsien hakkuita kunnan talouden tervehdyttämiseksi.	
selite	Laukaan kunta omistaa noin 2 300 hehtaaria metsiä, joista asutuksen lähellä sijaitsevia lähimetsiä on noin 550 hehtaaria.	
Lemi 1	Lemillä riittää tulevaisuudessa yksi peruskoulu.	
selite	Lemin koulukeskuksessa on yli 200 oppilasta ja Kuukanniemen koulussa 90 oppilasta. Kuukanniemen koulu valmistui vuonna 2017.	
Lemi 2	Lemin kunnan pitäisi siirtyä pormestariin.	
selite	Kunnanjohtajat ovat vaihtuneet viime vuosina tiuhaan Lemillä. Kuntaa voi johtaa virkasuhteinen kunnanjohtaja tai pormestari, joka valitaan enintään valtuuston toimikaudeksi.	
Lemi 3	Lemin pitäisi harkita kuntaliitosta.	
selite	Lemi on joutunut tiukalle säästökuurille, koska se ajautui kriisikunnaksi vuonna 2023.	
Lemi 4	Lemin pitäisi järjestää vesihuolto yhdessä muiden kuntien kanssa.	
selite	Lappeenrannan Energia sekä Taipalsaaren, Lemin ja Savitaipaleen kunnat aloittivat syksyllä 2024 vesilaitosten yhteistyöselvityksen. Selvitys valmistuu keväällä 2025.	
Lemi 5	Lemin valtuustoon täytyy saada uusia päättäjiä, jottei kunnan maine kärsi poliittisten kärhämien takia.	
selite	Lemillä on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana kolme kunnanjohtajaa, joista kaksi on eronnut epäluottamuksen vuoksi. Epäluottamusta on ollut myös kunnanvaltuutettujen kesken.	
Lempäälä 1	Lempäälän pitää varmistaa uuden uimahallin hintojen kohtuullisuus, jotta kaikilla kuntalaisilla on mahdollisuus käyttää uimahallia.	
selite	Lokakuussa Lempäälään avattiin uusi kylpylä-uimahalli, jonka lippujen korkeita hintoja on kritisoitu. Kunta omistaa uimahallista 55 prosenttia. Uimahallia operoineen Vesimaailmapalvelut Oy:n sopimus päättyi vuodenvaihteessa. Edessä on operaattorin kilpailutus.	
Lempäälä 2	Puskiaisten oikaisu pitää rakentaa mahdollisimman nopeasti.	
selite	Puskiaisten oikaisu on Lempäälän ja Pirkkalan välille suunniteltu uusi moottoritie, jonka alle jäisi luontoalueita. Yleissuunnitelma valmistui kesällä, mutta oikaisu ei ole toistaiseksi valtion investointiohjelmassa.	
Lempäälä 3	Lempäälän julkisten rakennusten katoille pitää lisätä aurinkopaneeleita, jotta kunta pääsee päästötavoitteisiinsa.	
selite	Lempäälä on sitoutunut tavoitteeseen vähentää kasvihuonepäästöjään 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Joulukuuhun mennessä päästöt olivat vähentyneet 31 %. Esimerkiksi Lempäälä-talon katolle on asennettu aurinkopaneelit. Suuria tuulivoimaloita ei käytännössä voi kunnan alueelle tehdä, koska lentokenttä on lähellä.	

Lempäälä 4	Kunnan pitää varmistaa, että sähkölaitteiden ja isojen huonekalujen kierrätys on mahdollista Lempäälässä myös jatkossa, kun kierrätyskeskus Varikon toiminta lakkaa.	
selite	Maaliskuun lopussa suljettava kierrätyskeskus Varikko on vastaanottanut ja myynyt vuodesta 2011 isoja tavaroita, kuten huonekaluja ja polkupyöriä. Sulkemisen taustalla on se, että kunta päätti säästöjen takia tarjota Lempäälän-Vesilahden Työttömät ry:lle jatkossa vain yhden toimitilan veloitusetta, kun tähän asti se on tarjonnut kolme toimitilaa.	
Lempäälä 5	Ylimääräinen liikuntatunti pitää palauttaa kuudennelle vuosiluokalle.	
selite	Vuoden 2025 talousarvion mukaan osana Lempäälän sopeutustoimia liikunnan ylimääräinen tunti kuudennelta vuosiluokalta poistetaan ja liikuntaluokkatoimintaa järjestetään jatkossa yhdessä yläkoulussa.	
Leppävirta 1	Kunnan tulee päättää alakouluysteistyöstä kuntarajojen yli naapurikuntien kanssa.	
selite	Koulujen oppilasmäärät vähenevät. Oppilaita voisi liikkua kuntarajojen yli molempiin suuntiin.	
Leppävirta 2	Konnuksen ja Kurjalan koulut on korvattava uudella Soisaloon rakennettavalla koululla.	
selite	Vaihtoehto on kuljettaa oppilaat jatkossa keskustaan Leppäkertun kouluun.	
Leppävirta 3	Kunnan tulee laittaa rahaa Vesileppiksen hotellin uudistamiseen.	
selite	Hotellin vanhan osan purku voi tulla ajankohtaiseksi, jolloin uutta vuodekapasiteettia on rakennettava tilalle.	
Leppävirta 4	Kunnan on lisättävä tonttitarjontaa parannettavan viitostien varrelta.	
selite	Viitostien uudistaminen Leppävirta–Kuopio -välillä valmistuu näillä näkymin vuonna 2030.	
Leppävirta 5	Kunnan valitset mieluummin: tehokas talous, hyvät palvelut	
selite	Leppävirran talous on vahva ja velkaa on vähän. Voisiko palveluihin panostaa lisää talouden kustannuksella.	
Lestijärvi 1	Tuulivoimaa on Lestijärvellä jo tarpeeksi, kun nyt rakenteilla oleva puisto valmistuu	
selite	Kuntaan rakentuu Suomen toistaiseksi suurin maatuulipuisto, jossa on 69 voimalaa. Vireillä on muitakin hankkeita.	
Lestijärvi 2	Lestijärven on tarjottava maksutonta varhaiskasvatusta.	
selite	Kunta on aiemmin kokeillut mm. vauvarahaa saadakseen väkiluvun kasvuun.	
Lestijärvi 3	Lestijärven pitäisi perustaa tuulivoimatulojen turvin kunnallinen lääkäriasema asukkailleen.	
selite	Soite on karsinut palveluitaan. Joissain kunnissa on noussut esille ajatus perustaa lääkäriasema, joka tarjoaisi kuntalaisille edullisia yksityislääkäripalveluita	
Lestijärvi 4	Kuntaliitos on Lestijärvellä pienen väkimäärän takia järkevin ratkaisu.	
selite	Lestijärvellä oli vuodenvaihteessa 665 asukasta.	
Lestijärvi 5	Lestijärven on otettava käyttöön työmatkatuki toisessa kunnassa työskenteleville.	
selite	Esimerkiksi Halsua tukee kuntalaisia, jotka käyvät töissä toisella paikkakunnalla vähintään 20 kilometrin päässä	
Lieksa 1	Lieksan pitää saada lisää työikäisiä asukkaita. Laita keinot tärkeysjärjestykseen: lapsirahan maksaminen, kiinteistöveron alentaminen, kuntaveron alentaminen, maahanmuuttajien houkuttelevuus	
selite	Esimerkiksi matkailuelinkeino ja hoitoalalla kärsivät työvoimapulasta.	
Lieksa 2	Lieksan pitää rahoittaa Kolin ja Vuonislahden välistä vesiyhteyttä.	

selite	Koliilta on Lieksaan maata pitkin yli 90 kilometrin matka, joten vesiyhteys lyhentäisi asiointimatkoja huomattavasti talvisin käytössä olevan jäätien tapaan.	
Lieksa 3	Kuntapäätäjien tulee vastustaa kaivoshankkeita aktiivisesti matkailuelinkeinon vuoksi.	
selite	Kontiolahden, Juuan ja Joensuun rajoille, lähelle Lieksan Kolia, haetaan malminetsintä lupaa. Ruotsalaisen kaivosyhtiön kiinnostuksen kohteina ovat monet eri mineraalit, mm. uraani.	
Lieksa 4	Kaupungin pitää tukea Vaskiviikkoa nykyistä enemmän.	
selite	Vaskiviikon yleisömäärä on ollut vuosia laskussa ja sen järjestävä yhdistys talousvaikeuksissa. Kaupunginvaltuusto myönsi taustayhdistyksen lainoille juuri lyhennysvapaan vuoden.	
Lieksa 5	Nurmeksen, Juuan ja Lieksan pitäisi ryhtyä valmistelemaan kuntaliitosta.	
selite	Kuntaliitosta ei ole vireillä, mutta kuntien tehtävät ovat vähentyneet hyvinvointialueiden myötä.	
Lieto 1	Kunnan on varmistettava, että Littoistenjärvi säilyy uimakelpoisena lisäämällä järven kunnostamiseen varattuja määrärahoja.	
selite	Kaarinan ja Liedon rajalla sijaitseva järvi puhdistettiin vuonna 2017, mutta järvi on rehevöitynyt uudelleen.	
Lieto 2	Järkevintä on toteuttaa uimahalli yhteistyössä Turun kanssa Itäharjulle.	
selite	Lieto on käynyt Turun kaupungin kanssa alustavia neuvotteluja yhteisen uimahallin rakentamisesta Turun Itäharjulle.	
Lieto 3	Kunta osallistuu lähijunaliikenteen rahoittamiseen ja pysäkki paikkojen toteuttamiseen.	
selite	Lieto on mukana hankkeessa, jossa tutkitaan lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Varsinais-Suomessa.	
Lieto 4	Kunnan pitää edistää aurinkovoimalahankkeiden toteutumista, vaikka niistä koituisi joillekin maisemallista haittaa.	
selite	Liedon Tarvasjoella vireillä olevat aurinkovoimalahankkeet ovat herättäneet asukkaissa vastustusta.	
Lieto 5	Kunnan pitää tukea lasten harrastamista Turussa käynnistyneen Boostii-harrastetukimallin mukaisesti.	
selite	Turun kaupunki maksaa turkulaisissa seuroissa harrastaville lapsille 160–260 euroa harrasterahaa. Turkulaisissa seuroissa urheilee paljon myös naapurikuntien lapsia, joille tukea ei makseta.	
Liminka 1	Limingan on tuettava yksityistä rakentamista, jotta kunnan väkiluku saadaan selvään nousuun.	
selite	Kunnan talousarvion mukaan väkiluku ei ole kasvanut viime vuosina väestöennusteiden odotusten mukaisesti muun muassa siitä syystä, että yksityinen rakentaminen on ollut pysähdyksissä.	
Liminka 2	Liminka tarvitsee lähijunayhteyden Ouluun.	
selite	Oulun seudulla on viritelty lähijunayhteyksiä jo pitkään. Lähijunaliikenteen mahdollisuus on huomioitu Limingan ja Oulun välisen kaksoisraiteen suunnitelmissa.	
Liminka 3	Kunnan tuloveroprosenttia ei saa nostaa entisestään.	
selite	Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen kuntaveroprosentti on 8,58. Limingassa veroprosentti on 9,4.	
Liminka 4	Kunnan on tuettava Ruutikankaan ampumaurheilukeskuksen toimintaa kaikin mahdollisin keinoin, sillä kyse on suuresta matkailuvaltista alueelle.	
selite	Ruutikangas on yksi Euroopan suurimmista ampumaurheilukeskuksista.	

Liminka 5	Kunnan on panostettava enemmän palveluihin Tupoksen alueella.	
selite	Tupoksessa asuu noin kolmannes liminkalaisista, mutta valtosa kunnan palveluista sijaitsee seitsemän kilometrin päässä Limingan keskustaajamassa.	
Liperi 1	Kunnan pitää liittyä Joensuuhun.	
selite	Kunnan talous on kireällä ja yli 2000 liperiläistä käy päivittäin töissä maakuntakeskuksessa.	
Liperi 2	Kunnan on keskitettävä julkiset palvelut Ylämyllylle, jossa on eniten asukkaita ja kasvua.	
selite	Liperin taajamista Ylämyllyllä on noin 5500 asukasta, kirkonkylässä 1500 ja Viinijärvellä 1000 asukasta.	
Liperi 3	Kunnan pitää jatkaa Liprakan uimahallin vuokrausta.	
selite	Kunnalla on vuokrasopimus uimahallista, jonka omistaja vaihtui vuodenvaihteessa.	
Liperi 4	Kunnan pitää rakentaa uusi iso päiväkotiki Ylämyllyn taajamaan Paloaukean ja Puolivälän päiväkotien tilalle.	
selite	Varhaiskasvatusselvityksen mukaan nykyaikainen päiväkotiki keskeisellä paikalla auttaisi saamaan henkilökuntaa ja olisi merkittävä vetovoimatekijä lapsiperheille.	
Liperi 5	Liperin pitää saada kasvatettua asukasluvuaan. Laita keinot tärkeysjärjestykseen: lapsirahan maksaminen, kiinteistöveron alentaminen, kuntaveron alentaminen, ilmainen joukkoliikenne Joensuun suuntaan, pakolaisten ottaminen	
selite	Väestöennusteen mukaan asukasluvun kehitys on laskeva.	
Lohja 1	Kaupungin on osallistuttava Länsiradan toteuttamiskustannuksiin, vaikka se vaatisi kulujen karsimista muista liikennehankkeista.	Staden måste bidra till kostnaderna för Västbanan även om det skulle kräva att man satsar mindre på andra trafikprojekt.
selite	Espeen ja Salon väliin on kaavailtu uutta junarataa jo vuosikymmenien ajan ja nyt Länsirata on kenties lähempänä toteutumistaan kuin koskaan aikaisemmin. Kulujen jako valtion ja kuntien kesken on kuitenkin osoittautunut hankalaksi ja moni kunta pitää hanketta liian kalliina.	En ny järnväg mellan Esbo och Salo har planerats i årtionden, och nu är Västbanan kanske närmare än någonsin att förverkligas. Fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna har dock visat sig vara svår, och många kommuner anser att projektet är för dyrt.
Lohja 2	Urheiluun liittyvät toiminnot voisi keskittää kaupungin keskustan alueella niin, että Aurlahden hiekkakenttien paikalle voisi sijoittaa muuta toimintaa.	Idrottsrelaterad verksamhet i centrum kunde koncentreras på ett sådant sätt att annan verksamhet kan placeras på Aurlax sandplaner.
selite	Aurlahteen on kaavailtu vuosien varrella uimahallia, toria ja rantaravintoloita. Hiekkakentät aivan järven rannassa ovat usein tyhjillään.	Under årens gång har en simhall, ett torg och strandrestauranger planerats vid Aurlax. Sandplanerna precis vid sjön är ofta tomma.
Lohja 3	Pitkäniemen vanhalle teollisuusalueelle täytyy toteuttaa uudisrakentamista ainakin osa vanhoista teollisuusrakennuksista säilyttäen.	Nybyggnation på det gamla industriområdet i Pitkäniemi måste ske på ett sådant sätt att åtminstone en del av de gamla industribyggnaderna bevaras.
selite	Pitkäniemen teollisuusalue on jäänyt tyhjilleen Mondin tarrapaperitehtaan toiminnan päättymisen jälkeen.	Pitkäniemi industriområde har stått tomt sedan Mondis etikettpappersfabrik avslutade sin verksamhet.
Lohja 4	Kannatan torin laidalle suunnitteilla olevaa hotellia maanalaisine parkkihalleineen.	Jag understöder det planerade hotellet med underjordiska parkeringshallar vid torget.
selite	Lohjan keskustaan on pitkään suunniteltu hotellirakentamista ja nykyisessä asemakaavassa sen yhteyteen olisi mahdollista toteuttaa maanalainen ns. toriparkki, joiden toteuttamisesta on kiistelty monessa muussa kaupungissa.	Ett hotellbygge har länge planerats i Lojo centrum och enligt den nuvarande detaljplanen är det möjligt att i anslutning till det bygga en underjordisk så kallad torgparkering. Sådana torgparkeringar har varit omstridda i flera andra städer.
Lohja 5	Lohjan on liitettävä Helsingin Seudun Liikenteen (HSL) jäseneksi toimivan ja kattavan joukkoliikenteen turvaamiseksi, vaikka se toisi kunnalle lisäkustannuksia.	

selite	Iso osa lohjalaisista työskentelee pääkaupunkiseudulla tai muissa HSL-kunnissa. HSL-jäsenyys voisi edistää joukkoliikenteen kokonaisvaltaista kehittämistä kuntarajojen yli, mutta tuo mukanaan myös kustannuksia. Nykyisellään esimerkiksi Helsingin ja Lohjan välinen normaalihintainen bussilippu on suhteellisen kallis.	
Loimaa 1	Kaupunki osallistuu taajamajunaliikenteen rahoitukseen ja seisakkeiden rakentamiseen, jos sopiva operaattori löytyy.	
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalin suuntiin.	
Loimaa 2	Loimaa edistää tuulivoima- ja aurinkosähköpuistojen rakentamista.	
selite	Kunnat saavat energiahankkeista lisää kiinteistöverotuloja.	
Loimaa 3	Kaupunki myy talousmetsäänsä saadakseen lisätuloja.	
selite	Kaupungin omistaman metsämään pinta-ala on noin 800 hehtaaria.	
Loimaa 4	Kaupungin seuraava suuri investointi on kansallisten palloilusarjojen vaatimukset täyttävän liikuntahallin rakennuttaminen.	
selite	Loimaalla on kova pula uusista sisäliikuntapaikoista.	
Loimaa 5	Loimaa purkaa entisen kaupungintalon ja myy tontin liike- ja asuinrakentamisen tarpeisiin.	
selite	Keskeisellä paikalla sijaitsevan kaupungintalon suojelumerkintä on poistettu. Talo on tyhjillään arkistotilaa lukuun ottamatta.	
Loppi 1	Lopen kunnan tulisi aktiivisesti edistää uusien aurinkovoimalaitosten sijoittumista alueelle, vaikka se merkitsisi metsien hakkaamista niiden rakentamiseksi.	
selite	Länsi-Lopelle Vojakkalaan on suunnitteilla aurinkovoimala, jonka hankealue on 412 hehtaaria ojitettua suometsää. Lisäksi suunnitteilla on noin 70 hehtaarin hanke. Aurinkovoimalat tuottaisivat Lopelle kiinteistöveroja.	
Loppi 2	Nykyiset koulut on säilytettävä, vaikka oppilasmäärät laskevat.	
selite	Kunnanhallitus päätti helmikuussa, ettei Lopen kouluverkkoon esitetä nyt muutoksia. Asiaan palataan ensi vuonna. Väestöennusteen perusteella kouluikäisten määrä supistuu viime lukuvuodesta 263 oppilaalla lukuvuoteen 2030-2031 mennessä.	
Loppi 3	Lopen kunnan tulisi aktiivisesti houkuttaa uusia yrityksiä Silmänkannon ja Jylhäkummun alueille tarjoamalla alennuksia yritystonttien hinnoista.	
selite	Alueiden kehittäminen ja tonttien hintojen alennukset voisivat lisätä kunnan elinvoimaa ja työllisyyttä. Tämä kuitenkin edellyttää kunnalta investointeja.	
Loppi 4	Lopen kunnan tulisi investoida majoitus- ja matkailupalveluiden kehittämiseen houkutelakseen matkailijoita viipymään pidempään alueella, vaikka raha olisi pois kuntalaisille suunnatuista palveluista.	
selite	Retkeilykohteisiin saapuu runsaasti vierailijoita, mutta riittävät majoitusmahdollisuudet puuttuvat. Investoimalla majoitus- ja matkailupalveluihin kunta voisi lisätä matkailijoiden viipymää ja paikallista taloudellista hyötyä. Tämä vaatii kuitenkin resursseja.	
Loppi 5	Lopen tulisi aktiivisesti edistää maahanmuuttajien asettumista alueelle asukasluvun kasvattamiseksi.	
selite	Vuoteen 2030 mennessä Lopen kunnan asukasluvun ennustetaan olevan noin 400 asukasta nykyistä alhaisempi.	
Loviisa 1	Loviisan on suojeltava luontoaan ja metsiään nykyistä hanakammin, vaikka se vaatisi taloudellista panostusta.	Lovisa bör skydda sin natur och sina skogar mera än nu - även om det kostar.

selite	Loviisan kaupunki omistaa merkittäviä metsäalueita. Vuoden 2025 aikana kaupunki laatii muun muassa ilmasto-ohjelman ja metsästrategian.	Lovisa stad äger mycket skog. År 2025 ska staden göra upp bland annat sin skogsstrategi samt ett miljöprogram.
Loviisa 2	Loviisa suunnittelee uutta kirjasto- ja kulttuurialoa. Hanke on välttämätön ja siitä on tehtävä näyttävä ja merkittävä vetovoimatekijä.	Lovisa planerar ett nytt biblioteks- och kulturhus. Projektet är viktigt och bör göras så att det ökar stadens dragningskraft.
selite	Loviisan pääkirjasto on ollut jo vuosia väistötiloissa. Uusi pääkirjasto on suunnitteilla ja kaupunki on alustavasti varannut siihen rahaa viisi miljoonaa euroa. Lisärahoitusta etsitään myös esimerkiksi valtiolta.	Lovisa stadsbibliotek har redan i flera år verkat i temporära lokaler. Nu planerar staden ett nytt bibliotek med en preliminär budget på fem miljoner euro. Lovisa kommer också att ansöka om tilläggsfinansiering av staten.
Loviisa 3	Kaupungin tulee tehdä kaikkensa, jotta Suomen uusi ydinvoimala sijoitetaan Loviisaan.	Staden ska göra allt för att det planerade nya kärnkraftverket byggs i Lovisa.
selite	Loviisan nykyinen ydinvoimala oli valmistuessaan Suomen ensimmäinen ydinvoimalaitos. Keskustelu uuden ydinvoimalan rakentamisesta käynnistyi tammikuussa, kun Fortumin uutisoitiin lobbaavan uuden ydinvoimalan rakentamista Suomeen. Loviisan lisäksi mahdollisuudet ydinvoimalalle on Eurajoella ja Pyhäjoella.	Kärnkraftverket i Lovisa är Finlands första kärnanläggning. I januari inleddes diskussioner om en utbyggnad av kärnkraften i Finland. Lovisa är en av tre orter i Finland där en snabb utbyggnad är möjlig. De andra är Euraäminne och Pyhäjoki.
Loviisa 4	Loviisan on pyrittävä olemaan Suomen yrittäjämönteisin kaupunki.	Lovisa bör sträva efter att vara Finlands mest företagvänliga stad.
selite	Loviisan kaupungin strategiaan on kirjattu tavoite pyrkiä Suomen yrittäjämönteisimmäksi kaupungiksi. Kaupungin tulee edistää strategisten linjausten toteutumista kaikessa toiminnassaan. Yrittäjämönteisyys tarkoittaa käytännössä esimerkiksi yritysten liike- ja toimintamahdollisuuksien edistämistä, kilpailun lisäämistä, yritysten tasapuolista kohtelua, työvoiman saannin helpottamista ja vetomaisten julkisten palveluiden ylläpitämistä.	I stadens strategi finns målsättningen att vara Finlands mest företagvänliga stad inskriven. Staden bör enligt strategin verka för att de linjedragningarna förverkligas i allt. I praktiken innebär företagvänlighet att man främjar företagens möjligheter, ökar konkurrensen, bemöter företag på lika villkor och att man underlättar tillgången på arbetskraft.
Loviisa 5	Uuden liikuntahallin rakentaminen Loviisaan on välttämätöntä.	Det är nödvändigt att bygga en ny idrottshall i Lovisa.
selite	Nykyisen liikuntahallin tilalle halutaan uusi liikuntahalli. Nykyisen hallin käyttöaste on korkea, mutta tilat osin vanhanaikaiset. Valtion rahoitusosuudesta ei ole vielä tietoa.	Det finns planer på att bygga en ny idrottshall i Lovisa. Användningsgraden av den nuvarande hallen är hög, men lokalerna är delvis föråldrade. Det är oklart i vilken grad statsfinansiering kan komma på fråga.
Luhanka 1	Luhankaan tulee kaavoittaa lisää tuulivoimaa.	
selite	Latamäessä pyörii kuusi tuulivoimalaa. Suur-Savon Sähkö suunnittelee tuulivoiman rakentamista Latavuoreen.	
Luhanka 2	Kunnan tulee rakentaa lisää vuokra-asuntoja.	
selite	Kunnanvaltuusto päätti joulukuussa 2024, että Luhangan keskustaan rakennetaan uusi rivitalo. Hinta-arvio on vajaat miljoona euroa.	
Luhanka 3	Luhankaan tulee rakentaa kokonaan uusi päiväkot.	
selite	Kaikki syntyneet lapset eivät tule mahtumaan nykyisiin varhaiskasvatuksen tiloihin.	
Luhanka 4	Kirjaston aukioloaikoja tulee laajentaa.	
selite	Pääkirjasto on avoinna 16 tuntia viikossa ja Tammijärven kirjasto 17 tuntia viikossa.	
Luhanka 5	Käyttöveden ja jäteveden hintoja on nostettava, jotta vesijohtoverkostoa ei tarvitse saneerata verorahoilla.	
selite	Käyttöveden hinta on tällä hetkellä niin matala, että vesimaksuista saadut tuotot eivät riitä verkoston saneeraamiseen.	
Lumijoki 1	Lumijoen on keksittävä kannustimia lapsiperheiden houkuttelemiseksi kuntaan.	
selite	Lumijoen asukasmäärä on hieman yli 2000. Vaikka kunnan ikärakenne on nuori, alle 15-vuotiaiden osuus kunnan väkiluvusta on ollut laskussa.	
Lumijoki 2	Lumijoen tuloveroprosenttia on nostettava kunnan talouden parantamiseksi.	

selite	Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen kuntaveroprosentti on 8,58. Lumijoen veroprosentti on 8,9.	
Lumijoki 3	Kunnan tulee houkutella Lumijoelle uusia yrityksiä edullisilla tonteilla ja aktiivisella elinkeinopolitiikalla.	
selite	Vain runsas kolmannes lumijokisista käy töissä kotipaikkakunnallaan.	
Lumijoki 4	Lumijoen tulisi tehdä entistä enemmän yhteistyötä naapurikuntien, kuten Limingan kanssa säästöjen saavuttamiseksi.	
selite	Lumijoki on tehnyt yhteistyötä Limingan kanssa esimerkiksi elinvoimapalveluissa. Jatkossa terveyspalveluja ollaan keskittämässä myös Limingan suuntaan.	
Lumijoki 5	Tasataksamalli on järkevä, vaikka se lisäisi kunnalle joukkoliikenteestä koituvia kuluja.	
selite	Lumijoki on osa Oulun seudun joukkoliikennettä. OSL otti käyttöön viime vuoden lopulla tasataksamallin, jossa luovuttiin vyöhykeperustaisesta hinnoittelusta. Reuna-alueilta Ouluun kulkeminen on aiempaa halvempaa.	
Luoto 1	Uusia kouluja on rakennettava kasvavan lapsimäärän vuoksi	Larsmo måste bygga nya skolor för att möta det ökande antalet barn.
selite	Koulujen tilat ovat jäämässä pieniksi. Luodon asukasmäärä kasvaa ennusteen mukaan vuoteen 2045 mennessä 32 prosenttia.	Skolornas lokaler håller på att bli för små. Befolkningen i Larsmo förväntas öka med 32 procent fram till år 2045.
Luoto 2	Luodon olisi pitänyt pysyä yksikielisenä kuntana.	Larsmo borde ha förblivit en enspråkigt svensk kommun
selite	Luoto oli yksi viimeisimmistä pelkästään ruotsinkielisistä kunnista mantereella. Vuonna 2014 kunta päätettiin muuttaa kaksikieliseksi. Luodossa yli 90 prosenttia on äidinkieltään ruotsinkielisiä.	Larsmo var en av de sista enspråkigt svenska kommunerna på fastlandet när man 2014 beslöt att bli tvåspråkig. Över 90 procent av invånarna är svenskspråkiga.
Luoto 3	Öuranin edustalle perustettu kalankasvattamo on hyvä asia.	Det är bra att det blev en fiskodling utanför Öuran
selite	Sekä kunnat että yksityishenkilöt vastustivat kiivaasti kalankasvattamoa.	Fiskodlingen väckte motstånd, såväl bland privatpersoner som kommuner
Luoto 4	Luodon tulee varautua vaikeisiin aikoihin nostamalla kunnallisveroprosenttiaan jo nyt.	Larsmo ska redan nu förbereda sig på svårare tider genom att höja skatteprocenten.
selite	Luodossa on yksi korkeimmista työllisyysasteista Suomessa ja asukasmäärä kasvaa. Kunnallisveroprosentti on maan alhaisin. Kuntien talouden ennakoidaan kuitenkin tulevaisuudessa heikentyvän.	Larsmo har en av de högsta sysselsättningsgraderna i landet, invånarantalet växer och skatteprocenten är den lägsta i Österbotten. Men läget för kommunerna överlag förväntas bli sämre.
Luoto 5	Veneala on Luodolle hyvin tärkeä ja kunnan on panostettava alan toimintaedellytyksiin.	Båtbranschen är väldigt viktig för Larsmo och kommunen måste satsa på branschens verksamhetsförutsättningar
selite	Luodossa on tällä hetkellä yli kymmenen venealan yritystä. Muun muassa Saxdor Yachts laajensi tuotantoaan Luotoon ja sanoo tarvitsevänsä lisää työvoimaa.	I Larsmo finns i nuläget över tio företag inom båtbranschen. Bland annat Saxdor Yachts, som expanderade sin verksamhet till Larsmo för en tid sedan. Företaget säger sig vara i behov av mer arbetskraft.
Luumäki 1	Luumäen kunnan pitäisi siirtyä pormestarihalliin.	
selite	Edellinen kunnanjohtaja Risto Alaheikka sai potkut alkuvuodesta. Kuntaa voi johtaa virkasuhteinen kunnanjohtaja tai pormestari, joka valitaan enintään valtuuston toimikaudeksi.	
Luumäki 2	”Kyllä koirakin sen tietää” -kampanja on hyvä keino markkinoida Luumäkeä.	
selite	Kunnan mainoksissa esiintyy kaksi koiraa ja luita. Iskulauseena on: ”Luovasti, lämmöllä, luotettavasti. Kyllä koirakin sen tietää.”	
Luumäki 3	Lasten päivähoito ja perusopetus on syytä keskittää Taavettiin pienenevän lapsimäärän takia.	

selite	Luumäellä annetaan perusopetusta kahdessa koulussa: Kangasvarren koulussa 1.-6.-luokkalaisille ja Taavetin yhtenäiskoulussa 1-9.-luokkalaisille. Luumäellä toimii myös kaksi päiväkotia: Taavetissa ja Jurvalassa.	
Luumäki 4	Kunnanjohtajan erottamisesta on ollut enemmän hyötyä kuin haittaa.	
selite	Luumäen kunnanvaltuusto erotti tammikuussa kunnanjohtaja Risto Alaheikan luottamuspujan takia	
Luumäki 5	Luumäen pitää sulkea Taavetin lukio, jos oppilasmäärä laskee nykyisestä.	
selite	Taavetin lukiossa on nykyisin noin 50 oppilasta. Oppilasmäärä on laskemassa 2030-luvun taitteessa. Vielä nykyisin valtionosuudet riittävät lukion ylläpitämiseen.	
Maalahti 1	Maalahti tarvitsee suomenkielisille lapsille oman koulun	Malax behöver en finsk skola.
selite	Kunta on lakkauttamassa sen ainoan suomenkielisen koulun oppilaspulan vuoksi.	Kommunen planerar att stänga den enda finskspråkiga skolan på grund av brist på elever.
Maalahti 2	Maalahti ja Korsnäs pitäisi liittää yhteen.	Malax och Korsnäs borde gå ihop till en kommun
selite	Suomen kuntien taloustilanteiden ennakoidaan heikentyvän tulevaisuudessa entisestään.	Finlands kommuners ekonomiska situation förväntas försämrats ytterligare i framtiden.
Maalahti 3	Maalahden pitää panostaa enemmän siihen, että Vaasassa töitä tekevät asettuisivat asumaan Maalahteen	Malax ska satsa mer på att få personer som jobbar i Vasa att bosätta sig i kommunen
selite	Maalahti saisi nostettua asukasmääräänsä. Vaasa ja Maalahti ovat naapurikuntia, joiden välillä liikutaan sujuvasti.	Det kunde vara ett sätt att öka antalet invånare i Malax. Avståndet mellan Malax och Vasa är kort och trafikförbindelserna smidiga
Maalahti 4	Maalahden ja Bergön välille tarvitaan kiinteä yhteys	Det behövs en fast förbindelse till Bergö.
selite	Tällä hetkellä mantereen ja saaren välillä pääsee kulkemaan ainoastaan lossilla.	Just nu kan man endast ta sig mellan fastlandet och ön med en färja.
Maalahti 5	Pääkirjaston on muutettava kunnantalon tiloihin.	Huvudbiblioteket måste flyttas in i kommungården.
selite	Suunnittelua tehdään tämän vuoden aikana. Toteutus olisi aikaisintaan vuonna 2026	Planeringen pågår under 2025. En flytt blir aktuell tidigast 2026.
Marttila 1	Kunta edistää tuulivoima- ja aurinkosähköpuistojen rakentamista.	
selite	Tuulivoimalat ja teolliset aurinkosähkövoimalat ovat kunnille merkittävä kiinteistöverolähde.	
Marttila 2	Kunta ottaa käyttöön maksuttoman varhaiskasvatuksen.	
selite	Tavoitteena on houkutella kuntaan lisää lapsiperheitä.	
Marttila 3	Marttila tarvitsee uuden kunnantalon, sillä nykyisen rakennuksen peruskorjaus maksaisi lähes yhtä paljon.	
selite	Vesivahingoista kärsinyt kunnantalo vaatisi mittavan katto- ja lvi-remontin. Tiloissa työskentelee noin 20 henkilöä.	
Marttila 4	Kunta rakentaa valmiita toimitiloja yritysten vuokrattavaksi.	
selite	Tavoitteena on laskea yritysten kynnystä hakeutua Marttilaan ja lisätä työpaikkoja.	
Marttila 5	Marttila aloittaa valtuustokokouksensa videoinnin internetissä.	
selite	Tavoitteena on lisätä päätöksenteon avoimuutta ja tiedonkulkua.	
Masku 1	Maskun bussiyhteyksiä on parannettava liittymällä mukaan Föliin.	
selite	Maskun kunnanvaltuusto päätti syksyllä 2022 äänin 20-15, ettei kunta hae mukaan Turun seudun joukkoliikenne Föliin.	
Masku 2	Maskun kouluverkkoa on karsittava osana talouden säästötoimia.	
selite	Maskussa on nykyisin kuusi koulua. Erityisesti Askaisten ja Seikelän koulujen oppilasmäärät ovat laskussa.	

Masku 3	Lemun ja Askaisten kirjastot on muutettava omatoimikirjastoiksi.	
selite	Maskussa on kuntaliitosten myötä kolme kirjastoa.	
Masku 4	Kunnan on suojeltava laajasti metsiään osana ilmastotyötä.	
selite	Maskun kunnalla on metsäomaisuutta runsaat 400 hehtaaria.	
Masku 5	Kunnalla ei ole enää varaa tarjota liikuntatilojaan ilmaiseksi.	
selite	Liikunta- ja harrastustilojen käyttö on Maskutaloa lukuun ottamatta ollut asukkaille maksutonta. Harkinnassa on, että kunta alkaa periä tiloista käyttömaksua seuroilta ja yhdistyksiltä.	
Merijärvi 1	Kolmen miljoonan ns. Repo-rahat tulee käyttää pienituloisten lapsiperheiden auttamiseen.	
selite	Merijärvellä on tallessa vielä noin 3 miljoonaa euroa ns. Repo-rahoja, jotka kunta sai, kun Revon Sähkö Oy:n osakkeet myytiin Vattenfallille 1990-luvun lopulla.	
Merijärvi 2	Kuntaliitos on syytä laittaa vireille pikaisesti.	
selite	Merijärvellä on hieman yli tuhat asukasta.	
Merijärvi 3	Kunnan tulee luopua polttoaineen myynnistä.	
selite	Kunta on huolehtinut Merijärvellä jo vuosia polttoaineen myynnistä omistamallaan huoltoasemalla.	
Merijärvi 4	Kunnallisvero täytyy korottaa kunnan taloustilanteen korjaamiseksi.	
selite	Kuntaliiton mukaan kuntaveron korottaminen yhdellä prosenttiyksiköllä tuottaisi Merijärvellä noin 130 euroa asukasta kohden. Merijärven veroprosentti on 10,0.	
Merijärvi 5	Uuden koulun rakentamisesta pitää toistaiseksi luopua.	
selite	Koulun rakentaminen on suunnitelmassa, mutta hanke ei ole edennyt. Kunta odottaa markkinaoikeuden päätöstä rakennusurakkakilpailutuksesta tehtyyn valitukseen.	
Merikarvia 1	Ilmaisen ajokortin tarjoaminen lukion opiskelijoille on kunnan rahojen haaskaamista.	
selite	Merikarvian lukiossa voi suorittaa ajokortin maksutta muiden opintojen ohella.	
Merikarvia 2	Merikarvian tuhansien vapaa-ajan asukkaiden palveluissa on paljon parannettavaa.	
selite	Merikarvian väkiluku moninkertaistuu mökkiläisten myötä.	
Merikarvia 3	Kunnan pitää luottaa ulkopuolisiin ammattilaisiin, jotta entiselle sahan alueelle saadaan yrittäjiä.	
selite	Yritysten löytäminen sahan alueelle on tärkeää kunnan elinvoiman kannalta.	
Merikarvia 4	Kaukolämmön uuden voimalaitoksen suunnittelussa on tärkeintä, että energia tuotetaan mahdollisimman puhtaalla tavalla.	
selite	Kunta suunnittelee uutta kaukolämpölaitosta. Nyt kaukolämpöä tuotetaan väliaikaisesti öljyllä.	
Merikarvia 5	Merikarvia on ottanut liian suuria riskejä elinkeinotoimintaa tukiessaan.	
selite	Esim. vaikeuksissa ollut CPF-yritys on velkaa kunnalle yli miljoona euroa.	
Miehikkälä 1	Miehikkälän pitää jatkaa hankinta-avustuksen maksamista ensiasunnon ostajille.	
selite	Ensiasunnon hankinta-avustus myönnetään 18-39-vuotiaille henkilöille Miehhikkälän kunnan alueelta hankittuun tai hankittavaan ensiasuntoon. Avustus on suuruudeltaan 4 000 €/talous.	
Miehikkälä 2	Miehikkälän pitäisi järjestää kuntalaisten palvelut yhdessä Virolahden kanssa.	
selite	Miehikkälä ja Virolahti lopettivat palveluiden järjestämisen vastuukuntamallilla vuoden 2024 lopussa.	

Miehikkälä 3	Miehikkälän yläkoululaisten opetuksen järjestäminen Virolahden yläkoulussa on ollut järkevä päätös.	
selite	Virolahden kunta on järjestänyt perusopetuksen Miehkälän yläkoululaisille 1.8.2024 alkaen. Sopimus on voimassa toistaiseksi ja sen ensimmäinen mahdollinen päättymisajankohta on 31.7.2027.	
Miehikkälä 4	Miehikkälän kannattaa ostaa lapsille päivähoitoa Virolahden kunnalta.	
selite	Virolahden kunta on järjestänyt varhaiskasvatuksen vuorohoidon palvelut Miehkälän kunnalle 1.8.2024 alkaen.	
Miehikkälä 5	Etelä-Kymenlaakson kuntien pitäisi yhdistyä.	
selite	Hamina ja Virolahti selvittivät kuntaliitosta viimeksi vuonna 2024. Virolahti kuitenkin vetäytyi kuntaliitoksesta.	
Mikkeli 1	Mikkelin seudun kuntien on tuettava junaliikennettä siten, että Helsinkiin saadaan aikainen aamuvuoro.	
selite	Kaikki Mikkelin kautta kulkeva junaliikenne on markkinaehtoinen. Varhaisin junavuoro lähtee Mikkelin asemalta Helsinkiin arkisin klo 7.09 ja on perillä klo 9.40.	
Mikkeli 2	Mikkeliin tulee rakentaa uusi itäinen aluekoulu.	
selite	Kaupunki on selvittänyt uuden aluekoulun rakentamista Lähemäelle. Koulun siirtäisivät Lähemäen, Peitsarin, Rämälän ja Launialan koulun oppilaat, joita on yhteensä 600-650.	
Mikkeli 3	Mikkelin tulee kehittää ensi sijassa Veturitallien aluetta, vaikka se tapahtuisi ydinkeskustan elinvoiman kustannuksella.	
selite	Veturitallien alueelle on tarkoitus rakentaa suuri liikekiinteistö. Satamalahden alueelle on suunnitteilla kerrostaloasuntoja 3500-4500 asukkaalle.	
Mikkeli 4	Mikkelin on ylläpidettävä omaa lentokenttää.	
selite	Vuosina 2025-2028 Mikkeli aikoo investoida lähes puoli miljoonaa euroa omaa rahaa lentokentän ylläpitoon ja kehittämiseen. Toistaiseksi ei tiedetä, millaisia tarpeita tulevilla Nato-esikunnalla on.	
Mikkeli 5	Mikkelin on panostettava kotouttamiseen omaakin rahaa, jotta maahanmuuttajista saadaan pätevää työvoimaa alueen yrityksiin.	
selite	Valtio on alkanut maksaa kunnille kotoutumisrahaa, jotta maahanmuuttajat saataisiin integroitua yhteiskuntaan aiempaa paremmin. Rahamäärä on rajallinen.	
Muhos 1	Kunnan tulevaisuuden kannalta on elintärkeää, että Googlen datakeskushanke toteutuu.	
selite	Google kertoi viime vuoden lopulla hankkivansa maata Muhokselta ja Kajaanista pilvi- ja datakeskushankkeitaan varten.	
Muhos 2	Elokuvateatterin pyörittämisen ei pitäisi kuulua kunnan vastuulle.	
selite	Viime vuonna toimintansa aloittanut Kino Tähti on Muhoksen kulttuuripalveluiden oma elokuvateatteri.	
Muhos 3	Muhoksella on nyt momentum. Kunnan pitää markkinoida itseään aktiivisesti, jotta väkiluku saadaan selvään kasvuun.	
selite	Muhos nousi valtakunnalliseen tietoisuuteen, kun Google ilmoitti suunnittelevansa kuntaan datakeskusta.	
Muhos 4	Kunnan pitää aktiivisemmin tavoitella tuulivoimahankkeita alueelleen.	
selite	Muhoksen kunnan alueella ei ole rakennettu tuulivoimaa.	
Muhos 5	Kunnan tulee satsata entistä enemmän Muhos Biopark -hankkeeseen.	
selite	Muhos Biopark -hankkeen tarkoituksena on tarjota paikka vihreän siirtymän suurhankkeiden sijoittumiseen.	
Multia 1	Tulevan vaalikauden aikana on selvittettävä kuntaliitoksen mahdollisuutta.	

selite	Multialla on 1 430 asukasta. Taseeseen on kertynyt alijäämää yli puoli miljoonaa euroa ja veroprosentti on 9,8.	
Multia 2	Multialle tulee rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Tuulivoiman rakentamista suunnitellaan Nikaran alueelle.	
Multia 3	Vesimaksuja on nostettava edelleen, jotta vesijohtoverkoston saneeraamista ei jouduta maksamaan verovaroilla.	
selite	Veden käyttö- ja perusmaksuja on nostettu Multialla vähitellen. Tänä vuonna hinnat nousivat 10 prosenttia.	
Multia 4	Kunnan on tuotettava itse omat ateriapalvelunsa, jotta Poukaman palvelutalon tuotantokeittiötä ei lakkauteta.	
selite	Kunta on mukana Keurusselän ateria- ja tukipalvelut -yhtiössä, joka toimii Keuruun, Petäjaveden ja Multian alueella. Yhtiö aikoo lakkauttaa Multialla sijaitsevan tuotantokeittiön.	
Multia 5	Varhaiskasvatuksen on oltava jatkossakin ilmaista.	
selite	Varhaiskasvatus on ollut ilmaista Multialla vuoden 2023 alusta saakka.	
Muonio 1	Matkailun lisärakentaminen on hyväksi kunnalle, vaikka se tapahtuisi valtakunnallisesti arvokkaaksi määritellyssä ympäristössä. Likert	
selite	Muonioon suunnitellaan lisää matkailurakentamista. Valtio on listannut valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, kuten Ounas- ja Pallastunturien maisemat. Lisäksi museovirasto on inventoinut merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä.	
Muonio 2	Muonion pitäisi tuottaa vuokra-asuntoja asuntopulan helpottamiseksi, vaikka se tarkoittaisi kuntaveron nostoa.	
selite	Matkailukunnista ainakin Kittilässä kunta on hankkinut vuokra-asuntoja paikkaamaan asuntopulaa.	
Muonio 3	Muonion pitää jatkossakin tehdä itse matkailumarkkinointia.	
selite	Kunta on ottanut vuoden alusta lähtien matkailumarkkinoinnin omaksi tehtäväkseen.	
Muonio 4	Kuntaa kehitetään liikaa matkailun ehdoilla.	
selite	Muoniossa on kirkonkylän lisäksi matkailukeskittymiä, kuten Jerisjärvi sekä Olos ja Pallas.	
Muonio 5	Muonion pitää jatkossakin hoitaa itse kunnan hiihto- ja kelkkareitit, vaikka se aiheuttaisi kuluja kunnalle.	
selite	Muonion kunta on ottanut alkuvuodesta omaksi työksensä hiihto- ja kelkkareittien ylläpidon ja hoidon ja kehittämisen.	
Mustasaari 1	Kuntaliitoskeskustelut Vaasan kanssa pitää aloittaa uudella valtuustokaudella.	Diskussionerna om en kommunsammanslagning med Vasa bör återupplivas under kommande mandatperiod
selite	Suomen kuntien taloustilanteiden ennakoidaan heikentyvän tulevaisuudessa entisestään.	Kommunernas ekonomiska situation förväntas försämrats ytterligare i framtiden.
Mustasaari 2	Vaasan Satamatien rakentaminen tulisi pysäyttää.	Byggandet av Vasa hamnväg bör stoppas
selite	Satamatie aiotaan linjata Eteläisen Kaupunginselän eteläpuolelta Vikbyhyn ja Valtatie kahdeksalle. Linjaus on herättänyt närkästystä monissa asianosaisissa.	Hamnvägen ska dras söder om Södra Stadsfjärden ut till Vikby och Riksätan. Dragningen upprör många berörda.
Mustasaari 3	Kyläpolitiikka vaikuttaa liikaa Mustasaaren päätöksentekoon.	Beslutsfattandet i Korsholm kretsar för mycket kring byapolitik
selite	Mustasaari on maantieteellisesti suuri paikkakunta, jossa kylistä on pitkä etäisyys kunnan keskusta Sepänkylään.	Korsholm är en geografiskt sett stor kommun med byar på rätt långt avstånd från centrum i Smedsby.
Mustasaari 4	Riskeistä, jotka liittyvät kiinalaisen yhtiön suunnitelmaan rakentaa tehdas Mustasaareen, on keskusteltu liian vähän.	Det har pratats för lite om riskerna med att en kinesisk aktör vill bygga en fabrik i Korsholm
selite	Kiinalaisella Shanshanilla on suunnitelmia rakentaa anodimateriaalitehdas Giga-Vaasa-alueelle.	Kinesiska Shanshan har planer på att bygga en anodmaterialfabrik på Giga-Vasa-området.
Mustasaari 5	Teollisuusrakentamiselle Mustasaari on houkuttelevampi paikkakunta kuin Vaasa.	Korsholm är mer attraktivt än Vasa när det gäller industrietableringar.

selite	Vikbyn teollisuusalueelle rakennetaan Hitachi Energyn jättitehdasta, joka oli aiemmin Vaasassa. Myös esimerkiksi Wärtsilälle on tulossa alueelle halleja.	På Vikby industriområde byggs en fabrik för Hitachi Energy. Även Wärtsilä kommer att få hallar på området.
Muurame 1	Muuramen pitää korottaa vesimaksujaan kulujen kattamiseksi myös tulevilla valtuustokaudella.	
selite	Muurame on korottanut vesimaksujaan jo kahtena vuonna peräkkäin vesi- ja viemärlaitoksen saneerausculujen kattamiseksi. Nyt suunnitteilla on uusi vesilaitos.	
Muurame 2	Kunnan on ostettava ja kaavoitettava lisää tonttimaata yritystoiminnan lisäämiseksi Muuramessa.	
selite	Muuramen työpaikkaomavaraisuus on laskenut viime vuosina. Nykyiset teollisuusalueet alkavat olla täynnä.	
Muurame 3	Muuramen on korotettava liikuntatilojen käyttömaksuja, jotta tiloja ei varattaisi ilman käyttötarkoitusta.	
selite	Nykyisin käyttömaksut ovat kunnan mukaan alhaisia ja tilat ovat varattuja, mutta varaajat eivät välttämättä käytä niitä.	
Muurame 4	Muuramen on kiristettävä verotustaan ensi valtuustokaudella.	
selite	Muuramen talous on nyt alijäämäinen, mutta kunnallisvero maakunnan toiseksi alhaisin.	
Muurame 5	Muurame on keskittänyt päivähoitoa ja pienten koululaisten opetusta liian suuriin yksiköihin.	
selite	Muurame on sulkemassa pieniä päivähoitoyksiköitä ja siirtämässä toimintaa uusiin isompiin tiloihin. Lasten määrä vähenee vuosittain.	
Mynämäki 1	Kunta osallistuu lähijunaliikenteen rahoitukseen ja seisakkeiden rakentamiseen, jos sopiva operaattori löytyy.	
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalin suuntiin.	
Mynämäki 2	Mynämäki hakee Turun seudun joukkoliikenteen Fölin jäsenyyttä, jos myös Masku ja Nousiainen tekevät niin.	
selite	Föliin liittyminen parantaisi joukkoliikenneyhteyksiä ja alentaisi kertalipun hintaa. Järjestely vaatii yhtenäisen toiminta-alueen, joten Maskun ja Nousiasten mukaantulo olisi välttämätöntä.	
Mynämäki 3	Kunta edistää tuulivoima- ja aurinkosähköpuistojen rakentamista.	
selite	Tuulivoimalat ja teolliset aurinkosähkövoimalat ovat kunnille merkittävä kiinteistöverolähde.	
Mynämäki 4	Kunta suostuu alentamaan sote- ja pelastustoimen kiinteistöjensä vuokratasoa, jos Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha) sitoutuu jatkamaan niissä pitempään toimintaansa.	
selite	Varha on ehdottanut kunnille vuokrakohteesta riippuen 2-5 euron vuokranalennusta neliömetriltä. Vuokran alennus vähentäisi tuloja, mutta toisaalta uhkana on kiinteistöjen jääminen tyhjilleen.	
Mynämäki 5	Kunta yrittää lisätä Mynämäen lukion oppilasmäärää osallistumalla naapurikunnista järjestettävien koulukuljetusten kustannuksiin.	
selite	Oppilasmäärän kasvattaminen lisää valtionosuutta. Lukio tavoittelee uusia oppilaita erityisesti Vehmaan, Taivassalon ja Kustavin kunnista.	
Myrskylä 1	Myrskylän on toimittava etulinjassa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä ja suojeltava luontoaan ja metsiään nykyistä hanakemmin, vaikka se vaatisi taloudellista panostusta.	Mörskom måste gå i främsta ledet i arbetet mot klimatförändringar och skydda sin natur och sina skogar mer kraftfullt än nu, fast det kräver ekonomiska investeringar.

		62 procent av Mörskoms yta består av skog eller skogsområden och 29 procent av åkermark. Mörskom, Lapträsk och Pukkila har utarbetat en gemensam klimatplan för perioden fram till 2030. Mörskom kommun har ännu inte anslutit sig till nätverket för koldioxidneutrala kommuner, där man gemensamt förbinder sig att minska utsläppen av koldioxid.
selite	Myrskylän pinta-alasta 62 prosenttia on metsää tai metsäistä taajamaa ja 29 prosenttia peltoa. Myrskylän kunta ei ole toistaiseksi liittynyt Hiilineutraalit kunnat -verkostoon, jossa sitoudutaan yhteisiin päästövähennystavoitteisiin.	
Myrskylä 2	Myrskylän on välttämätöntä pysyä itsenäisenä kuntana.	Det är nödvändigt för Mörskom att förbli en självständig kommun.
selite	Uudellamaalla on 26 kuntaa, joista Pukkila ja Myrskylä ovat asukasluvultaan pienimpiä. Myrskylässä on noin 1 800 asukasta. Monia palveluja järjestetään jo nyt yhteistyössä pienten kuntien kesken, ja alueen sotepalveluista on vastannut vuoden 2023 alusta Itä-Uudenmaan hyvinvointialue.	I Nyland finns det 26 kommuner, varav Pukkila och Mörskom är de minsta sett till befolkningen. Mörskom har omkring 1 800 invånare. Många tjänster ordnas redan nu i samarbete mellan små kommuner, och sedan början av 2023 ansvarar Östra Nylands välfärdsområde för regionens social- och hälsovårdstjänster.
Myrskylä 3	Kunnan tulee kaavoittaa nykyistä enemmän yritystontteja ja myydä niitä edullisesti yritysten houkuttelemiseksi Myrskylään.	Kommunen bör planlägga fler tomter för företag och sälja dem till ett förmånligt pris för att locka företag till Myrskylä
selite	Investoinnit toisivat mukanaan kaivattua toimintaa ja työpaikkoja Myrskylään.	Mörskom behöver nya företag som skulle medföra efterlängtat aktivitet och nya arbetsplatser.
Myrskylä 4	Kunnan pitää kehittää vieraskielisten palveluja uusien asukkaiden ja perheiden saamiseksi.	Kommunen måste utveckla tjänster på främmande språk för att attrahera nya invånare och familjer.
selite	Vaikka kunnan asukasluvussa ei näy ennusteissa merkittäviä muutoksia, Myrskylän väestö ikääntyy. Lasten ja lapsiperheiden määrä pienessä maaseutukunnassa on jatkuvan tarkastelun alla. Lapsiperheistä kilpailevat käytännössä kaikki Suomen kunnat.	Fast befolkningsprognoserna för kommunen inte visar några betydande förändringar, åldras befolkningen i Mörskom. Antalet barn och barnfamiljer i den lilla landsbygdskommunen är under ständig granskning. I praktiken konkurrerar alla kommuner i Finland om barnfamiljer.
Myrskylä 5	Myrskylän pitää houkutelua uusia asukkaita esimerkiksi naapurikuntia halvemmilla tonteilla ja markkinointiin panostamalla.	Mörskom måste locka nya invånare genom att till exempel erbjuda billigare tomter än grannkommunerna och satsa på marknadsföring
selite	Myrskylän väkiluku on ollut hieman laskeva. Väestön ikääntyminen, lapsi-ikäluokkien pieneneminen ja syntyvyyden lasku ovat trendejä, jotka vaikuttavat myös Myrskylään.	Invånarantalet i Mörskom har varit något minskande. Befolkningens åldrande, mindre barnkullar och sjunkande födelsetal är trender som också påverkar Mörskom.
Mäntsälä 1	Mäntsälän pitää houkutelua uusia asukkaita myös taloudellisilla kannustimilla, esimerkiksi naapurikuntia halvemmilla tonteilla.	
selite	Mäntsälän asukasmäärä pieneni viime vuonna 2,2 prosenttia, vaikka kunnan vuotuinen kasvutavoite on 0,5–1,0 prosenttia.	
Mäntsälä 2	Mäntsälän pitää kustannuksista huolimatta liittyä Helsingin seudun liikenteeseen HSL:ään, jotta kuntaan saadaan asukkaiksi muun muassa osittain pääkaupunkiseudulle pendelöiviä.	
selite	Liittymisestä HSL:ään on keskusteltu kunnassa vuosia. Mäntsälän asukasmäärä on pieneni viime vuonna 2,2 prosenttia.	
Mäntsälä 3	Mäntsälään pitää viimeinkin rakentaa uimahalli, vaikka rakentamiskustannukset olisivat poissa kunnan muusta toiminnasta.	
selite	Uimahallia on suunniteltu kuntaan jo vuosia. Nyt kunta esimerkiksi järjestää eläkeläisille kuljetuksia muiden kuntien uimahalleihin.	
Mäntsälä 4	Mäntsälän pitää kiirehtiä ja olla tarvittaessa valmis rahoittamaan itse valtatie 25:lle suunniteltuja eritasoliittymiä ja rampeja.	
selite	Mäntsälässä valmistellaan uutta yleiskaavaa, johon sisältyy kuusi uutta eritasoliittymää valtatie 25:lle. Kunnassa on toivottu paremmin rekoille sopivaa liittymää esimerkiksi Kapulin teollisuusalueelle.	

Mäntsälä 5	Mäntsälään pitäisi saada kolmas datakeskus, vaikka uusista sähkölinjoista aiheutuisi haittaa asukkaille.	
selite	Mäntsälässä toimii jo yksi datakeskus, Nebius (entinen Yandex), ja lisäksi on tulossa Vernen datakeskus. Datakeskukset tuovat työpaikkoja ja verotuloja.	
Mänttä-Vilppula 1	Mänttä-Vilppulan pitää edistää maahanmuuttajien houkuttelua, jotta väkiluku saadaan pidettyä kasvussa tai ainakin sen lasku kurissa.	
selite	Vuonna 2024 Mänttä-Vilppulaan muutti 168 asukasta Suomen ulkopuolelta. Se nosti kokonaisväkimäärän hienoiseen kasvuun.	
Mänttä-Vilppula 2	Kolhon kylän pitää antaa siirtyä (osakuntaliitoksella) Keuruun puolelle, jonne lopetettavan Kolhon koulun oppilaita ja heidän perheitään on jo houkuteltu.	
selite	Mänttä-Vilppulan valtuusto päätti, että kunnan pohjoisosassa sijaitseva Kolhon alakoulu lopetetaan. Kylässä on halua vaihtaa kuntaa, koska paikalliset pelkäävät lasten koulumatkojen pitenevän jatkossa liikaa.	
Mänttä-Vilppula 3	Kunnan tulee suhtautua myönteisesti vapaa-ajanasuntojen muuttamiseen vakituiseksi asunnoiksi.	
selite	Jos mökki on kirjattu vapaa-ajan asunnoksi, kunnalta pitää hakea poikkeamislupaa käyttötarkoituksen muuttamiseksi vakituiseksi asunnoksi. Uuden rakentamislain perusteella poikkeamisluvan saa aiempaa helpommin, mutta kunta voi edelleen tietyin edellytyksin estää muutoksen.	
Mänttä-Vilppula 4	Kunnan tulee edistää tuulivoimaa alueellaan huolimatta kohdealueen asukkaiden mahdollisesta vastustuksesta.	
selite	Metsomäen tuulivoimahanke Kolhossa on kohdannut vastustusta alueella asuvilta. Tuulipuisto tulisi vain muutaman kilometrin päähän kylästä.	
Mänttä-Vilppula 5	Mänttä-Vilppulan pitää satsata aiempaa enemmän rahaa taidekaupunkibrändinsä hyödyntämiseen vetovoiman kasvattamiseksi.	
selite	Mänttä-Vilppula tunnetaan taidekaupunkina mm. Serlachius-museoiden sekä Mäntän kuvataideviikkojen ansiosta.	
Mäntyharju 1	Pertunmaan yläkoulu on säilytettävä, vaikka oppilasmäärä on alle 30.	
selite	Mäntyharjun ja Pertunmaan yhdistymissuunnitelmassa päätettiin, että Pertunmaan yläkoulu jatkaa toimintaansa ainakin lukuvuoden 2025-2026.	
Mäntyharju 2	Mäntyharjun tulee kehittää ensisijassa Kuortin aluetta.	
selite	Viitostien varressa sijaitseva Kuortti on Suomen suurimpia liikenneasemia. Alueelle on keskittynyt paljon teollisuutta.	
Mäntyharju 3	Mäntyharjun jätevedet on johdettava Mikkeliin sen sijaan, että kuntaan rakennettaisiin uusi jätevedenpuhdistamo.	
selite	Etelä-Savon maakunnallisessa vesienhuoltosuunnitelmassa ehdotetaan, että Mäntyharjun jätevedet johdettaisiin siirtoviemäriä pitkin Mikkelin jätevedenpuhdistamolle. Mäntyharjun jätevedenpuhdistamo on tulossa käyttökänsä päähän.	
Mäntyharju 4	Mäntyharjun on tuettava junaliikennettä, jotta Helsinkiin saadaan aikainen vuoro arkaamuksin.	
selite	Kaikki Mäntyharjun kautta kulkeva junaliikenne on markkinaehtoista. Varhaisin junavuoro Helsinkiin lähtee Mäntyharjun asemalta arkisin klo 7.33 ja on perillä klo 9.40.	
Mäntyharju 5	Mäntyharjun on panostettava kotouttamiseen omaakin rahaa, jotta maahanmuuttajista saadaan pätevää työvoimaa alueen yrityksiin.	
selite	Valtio on alkanut maksaa kunnille kotoutumisrahaa, jotta maahanmuuttajat saataisiin integroitua yhteiskuntaan aiempaa paremmin. Rahamäärä on rajallinen.	

Naantali 1	Naantali kaavoittaa Kuparivuoren koulun tontille ja sen lähialueelle asuinrakentamista.	Nådendal bör planera bostadsbyggande på tomten till skolan Kuparivuoren koulu samt dess närområde.
selite	Käytöstä poistuva Kuparivuoren koulu on tarkoitus purkaa vuosien 2027-28 aikana.	Planen är att riva skolan Kuparivuoren koulu under åren 2027-2028.
Naantali 2	Kaupunki ja satama luopuvat ruoppausmassojen meriläjätyksestä.	Staden och hamnen ska sluta deponera muddermassor i havet
selite	Ruoppausmassojen meriläjätyksessä sedimentteihin kertyneen ravinteet ja haitta-aineet vapautuvat veteen, mikä edistää Saaristomeren rehevöitymistä.	Näringsämnen och skadliga ämnen som lagrats i bottensediment i samband med havsdeponering av muddermassor frigörs i vattnet och det bidrar till övergödning av Skärgårdshavet.
Naantali 3	Naantali osallistuu Raision uimahallin rakentamiskustannuksiin, jos se sijoittuu kaupunkien välisen rajan läheisyyteen.	Nådendal bör delta i finansieringen av en ny simhall i Reso ifall den byggs nära kommungränsen.
selite	Naantalissa ei ole omaa uimahallia. Naapurikunta Raisiolla on edessä uimahallinsa peruskorjaus tai uudisrakentaminen.	Nådendal saknar en egen simhall. Grannstaden Reso väljer mellan grundsanering av den nuvarande simhallen eller ett nybygge.
Naantali 4	Kirkkopuiston naapuriin suunnitellun kylpylähotellin kerrosluku pitää rajata enintään kolmeen kaupunkikuvallisista syistä.	Badhotellet som planerats intill kyrkparken får bli högst tre våningar högt på grund av stadsbildsmässiga orsaker.
selite	Lausuntokierroksella oleva kaavaluonnos antaisi mahdollisuuden lisätä rakennuksen huonemäärää ja korottaa kerrosluku neljään.	Detaljplanen som nu är ute på utlåtanderunda ger en möjlighet att öka på antalet våningar till fyra.
Naantali 5	Naantali tarvitsee keskustan tuntumaan pysäköintitalon tai parkkiloalan pysäköinnin helpottamiseksi.	Nådendal behöver ett parkeringshus eller en underjordisk parkering i närheten av centrum för att underlätta parkeringen.
selite	Kesäsesongin aikana kaupungissa on ajoittain pulaa parkkipaikoista.	Under sommarsäsongen är det ibland brist på parkeringsplatser i staden.
Nakkila 1	Nakkilan on tähdättävä kuntaliitokseen seuraavalla valtuustokaudella.	
selite	Nakkilasta on lyhyt matka naapurikuntiin eli Ulvilaan ja Harjavaltaan.	
Nakkila 2	Oman lukion ylläpitäminen Nakkilassa on tarpeetonta.	
selite	Lähimpiin naapurikuntien lukioihin on lyhyt matka.	
Nakkila 3	Nakkilan pitää osallistua kustannuksiin, jotta henkilöjunat alkavat pysähtyä myös Nakkilassa.	
selite	Lähijunaliikenteen palauttamisesta on käyty keskustelua.	
Nakkila 4	Nakkilan pitäisi muuttaa itsensä kunnasta kaupungiksi.	
selite	Nakkila on vielä kunta.	
Nakkila 5	Nakkilan kunnan pitää perustaa keinutuolimuseo.	
selite	Kunnassa on vahvat keinutuolirakentamisen perinteet.	
Nivala 1	Kouluja ei saa lakkauttaa Nivalassa.	
selite	Nivalassa on tietoisesti panostettu kyläkouluverkostoon. Nivalan kaupungissa on 11 peruskoulua. Sivukylillä on 9 koulua.	
Nivala 2	Nivalan pitäisi houkutella kaupunkiin tapahtumakesusyrittäjää tai -yrittäjiä tarjoamalla esimerkiksi ilmainen tontti, jotta paikkakunnalle saataisiin uusi tapahtumakeskus.	
selite	Tapahtumakeskus Tuiskula Nivalassa lopetti toimintansa runsas vuosi sitten. Tuiskulaan matkustettiin koko Suomesta, ja paikassa keikkaili tunnettuja esiintyjä.	
Nivala 3	On hyvä, että Nivalaan suunnitellaan isoja aurinkopuistoja.	
selite	Oomi Solar Oy valmistelee 110 000 paneelin aurinkopuiston rakentamista Nivalan Näljännevan alueelle. Rakennettava alue on yli 100 hehtaarin suuruinen. Kaupunkiin on suunnitteilla myös muita isoja aurinkopuistohankkeita. Kaupungille nämä toisivat verotuloja.	
Nivala 4	Maksuton varhaiskasvatus on vetovoimatekijä Nivalalle.	

selite	Nivala on tarjonnut maksutonta varhaiskasvatusta vuodesta 2022 alkaen. Kaupungin väkiluku on kääntynyt kasvuun.	
Nivala 5	Kaupungin järjestämät liikuntapalvelut on pidettävä entisellään, vaikka se tarkoittaisi säästöjen etsimistä toisaalta.	
selite	Nivalassa on runsaasti monenlaisia urheilumahdollisuuksia. Noin vuosi sitten avattiin myös uusi monitoimihalli, jonka myötä liikkumismahdollisuudet lisääntyivät entisestään.	
Nokia 1	Nokian pitää hidastaa investointitahtiaan, jotta velkataakka ei nouse liian korkeaksi.	
selite	Nokian kaupungin investoinnit jatkuvat erittäin korkealla tasolla 2020-luvun loppuun saakka. Vuosina 2025–2027 investointien arvo on yhteensä 93,6 miljoonaa euroa. Kaupunki joutuu ottamaan vuosittain lisää lainaa investointiohjelman läpiviemiseksi.	
Nokia 2	Nokian pitää kaavoittaa entistä enemmän rakentamista rantojen tuntumaan, jotta kaupungin asukasluvun kasvu jatkuu.	
selite	Nokian kaupunkistrategiaa arvioidaan parhaillaan. Strategiassa Nokian ranta-alueita kehitetään virkistyskäytölle, mutta myös asumiselle.	
Nokia 3	Nokian tulee tehdä uimahallissa käynnistä eläkeläisille ilmaista, kuten naapurikaupunki Tampere on tehnyt.	
selite	Tampereen kaupunki kannustaa 65 vuotta täyttäneitä aktiiviseen liikkumiseen tarjoamalla heille maksuttoman sisäänpääsyn uimahalleihin arkisin kello 9 – 15. Yli viidennes Nokian asukkaista yli 65-vuotiaita. Vanhusväestön hyvä kunto luo aktiivista kaupunkilaisuutta ja vähentää muuta palveluntarvetta.	
Nokia 4	Yrityksille pitää luoda uusia mahdollisuuksia silläkin uhalla, että luontoarvoista joudutaan tinkimään.	
selite	Koukkujärventien länsipuolelle, Porintien varteen suunniteltu yritysalue on kerännyt kritiikkiä Kaakkurijärvien Natura 2000-alueen läheisyyden vuoksi.	
Nokia 5	Koulujen yhteisöohjaajien työsuhteista pitää tehdä vakituisia.	
selite	Koulujen yhteisöohjaajat tukevat nuoria erilaisissa elämäntilanteissa. Nokian kouluissa työskentelee neljä yhteisöohjaajaa, joiden työsuhteiden jatko on säästösyistä vaakalaudalla.	
Nousiainen 1	Valperin koulu on lakkautettava säästöjen saamiseksi.	
selite	Nykyinen kunnanvaltuusto torppasi esityksen Valperin koulun lakkauttamisesta joulukuussa äänestyksen jälkeen.	
Nousiainen 2	Jos Masku tekee myönteisen Föli-päätöksen, myös Nousiainen lähtee mukaan Föliin.	
selite	Nousiainen ei ole toistaiseksi mukana Turun seudun joukkoliikenne Föliissä. Mukaan liittyminen on mahdollista, jos naapurikunta Masku liittyy Föliin.	
Nousiainen 3	Kunnan on tarvittaessa pakkolunastettava moottoritien varressa sijaitseva, niin kutsuttu Nesteen tontti, jos neuvottelut eivät etene.	
selite	Hyvällä paikalla sijaitseva tontti on hyödyntämättä, eikä nykyisellä omistajalla Keskolla ole tällä hetkellä suunnitelmia tontin varalle.	
Nousiainen 4	Kunnan on myytävä metsä- ja peltoalueitaan lisätulojen hankkimiseksi.	
selite	Nousiasten kunta omistaa maata noin 300 hehtaaria, joista suurin osa on metsää ja peltoa.	
Nousiainen 5	Kunnan pitää tukea myös jatkossa tukea rahallisesti uusia asunohankkeita.	
selite	Nousiisiin on valmistumassa uusia rivitaloasuntoja. Kunta mahdollisesti hankkeen toteutumisen sitoutumalla ostamaan kaksi asuntoa.	

Nurmes 1	Nurmeksen kaupungin pitää panostaa enemmän vanhan kauppalan kunnossapitoon.	
selite	Vanha kauppala on osa Nurmeksen matkailuelinkeinoa ja sille on vaadittu lisää tukea.	
Nurmes 2	Nurmeksen, Juuan ja Lieksan pitäisi ryhtyä valmistelemaan kuntaliitosta.	
selite	Kuntaliitosta ei ole vireillä, mutta kuntien tehtävät ovat vähentyneet hyvinvointialueiden myötä.	
Nurmes 3	Nurmeeseen pitää houkutella uusia asukkaita. Laita keinot tärkeysjärjestykseen: lapsirahan maksaminen, kiinteistöveron alentaminen, kuntaveron alentaminen, pakolaisten ottaminen, ilmaisen koeasumisen tarjoaminen	
selite	Nurmeksen palveluelinkeinot ja kasvava matkailu tarvitsevat työvoimaa.	
Nurmes 4	Nurmeksen pitää houkutella yrityksiä rakentamalla niille toimitiloja, vaikka vuokralainen ei olisi vielä tiedossa.	
selite	Yritystoiminnan tukeminen on aiheuttanut viime vuosina Nurmeksessa miljoonien kulut ilman tuottoja.	
Nurmes 5	Nurmeksen on tuettava matkailua muita elinkeinoja voimallisemmin.	
selite	Esimerkiksi Kalevala-aiheisen elokuvan lavastuksia jää Nurmeeseen ja niistä on suunniteltu uutta matkailuvetonaalaa.	
Nurmijärvi 1	Nurmijärven pitää liittyä Helsingin seudun liikenteeseen HSL:ään, vaikka se maksaisi kunnalle enemmän kuin nykyinen Uudenmaan ely-keskuksen kilpailuttama ratkaisu.	
selite	Valtaosa kunnan työllisistä pendelöi pääkaupunkiseudulle. Joukkoliikennettä hoitaa nyt Korsisaari-yhtiöt, jonka kanssa sopimus päättyy vuonna 2028.	
Nurmijärvi 2	Kunnan on kehitettävä ja markkinoitava Ilvesvuoren työpaikka-alue entistä ponnekkaammin, koska muutkin Uudenmaan kunnat kilpailevat isoista työnantajista.	
selite	Keskon valtava uusi logistiikkakeskus Ilvesvuorelle sai rakennusluvan viime joulukuussa. Nurmijärvi tavoittelee 70 prosentin työpaikkaomavaraisuutta nykyisen 62 prosentin sijaan.	
Nurmijärvi 3	Nurmijärven pitää houkutella uusia asukkaita myös taloudellisilla kannustimilla, esimerkiksi naapurikuntia halvemmilla tonteilla.	
selite	Nurmijärvi-ilmiö on ohi: Nurmijärven asukasmäärä kasvoi viime vuonna enää 0,5 prosenttia, ja kunnassa on kymmeniä myymättömiä tontteja. Tavoite on asukasmäärän 1,5 prosentin kasvu.	
Nurmijärvi 4	Kaikki nykyiset kyläkoulut ja pienet päiväkodit on säilytettävä huolimatta kolmen päätaajaman merkittävistä kouluinvestoinneista ja niiden kasvattamasta velkamäärästä.	
selite	Esimerkiksi pieni Palojoen koulu yritettiin lakkauttaa viime vuonna, ja Lepsämän päiväkodissa on sisäilmaongelmia. Nurmijärvellä on nyt velkaa yli 4 300 euroa asukasta kohden, ja tämä summa kasvaa kouluinvestointien takia.	
Nurmijärvi 5	Nurmijärven kunnan pitäisi investoida lisää taiteeseen ja sen markkinointiin.	
selite	250-vuotiaasta Nurmijärveä juhlistaa uusi Lintukoto-valoteos Klaukkalan kehätien ja Kolmostien rampissa. Kunta markkinoi itseään jo nyt kunnassa syntyneellä kirjailijalla Aleksis Kivellä.	
Närpiö 1	Tuulivoimaloita ei pidä rakentaa enempää Närpiöön.	Det ska inte byggas mer vindkraft i Närpes
selite	Närpiössä tuotetaan Suomen kunnista eniten tuulivoimaa megawateissa mitattuna.	På kommunnivå har Närpes i nuläget den största kapaciteten (megawatt) i landet
Närpiö 2	Kuntaliitosta Kaskisten kanssa on ryhdyttävä selvittämään.	Närpes ska jobba för en kommunsammanslagning med Kaskö

	Kaskisilla on taloudellisia ongelmia ja kaupunginjohtaja Markku Lumion mukaan on mahdollista, että kuntaliitos Närpiön kanssa nousee jälleen esiin.	Kaskö har ekonomiska problem och stadsdirektör Markku Lumio har sagt att det är möjligt att en kommunsammanslagning kommer på agendan igen
selite		
Närpiö 3	Kaupunki on liian riippuvainen kasvihuone-elinkeinosta.	Närpes är för beroende av växthusnäringen
selite	Närpiössä vuoden 2024 yhteisöveron maksajista viiden suurimman joukossa on kolme kasvihuoneyritystä.	I Närpes fanns det år 2024 tre växthusföretag bland de fem största betalarna av samfundsskatt i kommunen.
Närpiö 4	Närpiö on onnistunut maahanmuuttajien kotouttamisessa.	Integrationen av invandrare i Närpes är lyckad
selite	Närpiössä on runsaasti maahanmuuttajia. Kasvihuonealalla ilmenneet ongelmat ovat kuitenkin herättäneet kysymyksiä siitä, onko kotoutuminen sujunut niin hyvin kuin oletettiin.	Närpes har en betydande andel invandrare. Ockerhärvan inom växthusbranschen lyfte frågan hur väl integrationen faktiskt fungerar.
Närpiö 5	Kaupungin investointivauhti on kiihtynyt liian kovaksi	Stadens investeringstakt har blivit för snabb.
selite	Kaupunki investoi runsaasti rakentamiseen, mm. päiväkoteja, kouluja ja vanhusten asuntoja on suunniteltu toteutettavaksi. Lisäksi vedenpuhdistamo uudistetaan ja siinä kaupunki on lainan takaajana.	Staden investerar mycket i byggande, bland annat planeras daghem, skolor och bostäder för äldre. Staden har också gått i borgen för ett nytt vattenverk.
Orimattila 1	Orimattilan pitää tällä valtuustokaudella rakentaa varhaiskasvatuksen ja opetuksen tarpeisiin Jokivarren monitoimitalo.	
selite	Jokivarren monitoimitalon on suunniteltu tulevan Jokivarren koulun tilalle. Kustannusarvio on 25 miljoonaa euroa.	
Orimattila 2	Kunnan pitää edistää aurinkovoiman rakentamista Orimattilaan.	
selite	Orimattilassa on vireillä useita aurinkovoimalahankkeita. Aurinko- ja tuulivoimat ovat yksittäisille kunnille merkittävä tulonlähde. Verohallinnon mukaan vuonna 2024 Suomessa oli kaikkiaan 33 kuntaa, joissa tuuli- ja aurinkovoimaloiden osuus kunnan kiinteistöverotuloista on yli 20 prosenttia.	
Orimattila 3	Orimattilan on turvattava Hennan aseman jatko.	
selite	Hennan asema otettiin käyttöön Oikoradalla vuonna 2017. Asemalla pysähtyvät lähijunat. Tällä hetkellä asemasta ei koidu kaupungille kustannuksia, mutta tilanne voi muuttua 2030-luvulle mentäessä.	
Orimattila 4	Orimattilaan pitää rakentaa uusi kulttuurikeskus.	
selite	Orimattilan kirjastossa ei ole asukkaiden kokoontumistiloja. Taidemuseon toimintaa rajoittaa tilojen puute. Henkilökunnan tiloissa on myös sisäilmaongelmia. Säästöjen vuoksi kulttuurikeskus on pudonnut pois investointilistalta.	
Orimattila 5	Orimattilan nuorten työvalmennuspalvelu Duunari on avattava uudestaan.	
selite	Orimattilan kaupunki ajoi alas pajo toiminnan eli työvalmennuspalvelu Duunarin vuodenvaihteessa. Pajassa tuettiin vuosittain 30 nuoren työllistymistä vuosittain.	
Oripää 1	Kunta edistää tuulivoima- ja aurinkosähköpuistojen rakentamista.	
selite	Tuulivoimat ja teolliset aurinkosähkövoimat ovat kunnille merkittävä kiinteistöverolähde.	
Oripää 2	Kunta suostuu alentamaan sote- ja pelastustoimen kiinteistöjensä vuokratasoa, jos Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha) sitoutuu jatkamaan niissä pitempään toimintaansa.	
selite	Varha on ehdottanut kunnille vuokrakohteesta riippuen 2-5 euron vuokranalennusta neliömetriltä.	
Oripää 3	Kunta rakennuttaa uuden päiväkodin.	
selite	Osa päiväkodeista toimii väli-aikaistiloissa. Uudisrakennukseen siirtyisivät toiminnot Kultasiiven, Ketunpesän ja Nallenkolan päiväkodeista.	

Oripää 4	Kunta kaavoittaa keskustassa sijaitsevalle niin sanotulle mahdollisuuksien aukiolle rakennuspaikan pienkerrostalolle, johon sijoittuisi liiketiloja ja asuntoja.	
selite	Kyseessä on entinen liikekeskuksen tontti, jonka hyödyntämistä kunta on pitkään miettinyt.	
Oripää 5	Kunta tarjoaa perheille maksuttoman varhaiskasvatuksen.	
selite	Tavoitteena on houkutella kuntaan lisää lapsiperheitä.	
Orivesi 1	Oriveden kaupungin tulee tällä vaalikaudella aloittaa uudelleen kuntaliitosneuvottelut Juupajoen kunnan kanssa	
selite	Orivesi ja Juupajoki selvittivät liitosta yli kymmenen vuotta sitten. Orivesi olisi silloin puoltanut liitosta, mutta Juupajoki hylkäsi sen.	
Orivesi 2	Oriveden kaupungin tulee osallistua VT 9:n parantamiseen, vaikka tie kuuluu valtiolle.	
selite	Tien parantamista ja leventämistä on odotettu jo vuosia ja suunnitelma on tehty. Kaksikaistaisella tiellä liikkuu yli 15 000, osalla jopa yli 20 000 autoa vuorokaudessa.	
Orivesi 3	Ulkokuntalaisten tulee maksaa esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntapalveluista korkeampia pääsy- ja osallistumismaksuja kuin oman kunnan asukkaiden.	
selite	Asiasta on tehty valtuustoaloite. Perusteluna on, että orivesiläiset maksavat joka tapauksessa osan palveluista kuntaverossa.	
Orivesi 4	Eräjärven koulu pitää säilyttää, vaikka oppilaiden määrä vähenee.	
selite	Ennusteiden mukaan Eräjärvellä on tämän valtuustokauden lopulla enää parikymmentä oppilasta.	
Orivesi 5	Noin hehtaarin kokoinen Pikku-Vittasten leirisaari tulee myydä markkinahintaan pois kaupungin omistuksesta.	
selite	Leirisaaren omistus ei kuulu kaupungin ydintoimintaan ja kaupunki on jo antanut sen hoidon nuorisoseuralle.	
Oulainen 1	Oulaisten keskustan vanhat rakennukset on purettava mahdollisimman pian, jotta tilalle saadaan uutta.	
selite	Oulaisten keskustassa on paljon vanhaa rakennuskantaa. Keskusta-alueen uudistaminen on suunnitelmassa.	
Oulainen 2	Oulaisissa tarvitaan tuulivoimaloiden tuottamia kiinteistöverotuloja.	
selite	Oulaisissa on vireillä useita tuulivoimahankkeita esimerkiksi Rahkola-Hautakankaan, Rahkakurun ja Matkanivan alueilla.	
Oulainen 3	Julkista liikennettä Oulaisiin ja Oulaisista lähialueille pitäisi lisätä nykyisestä.	
selite	Oulaisiin kulkee suoria juna- ja linja-autovuoroja ympäri vuoden. Oulaisten kaupunki laatii parhaillaan joukkoliikennesuunnitelmaa. Suunnitelmaan osallistettiin myös kuntalaisia, jotka pääsivät kertomaan mielipiteitään joukkoliikenteen kehitystarpeista.	
Oulainen 4	Oulaskankaan sairaalan palveluita on supistettu. Kaupungin pitää silti varmistaa, että Oulaisissa järjestettävät sosiaali- ja terveysalan koulutukset jatkuvat.	
selite	Oulun ammattikorkeakoulu ja Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä järjestävät Oulaisissa sosiaali- ja terveysalan koulutusta.	
Oulainen 5	Oulaisiin suunnitteilla oleva monitoimihalli parantaa asukkaiden pysyvyyttä kaupungissa.	
selite	Oulaisten kaupunki suunnittelee uuden liikunta- ja monitoimitilan rakentamista vuosina 2026–2027.	
Oulu 1	Oulun vetovoima kasvaisi, jos yliopisto sijaitsisi keskustan läheisyydessä.	

selite	Oulun yliopiston sijainti on ollut viime vuosien kestopuheenaihe. Keskustakampuksen sijasta yliopiston kehittäminen nykyisellä paikallaan Linnanmaalla on monen mielestä paras vaihtoehto.	
Oulu 2	Oulun kaupungin pitää panostaa enemmän rasminvastaiseen työhön.	
selite	Oulussa on tehty rasminvastaisen toimenpideohjelman vuosille 2025–2027. Toimenpideohjelman taustalla ovat kesällä 2024 Oulussa tapahtuneet väkivallanteot.	
Oulu 3	Oulun kaupunki ei ole yritysmönteinen.	
selite	Vuonna 2025 Oulun seutukunta putosi Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n yritystoiminnan vetovoimaa mittaavassa kuntarankingissa sijalle 21. Vuodesta 2023 sijoitus putosi kaksi sijaa.	
Oulu 4	Kouluverkkoa pitää supistaa nykyistä suunnitelmaa voimakkaammin.	
selite	Lapsimäärä Oulussa vähenee. Ennusteen mukaan vuoteen 2032 mennessä oppilaiden määrä vähenee 4000:lla, liki 20 prosentilla.	
Oulu 5	Suuret hankkeet etenevät Oulussa liian hitaasti.	
selite	Matkakeskus, monitoimiareena, Raksilan market-alue, jalkapallostadion, tornihotelli – moni Oulun suurista hankkeista on ollut vireillä vuosien ajan.	
Outokumpu 1	Kaupungin pitää puoltaa uusia kaivoshankkeita, koska ne tuovat työpaikkoja.	
selite	Outokummussa oli vuodenvaihteessa Suomen kolmanneksi korkein työttömyysaste, 19 prosenttia työvoimasta oli vailla työtä.	
Outokumpu 2	Kaupungin on ryhdyttävä toimiin, että Outokummun ja Joensuun välille saadaan työmatkalaisia palveleva paikallisjunaliikenne.	
selite	Outokummusta käy päivittäin satoja ihmisiä töissä Joensuussa ja toisinpäin. Useimmat ajavat matkat omilla autoilla.	
Outokumpu 3	Kaupunki tarvitsee lisää asukkaita ulkomailta pysyäkseen elinvoimaisena.	
selite	Alle 6500 asukkaan Outokummussa asuu nyt noin 300 ulkomaalaistaustaista.	
Outokumpu 4	Vanhan kaivoksen alueelle on saatava lisää näyttäviä tapahtumia.	
selite	Vanha kaivos museotunneleinen on Outokummun ylivoimainen matkailuvallti, vuonna 2024 alueella oli lähes 25 000 kävijää.	
Outokumpu 5	Kaupungin pitää panostaa tonttitarjontaan lähellä valtavyylää Kuopiontietä.	
selite	Valtatie 9 eli Kuopiontie on vilkkaain Outokummun halki kulkeva liikenneväylä.	
Padasjoki 1	Padasjoelle tulee kaavoittaa teollisen mittaluokan tuulivoimapuistoja.	
selite	Padasjoelle on suunnitteilla kaksikin tuulivoimapuistoa, Tornimäen alueelle ja Riuttaankoluun.	
Padasjoki 2	Padasjoen pitää rakentaa uusi koulu Pappilanmäen nykyisen koulun lähetyville.	
selite	Padasjoella on nyt kaksi koulua, Kullasvuoren koulu ja Pappilanmäen koulu, joka alkaa olla remonttikunnossa. Tarvitaanko Padasjoelle kokonaan uusi koulurakennus vai riittääkö Pappilanmäen nykyisen koulun remontti?	
Padasjoki 3	Padasjoen ei tule haalia lukioon ulkomaalaisia opiskelijoita.	
selite	Padasjoen lukiossa on nyt noin 40 oppilasta aikuislinja mukaan lukien. Lukio on Euroopan parlamentin yhteistyölukio, ja se on ollut pitkään mukana kansainvälisissä yrittäjyyskasvatusprojekteissa. Ensi syksystä alkaen Padasjoen lukiossa on mahdollisuus suorittaa veneilytutkintoja.	

Padasjoki 4	Satamainfran rakentaminen ei ole kunnan tehtävä.	
selite	Sataman kehittäminen on Padasjoen kärkihankkeita. Veneilijät äänestivät Padasjoen sataman vastikään Suomen parhaaksi vierasvenesatamaksi. Täksi vuodeksi talousarviossa ei ole rahaa sataman matkailuinvestointeihin.	
Padasjoki 5	Padasjoen pitäisi aloittaa kuntaliitosneuvottelut naapurikunnan/naapurikuntien kanssa.	
selite	Kuntajakoselvitys voidaan tehdä ministeriön aloitteesta, kunnan omasta aloitteesta tai jos vähintään 20 % kunnan äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen asiasta.	
Paimio 1	Kunnan on rakennettava uusia vuokra-asuntoja Paimioon asutuspulan helpottamiseksi.	
selite	Paimiossa on pula vuokra-asunnoista. Yksityiset rakennusliikkeet eivät ole kiinnostuneet käynnistämään rakennushankkeita suuria kaupunkeja alhaisemman vuokratason takia.	
Paimio 2	Vistantien valoristeys pitää muuttaa kiertoliittymäksi.	
selite	Paimion keskustan läpi kulkeva Vistantie on vilkkaasti liikennöity. Tällä hetkellä Vistantien ja Paimiontien risteyksessä on liikennevalot.	
Paimio 3	Kunta osallistuu lähijunaliikenteen rahoittamiseen ja pysäkkipaikkojen toteuttamiseen.	
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalın suuntiin.	
Paimio 4	Paimion kaupungin on turvattava hiihtoputken säilyminen lisäämällä rahallista tukea.	
selite	Hiihtoputken omistaja kertonut julkisuudessa hiihtoputken kannattavuusongelmista ja toivonut kaupunkia apuun. Vaihtoehtoina voisi olla esimerkiksi kaupungin tuleminen hiihtoputken osaomistajaksi.	
Paimio 5	Koululaisen aamu- ja iltapäivätoiminnasta on luovuttava talouden tasapainottamiseksi.	
selite	Paimiossa on tehty viime vuosina runsaasti investointeja. Tulevina vuosina on kiinnitettävä huomiota velanhoitoon ja säästöjen löytämiseen. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta ei ole kunnalle lakisääteinen tehtävä.	
Paltamo 1	Paltamoon on saatava lisää vihreän siirtymän hankkeita.	
selite	Tuulivoimapuistot ovat jo arkea, aurinkovoimalatkin kohta. Lisärakentamisesta on kilpailtava naapurikuntien kanssa.	
Paltamo 2	Kunnan pitää houkutella malminetsijöitä ja kaivoshankkeita.	
selite	Paltamossa on tutkittu maastoa monen yhtiön toimesta, mutta kaivosten perustamiseen on vielä tutkimisesta pitkä matka.	
Paltamo 3	Kalastuskilpailuista Oulujärvellä on tehtävä Paltamon matkailun kärki.	
selite	Paltamossa järjestetään vuosittain Suomen suurin vetouistelutapahtuma, Kuhakunkku-kilpailu. Tapahtuma vetää väkeä ympäri Suomea. Kunnan pitäisi järjestää lisää Kuhakunkun kaltaisia tapahtumia.	
Paltamo 4	Kunnan on otettava uudelleen käyttöön ilmaiset vuokra-asunnot uusien asukkaiden houkutusena.	
selite	Uusien asukkaiden saaminen kuntaan on tärkeää. Paltamo kokeili 3 kuukauden ilmaista asumista kirjansa Paltamoon muuttaville vuonna 2021.	
Paltamo 5	Paltamon on etsittävä keinoja tuottaa palveluja yhdessä naapurikuntien kanssa.	
selite	Kunta on jo tähän saakka tehnyt yhteistyötä lähikuntien kanssa muun muassa työllisyysasioissa. Tulevaisuudessa yhteistyön mahdollisuus on tutkittava kaikissa palveluissa-	

Parainen 1	Kaarinan ja Paraisten tulee toteuttaa yhteistyössä uimahalli Kaarinaan lähelle kuntarajaa.	S:t Karins och Pargas ska tillsammans bygga en simhall i S:t Karins nära stadsgränsen.
selite	Paraislaiset ovat toivoneet uimahallia kymmeniä vuosia, ja Kaarina suunnittelee uuden uimahallin rakentamista. Yksi mahdollisuus olisi jakaa kustannukset ja sijoittaa uusi uimahalli lähelle kaupunkien rajaa.	Pargasborna har i totalt år önskat en simhall och S:t Karins planerar att bygga en ny simhall. En möjlighet kunde vara att städerna delar på kostnaderna och simhallen placeras nära stadsgränsen.
Parainen 2	Kaupungin tulee erota ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä Liviasta.	Staden ska lämna samkommunen för yrkesutbildning, Livia.
selite	Livia on siirtänyt suuren osan kalastukseen liittyvistä koulutuksistaan pois Paraisilta. Muutoksen myötä jäsenyys kuntayhtymässä ei ole enää perusteltua.	Livia flyttade bort en stor del av sina fiskeriutbildningar från Pargas. Med tanke på förändringen är det inte längre motiverat att Pargas stad är kvar som medlem i samkommunen.
Parainen 3	Kaupungin ei tule lakkauttaa yhtään koulua tulevan valtuustokauden aikana.	Staden ska inte stänga några skolor under kommande mandatperiod.
selite	Oppilasmäärä tulee ennusteiden mukaan laskemaan rajusti seuraavien vuosien aikana. Vuonna 2024 keskusteltiin muun muassa Utön koulun ja Sunnanbergin koulun tulevaisuudesta.	Elevprognoserna i staden visar att antalet elever kommer att minska drastiskt i skolorna under de närmaste åren. Under år 2024 diskuterades bland annat framtiden för Utö skola och Sunnanbergs skola.
Parainen 4	Kaupunki alentaa uudelleen sote- ja pelastustoimen kiinteistöjensä vuokratasoja, jos Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha) sitoutuu jatkamaan niissä toimintaansa pitempään.	Staden borde sänka hyrorna ytterligare för sina social- och hälsovårdsfastigheter ifall välfärdsområdet förbinder sig att ha kvar service på orten längre.
selite	Kaupunki on aiemmin sopinut Varhan kanssa vuokrien alennuksesta. Sitoumus palvelun jatkumisesta paikkakunnalla voisi olla peruste uuteen vuokrien tarkistukseen.	Pargas har tidigare godkänt att välfärdsområdet betalar lägre hyror. Ifall välfärdsområdet förbinder sig till att bevara servicen på orten kunde staden gå med på att sänka hyresnivån ytterligare.
Parainen 5	Kaupungin tulee itse rakentaa lisää vuokra-asuntoja houkutellessaan uusia asukkaita paikkakunnalle.	Staden ska själv bygga fler hyresbostäder för att locka invånare till orten.
selite	Kaupunki tarvitsee uusia asukkaita, mutta vuokra-asuntopula tekee Paraisilla asumisen kokeilemisesta vaikeaa. Erityisesti saaristo-osissa vuokra-asuntojen puute on suuri.	Staden behöver nya invånare, men bristen på hyresbostäder gör det svårt att prova på att bo i Pargas. Speciellt i skärgårdsdelarna av staden är bristen på hyresbostäder stor.
Parikkala 1	Parikkalan tulisi rahoittaa uutta rataosuutta Parikkalan ja Pieksämäen välillä.	
selite	Alueen maakuntaliitot ja kunnat selvittävät Savon ja Karjalan ratojen yhdistämistä. Parikkalasta on kulkenut edellisen kerran henkilöjunia Savonlinnan kautta Pieksämäelle 1980-luvun lopulla.	
Parikkala 2	Parikkalan kunnan pitää tehdä kaikkensa, jotta tietoliikenneyhteyksiä saadaan parannettua.	
selite	Parikkalan kunnan mielestä itärajan kunnat ovat jääneet pahasti jälkeen tietoliikenneinfran kehittämisessä.	
Parikkala 3	Parikkalan kunnan pitää mahdollistaa vakituinen asuminen ranta-alueilla.	
selite	Kunta aikoo päivittää kaavoitusta, mikä mahdollistaisi vakituisen asumisen ranta-alueilla.	
Parikkala 4	Kunnan pitää purkaa tai myydä vajaakäytöllä olevia rakennuksia.	
selite	Parikkalan kunta haluaa tehostaa vuokra-asuntojen käyttöastetta esimerkiksi luopumalla vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä. Vuokra-asuntojen käyttöastetavoite on vähintään 90 %.	
Parikkala 5	Parikkalassa riittää tulevaisuudessa yksi peruskoulu.	
selite	Perusopetusta annetaan Kirjolan koulussa 1–9-luokilla ja Saaren koulussa 1–6 luokilla. Lukuvuonna 2024–2025 Kirjolan koulussa on 266 oppilasta ja Saaren koulussa 52 oppilasta.	
Parkano 1	Parkanoon pitää rakentaa kokonaan uusi päiväkot.	

selite	Parkanon varhaiskasvatuksella on merkittäviä tilahaasteita, joihin etsitään ratkaisua. Mahdollisia vaihtoehtoja ovat täysin uudet tilat päiväkodille tai olemassa olevien tilojen ottaminen varhaiskasvatuksen käyttöön.	
Parkano 2	Parkanon täytyy edistää tuulivoiman rakentamista kunnan alueelle.	
selite	Kunta päättää, aloitetaanko ehdotettu tuulivoimahankkeen kaavoitus ja minne tuulivoimaa sijoitetaan. Tulevalla vaalikaudella Parkanon päättäjien käsittelyyn tulee useita eri tuulivoimahankkeita.	
Parkano 3	Rukonevan enklaavi eli Parkanon kuntarajan sisäpuolella sijaitseva, Ikaalisten kunnalle kuuluva metsäalue pitää säilyttää Ikaalisten omistuksessa.	
selite	Asiasta eivät päätä kunnat vaan valtiovarainministeriö, joka hylkäsi viime kesänä esityksen enklaavin liittämiseksi Parkanoon. Parkano on valittanut päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Alueelle kaavillaan tuulivoiman tuotantoa.	
Parkano 4	Parkanoon pitää saada lähijunaliikennettä.	
selite	Tällä hetkellä lähijunaliikenne ei ulotu Parkanoon, mutta kunta oli mukana Pirkanmaan lähijunapilotissa vuonna 2020. VR:n kilpailijaksi aikovan Suomen Lähijunat Oy:n mukaan lähijuna voisi kulkea myös Parkanon ja Tampereen välisellä rataosuudella.	
Parkano 5	Parkanossa pitäisi ottaa jälleen käyttöön kuntalaisä paikallisille yrityksille pysyvemmän työllisyyden edistämiseksi.	
selite	Parkanossa on eniten pitkäaikaistyöttömiä Pirkanmaalla. Parkanossa toteutettiin 1.4.-30.6.2023 kokeilu, jossa kunta maksoi tuhannen euron kuntalaisää paikallisille yrityksille valtion maksaman palkkatuen päälle.	
Pedersöre 1	Kunnan pitää tehdä töitä sen eteen, että asenne seksuaalivähemmistöjä kohtaan paranee	Kommunen måste jobba aktivt för att förbättra inställningen gentemot sexuella minoriteter
selite	Viime keväänä 300 yläkoulun oppilasta allekirjoitti vetoomuksen, jossa vastustettiin koulun pride-lipun nostamista salkoon.	I fjol våras skrev 300 elever i högstadiet under en skrivelse som motsatte sig att skolan hissade prideflaggan
Pedersöre 2	Pedersören pitäisi perustaa oma kielikylpykoulu.	Pedersöre borde satsa på en språkbadsskola
selite	Suomen kielen kielikylpykoulusta on keskusteltu useita kertoja vuosien varrella.	En språkbadsskola på finska har diskuterats i flera omgångar under åren
Pedersöre 3	Pännäisten asemalla pitää olla maksullinen pysäköinti.	Det ska kosta att parkera vid järnvägsstationen i Bennäs
selite	Kunnassa keskustellaan maksullisesta pysäköinnistä	Frågan om avgiftsbelagd parkering diskuteras
Pedersöre 4	Purmon tuulivoimapuiston rakentaminen pitää pysäyttää.	Byggandet av Purmo vindkraftspark måste stoppas
selite	Hanketta kohtaan on suurta vastustusta. Voimaloiden määrä on laskenut 43:sta 35:een.	Projektet har mött på stort motstånd. Antalet kraftverk har minskats från 43 till 35.
Pedersöre 5	Pedersöre pärjää ilman suurempaa sisäänmuuttoa.	Pedersöre klarar sig utan desto större inflyttning
selite	Pedersöressä on edelleen korkea syntyvyys.	Pedersöre har fortfarande en hög nativitet.
Pelkosenniemi 1	Suurin osa Pelkosenniemen kunnan päättäjistä on päättävällä kaudella ollut puolueeseen sitoutumattomia. Tämä on parantanut päätöksentekoa kunnassa.	
selite	Viime vaaleissa kunnanvaltuustoon valittiin kahdeksan valtuutettua sitoutumattomien listoilta.	
Pelkosenniemi 2	Vanha kunnanvirasto kannattaa remontoida uutta käyttötarkoitusta varten.	
selite	Pelkosenniemellä otettiin marraskuussa käyttöön liikekeskukseen remontoitu uusi kunnantalo. Aiemman kunnanviraston kohtaloa pohditaan parhaillaan.	
Pelkosenniemi 3	Laita kiireellisyysjärjestykseen, mihin Pelkosenniemen kunnan pitäisi investoida. Pelikenttä Pyhälle; Monitoimihalli Pyhälle; Koulun pihan kunnostus; Niemen koulun saneeraus; Isokuruntien kunnostus	
selite	Investointikohteet on poimittu kunnan taloussuunnitelmista.	

Pelkosenniemi 4	Pelkosenniemiellä on kehitetty tasapuolisesti palveluita kuntakeskuksessa, Pyhätunturilla ja muilla kylillä.	
selite	Esimerkiksi osa päättäjistä olisi halunnut sijoittaa uuden koulun Pyhälle, ei kirkonkylälle.	
Pelkosenniemi 5	Pitkällä tähtäimellä kunnan palveluja tulee keskittää Pyhälle kuntakeskuksen sijaan.	
selite	Pyhätunturilla on nyt päiväkotia. Myös koulua harkittiin Pyhälle.	
Pello 1	Laita tärkeysjärjestykseen, mihin seuraavista kunnan tulee panostaa: Matkailun kehittämiseen; Teollisuusyritysten tukemiseen; Palvelualojen yritysten tukemiseen; Tieto- ja viestintäteknologiayritysten houkuttelemiseen.	
selite	Pellon kuntastrategian mukaan kunta aikoo harjoittaa ennakkoluulotonta elinkeinopolitiikkaa ja tukea pienyrittäjyyttä.	
Pello 2	Kuntaan saa rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Pellon kuntastrategian mukaan kestävä kehitys ja luontoarvot ovat Pellon käyntikortteja ja Pello tunnetaan uusiutuvan energian hyödyntäjänä.	
Pello 3	Kunnan pitää ottaa vastaan lisää pakolaisia.	
selite	Pello ei ole ottanut vastaan kiintiöpakolaisia viime vuosina, mutta kuntaan muutti ukrainalaisia sotapakolaisia 2022. Vuoden 2023 lopussa kunnassa oli yhteensä 28 ukrainalaista asukasta.	
Pello 4	Kunnan pitää panostaa nykyistä enemmän rahaa ammatilliseen koulutukseen.	
selite	Kuntastrategiansa mukaan Pello aikoo kehittää kunnan koulutustarjontaa yhdessä koulutusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa.	
Pello 5	Lasten ohjattu päivähoito pitää järjestää ensi sijassa päiväkodeissa.	
selite	Pellosa osallistui ohjattuun varhaiskasvatukseen 82 alle 7-vuotiaasta lasta vuonna 2023. Heistä 73 oli päiväkodissa ja yhdeksän joko perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäivähoidossa.	
Perho 1	Perhon on kaavoitettava edelleen lisää alueita tuulivoimalle.	
selite	Kunnassa on kaksi puistoa tuotannossa, kaksi on hyväksytty ja yksi on aloitusvaiheessa.	
Perho 2	Kunnan on tuettava yksityisteiden hoitoa nykyistä enemmän.	
selite	Nyt omavastuu talvikunnossapidosta on 42 prosenttia.	
Perho 3	Perhon pitää lopettaa asukkaiden haaliminen rahalla.	
selite	Kunnassa on meneillään tonttikampanja, ja keväällä 2024 päätettiin maksaa bonusta kuntaan muuttaville työkäisille, eläkeläisille, opiskelijoille ja kuntaan syntyville.	
Perho 4	Perhon pitäisi ulkoistaa toimintojaan säästöjen saamiseksi.	
selite	Esimerkiksi Toholampi arvioi säästävänsä 600 000 euroa vuodessa kun se ulkoisti siivous- ja ruokapalvelunsa.	
Perho 5	Opiskelijabonusta on parannettava, jotta nuoret pysyisivät kirjoilla Perhossa.	
selite	Kunta maksaa Perhon ulkopuolella toisen asteen oppilaitoksissa tai korkeakouluissa opiskeleville kolmena opiskeluvuotena 300 euroa vuodessa.	
Petäjävesi 1	Petäjäveden veroprosenttia tulee laskea, vaikka se tarkoittaisi leikkauksia palveluihin.	
selite	Veroprosentti on tällä hetkellä 9,9. Se on manner-Suomen korkeimpia.	
Petäjävesi 2	Petäjäveden lukio tulee lakkauttaa.	
selite	Petäjäveden lukiossa on noin 80 oppilasta. Lukion ylläpitäminen ole kunnan lakisääteistä toimintaa.	
Petäjävesi 3	Kunnan tulee rakentaa uusia palveluasuntoja vanhuksille.	

selite	Petäjävedellä on esitetty, että kunnan omistukseen rakennettaisiin uutta palveluasumista vanhuksille. Toimintaa pyörittäisi hoiva-alan yritys.	
Petäjävesi 4	Käyttöveden ja jäteveden hintoja on nostettava, jotta vesijohtoverkostoa ei tarvitse saneerata verorahoilla.	
selite	Vesimaksuista saadut tuotot eivät nykyisellään riitä vesijohtoverkoston vaatimaan remonttiin.	
Petäjävesi 5	Kunnan tulee myydä Petäjälahden hirsihuvila.	
selite	Kunta omistaa Karikkoselän rannalla sijaitsevan huvilan, jonne mahtuu majoittumaan 12 henkilöä.	
Pieksämäki 1	Pieksämäki voi laskea veroprosenttia mm. tuulivoimaloiden tuoman verohyödyn ansiosta.	
selite	Pieksämäellä otetaan käyttöön tuulivoimaa, jonka arvioidaan tuovan kaupungille yhteisöveroja jopa 700 000 euroa	
Pieksämäki 2	Pieksämäen tulee tarjota perheille ilmainen varhaiskasvatus.	
selite	Ilmainen varhaiskasvatus houkuttelisi lapsiperheitä ja vahvistaisi positiivista väestökehitystä.	
Pieksämäki 3	Kaupungin perimiä tilavuokria tulee alentaa, jotta Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan sosiaali- ja terveyspalvelut säilyvät paikkakunnalla.	
selite	Hyvinvointialue on irtisanonut vuokrasopimukset ja haluaa neuvotella ne uusiksi.	
Pieksämäki 4	Kaupungin tulee ottaa isompi taloudellinen vastuu uuden liikuntahallin pyörittämisestä.	
selite	Nykyisellä toimintamallilla halli on kouluajan ulkopuolella vajaakäytössä.	
Pieksämäki 5	Pieksämäen tulee käyttää omaa rahaa kotouttamiseen ja aktiivisesti houkuttaa maahanmuuttajia elinvoiman ja työvoiman lisäämiseksi.	
selite	Pieksämäki on saanut muuttovoittoa pitkälti maahanmuuton ansiosta.	
Pielavesi 1	Ylä-Savon kuntien pitää tiivistää yhteistyötään kuntapalveluissa ja hallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
Pielavesi 2	Pielaveden kunnallisveroa tulisi korottaa palveluiden kattamiseen.	
selite	Pielaveden veroprosentti on tänä vuonna 9,1.	
Pielavesi 3	Kunnan tulee päättää alakoulu yhteistyöstä kuntarajojen yli naapurikuntien kanssa.	
selite	Koulujen oppilasmäärät vähenevät. Oppilaita voisi liikkua kuntarajojen yli molempiin suuntiin.	
Pielavesi 4	Pohjois-Pielaveden koulutoiminta tulisi siirtää Rannankylän koulun yhteyteen.	
selite	Pielaveden kunnanvaltuusto päätti selvittää asiaa osana vuoden 2024 talousarviota.	
Pielavesi 5	Kunnan tulee tukea julkista asiointiliikennettä Kuopioon.	
selite	Julkinen liikenne ei nykyisellään kata kuntalaisten tarpeita.	
Pietarsaari 1	Fäbodan ulkoilu- ja virkistysalue on säilytettävä nykyisellään.	Fäboda ska bevaras i sitt nuvarande tillstånd
selite	Vuosien varrella on mm. kiisteltu hotellisuunnitelmista, lasi-igluista, asuntovaunualueista ja glampingteltilusta	Det har genom åren bråkats om allt från planer på hotell till glasigloor, husvagnsparkeringar och glampingtält.
Pietarsaari 2	Kielikylypyöpetukseen pitäisi saada enemmän paikkoja, ei vähemmän.	Språkbadet borde få fler platser, inte färre
selite	Syksystä 2026 lähtien yhä harvempi lapsi saa paikan kielikylypyöpetuksesta (sekä suomeksi että ruotsiksi).	Från och med hösten 2026 får färre barn plats i språkbadsundervisningen (såväl på svenska som på finska)

Pietarsaari 3	Asukasmäärän lasku olisi pysäytettävä suomenkielisten palveluita parantamalla.	Man måste förbättra servicen på finska för att hålla kvar finskspråkiga i staden
selite	Suomenkielisten määrä on vähentynyt viime vuosien aikana selvästi. Kaupunki on saanut pitkään moitteita siitä, etteivät suomenkieliset saa palvelua omalla kielellään.	Antalet finskspråkiga har minskat avsevärt under de senaste åren. Staden har länge fått kritik för att finskspråkiga inte får service på sitt eget språk.
Pietarsaari 4	Kaupunki ei ole ottanut vakavasti nuorten huumeongelmaa ja jengikulttuurin nousua.	Staden har inte tagit drog- och gängproblematiken på allvar.
selite	Pietarsaari ja Vaasa ovat nuorisorikollisuudessa Pohjanmaan kärkipaikkakuntia.	Jakobstad och Vasa är i topp i Österbotten när det gäller ungdomsbrottslighet.
Pietarsaari 5	Toriparkin kakkosvaihe pitää aloittaa.	Staden ska nu satsa på skede två av torgparkeringen
selite	Hallituksen puheenjohtaja Peter Boströmin (RKP) ehdotus toriparkin kakkosvaiheesta on herättänyt runsaasti kritiikkiä.	Styrelseordförande Peter Boström (SFP) vill köra igång skede två, vilket har väckt mycket kritik.
Pihtipudas 1	Pihtiputaan on kaavoitettava tuulivoima-alueita yritysten toiveiden mukaan, vaikka se haittaisi luontomatkailua.	
selite	Kuntastrategian mukaan Pihtipudas hyödyntää uusiutuvaa energiaa ja vie eteenpäin luontomatkailua. Alueella on vireillä useita tuulivoimahankkeita.	
Pihtipudas 2	Kunnan kirjastopalvelut on säilytettävä nykytasolla, myös kirjastoauto.	
selite	Pihtiputaalla on Viitasaaren kanssa yhteinen kirjastoauto, joka palvelee etenkin lapsia ja nuoria.	
Pihtipudas 3	Lukiokoulutuksen turvaamiseksi Pihtiputaan on käynnistettävä neuvottelut yhteistyöstä naapurikuntien kanssa.	
selite	Kouluikäisten määrä vähenee Pihtiputaalla. Toissa vuoden loppuun saakka Pihtiputaalla ja Viitasaarella oli pitkään yhteinen sivistystoimen hallinto.	
Pihtipudas 4	Pihtiputaalle on kaavoitettava Nelostien varteen halpoja teollisuustontteja, joilla houkutellaan kuntaan uusia yrityksiä.	
selite	Pihtipudas on tehnyt aluevarauksia teollisuuslaitoksia varten, mutta niitä ei ole vielä kaavoitettu.	
Pihtipudas 5	Pihtiputaan pitää korottaa tukeaan LiigaPlokin edustusjoukkueelle ja hyödyntää seuraa markkinoinnissaan.	
selite	Lentopallon Mestaruusliigassa pelaava seura on ehdottanut kunnan tukisumman korottamista 5000 eurolla. Tuki on nyt 20 000 euroa vuodessa.	
Pirkkala 1	Kunnan pitää aktiivisesti keskittää runsaasti kerrostaloasumista tulevan ratikkareitin varrelle.	
selite	Pirkkalan laskelmien mukaan ratikkahankkeesta tulee kunnalle lopulta voitollinen, jos se käyttää hyväkseen 75 prosenttia hankkeen tuomista lisärakentamismahdollisuuksista.	
Pirkkala 2	Pirkkalan väkiluku pitää saada huomattavasti kovempaan nousuun kuin viime vuosina.	
selite	Pirkkalan väkiluku kasvaa vuonna 2025 arvion mukaan vain noin 1,3 prosenttia. Ratikan tulo edellyttäisi kovempaa tahtia.	
Pirkkala 3	Loukonlahden uusi liikuntapuisto pitää rakentaa mahdollisimman nopeasti, vaikka se tarkoittaisi muiden rakennushankkeiden lykkäämistä.	
selite	Liikuntapuistolla ei toistaiseksi ole tarkempaa rakennusaikataulua. Alustavasti rakennustöiden on suunniteltu ajoittuvan vuosille 2026–2029. Koko alueen kustannusarvio on yleissuunnitelman perusteella hieman yli 18 miljoonaa euroa.	
Pirkkala 4	Pirkkalan tulee edistää yhteisen uimahallin rakentamista Tampereen kanssa Partolan/Härmälän alueelle.	
selite	Uimahallihankkeen kohtalosta on tarkoitus päättää tänä vuonna.	
Pirkkala 5	Kunnan pitää omalta osaltaan aktiivisesti edistää Puskiasten oikaisun rakentamista.	

selite	Puskiaisten oikaisu eli kolmostien uusi linjaus Lempäälän ja Pirkkalan välillä toisi mukanaan mahdollisesti mm. työpaikkoja ja uutta tilaa yritystonteille, mutta jättäisi alleen suosittuja metsä- ja ulkoilualueita.	
Polvijärvi 1	Kunnan pitää markkinoida voimallisesti rakennustontteja erityisesti Joensuun läheisyydestä.	
selite	Kunnan eteläisin kylä Sotkuma kiinnostaa, uusi alakoulu-päiväkotirakennus valmistui v. 2011 ja sitä laajennettiin 2016-17.	
Polvijärvi 2	Lukion pitää houkutella oppilaita muualta tarjoamalla ilmainen asunto kirkonkylän tyhjästä vuokratiloista.	
selite	Polvijärven lukion oppilasmäärä on kutistunut, vaikka lukio on menestynyt useita kertoja hyvin valtakunnallisissa lukiovertailuissa.	
Polvijärvi 3	Maaseutukunnan täytyy nostaa imagoaan julistautumalla Suomen lähiruokakunnaksi.	
selite	Lähiruoka on jo tavoitteena Polvijärven kunnan ateriapalveluissa ja ruokahävikkiä on saatu pienemmäksi.	
Polvijärvi 4	Vapaa-aikatalon kuntosali on palautettava maksuttomaksi kuntalaisille.	
selite	Vaparin kuntosali tuli maksulliseksi vuoden 2025 alussa.	
Polvijärvi 5	Polvijärven kunnanvaltuustoon on valittava seuraavalla kerralla enemmän kuin 17 valtuutettua.	
selite	Polvijärvelle valitaan nyt säästösyistä vain 17 kunnanvaltuutettua.	
Pomarkku 1	Pomarkun luottamushenkilöiden kokouspalkkioista tulee luopua säästösyistä.	
selite	Asia on ollut esillä valtuustoaloitteen kautta.	
Pomarkku 2	Kunnan tulee ottaa Olli Lindholmin patsas hoidettavakseen.	
selite	Puinen patsas vaatii huoltoa ja tuo näkyvyyttä Pomarkulle.	
Pomarkku 3	Lukion maksamasta tuhannen euron stipendirahasta tulee luopua.	
selite	Vaikkeassa taloustilanteessa painiva kunta houkuttelee lukiolaisia rahastipendein.	
Pomarkku 4	Manner-Suomen korkein tuloveroprosentti on väärä ratkaisu Pomarkun tulevaisuuden kannalta.	
selite	Kunta nosti tuloveroprosentin 10,9 prosenttiin.	
Pomarkku 5	Pomarkun on kunnostettava oma vedenottamonsa huoltovarmuuden ja veden ostamisen isojen kustannusten vuoksi.	
selite	Oma vedenottamo saattaisi tuoda kunnalle kustannussäästöjä.	
Pori 1	Pori Energian vähemmistöosuuden myyminen oli virhe.	
selite	Valtuusto päätti tammikuussa myydä Pori Energian 49 prosentin vähemmistöosuuden.	
Pori 2	Pelkään, että räjähdetehtaan rakentaminen Poriin luo turvallisuusuhkaa.	
selite	Poriin on tulossa Forcitin TNT-tehdas.	
Pori 3	Poriin on rakennettava palloiluhalli, jossa voidaan järjestää isoja kansainvälisen luokan tapahtumia.	
selite	Porissa on suunniteltu hallia pitkään.	
Pori 4	Porin on jatkettava reittilentojen ostamista Helsinkiin, vaikka valtio lopettaisi oman tukisuutensa.	
selite	Pori tuki lentoja aiemmin yksin ja kaupungilla on ollut vahva tahto ylläpitää lentoyhteyttä.	
Pori 5	Porissa on siirryttävä ilmaiseen kaupungin sisäiseen joukkoliikenteeseen.	
selite	Ehdotuksia on tullut, mutta vakavasti asiaa ei vielä ole valmisteltu.	
Pornainen 1	Pornaisten pitää ottaa velkaa eikä nostaa veroja, jotta palvelut voidaan säilyttää vähintään nykyisellä tasolla.	

selite	Ilman sopeutustoimia kunnan talous olisi jäänyt tänä vuonna 3,5 miljoonaa euroa miinukselle. Seuraavina vuosina veroja pitää korottaa. Velkamäärä kasvaa jo monitoimihalli- ja yhtenäiskoulun investointien takia.	
Pornainen 2	Pornaisten pitää houkutella uusia asukkaita myös taloudellisilla kannustimilla, esimerkiksi naapurikuntia halvemmilla tonteilla.	
selite	Pornaisten asukasmäärä pieneni viime vuonna 0,3 prosenttia. Maaseutumainen ympäristö ja hyvät laajakaistayhteydet voisivat kiinnostaa etätöitä tekeviä.	
Pornainen 3	Kunnan pitää markkinoida uutta monitoimihallia aktiivisesti, jotta sinne saataisiin esimerkiksi kansallisen tason salibandy-kisoja.	
selite	Monitoimihalli valmistuu loppuvuodesta 2026 tai alkuvuodesta 2027. Nykyisin esimerkiksi salibandyn harrastajia siirtyy Pornaisista muihin kuntiin.	
Pornainen 4	Pornaisten Palvelulinjaa ei saa lopettaa huolimatta kunnan talousvaikeuksista.	
selite	Palvelulinjan lauantaivuorot lopetettiin jo säästöjen ja vähäisen käytön takia.	
Pornainen 5	Vanhuksille ilmaista Tupatuki-toimintaa pitää jatkaa huolimatta kunnan taloudellisista haasteista.	
selite	Pornaisten ja Askolan yhteisellä toiminnalla tuetaan vanhusten turvallista asumista kotona. Esimerkiksi palo-, häikä- ja liesihälytyn sekä liiketunnistimella toimiva yövalo ovat maksuttomia.	
Porvoo 1	Porvoon kouluverkkoa tulee keskittää isompiin yksiköihin ja pienimmistä kyläkouluista voidaan luopua.	Skolnätverket i Borgå borde centraliseras till större enheter och de mindre byskolorna kan stängas.
selite	Porvoossa on viime vuosina käyty vilkasta keskustelua pienten kyläkoulujen merkityksestä. Joulukuussa valtuusto päätti, että pienet Epoon ja Ilolan koulut säästetään. Lasten määrä vähenee Porvoossa vuoteen 2040 mennessä jopa 1 700 lapsella.	De senaste åren har det förts en livlig debatt om de små byskolornas betydelse. I december fattade fullmäktige beslut om att de finskspråkiga byskolorna i Illby och Ebbo ska sparas, inbesparingarna ska göras på annat inom utbildningen. Man beräknar att antalet barn trots inflyttning minskar med 1 700 fram till 2040.
Porvoo 2	Kaupungin sisäistä joukkoliikennettä pitää tukea voimakkaasti verovaroin.	Den interna kollektivtrafiken ska kraftigt understödhas med skattemedel.
selite	Joukkoliikenteen suuri haaste Porvoossa on ollut matkustajien vähäinen määrä. Kaupunki on siirtymässä joukkoliikenteessä malliin, jossa kaupunki ostaa liikennöitsijältä vain liikennöinnin ja kaupunki voi vapaasti päättää lippujen hinnat. Keskeinen tavoite uudistuksessa on ollut edullisen ja houkuttelevan liikenteen tarjoaminen kuntalaisille.	Lågt passagerarantal har varit en stor utmaning för kollektivtrafiken i Borgå. Staden håller på att gå in för en modell där man enbart upphandlar själva trafikeringen, och själv bestämmer biljettpriserna. Ett centralt mål för reformen är att erbjuda kommuninvånarna kollektivtrafik som är billig och lockande.
Porvoo 3	Porvoon tulee aktiivisesti pyrkiä kasvattamaan kaupungin asukasmäärää.	Borgå bör aktivt sträva efter att öka invånarantalet.
selite	Porvoo sijaitsee pääkaupunkiseudun kupeessa ja kuuluu Suomen harvojen kasvavien kuntien joukkoon. Kaupungin strategian mukaan kasvu on tärkeää kaupungin elinvoiman kannalta ja lisää kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin edellytyksiä. Toisaalta todetaan, että kasvun täytyy olla kestävää asukkaiden, kaupunkiympäristön, luonnon, ilmaston, palvelutuotannon ja talouden näkökulmasta.	Borgå ligger i närheten av huvudstadsregionen och hör till en av de få växande kommunerna i landet. Enligt stadens strategi är tillväxt viktigt för stadens livskraft, och för att öka förutsättningarna för invånarnas välbefinnande. Samtidigt konstaterar man att tillväxten bör vara hållbar ur invånarnas, stadsmiljöns, naturens, serviceproduktionens och ekonomins synvinkel.
Porvoo 4	Porvoo tekee tulevina vuosina paljon investointeja, ja tämä on mielestäni välttämätöntä ja oikein.	Borgå ska göra stora investeringar de närmaste åren. Min åsikt är att det är rätt och nödvändigt.
selite	Porvoon talous on vielä vahva, mutta vuonna 2026 kaupungin taloustilanne alkaa heikentyä ja lainamäärä kääntyy nopeaan kasvuun suurten investointien vuoksi. Porvoo käyttää palveluiden järjestämiseen ja erityisesti perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen enemmän rahaa kuin muut suuret kaupungit keskimäärin. Seuraaville vuosille on suunnitteilla 200 miljoonan euron investoinnit.	Borgås ekonomi är god just nu, men försvagas 2026 då stora investeringarna som till exempel idrottscentret i Kokon leder till att skulderna ökar. Borgå kommer att satsa mera pengar på serviceproduktion, speciellt grundutbildning och småbarnspedagogik. Borgå har planer på investeringar för 200 miljoner euro de närmaste åren.

Porvoo 5	Gammelbackan koulun rakentaminen on hyvä esimerkki hankkeesta, jollaisia Porvoo tarvitsee segregaatiorahkaisemiseksi.	Bygget av den nya finska skolan i Gammelbacka är ett bra exempel på projekt som Borgå behöver för att motverka
selite	Koronapandemia jälkiseurauksineen vahvasti osaltaan eriarvoistumista Porvoossa. Myös alueiden eriytymiskehitys on Porvoossa kasvussa. Segregaatiorahkaisemiseen liittyvät kysymykset ovat heijastuneet Porvoossa esimerkiksi Gammelbackan koulun rakentamista koskevaan keskusteluun. Uusi koulu korvaa valmistuttuaan nykyisen Peipon koulun Gammelbackan lähiössä, joka erottuu muusta Porvoosta monien sosioekonomisten tunnuslukujen perusteella.	Coronapandemin och dess följder har ökat ojämlikheten i Borgå. Också skillnaderna mellan områden växer i Borgå. Diskussionen om hur man kan motverka segregationen har kommit upp i frågan om man ska bygga en ny skola i Gammelbacka eller inte. Den nya skolan skulle ersätta nuvarande Peipon koulu i förorten Gammelbacka.
Posio 1	Kuntaan saa rakentaa lisää tuulivoimaa.	
selite	Posiolla on nyt Murtotuulen tuulivoimapuisto, johon kuuluu 21 tuulivoimalaa.	
Posio 2	Posiolaisten päättäjien pitäisi voimakkaammin vastustaa Kuusamon puolelle lähelle Posion kunnan rajaa suunniteltua tuulivoimapuistoa.	
selite	Kuusamoon, Riisitunturin läheisyyteen Posion kunnan lähelle suunnitellaan tuulivoimapuistoa, joka on herättänyt vastustusta Posiolla.	
Posio 3	Kunnan lukioon pitää jatkossakin houkutella kansainvälisiä opiskelijoita.	
selite	Posiolla on keramiikka- ja liikuntapainotteinen lukio, jossa on myös kansainvälisiä opiskelijoita.	
Posio 4	Osaamiskampus pitää rakentaa suunniteltua suppeampana, jos kuntatalouden näkymät heikentyvät.	
selite	Posiolle on suunnitteilla uusi osaamiskampus, johon tulisi esikoulu, lukio ja kirjasto sekä mahdollisesti muita toimintoja.	
Posio 5	Posion tulevaisuuden kannalta vakavin ongelma on, laita tärkeysjärjestykseen. Korkea työttömyysaste; Väestön vanheneminen; Poismuutto; Matala syntyvyys.	
selite	Posio on Lapin ikääntyneimpiä kuntia. Työttömien osuus työvoimasta oli 14,4 prosenttia vuoden 2023 lopussa.	
Pudasjärvi 1	Pudasjärven täytyy korottaa kunnallisveroa nykyisestä.	
selite	Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen kuntaveroprosentti on 8,58. Pudasjärvellä korotettiin veroprosenttia tälle vuodelle 0,5 prosenttiyksiköllä 9,5:een.	
Pudasjärvi 2	Tuulivoimaan panostaminen on välttämätöntä.	
selite	Pudasjärvellä on hyväksytty tuulivoimaohjelma, ja kaupungissa on vireillä useita tuulivoimahankkeita.	
Pudasjärvi 3	Pudasjärven kaupungin on oltava mukana Syötteen kansallispuiston kehittämisessä.	
selite	Syötteen kansallispuiston kävijämäärät ovat viime vuosina vaihdelleet sadantuhannen kävijän molemmin puolin.	
Pudasjärvi 4	Pudasjärven metsäomistuksen myyminen on järkevä tapa paikata kaupungin taloutta.	
selite	Kaupungin alijäämä nousi viime vuonna noin puoleentoista miljoonaan euroon. Kaupungilla on käynnissä myös yt-neuvottelut, joiden tavoitteena on vähentää 21 henkilötyövuotta. Pudasjärven kaupungin talousmetsien metsäsuunnitelman mukainen pinta-ala on yhteensä noin 2780 hehtaaria, josta metsämaata on 1541 hehtaaria.	
Pudasjärvi 5	Uimahallin aukioloaikojen supistaminen on väärä paikka säästää.	
selite	Virkistysuimala Puikkarin aukioloaikoja on supistettu esimerkiksi viime syksynä osana kaupungin säästöohjelmaa.	
Pukkila 1	Pukkilan on toimittava etulinjassa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä erityisesti energiatehokkuuden parantamisessa, ajoneuvokannan käyttövoimamuutoksissa ja työkonekannan uusimisessa.	

selite	Pukkilan suurimmat päästösektorit ovat maatalous, tieliikenne ja työkoneet. Päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi suunnitelmassa ehdotetaan energiatehokkuuden parantamista sekä ajoneuvokannan käyttövoimamuutoksiin, työkonekannan uusimista ja siirtymistä fossiilittomiin polttoaineisiin.	
Pukkila 2	Pukkilan on välttämätöntä pysyä itsenäisenä kuntana.	
selite	Uudellamaalla on 26 kuntaa, joista Pukkila ja Myrskylä ovat asukasluvultaan pienimpiä. Pukkilassa on noin 1 900 asukasta. Monia palveluja järjestetään jo nyt yhteistyössä pienten kuntien kesken, ja alueen sotepalveluista on vastannut vuoden 2023 alusta Itä-Uudenmaan hyvinvointialue.	
Pukkila 3	Kunnan tulee kaavoittaa nykyistä enemmän yritystontteja ja myydä niitä edullisesti yritysten houkuttelemiseksi Pukkilaan.	
selite	Investoinnit toisivat mukanaan kaivattua toimintaa ja työpaikkoja Pukkilaan.	
Pukkila 4	Kunnan pitää kehittää vieraskielisten palveluja uusien asukkaiden ja perheiden saamiseksi.	
selite	Vaikka kunnan asukasluvussa ei näy ennusteissa merkittäviä muutoksia, Pukkilan väestö ikääntyy. Lasten ja lapsiperheiden määrä pienessä maaseutukunnassa on jatkuvan tarkastelun alla. Lapsiperheistä kilpailevat käytännössä kaikki Suomen kunnat.	
Pukkila 5	Pukkilan pitää houkutella uusia asukkaita esimerkiksi naapurikuntia halvemmilla tonteilla ja markkinointiin panostamalla.	
selite	Pukkilan väkiluku on ollut hieman laskeva, mutta ennakoitua tilastoja vähemmän. Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku ovat trendejä, jotka vaikuttavat myös Pukkilaan.	
Punkalaidun 1	Punkalaitumen on aktiivisesti edistettävä tuulivoiman rakentamista.	
selite	Kunta saisi verotuloja tuulivoimasta. Takavuosina tuulivoimahankkeita kaatui mm. kuntalaisten vastustukseen.	
Punkalaidun 2	Kunnan pitää päästä eroon Haukankoskesta muilta osin, mutta siellä oleva uimahalli pitää korjata kuntalaisten käyttöön.	
selite	Haukankosken huonokuntoinen uimahalli on kiinni ja kuntalaisia kuljetetaan Huittisiin uimaan.	
Punkalaidun 3	Pohjoisseudun koulu tulee lakkauttaa ja yhdistää Keskuskouluun, koska koululaisten ja koulutulokkaiden määrä vähenee jatkuvasti.	
selite	Ikäluokat pienenevät, joten yksi koulu riittää. Pohjoisseudun koulussa on nyt alle 70 ja Keskuskoulussa vain vähän päälle 90 oppilasta.	
Punkalaidun 4	Punkalaitumen tulee aktiivisesti houkutella uusia maahanmuuttajia ja huolehtia heidän kotoutumisestaan.	
selite	Punkalaidun sai takavuosina palkintoja onnistuneesta kotouttamisesta. Maahanmuuttajille oli töitä mm. maataloudessa.	
Punkalaidun 5	Punkalaitumen väki vähenee ja vanhenee, joten kunnan tulee aloittaa neuvottelut liittymisestä Sastamalan kaupunkiin.	
selite	Punkalaitumella oli 40 vuotta sitten yli 4 400 asukasta, nyt enää noin 2 600. Lapsia syntyy vähän ja ikäihmisten määrä kasvaa.	
Puolanka 1	Puolangan pitää luopua pormestarimallista.	
selite	Kunta otti käyttöön pormestarimallin 2018. On selvitetävää, mitä hyötyä Puolangalle on siitä, että kunnanjohtajan sijaan johdossa on pormestari.	
Puolanka 2	Puolangan pitää liittyä Pohjois-Pohjanmaahan.	
selite	Puolanka hankkii jo nyt palveluita Pohjois-Pohjanmaalta.	

Puolanka 3	Puolangan on korotettava vauvarahaa nykyisestä tuhannesta eurosta.	
selite	Puolanka on pyrkinyt kasvattamaan väkilukuaan maksamalla vauvarahaa ja tarjoamalla ilmaisen varhaiskasvatuksen.	
Puolanka 4	Kunnan pitää turvata hiihtokeskuksen tulevaisuus ottamalla se omistukseensa.	
selite	Laskettelukeskus Paljakan rinteet ovat olleet kiinni jo kolmatta vuotta. Puolangan kunta on jättänyt haastehakemuksen käräjäoikeuteen saadakseen brittisijoittajan kanssa tehdyt maanvuokrasopimukset purettua.	
Puolanka 5	Kunnan pitää ottaa pessimistit kunnan viralliseksi markkinointistrategiaksi.	
selite	Puolanka tunnetaan pessimismistään.	
Puumala 1	Puumala voi edelleen laskea kunnallisveroprosenttia.	
selite	Puumalan veroprosentti 6,6 on Etelä-Savon alhaisin ja kunnan taseessa on yli 14 miljoonaa euroa kertyneitä ylijäämiä. Kunta on velaton.	
Puumala 2	Kunnan tulee tarvittaessa vauhdittaa Hätinvirran lossin korvaamista sillalla ottamalla osaa kustannuksiin Viljakansaaren tiehankkeen tapaan.	
selite	Kunta käytti Viljakansaaren tiehankkeeseen omaa rahaa lähes puoli miljoonaa euroa.	
Puumala 3	Puumalan kunnan tulee edistää ja tarvittaessa sijoittaa rahaa saunamaailman rakentamiseen virran rantaan.	
selite	Entisen luotsiaseman kohdalle on kaavailtu saunamaailmaa.	
Puumala 4	Puumalan tulee aktiivisesti edistää aurinko- ja tuulivoimatuotannon saamista alueelle.	
selite	Aurinko- ja tuulivoimaloita suunnitellaan ja rakennetaan ennätystahtia.	
Puumala 5	Puumalan pitää olla valmis alentamaan Etelä-Savon hyvinvointialueen eli Eloisan vuokria palveluiden säilyttämiseksi paikkakunnalla.	
selite	Eloisa on irtisanonut entiset vuokrasopimukset ja haluaa ne jatkossa edullisemmin.	
Pyhtää 1	Pyhtään kunnan tulee tehdä kaikkensa lentokentän toiminnan edistämiseksi.	Pyttis bör göra sitt yttersta för att förbättra verksamhetsförutsättningarna för flygfältet
selite	Pyhtään lentokenttä on ollut jatkuvien valitusten kohde alusta pitäen.	Ända sedan flygfältet stod klart har det varit föremål för klagomål och inlämnade besvär.
Pyhtää 2	Pyhtään kannattaa kehitellä rohkeita, jopa villejä ideoita, jos ne tuovat kunnalle julkisuutta.	Pyttis ska satsa på modiga och rentav vilda nya ideer, om de ger kommunen publicitet
selite	Pyhtää on tullut tunnetuksi esimerkiksi tuulitunnelista sekä peilimökeistä.	Pyttis är redan nu känt för sin vindtunnel och sina spegelstugor.
Pyhtää 3	Pyhtään pitäisi tukea lintuhoitolaa rahallisesti.	Pyttis borde stöda Pyttis fågelskyddshem ekonomiskt
selite	Pyhtään lintuhoitola on ollut vuosia rahapulassa, koska valtion rahoitus on pienentynyt	Fågelskyddshemmet har ekonomiska problem eftersom stödet från staten har minskat.
Pyhtää 4	Pyhtään pitää olla valmis myymään edullisesti maata, jotta kuntaan saadaan houkutelua yritystoimintaa.	Pyttis bör sälja billig tomtmark för att locka företag till kommunen
selite	Pyhtään kunta myi Keihässalmesta tonttimaata 450 000 eurolla uutta merenrantakylää varten. Uusi omistaja suunnittelee meren rannalle noin 50 tontin asuinalueita, jonka tonttien hinnat vaihtelevat 100 000 euron molemmin puolin. Kunta on käyttänyt rahaa alueen infraan noin miljoona euroa.	Pyttis har sålt tomtmark till en företagare i Spjutsundet för 450 000 euro. Den nya ägaren har planer på skapa ett bostadsområde bestående av femtio tomter vid havsstranden. Tomternas pris kommer att vara omkring 100 000 euro. Pyttis har redan använt omkring 100 000 euro för att bygga ut infrastrukturen i området.
Pyhtää 5	Etelä-Kymenlaakson kuntien pitäisi yhdistyä.	Kommunerna i Södra Kymmenedalen borde slås ihop.
selite	Hamina ja Virolahti selvittivät kuntaliitosta viimeksi vuonna 2024. Virolahti kuitenkin vetäytyi kuntaliitoksesta.	Fredrikshamn och Vederlax undersökte en kommunsammanslagning senast år 2024. Vederlax drog sig dock ur kommunsammanslagningen.

Pyhäjoki 1	Pyhäjoella ei ole osattu hyödyntää joen ja meren tarjoamia matkailumahdollisuuksia.	
selite	Pyhäjoki sijaitsee matkailuaan kehittäneiden Kalajoen ja Raahen välissä, viikkaan valtatie varrella.	
Pyhäjoki 2	Tuulivoimaa on jo rakennettu riittävästi kunnan alueelle.	
selite	Suomen uusiutuvat -yhdistyksen mukaan vuoden 2023 lopulla Pyhäjoella oli 112 tuulivoimalaa.	
Pyhäjoki 3	Hanhikiven alueen tulevaisuus tulee jatkossakin olla energiantuotannossa..	
selite	Ydinvoimalan rakentaminen Hanhikivelle pysähtyi vuonna 2022, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Alueella on purettu osa rakennuksista.	
Pyhäjoki 4	Pyhäjoen pitää keskittyä kaavoituksessa datakeskusten houkutteluun alueelle.	
selite	Pyhäjoen kunta ja Hyperco-yhtiö valmistelevat isoa datakeskushanketta.	
Pyhäjoki 5	Kunnan pitää mahdollistaa ja hyödyntää taloudellisesti ydinjätteen sijoittaminen Sydännevan alueelle.	
selite	DeepGEO Finland -yhtiö nosti esille Pyhäjoen Sydännevan kansainvälisen ydinjätteen loppusijoituspaikkana. Fennovoima tutki aluetta aiemmin oman ydinjätteensä sijoituspaikaksi.	
Pyhäjärvi 1	Pyhäjärven tulisi houkutella lapsiperheitä rahanarvoisilla eduilla, jotta väkimäärä saadaan kasvuun.	
selite	Vuonna 2023 Pyhäjärven väkiluku oli Tilastokeskuksen mukaan 4756. Määrä on laskenut koko 2000-luvun ajan.	
Pyhäjärvi 2	Pyhäjärvelle suunnitelluista tuulivoimahankkeista on haittaa asukkaille.	
selite	Pyhäjärvellä on Suomen uusiutuvat -yhdistyksen mukaan vireillä kaikkiaan 12 tuulivoimahanketta.	
Pyhäjärvi 3	Vihreän siirtymän hankkeet pelastavat kunnan talouden.	
selite	Kunta odottaa, että vuoteen 2027 mennessä Pyhäjärvelle kohdistuisi uusiutuvan energian investointeja jopa noin miljardin euron arvosta.	
Pyhäjärvi 4	Kunnan rahoja ei tulisi käyttää uuden hyvinvointitalon rakentamiseen.	
selite	Pyhäjärvelle kaavaillaan hyvinvointitaloa, johon sijoittuisivat kirjasto, monitoimitalo, auditorio ja nuorisotilat. Hankkeen kustannusarvio on yli 9,5 miljoonaa euroa.	
Pyhäjärvi 5	Pyhäjärven kuntaveroprosenttia tulisi laskea.	
selite	Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen kuntaveroprosentti on 8,58. Pyhäjärven veroprosentti on tätä korkeampi, 9,1 prosenttia.	
Pyhäntä 1	Tuulivoimaloita on rakennettu jo riittävästi.	
selite	Kunta on kaavoittamassa lisäalueita tuulivoimalle.	
Pyhäntä 2	Kuntaliitos Siikalatvan kanssa pitää ottaa uudestaan harkintaan.	
selite	Pyhäntä oli mukana kuntaliitosselvityksessä, mutta ei liittynyt osaksi vuonna 2009 syntynyttä Siikalatvan kuntaa.	
Pyhäntä 3	Uuden yhtenäiskoulun rakentaminen täytyy aloittaa pikaisella aikataululla.	
selite	Pyhännän koulukeskus on käyttöikänsä päässä. Uuden yhtenäiskoulun investointi olisi arviolta yli 10 miljoonaa euroa.	
Pyhäntä 4	Pyhännän pitäisi aloittaa toimenpiteitä, joilla muualta työssäkäyviä saataisiin kunnan asukkaiksi.	
selite	Pyhännällä on runsaat 1600 asukasta, ja Pyhäntä on ollut pitkään Suomen teollistunein kunta. Pyhännän työpaikkaomavaraisuus on ollut selvästi yli sadan prosentin.	
Pyhäntä 5	Pyhännän tulee nostaa veroprosenttia.	

selite	Pyhännän investoinnit muun muassa uuteen sote-keskukseen ovat kasvattaneet kunnan velkataakan yli kymmeneen miljoonaan euroon. Pyhännän veroprosentti, 8,0, on alle maakunnan keskiarvon.	
Pyhäranta 1	Pyhärannan kaikkia kolmea kyläkeskusta tulee kehittää tasapuolisesti.	
selite	Pyhärannassa on kolme vahvaa kylää: Ihode, Reila ja Rohdainen.	
Pyhäranta 2	Pyhärantaan on rakennettava uusi kunnantalo.	
selite	Kunnanvirasto toimii tällä hetkellä väistötiloissa. Vaihtoehtoina on joko uusien tilojen rakentaminen tai olemassa olevien tilojen kunnostaminen viraston tarpeisiin.	
Pyhäranta 3	Päättäjien keskinäinen riitely vaikeuttaa päätöksentekoa ja haittaa kunnan imagoa.	
selite	Kunnanjohtajat ovat vaihtuneet Pyhärannassa useasti. Taustalla on riittäviä päätöksentekokulttuuri ja päättäjien epäluottamus viranhaltijoita kohtaan.	
Pyhäranta 4	Kunnan pitää lisätä edistää asukkaiden hyvinvointia jatkossakin hyvinvointikoordinaattorin avulla.	
selite	Pyhäranta on asettanut tavoitteekseen olla Suomen parhaiten hyvinvointia ja terveyttä edistävä kunta vuonna 2027. Kuntaan palkattiin määräaikaikainen hyvinvointikoordinaattori vuoden 2025 loppuun asti.	
Pyhäranta 5	Vetovoiman lisäämiseksi kunnan on tarjottava maksuton varhaiskasvatus kaikille päivähoitokäisille lapsille.	
selite	Pyhärannassa asuu vajaat 2 000 asukasta. Pienessä kunnassa on etsitty keinoja uusien asukkaiden ja erityisesti lapsiperheiden houkuttelemiseksi.	
Pälkäne 1	Pälkäneen kunnan on edistettävä vuokra-asuntojen rakentamista.	
selite	Pälkäne tarvitsee uusia asukkaita ja kuntaan muuttamisen kynnystä on madallettava.	
Pälkäne 2	Pälkäneen koulujen opetusryhmiä pitää pienentää, vaikka se lisää kustannuksia.	
selite	Kouluissa on työrauhaongelmia, mikä johtuu siitä, että ryhmät ovat suuria.	
Pälkäne 3	Pälkäneen on edistettävä kunnan alueelle tulevia kaivoshankkeita.	
selite	Nyt Pälkäneellä on tutkimuksia eri vaiheissa, mutta asiat eivät etene, ellei kunnassa oteta myönteistä kantaa.	
Pälkäne 4	Pälkäneen pitää kunnostaa historiallisesti arvokkaita rakennuksia.	
selite	Nyt harvinaiset rakennukset kuten Haanloukkaan talo uhkaavat rapistua	
Pälkäne 5	Nopeusrajoitusta kunnan keskustajamassa täytyy korottaa.	
selite	Hitaat 30 km/h nopeusrajoitukset tekevät keskustassa liikkumisesta matelua.	
Pöytyä 1	Kunta edistää aurinko- ja tuulivoimahankkeiden toteutumista.	
selite	Pöytyällä on tällä hetkellä vireillä kolme aurinkovoimahanketta. Lisäksi on tehty yksi kaavoituksen käynnistämispäätös yhden tuulivoimahankkeen osalta.	
Pöytyä 2	Kunta osallistuu lähijunaliikenteen rahoittamiseen ja pysäkki paikkojen toteuttamiseen.	
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalın suuntiin.	
Pöytyä 3	Kunta suostuu alentamaan sote-kiinteistöjensä vuokratasoa, jos hyvinvointialue sitoutuu jatkamaan niissä pitempään toimintaansa.	
selite	Pöytyä saa Varhalle vuokraamista sotekiinteistöistä vuokratuloja yli 2,5 miljoonaa euroa vuodessa.	

Pöytyä 4	Kisariihen laajennuksen sijaan kuntaan on rakennettava uusi liikuntahalli.	
selite	Kisariihen kenttä on liian pieni virallisten salibandyotteluiden järjestämiseen. Pöytyän Urheilijoiden miesten joukkue joutuu tämän vuoksi pelaamaan kotiottelunsa Oripäässä.	
Pöytyä 5	Pöytyän kaikkia kolmea taajamaa on kehitettävä tasapuolisesti.	
selite	Yläne ja Karinainen liitettiin Pöytyään kuntaliitoksilla. Liitosalueiden asukkaat kantavat huolta palveluidensa heikkenemisestä.	
Raahel 1	Kouluverkkoa on karsittava tulevan valtuustokauden aikana.	
selite	Raahessa on selvitetty kouluverkon tiivistämistä, ja tilannetta tarkastellaan vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.	
Raahel 2	Nuorten syrjäytyminen on yksi Raahen isoimmista ongelmista.	
selite	Nuorisotyöttömyys on ollut Raahessa selvästi yleisempää kuin muualla maassa keskimäärin. Samalla syrjäytymisriski on maan yleistä tasoa korkeampi.	
Raahel 3	Raahen pitää panostaa keskustan vetovoimaisuuteen ja palveluihin.	
selite	Arina rakentaa uutta Prisma-kauppakeskusta 8-tien varteen keskustan ulkopuolelle.	
Raahel 4	Kaupungin tulisi osallistua Bio Huvimyllyn kunnostuskustannuksiin.	
selite	Bio Huvimyllyn omistava yhdistys valmistelee elokuvateatterin korjausrakkaa.	
Raahel 5	Tuulivoimaa on rakennettu jo riittävästi Raahen.	
selite	Suomen uusiutuvat -yhdistyksen mukaan Raahessa oli vuoden 2023 lopussa 72 tuulivoimalaa.	
Raasepori 1	Raaseporiin voi sijoittaa pysyvästi Nato-joukkoja.	Nato-trupper kan placeras i Raseborg permanent.
selite	Natoon liittymisen myötä Suomen puolustusvoimat on	I och med att Finland anslöts till Nato har Raseborgs skolnät måste bevaras som det är nu.
Raasepori 2	Raaseporin kouluverkko on säilytettävä nykyisellään.	I Raseborg har fyra skolor lagts ned under
Raasepori 3	Kaupungin täytyy yhdistää ruotsinkieliset lukionsa Ekenäs Gymnasium ja Karia Gymnasium.	Staden måste slå samman sina svenskaåkande gymnasier. Ekenäs
selite	Valtio poistaa pienten lukioden tuen ja perustaa jatkossa	Staten tar bort stödet för små gymnasier och
Raasepori 4	Tammisaaren vanhan kaupungin kylkeen suunnitellut	De flytande hus som planeras invid Gamla stan i Ekenäs
selite	Tammisaaren vanhan kaupungin edustan merialueella on	På havsområdet framför Gamla stan i Ekenäs
Raasepori 5	Kaupungin on osallistuttava Tammisaaren saariston	Staden måste delta i underhållet av Ekenäs
selite	Metsähallitus on karsinut henkilökuntaa	Forststyrelsen har skurit ner på antalet
Raisio 1	Kaupunki peruskorjaa ydinkeskustassa sijaitsevan Harkko-rakennuksen yhdistys- ja kulttuuritilaksi.	Staden bör grundrenovera byggnaden Harkko i kärncentrum till en förenings- och kulturlokal.
selite	Kaupunginvaltuusto päätti purkaa rakennuksen, mutta asia on juuttunut valituskierteeseen. Harkko on aiemmin toiminut museona ja kunnantalon. Rakennus kärsii sisäilmaongelmista.	Stadsfullmäktige beslutade att riva byggnaden men ärendet har fastnat i en spiral av överklaganden. Harkko har tidigare varit museum och kommunhus. Byggnaden har problem med inomhusluften.
Raisio 2	Kaupunki sallii ydinkeskustaan myös korkeaa rakentamista.	Staden bör tillåta även högt byggande i kärncentrum.
selite	Raision keskustan suunnittelukilpailun voittaneessa ehdotuksessa alueelle sijoittuisi kolme tornitaloa.	I planeringstävlingen för Reso centrum vann ett bidrag med tre tornhus på området.
Raisio 3	Raisio tukee taloudellisesti VR:n InterCity-junaliikenteen ulottamista kaupunkiin.	Reso ska ge ekonomiskt stöd till utvidgningen av VR:s Intercity-tågtrafik till staden.
selite	Raisio ja Väylävirasto suunnittelevat Nuorikkalan rataseisakkeen rakentamista kauko- ja mahdollisen lähijunaliikenteen tarpeisiin.	Reso och Trafikledsverket planerar att bygga en tåghållplats i Nuorikkala. Hållplatsen skulle tjäna fjärrtrafiken och möjligtvis också närtågtrafik i framtiden.

Raisio 4	Raisio rakennuttaa uuden uimahallin Naantalın rajan läheisyyteen, jos kaupungit jakavat investointikustannukset.	Reso ska bygga en ny simhall nära gränsen till Nådendal om städerna delar på investeringskostnaderna.
selite	Kaupungilla on edessään Uintikeskus Ulpukan mittava peruskorjaus tai uuden uimahallin rakentaminen.	Staden står inför en omfattande renovering av simcentret Ulpuka eller byggandet av en ny simhall.
Raisio 5	Raisio toteuttaa Pernontieltä Ihalantielle ulottuvan Raisonkaaren jatkeen.	Reso bör förverkliga en förlängning av vägen Raisonkaari från Pernovägen till Ihalantie.
selite	Kaupungin mielestä hanke lisäisi turvallisuutta ja sujuvoitaisi liikennettä. Paikalliset asukkaat ovat huolissaan asumisviihtyvyytensä puolesta ja vastustavat puistoalueelle rakentamista	Staden anser att projektet skulle öka säkerheten och göra trafiken smidigare. Lokalinvärnarna är oroliga över inverkan på trivseln i deras hem och motsätter sig byggandet i parkområdet.
Rantasalmi 1	Rantasalmen kunnan tulee aktiivisesti tarjota alueita tuulivoimatuotannolle.	
selite	Aurinko- ja tuulivoimaloita suunnitellaan ja rakennetaan ennätystahtia.	
Rantasalmi 2	Rantasalmi tulisi liittää osana Savonlinnan seutua Pohjois-Savon maakuntaan ja hyvinvointialueeseen.	
selite	Savonlinnassa on tehty aloite seudun liittämistä Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen	
Rantasalmi 3	Rantasalmen tulee olla valmis alentamaan Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan tilavuokria, jotta sosiaali- ja terveyspalvelut säilyvät kunnassa.	
selite	Eloisa on irtisanonut entiset vuokrasopimukset ja haluaa ne jatkossa edullisemmin.	
Rantasalmi 4	Kunnan pitää nykyistä joustavammin suhtautua vapaa-ajan asunnon muuttamiseen vaihtuiksi asunnoksi.	
selite	Vapaa-ajan asukkaat viettävät entistä pidempiä aikoja mökkipaikkakunnillaan	
Rantasalmi 5	Rantasalmen tulee tarjota lapsiperheille ilmainen varhaiskasvatus.	
selite	Rantasalmi tarvitsee uusia asukkaita elinvoiman säilyttämiseksi.	
Ranua 1	Ranualle saa rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Lokakuussa 2023 Ranuan kunnanvaltuusto linjasi, että kunnassa voidaan käynnistää tuulivoimahankkeita, ja siten kumosi saman valtuuston aiemman päätöksen.	
Ranua 2	Suhangon kaivos tuo hyvää Ranuan kunnalle.	
selite	Suhanko Arctic Platinum valmistelelee monimetallikaivosta Ranualle. Kaivoksen investointipäätöstä odotetaan tänä vuonna. Kaivokselta puuttuu yhä ympäristö- ja vesitalouslupa.	
Ranua 3	Laita paremmuusjärjestykseen, mikä näistä kasvattaisi Ranuan kunnan väkilukua: Suhangon kaivos; Tuulipuistot; Vihreän metanolin tehdas; Kunnan markkinointi; Panostaminen lasten ja nuorten hyvinvointiin	
selite	Ranuan väkiluku on jatkuvasti laskenut. Uusien yritysten ennakoidaan tuovan kuntaan lisää asukkaita. Myös muilla kunnan panostuksilla voi olla vaikutus väkilukuun.	
Ranua 4	Ranua vähensi kulujaan oikeista asioista yt-neuvotteluissa viime vuonna.	
selite	Menoja karsittiin laajalti eri toimialoilta. Ranualta karsittiin mm. kolme siistijän tehtävää ja kunnan työllisyyskoordinaattorin tehtävä.	
Ranua 5	Ranuan taloutta voidaan korjata veroja nostamalla myös tulevina vuosina.	
selite	Ranuan valtuusto päätti kesäkuussa, että kunnan taloutta sopeutetaan pysyvästi miljoonalla eurolla vuodesta 2025 lähtien. Tämän vuoden tuloveroprosentti nostettiin 7,1 prosentista 8,1 prosenttiin.	
Rauma 1	Uuden valtuuston pitäisi perua Rauman kouluverkkoon suunnitellut supistukset.	

selite	Useita alakouluja aiotaan sulkea oppilasmäärän laskun vuoksi.	
Rauma 2	Vanhan Rauman alueen rakentamismääräyksiä pitää helpottaa nykytilanteesta.	
selite	Monet kokevat nykyiset säännöt esimerkiksi talojen remonteissa liian tiukkoina.	
Rauma 3	Rauman tavoite henkilöjunaliikenteen palauttamisesta on epärealistinen.	
selite	Rauma on pitkään ajanut ratkaisua, jossa 80-luvulla lopetettu henkilöjunaliikenne palautettaisiin.	
Rauma 4	Rauman kannattaisi hankkia lisätuloja myymällä osa Rauman Energiasta.	
selite	Asiasta käytiin keskustelua mm. kesällä 2023. Kaupunki omistaa Rauman Energian kokonaan.	
Rauma 5	Äijänsuon urheilukeskuksen remonttisuunnitelmat tulevat liian kalliiksi kaupungille.	
selite	Äijänsuolle on suunnitteilla mm. jäähallin laajennus ja uusi jalkapallostadion.	
Rautalampi 1	Rautalammin kunnan on luovuttava uimahallista.	
selite	Uimahallin ylläpito on kallista. Lähin uimahalli olisi Suonenjoella 20 kilometrin päässä.	
Rautalampi 2	Rautalammin pitää rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Rautalampi tunnetaan kansallispuistokuntana. Tuulivoimalat voivat tuoda kunnalle lisätuloja.	
Rautalampi 3	Rautalammin kunnan on peruskorjattava vanhoja vuokrataloja ennemmin kuin rakennettava uusia.	
selite	Kunnan vuokrataloyhtiön taloissa on runsaasti korjausvelkaa. Yhtiö tarvitsee lisärahoitusta ja myös uudistuotantoa tarvittaisiin.	
Rautalampi 4	Kunnan pitää laajentaa teollisuusaluetta, jotta yrityksille olisi tarjolla tontteja.	
selite	Yritystontteja ei ole lainkaan vapaana, ja kunta saa yrityksistä lisää elinvoimaa.	
Rautalampi 5	Kunnan pitää ostaa keskustassa tyhjiilleen jääneitä omakotitaloja ja purkaa ne kylän siistimiseksi.	
selite	Rautalammin kylänraitilla on esimerkiksi kuolinpesiltä tyhjiilleen jääneitä ränsistyneitä taloja.	
Rautavaara 1	Kouluruoka on järkevintä tuottaa Servican kautta.	
selite	Kouluruokasopimus Servican kanssa on katkolla vuoden lopussa. Kouluruuan laatu on herättänyt keskustelua.	
Rautavaara 2	Kunnan tulee edistää kaikin keinoin alueelle suunniteltua kaivostoimintaa.	
selite	Metals One-kaivosyhtiö suunnittelee kaivostoimintaa kuntakeskuksen läheisyyteen.	
Rautavaara 3	Kunnan tulee edistää aurinkovoimapuistojen rakentamista.	
selite	Kunnan eteläosiin on suunnitteilla lukuisia aurinkovoimalahankkeita.	
Rautavaara 4	Patsaspuiston kehittämistä tulee jatkaa.	
selite	Torin läheisyyteen on aloitettu patsaiden hankkiminen "patsaspuisto"-idealla.	
Rautavaara 5	Kuntien pitää tiivistää yhteistyötään kuntapalveluissa ja hallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
Rautjärvi 1	Lasten varhaiskasvatuksen pitää jatkossakin olla maksutonta.	
selite	Rautjärvi on tarjonnut maksutonta varhaiskasvatusta vuodesta 2022 lähtien.	

Rautjärvi 2	Kunnan pitää pyrkiä kasvattamaan asukasmäärää houkuttelemalla uusia asukkaita, kuten pakolaisia ja opiskelijoita, ulkomailta.	
selite	Perusopetuksen oppilasmäärä on pysynyt Rautjärvellä noin 200 oppilaassa, yhtenä syynä ovat kongolaiset pakolaiset. Myös lukiolaisista noin kolmasosa on Suomen ulkopuolelta tulleita.	
Rautjärvi 3	Rautjärven pitää lisätä merkittävästi rahoitusta matkailun kehittämiseen Hiitolanjoella.	
selite	Hiitolanjoki on kunnostettu vaelluskalojen kulkureitiksi ja kutualueeksi.	
Rautjärvi 4	Kunnan tulee tarjota etätyöpisteitä työntekijöille.	
selite	Kunnan strategiassa on mainittu etätyöpisteiden ja hot spotien tarjoaminen ja laajakaistahankkeiden edistäminen.	
Rautjärvi 5	Rautjärven kunnan pitäisi siirtyä pormestariin.	
selite	Nykyinen kunnanjohtaja Harri Anttila jää eläkkeelle vuonna 2026	
Reisjärvi 1	Lapsiperheiden houkuttelemiseksi kunnan pitää tarjota ilmainen päivähoito.	
selite	Kunnan syntyvyys on ollut laskussa pitkään ja kunnan asukasluku on jo alle 2600.	
Reisjärvi 2	Kuntataloudessa tärkein tavoite on pienentää velkataakkaa.	
selite	Reisjärvi on Suomen velkaisimpia kuntia. Asukasta kohden velkaa on Kuntaliiton mukaan noin 11 000 euroa.	
Reisjärvi 3	Reisjärven veroprosenttia tulee nostaa.	
selite	Pohjois-Pohjanmaan kuntien keskimääräinen kuntaveroprosentti on 8,58. Reisjärven veroprosentti on selvästi sitä korkeampi: 10,2.	
Reisjärvi 4	Kreisijärvi on hyvä slogan kunnan markkinointiin.	
selite	Reisjärveä on markkinoitu Kreisijärvi-nimellä esimerkiksi Muuta maalle -kampanjassa.	
Reisjärvi 5	Kunnan täytyy toimia aktiivisesti biokaasulaitoksen saamiseksi kuntaan.	
selite	Reisjärvi kehittää Jäpäsmaen teollisuusaluetta ja etsii investoria biokaasulaitokselle.	
Riihimäki 1	Riihimäen kaupungin on itse sijoitettava rahaa siihen, että vanha voimalarakennus peruskorjataan tapahtuma- ja kulttuurikeskukseksi.	
selite	Voimalahanke jumittaa tällä hetkellä sijoittajien puutteen vuoksi. Kaupungin osallistuminen voisi houkuttaa mukaan muitakin halukkaita.	
Riihimäki 2	Liikuntainvestoinnit ovat Riihimäellä tärkeämpiä kuin kulttuuri-investoinnit.	
selite	Liikunta- ja kulttuuri-investoinnit kilpailevat samoista rahoista. Molemmat edistävät asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.	
Riihimäki 3	Puolustusalan Define-kiihdyttämö on Riihimäellä tärkeämpi hanke kuin robotiikan kehittäminen.	
selite	Riihimäki tähtää puolustusteknologian ykköspaikaksi, mutta on tullut tunnetuksi myös robotiikan opetuksesta kouluissaan.	
Riihimäki 4	Riihimäen itäiselle alueelle pitää rakentaa uusi koulu.	
selite	Rakentamisesta on jo kertaalleen luovuttu. Uuden koulun rakentaminen vaatisi merkittäviä investointeja, mutta se voisi tukea alueen vetovoimaa lapsiperheille ja turvata laadukkaat oppimisympäristöt.	
Riihimäki 5	Säästöjä voidaan Riihimäellä toteuttaa myös henkilöstöä irtisanomalla.	
selite	Tämä voisi tuoda säästöjä lyhyellä aikavälillä, mutta heikentää myös palveluiden laatua ja henkilöstön työhyvinvointia.	

Ristijärvi 1	Kunnan pitää osallistua tuetun lentoliikenteen kustannuksiin, jotta lennot Kajaaniin säilyvät.	
selite	On punnittava, maksaako lentoliikenteen tukeminen itsensä takaisin Ristijärvelle esimerkiksi vero- tai matkailutuloina.	
Ristijärvi 2	Kunnan pitää tarjota maksuttomat liikuntapalvelut kuntalaisille.	
selite	Tästä koituisi kunnalle kustannuksia, mutta samalla kuntalaiset saattaisivat liikkua enemmän, mikä ennaltaehkäisisi sairauksia.	
Ristijärvi 3	Kunnan pitää houkutella uusia kuntalaisia antamalla heille maksuttomat omakotitontit.	
selite	Kunta tarvitsee lisää verotuloja uusista asukkaista.	
Ristijärvi 4	Ristijärvelle on suunnitteilla lähes sata tuulivoimalaa. Se on riittävä määrä pienelle kunnalle.	
selite	Kuntaan on suunnitteilla yhtä aikaa kolme tuulipuistoa, joissa on paikat enimmillään yhteensä 95 tuulimyllylle.	
Ristijärvi 5	Kunnassa avoimeksi tulevat virat ja tehtävät pitää muuttaa yhteisiksi tehtäviksi toisten Kainuun kuntien kanssa.	
selite	Yhteisiä tehtäviä muiden Kainuun kuntien kanssa on jo, ja menettely säästää kaikkien osallisten kustannuksia.	
Rovaniemi 1	Rovaniemen pitää käyttää nykyistä enemmän rahaa korjausvelan vähentämiseksi vesi- ja viemäriputkissa.	
selite	Rovaniemellä on arvioitu olevan yli sadan miljoonan euron arvosta vesihuoltoverkoston korjausvelkaa. Vanhentuneet putket voivat aiheuttaa isoja ongelmia.	
Rovaniemi 2	Laita paremmuusjärjestykseen, minne uusia hotelleja ja matkailupalveluja tulisi rakentaa Rovaniemellä. Ounasvaara; ydinkeskusta; Napapiiri; kylät; haja-asutusalueet	
selite	Rovaniemellä on rakennettu runsaasti matkailualaa varten viime vuosina. Kaupunkilaiset ovat vastustaneet esimerkiksi Ounasvaaran rakentamishankkeita.	
Rovaniemi 3	Kaupungin pitää rajoittaa lyhyt vuokraustoimintaa entistä vahvemmin asumiskäyttöön tarkoitetuissa rakennuksissa.	
selite	Rovaniemi on ottanut tiukemman linjan ammattimaiseen lyhyt vuokraukseen asumiskäytössä olevissa rakennuksissa. Myös valtio saattaa kiristää lyhyt vuokrauksen sääntelyä.	
Rovaniemi 4	Laita seuraavat investoinnit kiireellisyysjärjestykseen. Liikunnallinen nuorisotila; Lastenkulttuurikeskus; Uimahalli; Ruokasenkadun silta	
selite	Uudesta uimahallista ja Ruokasenkadun sillasta on kiistelty jo pitkään. Ne eivät kuitenkaan ole ainoita isoja investointikohteita, joita Rovaniemellä on kaavailtu.	
Rovaniemi 5	Kaupungin pitää myydä tytäryhtiöitään ennemmin kuin nostaa veroja.	
selite	Rovaniemellä on tytäryhtiöitä, joista voisi saada rahaa: liikekiinteistöjä kehittävä ja markkinoiva Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy sekä jätehuolto ja kiertotaloutta hoitava Napapiirin Residuum Oy.	
Ruokolahti 1	Ruokolahden kunnan pitää jatkossakin järjestää lasten varhaiskasvatus ilmaiseksi.	
selite	Ruokolahdella on järjestetty maksutonta varhaiskasvatusta vuodesta 2024 lähtien.	
Ruokolahti 2	Kunnan pitää edistää loma-asuntojen muuttamista vakituksiksi asunnoiksi.	
selite	Ruokolahden kunta pyrkii kasvattamaan asukasmäärää esimerkiksi mökkiläisten avulla.	
Ruokolahti 3	Ruokolahden pitää kaavoittaa lisää alueita aurinkovoimaloita varten.	
selite	Kunta on kaavoittanut alueen isoa aurinkovoimalaa varten Särkijärven rannalle.	

Ruokolahti 4	Ruokolahden koulussa pitää tarjota maksuton välipala kaikille oppilaille, joiden koulupäivä kestää kuusi tuntia.	
selite	Ruokolahden kunta päätti vuonna 2018, että kaikki ne oppilaat, joiden koulupäivä kestää kuusi tuntia, saavat maksuttoman välipalan. Sen on havaittu parantavan oppilaiden jaksamista ja luokkien työrauhaa.	
Ruokolahti 5	Ruokolahden kannattaa siirtää kesälomia kahdella viikolla matkailun edistämiseksi.	
selite	Imatra ja sen lähikunnat haluavat vahvistaa alueen elinvoimaa muuhun Suomeen verrattuna. Yksi keinoista olisi siirtää koululaisten kesälomia, koska Euroopassa lomat ovat eri aikaan kuin Suomessa.	
Ruovesi 1	Kunnan tulee yrittää pitää Visuveden kylä jatkossakin osana Ruoveden kuntaa esimerkiksi tehostamalla alueen kaavoitusta ja asuntotuotantoa.	
selite	Suurin osa kyläkyselyyn vastanneista kannattaa kylän liittämistä Virtain kaupunkiin osakuntaliitoksella, koska mm. kaupungin elinkeinopoliittikka koetaan Ruoveden vastaavaa paremmaksi. Visuveden ja Virtain välillä on lisäksi muutenkin paljon asionti- ja työpaikkaliikennettä.	
Ruovesi 2	Kunnan elinvoimapakettin etuja, esim. vauvarahaa ja vuokratukea, pitää nostaa kunnan houkuttelevuuden lisäämiseksi.	
selite	Tällä hetkellä muuttajille tähdätty Ruoveden elinvoimapaketti on eduiltaan heikompi kuin esim. naapurikunta Virroilla.	
Ruovesi 3	Ruoveden on tuettava tuulivoima-alueiden rakentamista kunnan alueelle.	
selite	Pirkanmaan ely-keskus otti viime vuonna kriittisen kannan Murskemäen tuulipuiston maisemavaikutuksiin.	
Ruovesi 4	Kunnan tulee lisätä yhteistyötä naapurikuntien kanssa esimerkiksi koulutuksessa ja matkailussa.	
selite	Moni pohjoisen Pirkanmaan pieni kunta on talousvaikeuksissa, ja yhteistyöllä voitaisiin saada aikaan enemmän.	
Ruovesi 5	Ruoveden pitää kaikin keinoin yrittää varmistaa, ettei kunnan omistamaa Tuuhosen leririkeskusta jatkossa vuokrata esim. äärioikeistoa edustaville ryhmille.	
selite	Viime kesänä syntyi kohua siitä, että uusnatsit olivat vuokranneet Tuuhosen paikaksi kokoontumiselleen.	
Rusko 1	Kirkonkylän koulua ei ole järkevää peruskorjata.	
selite	Kirkonkylän koulun kiinteistö on osittain 1970-luvulla rakennettu. Vaihtoehtoina on koulun peruskorjaaminen tai korvaaminen uudella.	
Rusko 2	Yksityistä varhaiskasvatusta on lisättävä Ruskolla.	
selite	Ruskolla on tällä hetkellä yksi yksityinen päiväkotito. Kuntaan on muuttanut paljon lapsiperheitä.	
Rusko 3	Ruskon keskustan kehittämiseksi tulisi järjestää arkkitehtikilpailu.	
selite	Ruskolla on parhaillaan vireillä keskusta-alueen asemakaavan muutostyö. Naapurikunnat Raisio ja Kaarina ovat hakeneet ideoita keskustan kehittämiseen arkkitehtikilpailun kautta.	
Rusko 4	Kunnan on kunnostettava pikaisesti tyhjillään oleva nuorisotalon kiinteistö.	
selite	Kiinteistö on ollut pitkään vailla käyttöä, eikä sitä saa suojelumerkinnän takia purkaa. Vaihtoehtoina ovat joko kiinteistön myynti tai kunnostaminen.	
Rusko 5	Kunnan pitää tukea lasten harrastamista Turussa käynnistyneen Boostii-harrastetukimallin mukaisesti.	
selite	Turun kaupunki maksaa turkulaisissa seuroissa harrastaville lapsille 160–260 euroa harrasterahaa. Turkulaisissa seuroissa urheilee paljon myös naapurikuntien lapsia, joille tukea ei makseta.	

Rääkkylä 1	Kouluinvestointi on peruttava. Kunnan ei kannata rakentaa kallista koulua.	
selite	Rääkkylään syntyi vuonna 2024 yksi lapsi. Koulun hinnaksi on arvioitu neljä-viisi miljoonaa euroa.	
Rääkkylä 2	Kunnan on tarjottava ilmainen asunto määräajaksi niille, jotka muuttavat kirjansa Rääkkylään.	
selite	Asuntoja on paljon tyhjänä. Jo nyt niitä on annettu ns. koeasujille määräajaksi maksutta.	
Rääkkylä 3	Rääkkylän väistyvä valtuusto esitti sillan rakentamista Arvinsalmeen. Kuinka positiivisina pitäisit sillan vaikutuksia? 5=hyvin positiivisina 1=en lainkaan positiivisina	
selite	Arvinsalmessa, Rääkkylän ja Liperin välillä, liikennöi lossi. Lossi pidentää matka-aikaa Rääkkylästä Joensuuhun. Toisaalta lossia pidetään matkailuelämyksenä.	
Rääkkylä 4	Rääkkylä on liian pieni itsenäiseksi kunnaksi.	
selite	Rääkkylässä oli vuonna 2024 alle 1900 asukasta.	
Rääkkylä 5	Rääkkylän tulee suhtautua myönteisesti turvetuotantoon ja kaivoksiin lähialueellaan.	
selite	Kaivostoimintaa on vireillä naapurikunnissa Kiteellä ja Tohmajärvellä, turpeennostoalueita luvitetaan myös Rääkkylässä.	
Saarijärvi 1	Saarijärven on tehtävä myös kaupungin omia toimia työttömyyden vähentämiseksi.	
selite	Saarijärven työttömyys on ollut maakunnan korkeimpia. Kaupunki kuuluu Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, jolla ei ole vuoden alussa ollut rahaa esimerkiksi palkkatukeen.	
Saarijärvi 2	Saarijärven museon toiminta on turvattava kaupungin tuella myös jatkossa.	
selite	Muutama vuosi sitten peruskorjatun museon talous on miinuksella. Pääsylipputulot ei ole kertynyt toivotusti, ja valtion tuki on pienentynyt.	
Saarijärvi 3	Lanneveden koulun opetus ja oppilaat pitää siirtää Yhtenäiskouluun tulevan valtuustokauden aikana.	
selite	Lanneveden koulu toimii vuokratiloissa, ja vuokrasopimus on päättymässä. Oppilaiden määrä pienenee Saarijärvellä tasaisesti.	
Saarijärvi 4	Uimahallin peruskorjaus on käynnistettävä tulevalla valtuustokaudella.	
selite	Saarijärven uimahalli on peruskorjattu viimeksi yli 20 vuotta sitten. Korjaustöitä on kuluvalle valtuustokaudella lykätty taloudellisista syistä.	
Saarijärvi 5	Saarijärven ei pidä tavoitella alueelleen nykyistä enempää tuulivoimaa.	
selite	Saarijärvellä toimii kaksi tuulivoima-aluetta ja Pylkönmäelle ollaan kaavoittamassa uusia alueita, myös aurinkovoimalle.	
Salla 1	Laita tärkeysjärjestykseen, mitkä ovat Sallan tulevaisuuden kannalta vakavin ongelmat. Korkea työttömyysaste; Väestön vanheneminen; Poismuutto; Matala syntyvyys.	
selite	Sallan kunnan väkiluku on pienentynyt lähes joka vuosi 2000-luvulla. Kunnan työttömyysaste on noin 13% (2023).	
Salla 2	Kuntaan saa rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Tuulivoiman tuotannon merkittäviä lisäyksiä on rakenteilla ja valmistelussa myös Itä-Lapissa.	
Salla 3	Sallan lukioon pitää jatkossakin ottaa kansainvälisiä opiskelijoita.	
selite	Suurin osa Sallan lukiolaisista on venäläisiä, jotka opiskelevat suomen kielellä.	
Salla 4	Sallan rinneyhtiön pitää tehdä uusi investointeja, vaikka se johtaisi kuntaveron korottamiseen.	

selite	Kaunisharju Oy on pääosin Sallan kunnan omistama yritys, jonka tehtävänä on tuottaa kannattavia matkailupalveluja kotimaisille ja kansainvälisille asiakkaille Sallatunturilla sekä kehittää liiketoimintaa.	
Salla 5	Sallan päätöksenteko ei ole tarpeeksi avointa.	
selite	Syyskuussa 2024 Sallan kunnanvaltuustolle jätettiin noin 70 sallalaisen tukema valtuustoaloite, jossa kritisoitiin kuntajohtoa avoimuuden puutteesta ja vaadittiin demokratian vahvistamista. Aloitteessa väitettiin, että valta on keskittynyt liikaa ylimmälle virkahenkilöstölle.	
Salo 1	Salon pitää osallistua länsiradan rakentamiseen	
selite	Turun ja Helsingin välisen nopean junayhteyden eli länsiradan ensimmäisen vaiheen esisopimuksessa valtio ja kunnat rahoittaisivat hanketta kumpikin 400 miljoonalla eurolla.	
Salo 2	Salon ydinkeskustaan pitäisi sallia korkeampaa rakentamista.	
selite	Salon keskustaa hallitsee kauppalamiljö, jossa on enimmäkseen 2-3-kerroksisia rakennuksia. Korkeampi rakentaminen toisi elinvoimaa ja uusia asukkaita	
Salo 3	Salo rakennuttaa kulttuuritalon keskustassa sijaitsevalla Farmoksen tontille.	
selite	Kaupunki tarvitsee kulttuuritalon alan toiminta- ja tilaongelmien ratkaisuksi.	
Salo 4	Salon kaupungin joukkoliikenteen Paikun palvelutasoa pitää parantaa lisäämällä ilta- ja viikonloppuvuoroja.	
selite	Lisävuorot helpottavat etenkin haja-asutusalueen asukkaiden kulkemista harrastuksiin, palveluihin ja vuorotöihin.	
Salo 5	Salo lisää rahallista tukeaan vuosittain järjestettävän Kurpitsaviikot-tapahtuman jatkon turvaamiseksi.	
selite	Tapahtumien Salo on yksi kaupungin kärkihankkeista. Rannikon Kurpitsapuisto houkuttelee syksyisin parin viikon aikana paikalle jopa 100 000 kävijää.	
Sastamala 1	Sastamalaan on suunniteltu uimahallia jo 60 vuotta, joten sen rakentamista voi vieläkin siirtää.	
selite	Kaupungin 2025 talousarvio on miinuksella ja velka kasvussa.	
Sastamala 2	Sastamalan kaupungin tulee liputtaa sateenkaarilipulla pride-tapahtumien aikana.	
selite	Pride-tapahtumilla ei ole virallista liputuspäivää, mutta lippu on kaupungilta näkyvä tapa osoittaa tukeaan sateenkaariyhteisölle ja yhdenvertaisuudelle.	
Sastamala 3	Sastamalan tulee houkutella muuttajia ja yrityksiä ilmaisilla asuin- ja yritystonteilla, jotta kaupungin väkiluku saadaan nousuun.	
selite	Sastamalan keskustassa ja taajamissa on yli 300 vapaata asuin- ja yli 60 yritystonttia.	
Sastamala 4	Sastamalan kaupungin tulee järjestää koululaisten susikyytejä.	
selite	Eri puolilla Sastamalaa on tehty susihavaintoja asutuksen lähellä.	
Sastamala 5	Sastamalan on tuettava tuulivoima-alueiden rakentamista kaupungin alueelle.	
selite	Tuulivoimasta saatavilla kiinteistöveroautoilla voidaan paikata kaupungin taloutta.	
Sauvo 1	Kunnan on luovuttava öljylämmityksestä rakentamalla tilalle korvaava kaukolämpöverkko.	
selite	Investointi oli mukana Sauvon vuoden 2025 talousarviossa, mutta kunnanvaltuusto poisti sen selvittääkseen vaihtoehtoisia ratkaisuja. Hankkeen kustannusarvio on 2,3 miljoonaa euroa.	
Sauvo 2	Kunnan on tuettava uusien vuokra-asuntojen rakentamista Sauvoon.	

selite	Sauvossa on pula vuokra-asunnoista. Yksityiset rakennusliikkeet eivät ole kiinnostuneet käynnistämään rakennushankkeita Sauvoon suuria kaupunkeja alhaisemman vuokratason takia.	
Sauvo 3	Kunta ottaa käyttöön osallistuvan budjetoinnin.	
selite	Osallistuva budjetointi tai asukasbudjetti on toimintatapa, jossa kunta varaa vuosittain määrätyn summan asukkaiden ehdotusten toteuttamiseen. Osallistuva budjetointi on käytössä lähes kaikissa Varsinais-Suomen kunnissa.	
Sauvo 4	Kunnan on selvitettävä Föliin liittymistä joukkoliikenneyhteyksien parantamiseksi.	
selite	Sauvon naapurikunta Paimio liittyi Turun seudun joukkoliikenne Föliin kesällä 2024.	
Sauvo 5	Kunta luopuu kaksisarjaisuudesta koulussaan.	
selite	Sauvon koulu on kaksisarjainen eli koulussa on A- ja B-luokat. Rinnakkaisluokista luopuminen on mahdollista lapsimäärän vähenemisen takia, mutta tarkoittaisi suurempia ryhmäkokoja.	
Savitaipale 1	Lasten varhaiskasvatuksen pitää olla jatkossakin maksutonta.	
selite	Savitaipaleen kunta poisti varhaiskasvatusmaksut 1.8.2023 alkaen.	
Savitaipale 2	Toimintakeskus Suvanto pitää remontoida kunnanviraston ja varhaiskasvatuksen käyttöön sekä vuokra-asunnoiksi.	
selite	Merkittävä osa Suvannon tiloista tyhjjeni vuoden 2024 lopussa, kun hyvinvointialue siirsi toimintansa uuteen palvelutaloon. Kunta on suunnitellut Suvantoa kunnanviraston ja varhaiskasvatuksen käyttöön sekä tyhjen palveluasuntojen remontoimista vuokra-asunnoiksi. Remontin hinta-arvio on noin 3,5 miljoonaa euroa.	
Savitaipale 3	Savitaipaleella ei ole varaa Heitinlahden kyläkouluun.	
selite	Heitinlahden kyläkoulussa on nyt kaksi yhdysluokkaa luokille 1-4. Luokilla on tänä vuonna 18 oppilasta ja neljä esikoululaista. 5.-6.-luokkalaisten käyvät koulua Europaeuksen koulussa kirkonkylällä.	
Savitaipale 4	Savitaipaleen pitää luopua uimahallin ylläpidosta.	
selite	Savitaipaleen kunta osti Toimintakeskus Suvannon konkurssiin menneeltä Savitaipaleen vanhaintuki - yhdistykseltä ja avasi uudestaan uimahallin Suvannossa vuonna 2023.	
Savitaipale 5	Lukion ylläpitäminen ei ole kannattavaa Savitaipaleen kunnalle.	
selite	Savitaipaleen lukiossa on 87 opiskelijaa lukuvuonna 2024-2025. Lähes puolet lukion oppilasmäärästä tulee ulkopaikkakunnilta. Lukion ylläpitäminen maksaa kunnalle yli 400 000 euroa lukuvuonna 2024-2025.	
Savonlinna 1	Kouluverkkoa tulee supistaa aiemman suunnitelman mukaisesti kaupungin itäpuolella.	
selite	Oppilaiden määrä vähenee tuhannella vuoteen 2030 mennessä. Aiemmin on kaavailtu Anttolan, Nätkin ja Nojanmaan koulujen sulkemista ja oppilaiden siirtoa Mertalan kouluun.	
Savonlinna 2	Savonlinnan tulee edistää tuulivoimaloiden saamista alueelleen.	
selite	Tuulivoimaloita rakennetaan Suomeen kiihtyvällä tahdilla	
Savonlinna 3	Savonlinnan seutu tulisi liittää Pohjois-Savon maakuntaan ja hyvinvointialueeseen.	
selite	Savonlinnassa on tehty aloite seudun liittämisestä Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen.	
Savonlinna 4	Savonlinnan pitää alentaa tilavuokria, jotta Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelut säilyvät paikkakunnalla.	
selite	Hyvinvointialue on irtisanonut vuokrasopimukset vuoden 2025 lopusta ja haluaa vuokrahuojennuksia.	

Savonlinna 5	Uima- ja liikuntahallien rakentaminen tulee aloittaa tulevan valtuustokauden aikana.	
selite	Kaupunginjohtaja on arvioinut, että valtionosuusleikkausten takia kumpaakaan ei ole varaa rakentaa lähivuosina.	
Savukoski 1	Aseta paremmuusjärjestykseen vaihtoehdot koulukeskuksen pihapiirissä olevan huonokuntoisen kirjasto-liikuntasalirakennuksen kohentamiseksi. Kirjasto-liikuntasalirakennus pitää korjata, tuolloin molemmat toiminnot säilyvät nykyisellä paikalla; On rakennettava uusi liikuntasali. Kirjaston toiminnot siirretään toisiin tiloihin; Kirjasto-liikuntasalirakennusta ei korjata, eikä uutta liikuntasalia rakenneta.	
selite	Nykyistä edeltävä valtuusto linjasi, että koulukeskuksen pihapiirissä sijaitseva kirjasto-liikuntasalirakennus korjataan. Kunta on selvittänyt myös b-vaihtoehtoa, jonka toteutuessa uusi liikuntasali olisi modernimpi, mutta nykyistä pienempi.	
Savukoski 2	Kuntaan saa rakentaa lisää tuulivoimaa.	
selite	Savukosken ja Sallan rajalla on Lapioselän alue, jonne on suunnitteilla tuulivoimapuisto. Hankkeen eteneminen riippuu kuitenkin pitkälti Puolustusvoimien lausunnosta. Jos Puolustusvoimat hyväksyy hankkeen, on Savukosken valtuuston otettava kanta asiaan.	
Savukoski 3	Soklin kaivoksen perustaminen kunnan alueelle olisi hyvä asia.	
selite	Soklin kaivossuunnitelmat ovat puhuttaneet kunnassa jo vuosikymmeniä. Näillä näkymin kaivos avattaisiin mahdollisesti vasta 2030-luvun loppupuolella.	
Savukoski 4	Savukosken pitää tarjota ilmaiseksi tontteja uusien asukkaiden houkuttelemiseksi.	
selite	Savukosken kuntastrategian mukaan kunta tarjoaa edullisia tontteja ja auttaa saamaan tyhjästä asunnot käyttöön.	
Savukoski 5	Savukosken lukioon pitää jatkossa houkutella kansainvälisiä opiskelijoita.	
selite	Savukoskella on pieni lukio, jonka opiskelijoista yli puolet on venäläisiä. Lukion olemassaolo heijastuu myös peruskoulun tuntiopettajien saatavuuteen.	
Seinäjoki 1	Nurmon uuden yläkoulun rakentaminen pitää laittaa vauhtiin tulevalla valtuustokaudella.	
selite	Nurmon yläkoulussa on ollut levotonta, yhtenä syynä pidetään 197-luvulla rakennetun kiinteistön ahtautta.	
Seinäjoki 2	Seinäjoen keskustan kadunvarsipysäköinnin pitäisi olla ilmaista aina.	
selite	Nyt keskustassa voi pysäköidä ilmaiseksi lauantaisin, koska asiakasvirtaa halutaan ohjata myös keskustan liikkeisiin.	
Seinäjoki 3	Seinäjoen pitää rakentaa tai ostaa lisää edullisia vuokra-asuntoja.	
selite	Edullisista vuokra-asunnoista on pulaa.	
Seinäjoki 4	Aalto-keskus on niin tärkeä, että sen pitäisi määritellä Seinäjoen keskusta-alueen rakentamista.	
selite	Aalto-keskus on ehdolla Unescon maailmanperintökohteeksi, joten sen näkyvyyttä tai asemaa ei kannata hukata.	
Seinäjoki 5	Seinäjoen kaupungin tulee suojella enemmän omistamaansa metsämaata.	
selite	Kaupungin omistuksessa on 6000 hehtaaria talousmetsää. Suojeltua metsämaata on vajaat 150 hehtaaria.	
Sievi 1	Kunnan pitäisi osallistua aktiivisemmin keskustan palvelujen kehittämiseen.	
selite	Sieviläiset käyttävät paljon Ylivieskan palveluja.	
Sievi 2	Oppilaiden keskittäminen Kirkonkylälle uhkaa sivukylien elinvoimaa.	

selite	Sievissä on suljettu viime vuosina useita kyläkouluja. Oppilaiden keskittäminen Kirkonkylälle kasvattaa luokkakokoja.	
Sievi 3	Tuulivoiman rakentamista tulee rajoittaa.	
selite	Sievissä on kaksi toiminnassa olevaa tuulivoima-aluetta. Viime vuonna vahvistetun tuulivoimaohjelman mukaan kunnan alueelle voi sijoittua merkittävä määrä uutta tuulivoimaa.	
Sievi 4	Lukiokoulutuksen houkuttavuutta tulee lisätä erilaisilla kannustimilla.	
selite	Sievin lukiosta valmistui viime vuonna 30 ylioppilasta. Moni pienen kunnan lukio houkuttelee oppilaita tietokoneilla, ajokorteilla tai esimerkiksi älypuhelimilla.	
Sievi 5	Sievin tulee rakentaa kuntamarkkinointiaan mutin ja Muttimarkkinoiden ympärille.	
selite	Muttimarkkinoita on järjestetty Sievissä vuosikymmenten ajan. Ensi vuonna ne ovat myös osa Oulun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmistoa.	
Siikainen 1	Siikaisten pitää tehdä kuntaliitos tulevalla valtuustokaudella.	
selite	Siikainen on yksi manner-Suomen pienimmistä kunnista.	
Siikainen 2	Siikaisiin mahtuu paljon uusia tuulivoimaloita.	
selite	Suunnitelmia tuulipuistojen rakentamisesta on runsaasti.	
Siikainen 3	Siikaisten pitää alkaa taas maksaa vauvarahaa syntyvyyden kasvattamiseksi.	
selite	Maksaminen loppui viime vuosikymmenellä.	
Siikainen 4	Valtakunnallisen pääsanomalehden koko etusivun täyttänyt mainos oli oikea tapa edistää Siikaisten tunnettuutta.	
selite	Kunta osti Hesarista etusivun mainoksen vuonna 2023.	
Siikainen 5	Siikaisten pitää vähentää ylläpitämiensä liikuntapaikkojen määrää säästöjen saamiseksi.	
selite	Kunnassa on mm. liikuntahalli, tenniskenttä, urheilukenttä ja pururata.	
Siikajoki 1	Kunnan kannattaa kaavoittaa ja tavoitella lisää tuulivoima-alueita verotulojen nostamiseksi.	
selite	Siikajoella on rakennettu mennessä useita tuulivoima-alueita. Viimeksi valmistui Hyötytuulen 38 voimalan puisto kunnan länsiosiin.	
Siikajoki 2	Kunnan tulisi keskittyä kiinteistöomaisuuden kehittämiseen ja kunnossapitämiseen omin voimin – ulkoistaminen ei ole järkevä vaihtoehto.	
selite	Kunta on selvittänyt kiinteistöhuollon ulkoistamista, ja siitä on käyty myös keskustelua julkisuudessa.	
Siikajoki 3	Tulevan valtuuston on otettava uudelleen esille kuntaliitoksen selvittäminen Raahan kanssa.	
selite	Kymmenisen vuotta sitten esillä oli kuntaliitos Siikajoen, Raahan ja Pyhäjoen kesken.	
Siikajoki 4	Ala- ja yläluokkien keskittämistä Ruukin yhtenäiskouluun on alettava valmistella jo tulevalla valtuustokaudella.	
selite	Kunnassa on viisi koulua, mutta sivistyslautakunta on esittänyt kolmen koulun lakkauttamista vuonna 2024.	
Siikajoki 5	Kunnan on tavoiteltava lähijunaliikennettä Ruukista Ouluun.	
selite	Lähijunaliikenteen aloittamisesta Oulun seudulla on keskusteltu julkisuudessa. Lähijunaliikenteen edistäminen on myös hallitusohjelmassa.	
Siikalatva 1	Kestilän, Piippolan, Pulkkilan ja Rantsilan alueita on kehitetty tasapuolisesti.	
selite	Siikalatvan kunnan perustamisesta on yli 16 vuotta. Silloin neljästä kunnasta tuli yksi.	
Siikalatva 2	Säästöjä on haettava kouluja vähentämällä.	

selite	Siikalatvalla on selvitetty kouluverkon tulevaisuutta ja keskusteltu esimerkiksi yläkoulun sijainnista sekä Pentti Haanpään koulun rakennuspaikasta.	
Siikalatva 3	Kunnan alueelle tulee saada lisää tuulivoimaloita.	
selite	Siikalatvalla on Suomen uusiutuvat -yhdistyksen mukaan vireillä Suomen seitsemänneksi eniten tuulivoimahankkeita, kaikkiaan yhdeksän kappaletta.	
Siikalatva 4	Kunnan tulisi nostaa vauvasetelien arvoa, jotta syntyvyys saataisiin kasvuun.	
selite	Siikajoen väkiluku on laskenut alle 5000 asukkaan. Kunta on ottanut käyttöön yhteensä 300 euron arvoiset vauvasetelit vuonna 2022.	
Siikalatva 5	Siikalatvan kunnan tulee aloittaa kuntaliitosten selvittäminen naapurikuntien kanssa.	
selite	Siikalatva syntyi neljän kunnan yhdistyessä vuonna 2009. Kuntaliitosselvityksessä oli tuolloin mukana myös Pyhäntä.	
Siilinjärvi 1	Lannoitevalmistaja Yaran Siilinjärven kaivoksen laajentaminen on kunnan edun mukaista.	
selite	Pohjois-Savon ely-keskuksen mukaan Yaran Siilinjärven kaivoksen laajentamishanke aiheuttaa todennäköisesti huomattavia ympäristövaikutuksia.	
Siilinjärvi 2	Kasurilaan ei tarvita uutta koulua, sillä Kasurilan koulun oppilaat mahtuvat tulevaisuudessa muihin kunnan kouluihin.	
selite	Siilinjärvi selvittää Kasurilan koulun tarvetta. Uuden koulun hinta olisi arviolta noin 10 miljoonaa euroa.	
Siilinjärvi 3	Siilinjärven kirjasto pitää remontoida ja remontin suunnittelu aloittaa jo tänä vuonna.	
selite	Siilinjärven kirjasto kaipaa isoa remonttia. Kunnan mukaan mahdollisesta remontista pitää päättää muutaman vuoden aikana.	
Siilinjärvi 4	Fontanella-kylpylä pitää purkaa ja tilalle rakentaa uusi kylpylä.	
selite	Kunta sai kylpylälle kolme vuotta voimassa olevan purkuluvan. Mahdollisesta purkamisesta päättää kunnanvaltuusto.	
Siilinjärvi 5	Pysäköintialueet vievät tällä hetkellä liikaa tilaa keskustasta ja keskustan parkkipaikat pitää siksi siirtää maan alle.	
selite	Siilinjärvellä pohditaan torin sijaintia ja pysäköinnin järjestämistä.	
Simo 1	Simon pitää jatkossakin sallia tuulivoimaloiden rakentaminen kuntaan.	
selite	Simo on Suomen tuulivoimaisin kunta. Simossa on 64 tuulivoimalaa.	
Simo 2	Uusia aurinkovoimapuistoja ei pitäisi enää kaavoittaa jo kaavoitettujen tai rakenteilla olevien aurinkovoimalueiden lisäksi.	
selite	Simoon on rakenteilla yksi aurinkopuisto ja suunnitteilla kolme muuta.	
Simo 3	Simoniemeä on kehitettävä matkailualueena.	
selite	Kunta valmistelee muutoksia Simoniemen asemakaavaan, jotta sinne voi rakentaa lisää matkailurakennuksia.	
Simo 4	Laita tärkeysjärjestykseen: mihin Simon kunnan tulisi lähivuosina investoida? Liikuntahalli; Venesatamat; Entisen koulurakennuksen jatkokäyttö; Hittikan teollisuusalueen infran rakentaminen; Liikuntapaikkojen kehittäminen kylillä; Maksniemen kylätalo; Nuorisotila	
selite	Simoon rakennettu uusi koulu on suurin investointi vuosikymmeniin, joten tulevina vuosina rahaa on vain pienempiin investointeihin.	
Simo 5	Simon pitäisi tarjota lapsiperheille maksuton päivähoito.	

selite	Simo satsaa lapsiperheisiin maksamalla vauvarahaa ja kotihoidon kuntalisää.	
Sipoo 1	Sipoossa tarvitaan isoja lisäpanostuksia koulujen arjen rauhoittamiseksi.	Sibbo behöver en storsatsning för att få lugn i skolvardagen
selite	Esimerkiksi Söderkullan rauhattomuus on lisääntynyt 10 vuoden aikana rajusti ja se näkyy kouluissa.	Till exempel Söderkulla har blivit klart oroligare under de senaste tio åren, och det märks också i skolorna.
Sipoo 2	Sipooseen tarvitaan kunnan rahoittama vierasvenesatama.	Sibbo behöver en kommunalt finansierad gästhamn
selite	Sipoo on osoittanut 30 000 euroa vierasvenesataman suunnitteluun jo tälle vuodelle. Päätös siitä ja sen sijainnista jää uudelle valtuustolle.	Kommunen har redan avdelat 30 000 euro för planeringen av en gästhamn. Det slutliga beslutet om småbåtshamn och var den skulle placeras fattas nästa valperiod.
Sipoo 3	Sipoossa tulee voimakkaasti parantaa pyöräilyn ja jalankulun kulkuyhteyksiä.	Sibbo måste kraftigt förbättra lätttrafiklederna.
selite	Sipoon valtuusto päätti esimerkiksi vuoden 2025 budjetissa varautua Nikkilän ja Söderkullan välisen jalankulku- ja pyöräilyväylän toteutukseen. Hankkeen suunnitteluun varattiin 300 000 euroa.	I årets budget finns en reservation på 300 000 euro för att bygga en lätttrafikled för cyklisterna och fotgängarna mellan Nickby och Söderkulla.
Sipoo 4	Sipoota tulee kehittää kaavoittamalla ja rakentamalla entistä tiiviimmin.	Sibbo bör utvecklas genom att man planerar och bygger tätare än hittills.
selite	Sipoo valmistelelee parhaillaan uutta yleiskaavaa, joka ulottuu vuoteen 2050.	Sibbo arbetar som bäst på en generalplan som utsträcker sig till 2050
Sipoo 5	Sipooseen pitää rakentaa uimahalli tai maauimala, vaikka sen rakentaminen ja ylläpito maksaa paljon.	Sibbo måste få en egen simhall eller utomhusbassäng, fast byggandet och underhållet kostar mycket.
selite	Kunta laatii teknistaloudellista selvitystä Nikkilään mahdollisesti sijoittuvasta uimahallista tai maauimalasta.	I år gör kommunen upp en projektplan för en simhall.
Siuntio 1	Kunnan pitää kaikin keinoin jarruttaa aurinkopaneelientuotteen tuloa Siuntion maisemallisesti arvokkaille peltoalueille.	Kommunen bör på alla sätt bromsa etableringen av solkraftsparker på Sjundeås landskapsmässigt värdefulla åkermarker.
selite	Siuntion pelloille suunnitellaan kolmea teollista aurinkovoimapuistoa, joista suurin on kooltaan peräti 150 hehtaaria.	Tre industriella solkraftsparker planeras på åkrar i Sjundeå, varav den största är hela 150 hektar stor.
Siuntio 2	Siuntiossa pitäisi käyttää pakkolunastusta yritystonttien saamiseksi.	Sjundeå borde använda sig av tvångsinlösnung av tomter för att få fastigheter för företag.
selite	Kysyntää olisi, mutta kunnalla ei juuri ole myytäviä yritystontteja, joilla saataisiin Siuntioon houkutteluksi yrityksiä ja elinvoimaa.	Det finns efterfrågan, men kommunen har knappt några företagsfastigheter till salu som skulle kunna locka företag och vitalitet till Sjundeå.
Siuntio 3	Siuntion pitää panostaa joukkoliikenteeseen ja maksaa HSL:lle lisää paremmista juna- ja bussiyhteyksistä.	Sjundeå måste satsa på kollektivtrafiken och betala mer till Helsingforsregionens trafik (HRT) för att få bättre tåg- och bussförbindelser.
selite	Siuntio on Helsingin seudun liikenteen (HSL) läntisin jäsenkunta, jonne pääsee muun muassa Y-lähijunalla.	Sjundeå är den västligaste medlemskommunen i Helsingforsregionens trafik (HRT), dit man kan ta sig bland annat med Y-tåget.
Siuntio 4	Siuntion pitää kehittää taajama-alueita voimakkaammin kuin haja-asutusalueita.	Sjundeå måste utveckla tätorterna mer intensivt än glesbygdsområdena.
selite	Kunnat ohjaavat maankäyttöä ja rakentamista kaavoituksella.	Kommunerna styr markanvändning och byggande genom planläggning.
Siuntio 5	Mielestäni kunnan pitää tukea eniten lasten ja nuorten hyvinvointia.	Jag anser att kommunen främst bör stöda barnens och ungdomarnas välbefinnande.
selite	Siuntiossa vuoden teemana on ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen. Kunta ohjaa osallistavan budjetoinnin kautta 30 000 euroa vanhusten toimintaan.	I Sjundeå är årets tema att främja de äldres välbefinnande. Genom deltagande budgetering avsätter kommunen 30 000 euro för verksamhet för äldre.
Sodankylä 1	Kunnan pitää tukea Viiankaavan kaivoshanketta (monivalinta) Kyllä; Kyllä jos siitä ei tule merkittäviä ympäristövaikutuksia; Kyllä jos siitä ei tule juurikaan ympäristövaikutuksia; Kaivosta ei pidä rakentaa lainkaan.	
selite	AA Sakatti Mining on jättänyt kaivoslupahakemuksen Viiankaavalle suunnitellusta Sakatin kaivoksesta. Yhtiön tavoitteena on käynnistää kaivos vuonna 2033.	

Sodankylä 2	Kunnan pitää panostaa vahvasti vihreään siirtymään, esimerkiksi kierrätykseen ja lähiruokaan.	
selite	Kuntastrategian mukaan Sodankylä torjuu ilmastonmuutosta ja luontokatoa, noudattaa kestävä kehityksen periaatteita, vähentää kulutusta, edistää kiertotaloutta ja pienentää hiilijalanjälkeään.	
Sodankylä 3	Kunnanvaltuuston puheenjohtajista pitää vähintään yhden olla nainen.	
selite	Tällä hetkellä kunnanvaltuuston puheenjohtajistossa ei ole yhtään naista. Kunnanhallituksessa on nainen puheenjohtajana.	
Sodankylä 4	Kitisenrannan kulttuuritalo pitää rakentaa jo alkavan valtuustokauden aikana.	
selite	Kitisenrannasta on päätetty tehdä kulttuuritalo. Rakennukseen tulee laaja peruskorjaus, ja sinne rakennetaan mm. näyttämö ja katsomo. Kulttuuritalon on tarkoitus valmistua vuonna 2030.	
Sodankylä 5	Lasten ohjattu päivähoito pitää järjestää ensi sijassa päiväkodeissa.	
selite	Sodankylässä 164 lasta osallistui ohjattuun varhaiskasvatukseen vuonna 2023. Heistä 142 oli päiväkodissa ja 22 joko perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäivähoidossa.	
Soini 1	Soinin pitää luontoarvojen säilymistä takia luopua uusista tuulivoimahankkeista.	
selite	Luonnonkauniissa kunnassa on vireillä useita tuulivoimahankkeita.	
Soini 2	Kaivostoiminta olisi tervetullutta Soiniin.	
selite	Tukesissa on vetämässä malminetsintälupia Soinin maaperälle.	
Soini 3	Kunnan tulisi investoida Vuorenmaan hiihtokeskuksen infraan ja ympäristöön, jotta yritysten olisi siellä helpompi toimia pitkäjänteisesti.	
selite	Pirkkäaikaisen yrittäjän löytäminen rinnehihtokeskukseen ei ole ollut helppoa.	
Soini 4	Kunta maksaa turhia tukia uusien asukkaiden houkuttelemiseksi.	
selite	Soinissa on vauvaraha, ilmainen varhaiskasvatus, opiskelijatuki ja asuntoetu. Silti väkimäärä ei kasva.	
Soini 5	Soinin pitäisi vastaanottaa myös kiintiöpakolaisia kunnan väkimäärän kasvattamiseksi.	
selite	Yksikään Etelä-Pohjanmaan kunta ei ota vastaan kiintiöpakolaisia, mutta kunnat tarvitsevat uusia asukkaita.	
Somero 1	Kaupunki toteuttaa Joensuuntien ja Helsingintien risteykseen liikenneympyrän tarpeen vaatiessa omin voimin.	
selite	Noin 1,1 miljoonaa euroa maksava liikenneympyrä parantaisi keskustan liikenneturvallisuutta. Valtio ei ole osoittanut hankkeeseen rahoitusta.	
Somero 2	Kaupunki rakennuttaa Someron urheilukentälle uuden pääkatsomon pukuhuonetiloineen.	
selite	Puolueet ovat kiistelleet pitkään vuonna 1963 valmistuneen katsomon uudistamistarpeesta.	
Somero 3	Kaupunki edistää tuulivoima- ja aurinkosähköpuistojen rakentamista.	
selite	Kunnat saavat energiahankkeista lisää kiinteistöverotuloja.	
Somero 4	Kaupunki suostuu alentamaan sote- ja pelastustoimen kiinteistöjensä vuokratasoa, jos Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha) sitoutuu jatkamaan niissä pitempään toimintaansa.	
selite	Somero saa Varhalla vuokratuloja vuodessa noin 2,7 miljoonaa euroa.	

Somero 5	Somero myy metsä- ja peltoalueitaan hankkiakseen lisätuloja.	
selite	Somero omistaa noin 1500 hehtaaria metsämaata.	
Sonkajärvi 1	Ylä-Savon kuntien pitää tiivistää yhteistyötään kuntapalveluissa ja hallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
Sonkajärvi 2	Sonkajärvellä tulisi aktiivisesti edistää tuulivoimahankkeita.	
selite	Tuulivoiman rakentaminen on herättänyt paljon keskustelua Sonkajärvellä. Osa hankkeista on kaatunut.	
Sonkajärvi 3	Sonkajärven kunnallisveroa pitäisi korottaa palveluiden turvaamiseksi.	
selite	Sonkajärven veroprosentti on tänä vuonna 8,6.	
Sonkajärvi 4	Kunnan pitää aloittaa seuraavalla valtuustokaudella neuvottelut lukio-opetuksen ostamiseksi muualta.	
selite	Sonkajärven lukiossa on tänä lukuvuonna 46 oppilasta.	
Sonkajärvi 5	Sonkajärven tulee jatkaa avustuksen myöntämistä toisen asteen opiskelijoiden ajokorttiin.	
selite	Sonkajärvi on päättänyt myöntää kunnan toisen asteen opiskelijoille tänä vuonna avustusta ajokorttiin 400 euroa.	
Sotkamo 1	Sotkamon kunnan pitää osallistua tuetun lentoliikenteen kustannuksiin, jotta lennot Kajaaniin säilyvät.	
selite	Lentokentän ylläpidon vastuu uhkaa siirtyä pois valtiolta, jos liikennemäärät eivät nouse.	
Sotkamo 2	Kunnan pitää sijoittaa kaivosverosta saatavat varat ja käyttää vain sijoitustuotto.	
selite	Kaivosvero tuottaa Sotkamolle 3,5–5 miljoonaa euroa vuodessa.	
Sotkamo 3	Kunnan on rakennettava lisää vuokra-asuntoja.	
selite	Sotkamon kunnan omistamista vuokra-asunnoista on koko ajan kova pula. Kunnan asuntoyhtiö Sotkanmaan käyttöaste oli 96,5 % ja aiempina vuosina tätäkin korkeampi.	
Sotkamo 4	Kunnan on kaavoitettava rautatieasemalle paikka ja rakennettava asema itse.	
selite	Sotkamon kunta on visioinut rautatieliikenteen aloittamista Vuokatin matkailualueelle.	
Sotkamo 5	Kunnan on keskityttävä kuntakeskustan kehittämiseen Vuokatin sijasta.	
selite	Kuntaan on syntymässä kaksi keskusta, joista Vuokatti on matkailualue. Samaan aikaan osa kokee, että kirkonkylä näivettyä investointien puutteeseen.	
Sulkava 1	Sulkavan tulee tarjota ilmainen varhaiskasvatus lapsille.	
selite	Ilman lapsiperheitä opetuksen järjestäminen hankaloituu, kun luokkakoot jäävät pieniksi.	
Sulkava 2	Sulkavan kunnan tulee vauhdittaa tuulivoimaloiden sijoittamista paikkakunnalle.	
selite	Suomeen rakennetaan tuulivoimaa kiihtyvällä tahdilla	
Sulkava 3	Sulkavan tulee tinkiä Etelä-Savon hyvinvointialueen eli Eloisan tilavuokrasta palveluiden turvaamiseksi paikkakunnalla.	
selite	Hyvinvointialue on irtisanonut vanhat sopimukset ja haluaa alentaa vuokratkustannuksia.	
Sulkava 4	Sulkavan tulee rakentaa sekä uusi yhtenäiskoulu että liikuntahalli tulevalla valtuustokaudella	
selite	Molemmat maksavat noin viisi miljoonaa euroa.	
Sulkava 5	Sulkava tulisi osana Savonlinnan seutua liittää Pohjois-Savon maakuntaan ja hyvinvointialueeseen.	
selite	Savonlinnassa on tehty aloite seudun liittämisestä Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen.	

Suomussalmi 1	Kunnan pitää osallistua tuetun lentoliikenteen kustannuksiin, jotta lennot Kajaaniin säilyvät.	
selite	Suomusalmella toimii kansainvälisen matkailun yrityksiä. Julkisuudessa on välytetty, että valtion sijaan kuntien pitäisi tukea markkinaehtoisesti kannattamatonta lentoliikennettä.	
Suomussalmi 2	Kunnan pitää osallistua yksityisteiden kustannuksiin nykyistä isommalla summalla.	
selite	Suomussalmi on harvaan asuttu, laaja kunta, jossa yksityisteitä on paljon.	
Suomussalmi 3	Kunnan pitää houkutella lapsiperheitä ilmaisella varhaiskasvatuksella.	
selite	Suomussalmen naapurikunta Hyrynsalmi tarjoaa maksuttoman varhaiskasvatuksen.	
Suomussalmi 4	Kunnan pitää rakentaa Suomussalmelle uusi terveysasema.	
selite	Suomussalmen nykyinen terveysasema on huonossa kunnossa. Uuden terveysaseman rakentaminen on ollut esillä pitkään.	
Suomussalmi 5	Kunnan pitää tukea yritysten sijoittumista Hossaan.	
selite	Metsähallitus etsii uutta omistajaa esimerkiksi Suomussalmen Hossan rakennuksille.	
Suonenjoki 1	Vesihuollossa on lisättävä kuntarajat ylittävää yhteistyötä Leppävirran ja Pieksämäen kanssa.	
selite	Yhteistyöllä voisi hillitä asiakashintojen nousua sekä turvata toimintavarmuutta.	
Suonenjoki 2	Suonenjoen on peruskorjattava pääkatu kerralla kunnolla.	
selite	Kyse on miljoonaluokan hankkeesta, jolla pääkadulle tulisi myös kunnolliset kävely- ja pyöräilyväylät.	
Suonenjoki 3	Suonenjoen pitää investoida Karhukivensuon teollisuusalueeseen.	
selite	Karhukivensuolla on kaavoitettua teollisuusaluetta, mutta ei vielä muodostettuja tontteja. Kaupunki saa uusista yrityksistä verotuloja sekä elinvoimaa.	
Suonenjoki 4	Suonenjoen tulee suhtautua myönteisesti kuntarajojen tuntumaan sijoittuviin tuulivoimahankkeisiin.	
selite	Kunnalta pyydetään lähelle sijoittuvista hankkeista kannanottoja.	
Suonenjoki 5	Lempyyn koulun toiminta on lakkautettava vähäisen oppilasmäärän takia.	
selite	Lempyyn koulussa on 15 oppilasta ja neljä opettajaa. Koulun ylläpito maksaa 400 000 euroa vuodessa.	
Sysmä 1	Kunnan pitää palkata oma juristi.	
selite	Useista Sysmän kunnan päätöksistä on ollut viime vuosina valitettu hallinto-oikeuteen. Kunta on joutunut myös itse oikaisemaan omia päätöksiään sekä turvautumaan ulkopuoliseen lakiapuun.	
Sysmä 2	Sysmän pitää aloittaa kuntaliitosneuvottelut naapurikunnan/naapurikuntien kanssa.	
selite	Kuntajakoselvitys voidaan tehdä ministeriön aloitteesta, kunnan omasta aloitteesta tai jos vähintään 20 % kunnan äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen asiasta.	
Sysmä 3	Sysmään pitää rakentaa tuulivoimaa.	
selite	Tuulivoima-aluetta on suunniteltu ainakin Rekolanvuorten alueelle.	
Sysmä 4	Sysmän ei tule haalia lukioon ulkomaalaisia opiskelijoita.	
selite	Kunnan suunnitelmien mukaan lukion opiskelijamäärä vakiintuu 40–45 opiskelijaan. Tavoitteena on, että ikäluokkien pienentyessä Sysmän lukion opiskelijoista kolmasosa tulee Sysmän ulkopuolelta.	
Sysmä 5	Kunnan pitää edistää aurinkovoiman rakentamista.	

selite	Aurinko- ja tuulivoimalat ovat yksittäisille kunnille merkittävä tulonlähde. Verohallinnon mukaan vuonna 2024 Suomessa oli 33 kuntaa, joissa tuuli- ja aurinkovoimaloiden osuus kiinteistöverotuloista oli yli 20 prosenttia.	
Säkylä 1	Päätös Kepolan ja Huovinrinteen koulujen lakkauttamisesta pitäisi perua.	
selite	Kouluverkon supistaminen on aiheuttanut kovaa kritiikkiä.	
Säkylä 2	Viranhaltijoille on Säkylässä valunut liikaa valtaa valtuustolta ja muilta luottamushenkilöiltä.	
selite	Kunnanvaltuuston on väitetty olevan pelkkä kumileimaisin Säkylässä.	
Säkylä 3	Kunnan pitäisi myydä Kristallirannan tontti edulliseen hintaan yritystoiminnan jatkon turvaamiseksi.	
selite	Kunnassa on käyty paljon keskustelua Pyhäjärven rannassa sijaitsevan tontin todellisesta arvosta.	
Säkylä 4	Säkylässä on puututtu riittävällä tavalla kouluissa esiintyvään kiusaamiseen.	
selite	Kouluterveyskyselyn mukaan esim. yläkoulussa kiusataan enemmän kuin maassa keskimäärin.	
Säkylä 5	Kunnan pitää edistää kaikin tavoin sitä, että mahdollisuudet tuuli- ja aurinkovoimainvestoinneille ovat hyvät.	
selite	Voimalarakentamisen on pelätty aiheuttavan haittaa luonnolle, kuten mm. muuttavan susien reviierejä.	
Taipalsaari 1	Taipalsaaren kunnan pitää rahoittaa tulevaisuuden matkailuinvestointeja Kutilan kanavalle.	
selite	Kutilan kanavalle on rakentamislupa, mutta siitä on valitettu. Kanava yhdistäisi Pien- ja Suur-Saimaan ja mahdollistaisi uusia rengasreittejä.	
Taipalsaari 2	Taipalsaaren pitäisi tarjota lasten varhaiskasvatus maksutta.	
selite	Naapurikunnat Savitaipale ja Ruokolahti järjestävät lasten varhaiskasvatuksen ilmaiseksi.	
Taipalsaari 3	Taipalsaarella ei ole varaa pitää kahta alakoulua.	
selite	Taipalsaarella on nykyisin Kirkonkylän ja Vehkataipaleen alakoulut ja Saimaanharjun yläkoulu.	
Taipalsaari 4	Valtuutettujen määrä täytyy pienentää valtuustokauden 2025-2029 jälkeen.	
selite	Taipalsaaren kunnanvaltuusto päätti viimeksi pitää valtuuston koon entisellään eli 27 jäsenessä. Kuntalain mukaan alle 5000 asukkaan kunnassa pitää olla vähintään 13 valtuutettua.	
Taipalsaari 5	Taipalsaaren pitää mahdollistaa lisää asutusta rannan lähelle.	
selite	Kunta on kaavoittanut uutta asuinalueita esimerkiksi Konstunrinteelle, mikä on herättänyt vastustusta.	
Taivalkoski 1	Kylmäluoman retkeilyaluetta ei saa liittää Hossan kansallispuistoon.	
selite	Taivalkosken kunta esittää Metsähallitukselle ja ympäristöministeriölle, että Kylmäluoman retkeilyalue liitettäisiin Hossan kansallispuistoon. Retkeilyalueen pinta-ala on 73 neliökilometriä.	
Taivalkoski 2	Taivalvaaran liikuntakeskus rinteineen ja palveluineen pitäisi olla kokonaan kunnan hallinnassa.	
selite	Kunnassa on käyty kipakkaa keskustelua siitä, että kunta avustaa liikaa yritystä, joka hallinnoi Taivalvaaran urheilukeskusta.	
Taivalkoski 3	Kunnan tulee tavoitella junaliikenteen palauttamista Taivalkoskelle.	
selite	Taivalkoskelle kulkee vanha junarata, jota pitkin kuljetettiin vielä 1980-luvun taitteessa muun muassa Mustavaaran kaivoksen tuotantoa. Junaradan avaaminen voisi tuoda esimerkiksi lisää matkailijoita alueelle.	

Taivalkoski 4	Taivalkosken pitää kehittää matkailutarjontaa huomattavasti nykyistä enemmän.	
selite	Taivalkoski voisi nousta merkittäväksi luontomatkailukohteeksi, jos pitäjään saataisiin houkutelua lisää alan yrittäjiä.	
Taivalkoski 5	Kunnan pitää edistää Mustavaaran kaivoksen uudelleen avaamista.	
selite	Mustavaaran vanadiinikaivos toimi Taivalkoskella 1970- ja 1980-luvuilla.	
Taivassalo 1	Kunta edistää aurinko- ja tuulivoimahankkeiden toteutumista verotulojen saamiseksi.	
selite	Merellisen sijaintinsa puolesta Taivassalo voisi houkutella erityisesti tuulivoimahankkeita.	
Taivassalo 2	Kunnan on investoitava Mansikkakarin kehittämiseen loma-, kokous- ja virkistyskohteena.	
selite	Taivassalon kunta osti seurakunnalta Mansikkakarin leirikeskukseen vuonna 2024.	
Taivassalo 3	Taivassalolla ja Kustavilla tulisi olla myös yhteinen alakoulu.	
selite	Tällä hetkellä Taivassalolla ja Kustavilla on yhteinen yläkoulu, joka sijaitsee Taivassalossa, mutta alakoululaiset käyvät koulua omissa kunnissaan.	
Taivassalo 4	Kunnan pitää tarjota lapsille maksuton varhaiskasvatus uusien asukkaiden houkuttelemiseksi.	
selite	Taivassalossa asuu hieman alle 1 700 asukasta.	
Taivassalo 5	Hakkeenpään kehittämistä on edistettävä nopealla aikataululla.	
selite	Kunnalla on paljon suunnitelmia Hakkeenpään kehittämiseksi, mutta toistaiseksi konkreettisia tuloksia on nähty vähän.	
Tammela 1	Tammelan pitää harkita kuntaliitosta joko yhden tai useamman naapurikunnan kanssa.	
selite	Tammelan väkiluku laskee. Vuoden 2022 lopussa asukkaita oli noin 6 000 ja viime vuoden syyskuussa noin 5 800. Suunta on sama kaikissa Forssan seudun kunnissa. Vuoteen 2030 mennessä seudulla on asukkaita arviolta vajaat 30 000.	
Tammela 2	Tammelan kunnan tulee tarjota pysyvä koulukuljetus kaikille susihavaintokyläiden lapsille, riippumatta koulumatkan pituudesta.	
selite	Forssan seudulla on tehty useita susihavaintoja. Sudet ovat useasti tappaneet lampaista Portaan kylässä. Kunnan "suisäännöt" määrittelevät nykyään perusteet, milloin voidaan myöntää yksittäisiä, määräaikaista koulukuljetuksia susihavaintojen takia.	
Tammela 3	Nykyiset koulut on säilytettävä, vaikka oppilasmäärät laskevat.	
selite	Myllykylän koulun toiminta on päätetty yhdistää yhtenäiskouluun syksyllä 2025. Arvioiden mukaan Tammelassa olisi vuonna 2029 vajaat 430 peruskoulun oppilasta.	
Tammela 4	Tammelan tulisi säilyttää maksuton varhaiskasvatus kaikille lapsille, vaikka se edellyttäisi kuntaveron korottamista tai muiden palveluiden leikkaamista.	
selite	Tammelassa varhaiskasvatus on ollut kuntalaisille maksutonta elokuusta 2023. Kunta on aiemmin saanut varhaiskasvatuskasvuja vuosittain noin 117 000 euroa.	
Tammela 5	Tammelan kunnan tulisi vastustaa kaivostoiminnan aloittamista alueellaan, vaikka se tarkoittaisi mahdollisten työpaikkojen ja taloudellisten hyötyjen menettämistä.	
selite	Tukes on tehnyt Tammelan ja lähikuntien alueelle vuosien mittaan useita varauspäätöksiä ja myöntänyt malminetsintälupia. Kaivostoiminta voi aiheuttaa ympäristöhaittoja ja muuttaa maisemaa.	
Tampere 1	Tampere kasvaa jo liian nopeasti.	

selite	Tampere on ollut Suomen vetovoimaisin kaupunki jo kolme vuotta peräkkäin, ja kaupungin väkiluku on kasvanut voimakkaasti. Ennakkotietojen mukaan viime vuonna Tampereen väkiluku nousi reilulla 5 000 asukkaalla.	
Tampere 2	Tampereen on parannettava koulujen turvallisuutta palkkaamalla vartijoita tarvittaessa.	
selite	Väkivalta on lisääntynyt Tampereen kouluissa viime vuosina. Esimerkiksi Kaukajärven koulussa koulun ulkoaluetta on valvonut vartija tänä vuonna. Poliisi lisää tänä vuonna läsnäoloaan Pirkanmaan kouluissa.	
Tampere 3	Tampereen seudun joukkoliikenteen bussi- ja ratikkalippujen hintoja pitää alentaa.	
selite	Tampereen seudun joukkoliikenteen Nysse-lippujen hinnat nousivat keskimäärin seitsemän prosenttia vuodenvaihteessa. Esimerkiksi matkakortilla maksettu aikuisten kertalippu kallistui 2,30 eurosta 2,50 euroon ja kausilippu 61 eurosta 65 euroon.	
Tampere 4	Hakametsän jäähallin peruskorjausta ja uudistusta on lykättävä, koska kaupungin rahat eivät lähivuosina riitä kaikkeen.	
selite	Tampereen pitäisi säästää 60 miljoonaa euroa vuodessa seuraavan kolmen vuoden ajan, koska kaupungin talous on alijäämäinen. Samaan aikaan käynnissä on useita isoja rakennushankkeita, kuten Hakametsän vanhan jäähallin muuttaminen monitoimiareenaksi. Siihen menee arviolta noin 40 miljoonaa euroa.	
Tampere 5	Tampereelle tarvitaan lisää paikkoja kadunvarsipysäköintiin.	
selite	Parkkipaikkojen määrä Tampereen kaduilla on vähentynyt, kun pysäköintiä siirretään yhä enemmän maan alle pysäköintilaitoksiin. Esimerkiksi Niemenrannan uudelle asuinalueelle on vaadittu lisää kadunvarsipysäköintiä valtuustoaloitteella.	
Tervo 1	Talluskylä on hyvä paikka tuulivoimaloille.	
selite	Junnunmäen alueelle on suunniteltu tuulivoimaloita.	
Tervo 2	Kunnan pitää kaikin keinoin edistää kaivoshankkeita alueellaan.	
selite	Boliden on hakenut malminetsintälupaa Vornan alueelle.	
Tervo 3	Koirapuisto pitää siirtää toiseen paikkaan pois hautausmaiden läheisyydestä.	
selite	Aiheesta on tehty jo yksi kuntalaisaloite.	
Tervo 4	Kunnan asiointiliikenteen lopettaminen tulee perua.	
selite	Talluskylä-Kiukooaho-suunnalla ja Kirkonkylä-Hyvölä-Haapamäki-reitillä asiointiliikenne loppuu kesäkuussa 2025.	
Tervo 5	Kunnan tulee ottaa aktiivisempi rooli Äyskosken alueen matkailun kuntoon saamiseksi.	
selite	Sekä Koskisydän että Tervo Caravan ovat konkurssien jälkeen suljettu pysyvästi.	
Tervola 1	Tervolaan saa rakentaa lisää tuulivoimaa.	
selite	Tervolassa on vireillä kuusi tuulivoimahanketta, esimerkiksi Valkiavaaran, Kuoringin ja Vitsakankaan tuulivoimapuistot.	
Tervola 2	Laita tärkeysjärjestykseen: mihin Tervolan tulee satsata tulevinä vuosina? Koulukeskuksen lisärakennus; Keskusvaraston rakentaminen; Törmävaaran kivikylän rakenteiden uudistaminen; Kätkävaaran kehittäminen; Pumprack-radan rakentaminen	
selite	Tervolassa on suunniteltu muun muassa lisärakennusta koulukeskukseen, mutta rahaa siihen ei ole vielä varattu. Kunnan ja konserniyhtiöiden käyttöön tulevan keskusvaraston suunnittelu on käynnissä. Pumprack-rata on esim. pyöräilijöille ja skeittilaidoille sopiva asfaltoitu aaltomainen väylä, jossa on curveja sekä kumpuja.	

Tervola 3	Tervolan tulee edistää suurten datakeskusten sijoittumista kuntaan.	
selite	Datakeskukset tarvitsevat laajoja maa-alueita. Kunta voi joutua lunastamaan itselleen alueita saadakseen kaavoitettua riittävän suuria alueita datakeskusten käyttöön.	
Tervola 4	Tervolan kannattaa pitää kiinni periaatepäätöksestä lakkauttaa koulut, joiden oppilasmäärä laskee pysyvästi alle 28 oppilaan.	
selite	Esimerkiksi Louen koulun tulevaisuus on ollut vaakaaludalla, sillä lapsimäärän on ennustettu laskevan lähivuosina.	
Tervola 5	Suhangon kaivos tuo Tervolan kunnalle enemmän hyötyjä kuin haittoja.	
selite	Kaivoksen purkupuutki tulisi Kemijokeen Tervolan kohdalle. Toisaalta kaivos toisi työpaikkoja ja töitä paikallisille aliurakoitsijoille.	
Teuva 1	Kaikki Teuvan peruskoulut on syytä yhdistää ja keskittää yhtenäiskouluun.	
selite	Lasten määrä vähenee, mutta kunnassa on edelleen kolme peruskoulua.	
Teuva 2	Teuvalla olisi aika investoida uuteen uimahalliin.	
selite	Uimahalli on valmistunut vuonna 1970 ja ollut jo pitkään peruskorjauksen tarpeessa. Teuvan investoinnit ovat olleet viime vuosina minimissä.	
Teuva 3	Tuulivoimaa ei ole tarpeen rakentaa enää Teuvalle, etenäkään jos voimaloista saatavat tulot eivät enää jää yksin kunnan hyödyksi.	
selite	Voimaloiden kiinteistöveroja suunnitellaan tasattavan muiden kuntien kanssa valtionosuusjärjestelmän kautta.	
Teuva 4	Teuvan ei pidä suostua voimalinjojen rakentamiseen, mikäli se ei hyödytä kunnan omaa energiantuotantoa.	
selite	Voimalinjoja oltaisiin vetämässä Teuvan läpi myös muiden kuntien aurinko- ja tuulivoimaloihin.	
Teuva 5	Yhteistyötä Suupohjan kuntien kanssa pitäisi lisätä.	
selite	Yhteistyö on vähentynyt, kun liikelaitoskuntayhtymä ja elinkeinoyhtymä purettiin.	
Tohmajärvi 1	Kunnallistalo on viimein remontoitava myös sisätiloiltaan.	
selite	Kunnan tunnetuimpiin kuuluva historiallinen puutalo remontoitiin julkisivultaan vuonna 2024. Rakennuksen remontista on väännetty vuosikymmeniä.	
Tohmajärvi 2	Kunnan on rakennettava uusia vuokra-asuntoja vaikka velkarahalla muuttajien houkuttelemiseksi.	
selite	Asuntokanta on vanhentunutta, eikä houkuttele muuttajia. Vuokra-asunnoille on kuitenkin kysyntää.	
Tohmajärvi 3	Tohmajärven on puhuttava itärajan avaamisen puolesta.	
selite	Tohmajärveläiset kaksikulttuuriset perheet ja elinkeinot ovat kärsineet rajaliikenteen loppumisesta.	
Tohmajärvi 4	Tohmajärven pitää jatkossa suhtautua kielteisesti turvetuotantoon.	
selite	Tohmajärvellä on ollut kauan turvetuotantoa, mutta uudet lupahaut ovat aiheuttaneet kritiikkiä.	
Tohmajärvi 5	Tohmajärven kunnan tulee kaikin keinoin edistää kaivostoiminnan saamista alueelle.	
selite	Monet kaivosyhtiöt ovat etsineet akkuminaaleja Tohmajärveltä ja Kiteeltä.	
Toholampi 1	Kyläkouluja on vähennettävä.	
selite	Kunta ei ole määritellyt oppilasrajoja kyläkoulujen säilyttämiselle. Lasten määrä laskee Sykäräisissä ja Kleemolassa	
Toholampi 2	Kunnan pitäisi rakentaa lisää vuokra-asuntoja.	
selite	Kunnan vuokra-asuntotilanne on huono	

Toholampi 3	Ateria- ja puhtauspalvelujen ulkoistaminen oli askel oikeaan suuntaan.	
selite	Kunta ulkoisti palvelut viideksi vuodeksi ja arvioi säästävänsä sillä 600 000 euroa vuodessa	
Toholampi 4	Toholammin pitää leikata tukeaan yksityisteiden hoidolle.	
selite	Kunta auraa nyt yksityistiet ja tietyt pihatiet	
Toholampi 5	Tuulivoimasta saatavat tulot ovat tärkeämpiä kuin voimaloiden aiheuttamat maisemahaitat.	
selite	Toholammille on suunnitteilla useita tuulipuistoja, ja myös naapurikunnissa olevat voimalat tulevat näkymään avarassa, valtakunnallisesti arvokkaaksi määritellyssä jokilaakson kulttuurimaisemassa	
Toivakka 1	Kunnan pitää rakennuttaa Toivakkaan lisää vuokra-asuntoja, jotta se voisi houkutelaa uusia asukkaita.	
selite	Toivakassa on ollut pulaa hyvätasoisista vuokra-asunnoista jo useamman vuoden ajan. Vuokra-asuntoja tarjoaa kunnan oma kiinteistöyhtiö Toivakanhaka, mutta alueelle on yritetty houkutelaa myös yksityisiä kiinteistökehittäjiä tarjoamaan vuokra-asuntoja.	
Toivakka 2	Nyt kun kunnan talous on saatu paremmalle tolalle, veroprosenttia pitää laskea.	
selite	Toivakan taloustilanne parani, kun se möi vuonna 2023 Suur-Savon sähkön osakkeita lähes 3 miljoonalla eurolla. Kunnan verotulot muodostuvat kunnallisverosta, yhteisöveron osuudesta sekä kiinteistöverosta. Veroprosentit päätetään vuosittain.	
Toivakka 3	Kunnan pitää investoida Viisarimäen yritysalueen esirakentamiseen, jotta alueelle saadaan houkutelua lisää yrityksiä.	
selite	Esirakentamisella tarkoitetaan rakentamisedellytysten luomista ennen varsinaisen rakentamisen alkamista. Sitä ovat esimerkiksi maapohjan muokkaaminen ja kunnallistekniikan rakentaminen.	
Toivakka 4	Muksuraha ja raksaraha täytyy vakiinnuttaa pysyviksi eduiksi Toivakassa.	
selite	Vuodesta 2025 maksettavan muksurahan suuruus on 500 euroa kuukaudessa, jokaisesta alle kaksivuotiaasta kotona hoidettavasta lapsesta. Raha maksetaan kotihoidontukeen kuuluvien hoitorahan ja hoitolisän päälle. Raksarahan suuruus määräytyy rakennuksen koon mukaan.	
Toivakka 5	Kankaisten kyläkoulun ja päiväkotiryhmän toiminta tulee lakkauttaa vuokrasopimuksen päättyessä vuonna 2028.	
selite	Kankaisten kyläkoulussa opiskelee nelisenkymmentä oppilasta. Koululle rakennettiin uudet vuokratilat vuonna 2018. Vuokrasopimus päättyi vuonna 2028.	
Tornio 1	Tornioon saa rakentaa lisää tuulivoimaa.	
selite	Tornioon on suunnitteilla useita tuulivoimapuistoja, mm. Karhakkamaan, Haapamaan ja Martimon puistot.	
Tornio 2	Laita tärkeysjärjestykseen: mihin Tornion tulee satsata tulevinä vuosina? Koulut ja päiväkodit; Matkailu; Elinvoima ja yrittäjyys; Rajayhteistyö Haaparannan kanssa; Kulttuuri- ja liikuntatilat	
selite	Torniossa on haluttu kehittää matkailua. Kouluverkkoa puolestaan on päätetty karsia. Rajayhteistyöllä on pitkät perinteet. Tornio houkuttelee kaavoituksella mm. vihreän siirtymän yrityksiä.	
Tornio 3	Tornion pitää edistää Tornionjoen yli Kukkolankoskelle rakennettavaa riippusiltaa.	
selite	Tornio ja Haaparanta suunnittelevat Kukkolankoskelle Tornionjoen ylittävää riippusiltaa, joka palvelisi sekä matkailijoita että paikallisia.	
Tornio 4	Koulu- ja päiväkotiverkkoa ei pidä karsia.	

selite	Tornio päätti hiljattain olla lakkauttamatta Seminaarinkoulua. Talouden tasapainottamisohjelman mukaan Tornio aikoo kuitenkin säästää kouluverkossa tulevina vuosina muun muassa siirtämällä Raumon yläkoulun opetuksen Putaan yläkoululle.	
Tornio 5	Kaupungin tulee tukea rahallisesti Kemi-Tornion lentokenttää.	
selite	Pienet maakuntakentät painivat kannattavuuden kanssa ja lentoliikenteen jatkuminen on vaakalaudalla.	
Turku 1	Kaupungin pitää luopua raitiotien toteutuksesta, sillä se on liian kallis investointi.	Staden bör ge upp planen på att bygga en spårväg eftersom det är en alltför dyr investering.
selite	Varissuolta Kauppatorin kautta satamaan ulottuvan ensimmäisen raitiotielinjan alustavat rakentamis- ja kalustokustannukset lähentelevät 400 miljoonaa euroa.	Den totala kostnadsuppskattningen för byggandet av spårvägens första linje och utrustning från Kråkkärret till hamnen är omkring 400 miljoner euro.
Turku 2	Kaupunki myy vähemmistöosuuden Turku Energiasta keventääkseen laina- ja investointitaakkaansa.	Staden ska sälja en minoritetsandel i energibolaget Åbo Energi.
selite	Suurten energiayhtiöiden kauppasummat liikkuvat sadoissa miljoonissa euroissa. Turku Energia on Turun kaupungin tytäryhtiö.	Köpesummorna för stora energibolag kan vara hundratals miljoner euro. Åbo Energi är ett dotterbolag till Åbo stad.
Turku 3	Kaupunki osallistuu lähijunaliikenteen rahoitukseen ja seisakkeiden rakentamiseen, jos sopiva operaattori löytyy.	Staden ska delta i finansieringen av närtågstrafiken och byggandet av tåghållplatser om en lämplig operatör dyker upp.
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalin suuntiin.	Möjligheten att starta upp närtågstrafik i Egentliga Finland har undersökts. Närtågen kunde gå från Åbo mot Loimaa, Salo, Nystad och Nådendal.
Turku 4	Turun pormestarijärjestelmä suitsii avointa keskustelua ja keskittää liikaa valtaa johtaville poliitikoille ja viranhaltijoille.	Borgmästarmodellen i Åbo begränsar den öppna diskussionen och centrerar alltför mycket makt till ledande politiker och tjänstemän.
selite	Pormestarihallin kriitikkojen mielestä asiat tulevat valmiiksi sovittuina kaupunginhallitukseen ja valtuustoon. Kannattajat katsovat päätöksenteon muuttuneen sujuvammaksi.	Kritikerna till borgmästarmodellen anser att ärenden redan är färdigt överenskomna när de kommer till stadsstyrelsen och fullmäktige. Modellens anhängare tycker att beslutsfattandet har blivit smidigare.
Turku 5	Kaupunki siirtää vastuun ruotsinkielisestä ammatillisesta koulutuksesta koulutuksen järjestäjä Axxellille, kun taas Turun ammatti-instituutti keskittyy suomen- ja englanninkieliseen opetukseen.	Staden ska ge över ansvaret för den svenska yrkesutbildningen till yrkesutbildaren Axxell medan Åbo yrkesinstitut koncentrerar sig på den finsk- och engelskspråkiga undervisningen.
selite	Ruotsinkielisten opiskelijoiden osuus vähenee Turun ammatti-instituutissa. Ammatillinen kouluttaja Axxell on aiemmin ilmaissut kiinnostuksensa järjestää ruotsinkielinen ammatillinen koulutus Turussa.	Andelen svenskspråkiga elever fortsätter att sjunka vid Åbo yrkesinstitut. Axxell har tidigare uttryckt sin vilja att ta över den svenska yrkesutbildningen i Åbo.
Tuusniemi 1	Kunnan lukio tulee muuttaa erikoslukioksi opiskelijoiden houkuttelemiseksi.	
selite	Lukiossa on tällä hetkellä vain 25 opiskelijaa.	
Tuusniemi 2	Seinävuoren Rotkolaaksoon on harkittava vapaaehtoista pääsymaksua.	
selite	Suosittu matkailukohde vaatii rahaa ylläpitokustannuksiin.	
Tuusniemi 3	Kunnan on myytävä omaisuuttaan.	
selite	Kunnan taloustilanne on tiukka. Puuta on jo myyty aikaisemminkin.	
Tuusniemi 4	Uuteen kirjastoautoon ei kannata investoida.	
selite	Nykyinen auto vanhenee ja yhden lainauksen hinta on nyt 7,40 euroa.	
Tuusniemi 5	Kunnan tulee rakentaa satamaan sauna.	
selite	Matkailijat ovat kaivanneet saunaa caravan-alueelle.	
Tuusula 1	Kunnan investointivauhtia ja velkaantumista pitää hillitä.	

selite	Tuusulan kunta investoi tänä vuonna 62,4 miljoonaa euroa kouluihin ja infraan. Vuoden lopussa velkaa tulee olemaan yli 7 100 euroa jokaista asukasta kohden. Kunnan asukasmäärä kasvoi viime vuonna 2,2 prosenttia.	
Tuusula 2	Kunnan liikenneyhteyksiä pitäisi kehittää, vaikka kunnan pitäisi maksaa siitä lisää.	
selite	Esimerkiksi Hyrylästä ei ole suoraa yhteyttä hyvinvointialueen sairaalaan Hyvinkäälle, ja myös suora yhteys Helsingin keskustaan Kamppiin poistui kunnan liittyessä Helsingin seudun liikenteeseen HSL:ään.	
Tuusula 3	Tuusulanjärven rantaa pitäisi avata kaikkien kuntalaisten käyttöön ja rakentaa sinne rantaraitti Espoon tapaan, tarvittaessa pakkolunastuksin.	
selite	Tuusulassa järven rantaan pääsee vain muutamassa julkisessa paikassa, ja suosittu pyöräilyreitikin järven ympäri kulkee kaukana rannasta.	
Tuusula 4	Rykmentinpuiston jäljellä oleva metsä pitää säästää asuin- ja yritysraentamiselta.	
selite	Kunta on ostanut alueen aikanaan puolustusvoimilta, ja sinne on tulossa lisää asuntoja. Vastustajat haluavat säilyttää alueen metsäisenä ja jokaisenoikeuksien piirissä.	
Tuusula 5	Kaikkia kolmea kuntakeskusta - Hyrylää, Jokelaa ja Kellokoskea - pitää kehittää tasapuolisesti.	
selite	Hyrylään rakennetaan parhaillaan uutta liike- ja palvelukeskusta, johon tulee myös kunnantalo. Myös hyvinvointialueen uusi sote-keskus tulee Hyrylään. Hyrylään kaavoitetaan jatkuvasti myös lisää tontteja, vaikka Jokelassa on tarjolla vapaita tontteja. Kellokoski uinuu HUSin sairaalatoiminnan loputtua.	
Tyrnävä 1	On hyvä, että kunta houkuttelee lukiolaisia maksuttomalla ajokortilla tai älypuhelimella	
selite	Tyrnävä on ottanut käyttöön kannustimia, joilla se yrittää kasvattaa August Sahlsten -lukion opiskelijamäärää.	
Tyrnävä 2	Kunnan on keskeytettävä uusien isojen investointien tekeminen, jotta velkaantumisen saadaan käännettyä laskuun.	
selite	Tyrnävällä on takana lähes kymmenen miljoonan euron investointien vuosi ja kunnan velkataakka lisääntyi. Asukasta kohden velkaa on Kuntaliiton mukaan noin 5500 euroa. Velan arvioidaan kasvavan vielä kuluvan vuoden aikana.	
Tyrnävä 3	Tasataksamalli on järkevä, vaikka se lisäisi kunnalle joukkoliikenteestä koituvia kuluja.	
selite	Tyrnävä on osa Oulun seudun joukkoliikennettä. OSL otti käyttöön viime vuoden lopulla tasataksamallin, jossa luovuttiin vyöhykeperustaisesta hinnoittelusta. Reuna-alueilta Ouluun kulkeminen on aiempaa halvempaa.	
Tyrnävä 4	Tyrnävän pitää tukea Temmestä, jotta kylä säilyy elinvoimaisena.	
selite	Temmes valittiin Pohjois-Pohjanmaan vuoden 2024 kyläksi, mutta kylän palvelut ovat heikentyneet. Kauppa suljettiin sisäilmaongelmien vuoksi ja myös polttoaineen myynti on päättynyt.	
Tyrnävä 5	Tyrnävän mainetta perunapitäjänä tulee vahvistaa.	
selite	Kunta on lähdössä mukaan Perunagalleria 2026 -hankkeeseen, jonka tavoitteena on lisätä tutkittua perunatietoutta. Hankkeessa on tarkoitus järjestää muun muassa kansainvälinen perunakonferenssi.	
Ulvila 1	Uvilan pitäisi liittyä yhteen Porin kaupungin kanssa.	
selite	Uvila ja Pori ovat käytännössä kasvaneet kaupunkeina yhteen.	
Ulvila 2	Uvilan pitää osallistua Porin lentoliikenteen tukemiseen.	
selite	Uvilasta on lyhyt matka Porin lentokentälle.	

Ulvila 3	Uvilan on osallistuttava kustannuksiin, jotta henkilöjunat alkavat pysähtyä myös Ulvilassa.	
selite	Lähijunayhteyttä on pohdittu aika ajoin.	
Ulvila 4	Kaasmarkun koulu on lopetettava.	
selite	Lähikoulun kohtalosta on väännetty kättä. Valtuusto päätti estää koulun lakkauttamisen.	
Ulvila 5	Uvilan pitäisi hakeutua uudestaan läheiseen teknologiayhteistyöhön Kiinan kanssa.	
selite	Uvilalla oli viime vuosikymmenellä halu ylläpitää ja laajentaa yhteistyötä Kiinan kanssa.	
Urjala 1	Urjalan tulee aloittaa kuntaliitosneuvottelut naapurikuntiensa Akaan ja Punkalaitumen kanssa tai maakuntarajojen yli joko Huittisten tai Humppilan kanssa.	
selite	Urjalalla on jo tuulivoimayhteistyötä Humppilan kanssa sekä mm. Taikayöntie-matkailuyhteistyötä Punkalaitumen ja Huittisten kanssa.	
Urjala 2	Urjalan kunnan tulee rakentaa esteetön vuokratalo kunnan keskustaan sekä paluumuuttajia että syrjäkyliltä keskustaan muuttavia ikäihmisiä varten.	
selite	Asunto keskustassa tuo ikäihmiset palvelujen lähelle ja ehkäisee heidän muuttoansa kokonaan muualle.	
Urjala 3	Urjala ei ole kuntana osannut käyttää markkinoinnissaan Nuutajärven lasikylää. Nuutajärvi tulee brändätä vahvemmin osaksi Urjalan kuntaa.	
selite	Nuutajärvi on lasintekijöiden, taiteilijoiden ja käsityöläisten kylä, jossa myös koulutetaan uusia lasintekijöitä. Nuutajärvellä on pitkä lasihistoria, sillä kylässä on puhallettu lasia yli 230 vuotta.	
Urjala 4	Urjalan kunnan tulee lisätä yksitysteiden hoito- ja auraustukea tiekunnille, vaikka valtion tukiraha vähenee.	
selite	Valtio myönsi tierahaa koko maahan tänä vuonna 6,8 ja viime vuonna 8,5 miljoonaa. Tieyhdistyksen mukaan kestävä taso olisi 25 miljoonaa vuodessa.	
Urjala 5	Urjalan kunnan tulee järjestää koululaisille susikyytejä.	
selite	Niin Urjalassa kuin koko Lounais- ja Etelä-Pirkanmaan alueella on nähty susia myös lähellä asutusta.	
Utajärvi 1	Utajärven tulee panostaa myös jatkossa uusiutuvan energian hankkeisiin.	
selite	Utajärvi on panostanut vihreään siirtymään ja se palkittiin äskettäin Vuoden 2024 Energiamurroksen edistäjänä. Kunnan alueelle on suunniteltu muun muassa vedyn jalostamohanketta ja tuulivoimaa.	
Utajärvi 2	Kunnassa pitää päättää, että kiintiöpakolaisten vastaanottamista jatketaan.	
selite	Utajärvi teki vuonna 2018 päätöksen ottaa vastaan kiintiöpakolaisia pysyvästi, mutta vuonna 2024 päätös kumottiin. Tätä perusteltiin sillä, että kunnan näkökulmasta uusia pakolaisia ohjattaisiin kuntaan niin harvoin, että se aiheuttaisi muun muassa kotoutuspalveluissa haasteita.	
Utajärvi 3	Kunnan liikuntapalveluiden asiakashinnat eivät saa nousta seuraavan valtuustokauden aikana.	
selite	Kunnan liikuntapalveluiden hintoja ei ole nostettu, kun arvonnisäverot nousivat.	
Utajärvi 4	Kunnan kannattaa edistää uusien asumismuotojen kehittämistä ja kokeilua.	
selite	Utajärvellä on viritelty uudenlaisia asumisen malleja kuten yhteisöllistä asumista ja asumisosuuskuntaa.	
Utajärvi 5	Kunta on käyttänyt lapsiperheiden ja nuorten houkuttelemiseen liikaa rahaa.	
selite	Utajärvellä on maksuton päivähoito, kunta maksaa 300 euron lasten kotihoidontuen kuntalisää, ja muun muassa ajokortti, perinteiset oppikirjat ja osa opintomatoista ovat maksuttomia lukiolaisille.	

Utsjoki 1	Saamenkielentaitoisille työntekijöille pitää maksaa suurempaa palkkaa.	
selite	Lapin aluehallintovirasto on tammikuussa 2025 antanut huomautuksen Utsjoen kunnalle siitä, että kunnan päiväkodeissa ei ole yhtään pätevää lastentarhaopettajaa. Saamen kielen taidon vaatiminen vaikeuttaa työntekijöiden saamista. Suurin osa lapsista on saamenkielisiä. Moni pätevä työntekijä lähtee Norjaan paremman palkan perässä.	
Utsjoki 2	Kuntaan tarvitaan lisää uusia isoja hotelleja.	
selite	Utsjoen kesämatkailu on vähentynyt lohenpyyntikiellon takia. Kunnassa halutaan panostaa ympärivuotiseen matkailuun.	
Utsjoki 3	Laita tärkeysjärjestykseen mitä elinkeinoja kunnassa pitäisi tukea enemmän: matkailua; kalastusta; poronhoitoa; uusia elinkeinoja, kuten kyttyrälohen kalastusta ja sen jalostamista	
selite	Kunnassa perinteiset elinkeinot ovat olleet tärkeitä kuntalaisille, mutta myös lohen kalastukseen liittyvä matkailu. Muun muassa matkailualan toimijat tarvitsevat nyt kuitenkin uusia tapoja ansaita.	
Utsjoki 4	Utsjoen kunnan pitää aktiivisesti edistää kyttyrälohen pohjautuvaa matkailua neuvottelemalla Suomen ja Norjan valtioiden kanssa pyyntirajoitusten helpottamisesta.	
selite	Lohenpyynti on ollut kiellettyä Tenojoen vesistössä kesästä 2021 lähtien. Utsjoen kunnassa halutaan kehittää matkailua kyttyrälohen ympärille, mutta kalastuskielto ja myös Norjan valtion patoeste kyttyrälohille jarruttaa kehittämistä.	
Utsjoki 5	Utsjoelle pitää kehittää muuta toisen asteen koulutusta lukion lisäksi.	
selite	Utsjoen kunnan alueella on nuorille tarjottavana vain lukio, mutta ei ammattikoulutusta tarjoavaa oppilaitosta. Nuoret joutuvat hakeutumaan kauemmas kotikunnastaan, jos haluavat ammatilliseen koulutukseen.	
Uurainen 1	Uuraisilta ei pidä lakkauttaa yhtään koulua tulevalla valtuustokaudella.	
selite	Uurainen aikoi vuonna 2024 lakkauttaa Kynämöisten koulun talouden tasapainottamiseksi ja siksi, että koululaisten määrä vähenee. Esitystä ei hyväksytty.	
Uurainen 2	Uuraisien on pikaisesti kaavoitettava Nelostien varteen uusia yritystontteja.	
selite	Kunta on jo ostanut Hirvaskylältä maa-alueita yritystontteja varten. Uutta asutusta suunnitellaan Hirvaskankaalle.	
Uurainen 3	Uuraisien pitää järjestää vanhuksille nykyistä enemmän toimintakykyä ylläpitävää kerho- ja viriketoimintaa.	
selite	Hyvinvointialue tarjoaa vanhuspalveluja vain palvelutarpeen arvioinnin perusteella, eivätkä kaikki vanhuksat ole niihin oikeutettuja.	
Uurainen 4	Uurainen ei saa tulevalla valtuustokaudella nostaa tuloveroprosenttiaan.	
selite	Uuraisien tuloveroprosentti on nyt 9,2. Se nousi viime vuodesta 0,2 prosenttiyksikköä.	
Uurainen 5	Uuraisien vesilaitoksen ja kunnassa toimivien vesiosuuskuntien pitää yhdistyä vesihuollon turvaamiseksi.	
selite	Uuraisien vesilaitoksen ja vesiosuuskuntien yhdistymisestä on tekeillä selvitys, joka valmistuu kesällä 2025.	
Uusikaarlepyy 1	Turkistarhauksen alasajolla ei olisi ratkaisevaa merkitystä Uudellekaarlepyylle.	En nedläggning av pälsbranschen skulle inte ha någon avgörande betydelse för Nykarleby
selite	Turkistarhojen määrä vähenee, ja kiellon puolesta puhuvien äänet lisääntyvät.	Farmerna blir allt färre och rösterna för ett förbud allt fler.

Uusikaarlepyy 2	Juthbacka-säätiön on jatkossa tultava toimeen ilman kaupungin avustusta.	Stiftelsen Juthbacka måste framöver klara sig utan bidrag från staden
selite	Kaupunki on myöntänyt avustuksia moneen otteeseen.	Staden har beviljat bidrag i flera omgångar
Uusikaarlepyy 3	Oli hyvä päätös tehdä Uudenkaarlepyyn kaupungista tuoksuton.	Det var ett bra beslut att göra Nykarleby stad dofffri
selite	Kaupunki on ollut syyskuusta 2024 lähtien tuoksuton ja savuton.	Sedan september 2024 är staden officiellt dofffri och rökfri
Uusikaarlepyy 4	Uudenkaarlepyyn on lisättävä uudistuvan energian hankkeitaan.	Nykarleby ska satsa mer på förnybar energi.
selite	Uudenkaarlepyyn Jepualle suunnitellaan isoa tuulivoimapuistoa.	En stor vindkraftspark planeras i Jeppo i Nykarleby.
Uusikaarlepyy 5	Kaupungin on satsattava enemmän, jotta tyhjiillään olevaan Normensin kouluun saataisiin toimintaa.	Staden måste satsa mer på att få igång verksamhet i gamla Normens skola
selite	Keskeisellä paikalla oleva koulu on ollut tyhjiillään vuosia.	Den gamla skolbyggnaden i centrum har stått tom i årtal.
Uusikaupunki 1	Kunta osallistuu lähijunaliikenteen rahoitukseen ja seisakkeiden rakentamiseen, jos sopiva operaattori löytyy.	
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalın suuntiin.	
Uusikaupunki 2	Kulttuurihistoriallisesti arvokas raatihuone tulisi säilyttää kaupungin omistuksessa.	
selite	Kaupunki on yrittänyt myydä raatihuoneen rakennusta huutokaupalla, mutta ostajaa ei ole toistaiseksi löytynyt.	
Uusikaupunki 3	Pyhämaan koulu on lakkautettava, jos oppilasmäärä putoaa alle 20 oppilaan.	
selite	Pienen Pyhämaan koulun oppilasmäärän ennustetaan laskevan tulevina vuosina.	
Uusikaupunki 4	Yöllisestä mopoajokiellosta pitäisi luopua Uudenkaupungin keskustassa.	
selite	Uudessa kaupungissa on ollut käynnissä kokeilu, jossa esimerkiksi mopojen ja mopoautojen käyttöä on rajoitettu keskustan alueella kesäkuukausina.	
Uusikaupunki 5	Uudenkaupungin pitää tehdä kaikkensa pitääkseen kiinni kaupungin maahanmuuttajaväestöstä.	
selite	Tällä hetkellä joka kolmas Uuteenkaupunkiin syntyvä lapsi on maahanmuuttajataustainen.	
Vaala 1	Vaalan tulevan valtuuston tulee vaikuttaa voimakkaasti Pohteeseen, jotta uuden sote-aseman rakentaminen saadaan käyntiin.	
selite	Vaalan kunnassa on ollut pitkään valmius uuden sosiaali- ja terveysaseman rakentamiseksi.	
Vaala 2	Kuntaan on suunniteltu riittävästi tuulivoimaloita.	
selite	Vaalaan on rakennettu tuulivoimaa, ja sitä suunnitellaan kunnan alueelle yhä lisää.	
Vaala 3	Vaala menettää investointeja ympäryskuntiin, koska kunnalla ei ole tarpeeksi tarjolla yrityksiä kiinnostavia tontteja.	
selite	Eri puolilla Pohjois-Pohjanmaata on vireillä lukuisia vihreän siirtymän hankkeita.	
Vaala 4	Kaikki kunnan työtehtävät tulee jatkossa täyttää anonyymillä rekrytoinnilla.	
selite	Vaalassa on kokeiltu anonyymiä rekrytointia, jolla halutaan estää mahdollista ennakoasenteellisuutta tai syrjintää.	
Vaala 5	Vaalan kunnan tulee pitää kiinni vauva- ja tenavatuesta myös jatkossa.	
selite	Vuonna 2025 vaalalaiset vauva- ja lapsiperheet saavat neuvolakäynnin yhteydessä Vaalan kunnan lahjakortteja.	
Vaasa 1	Giga-Vaasa -investointi ei ole tuottanut tulosta.	Gigavasa-satsningen har inte gett resultat.
selite	Alueelle on tehty tonttivarauksia, mutta vielä ei ole rakennettu tehtaita.	Det finns tomtreserveringar men ännu har inte någon fabrik uppförts på området.

Vaasa 2	Vaasan kaupungin pitää rakentaa musiikki- ja kongressikeskus Wärtsilän vanhalle tehdasalueelle, Vöyrinkaupungille.	Vasa ska bygga ett musik- och kongresscenter på Wärtsiläs gamla fabriksområde i Vöråstan
selite	Wasa Station -hanke kaatui, ja nyt valtuusto on antanut kaupunginhallituksen tehtäväksi selvittää mahdollisuutta rakentaa musiikki- ja kongressikeskus Vöyrinkaupungille.	Wasa Station-projektet blev inte av och nu har fullmäktige gett styrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att bygga ett musik- och kongresscenter i Vöråstan
Vaasa 3	Vaasa panostaa liikaa pyöräteihin.	Vasa satsar för mycket på cykelvägarna
selite	Vaasa rakentaa uusia pyöräteitä ja esimerkiksi tiettyjä pyöräteitä priorisoidaan talvikunnossapidossa tiettyihin katuihin verrattuna.	Vasa bygger nya cykelvägar och vissa cykelvägar prioriteras högre gällande snöplogningen än vissa bilvägar
Vaasa 4	Paikallisliikenteeseen täytyy panostaa nykyistä enemmän.	Det måste satsas mera på lokaltrafiken i Vasa
selite	Vaasan kaupungilla on kunnianhimoinen ilmastotavoite.	Vasa stad har ambitiösa klimatmål
Vaasa 5	Vaasan kaupungin pitää tukea taloudellisesti Vaasan Sportin liigajoukkuetta.	Vasa stad måste stöda Vasa Sports ligalag ekonomiskt
selite	Vaasan Sportilla on taloudellisia ongelmia, ja seuralla on nyt edullisempi vuokrasopimus kaupungin ja Mustasaaren omistaman kuntayhtymän kanssa verrattuna aikaisempaan.	Vasa Sport har ekonomiska problem och har nu ett förmånligare hyresavtal än tidigare med samkommunen som ägs av Vasa och Korsholm
Valkeakoski 1	Valkeakosken pitää remontoida uimahalli mahdollisimman nopeasti.	
selite	Päätös on ollut kauan harkinnassa vaikka tekniikka on vanhentunut ja käyttäjiä on liikaa nykyisiin tiloihin.	
Valkeakoski 2	Valkeakosken on rakennettava aurinkovoimaa Pirkanmaan portille.	
selite	Valkeakoskella tarvitaan puhdasta energiaa, kunta päättää aurinkovoiman rakentamisesta.	
Valkeakoski 3	Valkeakosken pitää ottaa käyttöön kuntalaisä työllisyyden edistämiseksi.	
selite	Kunta voi päättää maksaa kuntalaisää valtion maksaman palkkatuen päälle ja edistää näin työllistymistä.	
Valkeakoski 4	Valkeakosken kaupungin pitää edistää lähijunaliikennettä.	
selite	Suomen lähijunat oy on esittänyt mahdollisuutta liikennöidä raideyhteydellä Valkeakoskelta Toijalaan.	
Valkeakoski 5	Valkeakoskella koulujen turvallisuutta on lisättävä palkkaamalla vartijoita tarvittaessa.	
selite	Valkeakoskella opettajille on annettu turvallisuuskoulutusta, sillä oppilaiden väkivaltainen käytös henkilökuntaa kohtaan on viime vuosina lisääntynyt perusopetuksessa.	
Vantaa 1	Vantaan tulee rahoittaa kulujaan lainanotolla, sillä voimakas väestönkasvu pitää huolen siitä, ettei laskennallinen lainataakka nouse liikaa asukasta kohden.	Vanda borde ta lån för att finansiera utgifterna, eftersom en stark befolkningstillväxt garanterar att lånebördan per invånare inte blir för stor.
selite	Vantaan lainamäärä kasvaa tänä vuonna voimakkaasti. Kaupungilla on arvioitu olevan vuoden 2025 lopussa lainaa reilusti yli miljardi euroa. Tämä merkitsee 4 144 euron lainasummaa per asukas. Vantaan väestön kasvu on yksi Suomen nopeimpia ja sen ennustetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa.	
Vantaa 2	Vantaan kansainvälistyessä kannattaa panostaa suomen kielen opetuksen sijaan enemmän muunkielisten, esimerkiksi englanninkielisten, palvelujen laajempaan tarjontaan.	När Vanda blir allt mer internationell lönar det sig att hellre satsa på ett större utbud av tjänster på andra språk, som engelska, än att satsa på undervisning i finska.
selite	Uusi kotoutuslaki pakottaa kunnat panostamaan aiempaa enemmän maahanmuuttajien kotoutumiseen. Lain mukaan kuntien on esimerkiksi tarjottava maahanmuuttajille tietoa heidän hyvin osaamalla kielellä. Suomen kielen opetusta on perinteisesti pidetty edellytyksenä onnistuneelle kotoutumiselle.	
Vantaa 3	Vantaan pitää olla valmis rahoittamaan omaa kansainvälisen tason tapahtuma-areenaa, koska sen kannattaa kilpailla tapahtumista naapurikaupunkien kanssa.	Vanda borde vara beredd på att finansiera en egen evenemangsarena av internationella mått, eftersom det lönar sig att tävla om evenemang med grannstäderna.

selite	Pääkaupunkiseudulla ja etenkin Helsingissä on tuskailtu jo vuosia tietynkokoisten ja -tasoisten tapahtumatilojen puutetta. Tampereen uusi areena on osoittanut, että Helsingin ulkopuolellekin saa vedettyä paljon isoja ja uusia tapahtumia. Vantaan Kivistöön on suunnitteilla Arena 3.3 -niminen tapahtuma-areenakokonaisuus. Hankkeen kehitysvaihetta on rahoitettu yksityisin varoin.	
Vantaa 4	Vantaan julkisille paikoille pitäisi lisätä merkittävä määrä poliisin valvontakameroita yleisen turvallisuuden parantamiseksi.	För att öka den allmänna tryggheten borde man installera betydligt fler av polisens övervakningskameror på offentliga platser i Vanda.
selite	Poliisihallituksen hallinnoimien kameroiden kuva näkyy poliisin tilannekeskuksessa vuorokauden ympäri. Poliisin mukaan kameroiden avulla se voi suunnata resurssiaan ja pitää yllä tilannekuvaa, mutta isoin hyöty on rikostutkinnassa. Valvontakameraverkko on käytössä esimerkiksi Keravalla, jossa se poliisin mukaan vaikutti katurikosten ja huumemyynnin siirtymisessä pois keskustan yleisiltä paikoilta. Kaupunkikamerajärjestelmää ollaan pilotoimassa myös Vantaalla.	
Vantaa 5	Vantaan tulee pitää tiukasti kiinni tavoitteestaan saavuttaa hiilineutraalius vuonna 2030.	Vanda ska hålla hårt fast vid målet att vara kolneutralt senast år 2030.
selite	Vantaalla on aiemmin päätetty saavuttaa hiilineutraalius vuonna 2030. Vantaa alkoi mm. ensimmäisenä Suomessa toteuttaa uuden luonnonsuojelulain mukaista ekologista kompensatiota. Lähimetsään Itä-Hakkilaan kaavoitetun rakennuksen kahden hehtaarin tontin rakentamisesta aiheutuva luonnonhaitta hyvitetään Sotungin Palokalliossa, jossa ennallistetaan talousmetsää. Suomen hallitus on asettanut tavoitteekseen hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä.	
Varkaus 1	Varkauteen on rakennettava uusi uimahalli nykyisen hallin korjaamisen sijaan.	
selite	Nykyinen uimahalli on käyttöikänsä päässä ja korjaus on kallista. Uuden uimahallin minimihinnaksi on arvioitu hankesuunnittelussa 15 miljoonaa euroa.	
Varkaus 2	Varkauden kaupungin on heikennettävä palvelutasoaan veroprosentin korotuksen sijaan.	
selite	Investoinnit esimerkiksi kouluihin ja uimahalliin rasittavat taloutta, mutta veroprosentti on jo melko korkea.	
Varkaus 3	Varkaudessa on pidettävä kiinni lähikouluperiaatteesta vaikka se maksaa enemmän kuin keskitetty malli.	
selite	Oppilasmäärät vähenevät ja kaupungin kustannukset vähenevät jos toimintaa keskitettäisiin ja esimerkiksi Könönpellon koulua ei peruskorjattaisi.	
Varkaus 4	Varkauden kaupungin on vähennettävä rooliaan tilojen rakentamisessa yrityksille.	
selite	Kaupungin linjana on ollut rakentaa ja vuokrata tiloja yrityksille.	
Varkaus 5	Varkauden pitää lisätä tukeaan joukkoliikenteelle yhteyksien säilyttämiseksi.	
selite	Valtio on vähentänyt joukkoliikennetukia, mikä vaikuttaa liikkumiseen isojenkin kuntien välillä.	
Vehmaa 1	Kunta osallistuu lähijunaliikenteen rahoitukseen ja seisakkeiden rakentamiseen.	
selite	Varsinais-Suomessa on tutkittu lähijunaliikenteen käynnistämismahdollisuuksia Turusta Loimaan, Salon, Uudenkaupungin ja Naantalın suuntiin.	
Vehmaa 2	Vehmaa alentaa kunnallisveroprosenttiaan kunnan vetovoiman lisäämiseksi.	
selite	Vehmaan tuloveroprosentti 9,5 on maakunnan korkein. Veroprosentin alentaminen voisi merkitä palvelujen heikentymistä.	
Vehmaa 3	Vehmaa perustaa seurakuntatalon viereiselle viheralueelle patsaspuiston.	

selite	Tavoitteena on saada kaikki kunnassa sijaitsevat teokset keskitetympään asukkaiden ja vieraiden nähtäväksi.	
Vehmaa 4	Vehmaa investoi hulevesiverkoston rakentamiseen.	
selite	Investointi tarkoittaa toteutuessaan myös hulevesimaksun käyttöönottoa.	
Vehmaa 5	Kunta tarjoaa perheille maksuttoman varhaiskasvatuksen.	
selite	Osa kunnista houkuttelee maksuttomalla varhaiskasvatuksella uusia asukkaita.	
Vesanto 1	Tuloveroprosenttia pitää nostaa palveluiden turvaamiseksi.	
selite	Kuntatalous on tiukilla, 2025 veroprosentti on 9.50.	
Vesanto 2	Kuntaan tulee palkata uusi "villitsijä".	
selite	Kunnassa on aiemmin toiminut työntekijä tällä nimikkeellä viestintävastaavan tehtävässä.	
Vesanto 3	Vauvaraha ei ole lisännyt syntyvien määrää ja siitä voidaan luopua.	
selite	Vauvarahaa maksetaan kuudelta vuodelta 1000 euroa/lapsi.	
Vesanto 4	Lukiosta on tehtävä houkutteleva erikoislukio oppilasmäärän turvaamiseksi.	
selite	Lukiossa on tällä hetkellä 49 opiskelijaa.	
Vesanto 5	Kunnan tulee edistää tuulivoiman rakentamista kunnan alueelle.	
selite	Oinaskylän aluetta on jo luvitettu tuulivoiman rakentamiseen.	
Vesilahti 1	Vesilahden pitää pyrkiä tulevana vuosina säännöllisesti ylijäämäisiin talousarvioihin.	
selite	Vesilahden kunta valmistelee talouden tasapainotusohjelmaa. Koko henkilöstöä koskevista yt-neuvotteluista päätettiin tammikuussa.	
Vesilahti 2	Vesilahden pitää jättää uusi päiväkotirakentamatta ainakin toistaiseksi tiukan taloustilanteen vuoksi.	
selite	Vesilahden uutta päiväkotia on suunniteltu Suomelaan.	
Vesilahti 3	Vesilahden pitää tavoitella nykyistä nopeampaa asukasluvun kasvua.	
selite	Nykyään Vesilahdella on asetettu tavoitteeksi, että asukasluku kasvaisi noin 1-1,5 prosenttia vuodessa.	
Vesilahti 4	Tampereen seudun joukkoliikenteen bussivuoroja Vesilahden ja Tampereen välillä voi vähentää kunnan rahojen säästämiseksi.	
selite	Nykyään Vesilahdesta Tampereelle menee Nysse-vuoro arkipäivisin noin kerran tunnissa.	
Vesilahti 5	Vesilahden pitää satsata nykyistä enemmän rahaa koulukiusaamisen ehkäisyyn.	
selite	Nykyään kiusaamista tapahtuu entistä useammin netissä.	
Veteli 1	Vetelissä on luovuttava tuulivoiman nykyisistä suojaetäisyyksistä, jotta kuntaan saadaan lisää tuulivoimaa.	
selite	Valtuuston päätöksen mukaan tuulivoimalan suojaetäisyys vakituiseen sekä loma-asuntoon tulee olla vähintään 2,5 km	
Veteli 2	Tuulivoimatuloja pitää ohjata erityisesti niihin kyliin, joihin voimaloiden haitat kohdistuvat.	
selite	Kiinteistöveron tuottoja ei nykyään ole korvamerkitty tiettyyn käyttötarkoitukseen.	
Veteli 3	Vetelissä on siirryttävä tulevalle valtuustokaudella yhden koulun malliin.	
selite	Sivistystoimi selvittää siirtymistä yhden koulun malliin.	
Veteli 4	Kunnan pitää jatkossakin tukea hotelli-ravintolan toimintaa, vaikka se ei kunnan ydintehtäviin kuulu.	
selite	Kunta on tukenut yritystä pääomittamalla sitä.	

Veteli 5	Kunnan on vauhditettava Rääringinjärven kunnostamista omalla rahalla.	
selite	Järvi on kärsinyt rehevöitymisestä ja talviajan hapenpuutteesta jo vuosikymmeniä.	
Vieremä 1	Ylä-Savon kuntien tulisi tiivistää yhteistyötään kuntapalveluissa ja hallinnossa.	
selite	Seitsemän kuntaa ryhtyy selvittämään talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Selvityksessä ovat mukana Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä ja Rautavaara.	
Vieremä 2	Vieremän tulee höllentää pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarkoitettua Vieremä-lisän ehtoja, jotta yhä useampi vieremäläinen työllistyisi.	
selite	Vieremän kunta tukee pitkäaikaistyöttömien työllistymistä maksamalla harkintaan perustuvaa Vieremä-lisää 400 euroa kuukaudessa.	
Vieremä 3	Kunnan tulisi tukea Vieremän ja Iisalmen välistä julkista liikennettä.	
selite	Ely-keskus joutui lakkauttamaan kesäkuussa erityisesti vuorotyötä tekeville työmatkalaisille suunnitellut vuorot yhteysväillä Iisalmi–Vieremä. Syynä vuorotarjonnan vähentämiselle on määrärahojen niukkuus.	
Vieremä 4	Kunnan tulisi edistää tuulivoiman rakentamista alueelle.	
selite	Vieremällä hylättiin esitys tuulivoimakaavan laatimisesta Iso-Vehkamäen alueelle. Nyt tuulivoimaa suunnitellaan Vieremän kunnan koillisosaan Kurvilanmäelle.	
Vieremä 5	Varhaiskasvatuksen pitäisi olla Vieremällä maksutonta, jotta kuntaan saataisiin lisää lapsiperheitä.	
selite	Vieremällä maksetaan tuhannen euron vauvarahaa. Monessa pienessä kunnassa on päätetty myös maksuttomasta varhaiskasvatuksesta.	
Vihti 1	Vihti tarvitsee uuden uimahallin vaikeutuneesta taloustilanteesta huolimatta.	
selite	Päätöksenteossa etenevä uimahallivaihtoehto maksaisi 22 miljoonaa euroa. Uusi kunnanvaltuusto saa todennäköisesti päätettäväkseen, että rakennetaanko se.	
Vihti 2	Vihdin pitää panostaa voimakkaasti kunnallisiin digipalveluihin, vaikka se tarkoittaisi lähipalveluiden karsimista.	
selite	Vihdissä rakennetaan laajoja valokuituyhteyksiä haja-asutusalueille asti. Valtio ja kunta tukevat verkon rakentamista.	
Vihti 3	Kunnassa tarvitaan erillinen työntekijä, joka huolehtii Vihdin ilmastotavoitteesta.	
selite	Ilmastoasioiden resurssointi on herättänyt paljon keskustelua Vihdissä. Kuntaan piti palkata ilmastotekninen asiantuntija, jotta tavoitteita voitaisiin toteuttaa.	
Vihti 4	Kunnan pitää kehittää vieraskielisten palveluja uusien asukkaiden saamiseksi.	
selite	Vihdin väestö ikääntyy. Seuraavan kymmenen vuoden aikana yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan noin 1 350:llä.	
Vihti 5	Kannatan Vihdin osallistumista Länsiradan rakentamiseen rahoitusosuudellaan.	
selite	Hankkeessa mukana olevat Vihti, Turku, Salo, Espoo, Lohja ja Kirkkonummi eivät ole tyytyväisiä kesällä solmittuun esisopimukseen, jossa valtio ja kunnat jakaisivat puoliksi 800 miljoonan euron kustannusosuuden.	
Viitasaari 1	Kaupungin pitää tarjota joukkoliikenneyhteydet haja-asutusalueelta keskustaan kaksi kertaa viikossa.	
selite	Viitasaari järjestää tällä hetkellä etukäteen tilattavaa palveluliikennettä kyläkunnilta kerran viikossa.	
Viitasaari 2	Viitasaaren pitää edellyttää tuulivoimaloilta vähintään 2,5 kilometrin etäisyyttä asutukseen.	

selite	Viitasaarella on vireillä kaksi tuulivoimahanketta. Kaupunginhallitus suosittelee alustavasti vähintään 1,5 km suojaetäisyyttä vakituiseen asutukseen ja vähintään 1 km etäisyyttä loma-asutukseen.	
Viitasaari 3	Lukiokoulutuksen turvaamiseksi Viitasaaren on käynnistettävä neuvottelut yhteistyöstä naapurikuntien kanssa.	
selite	Kouluikäisten määrä vähenee. Toissa vuoden loppuun saakka Pihtiputaalla ja Viitasaarella oli pitkään yhteinen sivistystoimen hallinto.	
Viitasaari 4	Kaupungin on sitouduttava pistämään logistiikkakeskus Wiilon kehittämiseen rahaa myös tulevilla valtuustokaudella.	
selite	Wiilon ensimmäisen vaiheen rakentaminen maksaa noin 4,5 miljoonaa euroa. EU:n myöntämä JTF-rahoitus kattaa kuluista 70 prosenttia, kaupunki on sitoutunut maksamaan 30 prosenttia eli noin 1,3 miljoonaa euroa.	
Viitasaari 5	Viitasaaren on tehtävä myös kaupungin omia työllistämistoimia työllisyysalueen palvelun lisäksi.	
selite	Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue aloitti toimintansa tämän vuoden alussa. Työllisyysalueen mukaan valtion rahoitus on alimitoitettu tarpeisiin nähden.	
Vimpeli 1	Kunnan on varmistettava oman lukion säilyminen paikkakunnalla, vaikka se tarkoittaisi koko sivistystoimen irtaantumista Alajärven hallinnosta.	
selite	Vimpeli on hakenut takaisin lukiokoulutuksen järjestämislupaa, sillä Alajärven ja Vimpelin oppilasmäärät lasketaan jatkossa yhteen ja molemmat menettävät pienten lukioiden lisän. Vimpelin sivistystoimi on kuulunut vuodesta 2009 Alajärven hallinnon alle.	
Vimpeli 2	Kunnan tulee lunastaa Lakeaharjulla sijaitseva ampumaurheilukeskus Sport Center Lakis ja kehittää siitä kansallisten ja kansainvälisten kilpailujen näyttämö.	
selite	Murtomaa- ja ampumahiihdon harjoittelu- ja kilpailukeskus on elänyt hiljaiseloa monta vuotta.	
Vimpeli 3	Kunnan on investoitava seuraavalla valtuustokaudella uuteen teollisuushalliin.	
selite	Teollisuuden investoinnit ovat olleet viime vuodet kasvussa Vimpelissä.	
Vimpeli 4	Kuntaliitos ei ole Vimpelissä ajankohtainen lähivuosina.	
selite	Kunnalla ei ole akuuttia talouskriisiä, sillä taseessa on ylijäämää ja kassa on kunnossa.	
Vimpeli 5	Kunnan on tuettava näyttävästi pesäpalloa, sillä laji voi nostaa Vimpelin kansainvälisesti tunnetuksi paikkakunnaksi Suomessa.	
selite	Pesäpallo on Suomessa kansallinen laji, ja Vimpelillä perinteikkäänä pesäpallopitäjänä on mahdollisuudet markkinoida lajia maailmalle.	
Virolahti 1	Virolahden pitäisi järjestää kuntalaisten palvelut yhdessä Miehikkälän kanssa.	
selite	Virolahti ja Miehikkälä lopettivat palveluiden järjestämisen vastuukuntamallilla vuoden 2024 lopussa.	
Virolahti 2	Virolahdelle pitää kaavoittaa lisää alueita aurinkovoimaloita varten.	
selite	Kunnalla on suuria toiveita Fortumin aurinkovoimalasta, jonka kaavan kunnanvaltuusto hyväksyi joulun alla. Virolahden kunta saisi voimalasta kiinteistöveroja noin 300 000 euroa vuodessa.	
Virolahti 3	Koulut ja päiväkodit kannattaa keskittää Virojoelle.	
selite	Säästöesityksen mukaan koulu ja päiväkotitoiminnot jäisivät vain Virolahden keskukseen Virojoelle ja Klamilasta ne suljettaisiin.	
Virolahti 4	Virolahden on säilytettävä Bunkkerimuseo omana toimintana.	
selite	Bunkkerimuseo on ollut Virolahden kunnan säästölistalla.	

Virolahti 5	Etelä-Kymenlaakson kuntien pitäisi yhdistyä.	
selite	Hamina ja Virolahti selvittivät kuntaliitosta viimeksi vuonna 2024. Virolahti kuitenkin vetäytyi kuntaliitoksesta.	
Virrat 1	Kaupungin tulee omalta osaltaan edistää Visuveden kylän liittymistä Ruoveden puolelta Virroille.	
selite	Suurin osa kyläkyselyyn vastanneista kannattaa kylän liittämistä Virtain kaupunkiin osakuntaliitoksella, koska mm. kaupungin elinkeinopolitiikka koetaan Ruoveden vastaavaa paremmaksi. Visuveden ja Virtain välillä on lisäksi muutenkin paljon asionti- ja työpaikkaliikennettä.	
Virrat 2	Kaupungin tulee edistää tuulivoiman rakentamista alueelleen.	
selite	Virroilla ei ole tällä hetkellä yhtään tuulivoimalaa. Niistä saatavalla kiinteistöverotuotolla voisi paikata kaupungin taloutta.	
Virrat 3	Kaupungin tulee pitää elinvoimapakettinsa edut vähintään nykyisellä tasolla.	
selite	Muuttajille tähdätyssä Virtain elinvoimapakettissa on mm. 4000 euron vauvaraha, opiskelijoille ilmainen asuminen sekä vuokrahuojennus uusille työntekijöille.	
Virrat 4	Virtain pitää satsata nykyistä enemmän rahaa koulukiusaamisen ehkäisyyn.	
selite	Viime vuonna virtolaisille nuorille tehdyn kouluterveyskyselyn perusteella kiusaamista tapahtuu nykyään usein sosiaalisessa mediassa.	
Virrat 5	Kaupungin tulee maksaa tiehoitokunnille nykyistä enemmän yksityisteiden kunnostuksesta ja aurauksesta.	
selite	Valtio myönsi tierahaa koko maahan tänä vuonna 6,8 ja viime vuonna 8,5 miljoonaa. Määrät ovat Tieyhdistyksen mukaan huomattavasti alle kestävä tason.	
Vöyri 1	Petterinmäki pitäisi liittää Kauhavan kaupunkiin.	Pettersbacka by borde bli en del av Kauhava stad
selite	Useammassa kuntalaisaloitteessa toivotaan, että Petterinmäki siirtyisi osaksi Kauhavaa.	Flera ansökningar har lämnats in till Vörå kommun där det önskas att man drar om kommungränsen vid Pettersbacka
Vöyri 2	Oravaisten kaksikielinen koulu on paras ratkaisu kunnan suomenkielisille lapsille.	En tvåspråkig skola i Oravais är den bästa lösningen för de finskspråkiga barnen i kommunen
selite	Ratkaisu on herättänyt petterinmäkeläisissä kritiikkiä Petterinmäen ja Oravaisten pitkän välimatkan vuoksi.	Lösningen har väckt kritik från Pettersbackabor på grund av det långa avståndet
Vöyri 3	Kunta tarvitsee mittavaa sisäänmuuttoa.	Kommunen behöver betydande inflyttning
selite	Asukkaiden määrä on vähentynyt merkittävästi, jopa sadoilla henkilöillä viime vuosina.	Befolkningen har minskat märkbart, med flera hundra personer de senaste åren.
Vöyri 4	Kuntaan suunnitellaan liikaa tuulivoimapuistoja.	Det planeras för mycket vindkraft i Vörå
selite	Eri vaiheessa olevia tuulivoimahankkeita on kunnassa tällä hetkellä monta.	Det finns för närvarande flera vindkraftsprojekt i olika skeden i kommunen.
Vöyri 5	Vöyri tuntuu edelleen kolmelta eri kunnalta.	Vörå känns fortfarande som tre olika kommuner
selite	Aiempien kuntaliitosten jälkeen Vöyrin kuntaan kuuluu entiset Maksamaan ja Oravaisten kunnat.	Efter kommunsammanslagningar är före detta kommunerna Oravais och Maxmo idag en del av Vörå kommun.
Ylitornio 1	Kuntaan saa rakentaa lisää tuulivoimaa.	
selite	Ylitorniolle on suunnitteilla useita isoja tuulivoimahankkeita mm. Reväsvaaraan ja Kontiovaaraan	
Ylitornio 2	Ylitornion pitää panostaa kaavoitukseen ja elinkeinopalveluihin, jotta kuntaan saadaan uusia matkailuyrityksiä.	
selite	Ylitorniolle on perustettu ja suunnitteilla uusia matkailuyrityksiä. Kuntaan on myös perustettu uusi elinvoimakoordinaattorin toimi.	
Ylitornio 3	Ylitornion ja Rovaniemen rajalle Rajapalojen Natura-alueelle suunniteltu kulta- ja kobolttikaivos toisi kunnalle enemmän haittoja kuin hyötyjä.	

selite	Rajapalojen alueella on tarkoitus tuottaa 3000 kiloa kultaa ja 50 miljoonaa kiloa kobolttirikastetta vuosittain. Kaivoksen ympäristövaikutukset ovat huolestuttaneet asukkaita. Toisaalta se toisi työpaikkoja.	
Ylitornio 4	Aavasaksan laskettelurinteet tulee pitää kunnallisena laskettelukeskuksena.	
selite	Kunnan ylläpitämät laskettelukeskukset ovat harvinaisia Suomessa.	
Ylitornio 5	Laita tärkeysjärjestykseen: mihin kunnan tulee satsata lähivuosina? Kuntotalon saneeraus; Aavasaksan kehittäminen; Ainiovaaran kehittäminen; Päiväkoti Aavapeikon laajennus	
selite	Kuntotalon saneeraus maksaisi 4 miljoonaa euroa. Päiväkodin laajennuksen vaihtoehtoina ovat muut tilaratkaisut uuden päiväkotiryhmän mahdollistamiseksi.	
Ylivieska 1	Uimahallin rakentaminen pitää jättää tekemättä nykyisessä taloustilanteessa.	
selite	Ylivieskan talous on ajautunut ahdinkoon valtionosuuksien pienenemisen vuoksi. Kaupunki suunnittelee yhtä historiansa suurimmista investoinneista: liikuntakeskusta, johon rakennettaisiin myös uimahalli.	
Ylivieska 2	Perusopetus tulee keskittää voimakkaasti Taanilan ja Kaisaniemen kouluille.	
selite	Ylivieskan oppilasmäärä vähenee 2030-luvulle tultaessa noin 500 oppilaalla. Vuonna 2021 valmistuneet Kaisaniemen ja Taanilan koulut maksoivat lähes 40 miljoonaa euroa.	
Ylivieska 3	Kaupungin tulee panostaa enemmän teollisuusalueisiin houkutellessaan yrityksiä.	
selite	Ylivieska on kaupan keskittymä, mutta alueella on myös tiheä teollisuuden verkosto	
Ylivieska 4	Kaupungin tulee tavoitella kuntaliitoksia naapurikuntien kanssa.	
selite	Ylivieska, Oulainen ja Haapavesi pohtivat liitosta vuonna 2013. Toteutuessaan alueelle olisi muodostunut yli 30 000 asukkaan kaupunki.	
Ylivieska 5	Kaupungin velkaa pitää pystyä pienentämään, vaikka se tarkoittaisi palveluiden karsimista.	
selite	Mittavan investointiohjelman takia kaupungin velkamäärä on kasvanut yli 110 miljoonan euron.	
Ylöjärvi 1	Tampereen ja Ylöjärven välistä ratikkareittiä pitää edistää myös tulevalta valtuustokaudella.	
selite	Alustavan arvion mukaan ratikkareitin hankesuunnittelu voisi ajoittua vuosille 2025-2026 ja toteutussuunnittelu vuosille 2027-2028.	
Ylöjärvi 2	Ylöjärven pitää säästää rahaa ennemmin liikenneväylien kuin päiväkotien ja koulujen rakentamisesta ja korjauksesta.	
selite	Esimerkiksi vuonna 2025 Ylöjärven ennakoidaan käyttävän selvästi suuremman siivun investointirahoista liikenneväyliin (44,8%) kuin talonrakentamiseen eli esimerkiksi päiväkotien ja koulujen rakentamiseen ja saneeraukseen (39,6%).	
Ylöjärvi 3	Ylöjärven pitää pyrkiä kasvattamaan asukasluvuaan vielä nykyistä tavoitetta enemmänkin.	
selite	Ylöjärven kasvuohjelmassa asetettiin tavoitteeksi, että vuonna 2040 Ylöjärvellä on 45 000 asukasta.	
Ylöjärvi 4	Ylöjärven pitäisi suojella nykyistä enemmän luontoalueita.	
selite	Ylöjärven maapinta-alasta on rauhoitettu luonnonsuojelulla noin 3,5 %. Suurimmat luonnonsuojelualueet ovat Metsähallituksen mailla Kurun alueella.	
Ylöjärvi 5	Poliittista yhteistyötä pitää parantaa Ylöjärvellä, koska aiemmat kiistat ovat vaikuttaneet päätöksentekoa ja huonontaneet kaupungin mainetta.	

selite		
Ypäjä 1	Ypäjän kunnan alueelle voidaan rakentaa lisää aurinko- tai tuulivoimaloita.	
selite	Ypäjälle suunnitellaan Hirsynkulmalle noin 105 hehtaarin aurinkovoimala-alueita. Lisäksi meneillään on aurinkovoimalahanke Ypäjälle ja Humppilaan. Tyrnisejän kahdeksasta tuulivoimalasta kolme on Ypäjällä.	
Ypäjä 2	Kunnan pitää tehdä entistä enemmän yhteistyötä Hevosopiston kanssa.	
selite	Ypäjällä sijaitsevan Hevosopiston omistavat valtio, Suomen Hippos, Suomen Ratsastajainliitto sekä Forssan, Jokioisten ja Ypäjän kunnat. Tiiviimpi yhteistyö voisi edistää matkailua ja paikallista elinvoimaa.	
Ypäjä 3	Ypäjän kunnan on pohdittava kuntaliitosta yhden tai useamman naapurikunnan kanssa.	
selite	Ypäjän väkiluku on laskenut tasaisesti: asukkaita on nyt vajaat 2 200. Suunta on sama kaikissa Lounais-Hämeen kunnissa. Viiden vuoden päästä seudulla on asukkaita arviolta alle 30 000.	
Ypäjä 4	Lähipalveluista on pidettävä kiinni, vaikka palvelujen järjestäminen tarkoittaisi Ypäjän kunnan veroprosentin nostoa.	
selite	Hyvät lähipalvelut ovat kunnalle keino pitää yllä elinvoimaa ja houkuttaa uusia asukkaita. Lähipalveluita ovat muun muassa koulut, päivähoito, kirjasto ja liikuntapaikat.	
Ypäjä 5	Ypäjän kunnan pitäisi osallistua naapurikuntien tapaan joukkoliikennekokeiluun ja parantaa asukkaidensa liikkumismahdollisuuksia.	
selite	Ypäjän naapureilla, Humppilalla ja Jokioisilla, on parhaillaan käynnissä joukkoliikennekokeilu. Kunnat kustantavat kokeilusta ison osan itse.	
Ähtäri 1	Ähtäriin pitää luopua eläinpuistosta.	
selite	Pandat lähetettiin takaisin Kiinaan ja 50-vuotias eläinpuisto on saneeraustilassa.	
Ähtäri 2	Ähtäriin kannattaisi tehdä kuntaliitos Alavuden kanssa.	
selite	Ähtäriin talous on tiukilla ja sitä saattaa uhata kriisikuntamenettely jo kolmatta kertaa	
Ähtäri 3	Ähtäriillä ei ole varaa lakkauttaa vauvarahaa, koska se tarvitsee uusia asukkaita.	
selite	Ähtäri aikoo sopeutusohjelmansa mukaan mm. lakkauttaa vauvarahan, myydä kirjastoautonsa ja vähentää avustuksia.	
Ähtäri 4	Ähtäriin pitää pyrkiä entistä parempaan avoimuuteen päätöksenteossa.	
selite	Salaiset päätökset ovat johtaneet sisäiseen tarkastukseen ja poliisitutkintaan.	
Ähtäri 5	Tuuli- ja aurinkovoimaloiden kaavoittaminen Ähtäriin on suotavaa.	
selite	Uusiutuvan energian hankkeita on suunnitteilla vielä maltillisesti Ähtäriissä.	
Äänekoski 1	Äänekosken on tehtävä isoja taloudellisia panostuksia brändityöhön, jotta kaupunki houkuttelisi uusia asukkaita.	
selite	Esimerkiksi Porin kaupunki on saanut huomattavaa näkyvyyttä verkkoon tekemällä Porisuhdeterapeutti-kampanjalla.	
Äänekoski 2	Kiepin alueen kehittäminen on tärkeämpää kuin ydinkeskustan elinvoiman vaaliminen.	
selite	Kieppi sijaitsee 4-tien eritasoliittymän läheisyydessä. Kaupunki kehittää alueelle palvelukeskusta.	
Äänekoski 3	Äänekosken ja Jyväskylän välille täytyy saada raideyhteys myös henkilöliikenteelle.	

selite	Äänekosken ja Jyväskylän välillä on sähköistetty junarata, mutta toistaiseksi se on palvellut vain tavaraliikennettä. Junayhteys vaatisi muun muassa sitä, että kaupunki rakentaa uuden seisakkeen keskustaan.	
Äänekoski 4	Äänekosken työpaikat ovat liikaa metsäteollisuuden varassa. Kaupungin on houkuteltava ensisijassa muiden alojen investointeja.	
selite	Metsäyhtiö MetsäWood lopettaa vanerin tuotannon Äänekoskella 2025-2026. Kaupungista häviää lähes 400 työpaikkaa.	
Äänekoski 5	Käyttöveden hintaa on laskettava, vaikka se tarkoittaisi vesijohtoverkoston saneeraamista kunnan verorahoilla.	
selite	Äänekoskella vesiliittymien sekä käyttöveden ja jäteveden hinnat ovat korkeat muihin Keski-Suomen kuntiin verrattuna.	